ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Προληπτική Διπλωματία και το Κυπριακό Ζήτημα -Η Συμβολή των Ηνωμένων Εθνών-

Αικατερίνη Α. Βαμβακούση

ΠΜΣ Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών
Διεθνές Δίκαιο και Διπλωματικές Σπουδές

Διπλωματική Εργασία

Επιβλέπων Καθηγητής: Στέλιος Περράκης

"Πιστεύω ότι μόλις έχουμε αρχίσει να εξερευνούμε τις πλήρεις δυνατότητες
των Ηνωμένων Εθνών ***ως ένα όργανο πολυμερούς διπλωματίας,***
ειδικότερα τους πιο χρήσιμους συνδυασμούς ***δημόσιας συζήτησης*** *από την μια μεριά*
και ***ιδιωτικών διαπραγματεύσεων*** *και* ***μεσολάβησης*** *από την άλλη"*

- **Dag Hammarskjöld**

Για την ερευνητική μου αυτή προσπάθεια θα ήθελα να ευχαριστήσω πρώτα απ' όλους τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Στέλιο Περράκη για την πολύτιμη καθοδήγησή του και την υπομονή του κατά την διάρκεια της έρευνάς μου σε τόσες εκτεταμένες περιόδους ιστορικού χρόνου. Ιδιαίτερες ευχαριστίες θα ήθελα επίσης να εκφράσω στους καθηγητές κ.κ.Ευάνθη Χατζηβασιλείου, Πέτρο Λιάκουρα, Άγγελο Συρίγο και Μάριο Ευρυβιάδη για τις συμβουλές τους από την πείρα τους σε ένα τόσο ακανθώδες και περίπλοκο ζήτημα, όπως είναι αυτό του Κυπριακού και των αλλεπάλληλων προσπαθειών επίλυσής του. Επίσης, ευχαριστίες θα ήθελα να αποδώσω και στη Διεύθυνση Κυπριακού του ελληνικού Υπουργείου Εξωτερικών και ιδιαίτερα στους εμπειρογνώμονες κ.κ. Σέργιο Ζαμπούρα και Ευάγγελο-Ηλία Τέμπο για την καθοδήγησή τους και τις επισημάνσεις τους. Τέλος, ιδιαίτερη μνεία θα ήθελα να γίνει και στους πρέσβεις επί τιμή κ.κ. Χρήστο Ζαχαράκι και Χάρη Καραμπαρμπούνη για τα εύστοχα σχόλιά τους από την πολύχρονη πείρα τους σε θέματα που άπτονται του κυπριακού ζητήματος και των προληπτικών προσπαθειών της Διεθνούς Κοινότητας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ……..……...……..9

Α' ΜΕΡΟΣ- ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ -Η ΘΕΣΗ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ……...……....11

Κεφάλαιο 1- Έννοια, είδη και μέσα προληπτικής διπλωματίας…...……...…12

1.1**.** Έννοια προληπτικής διπλωματίας……..……..…...12

1.2**.** Είδη και μέσα άσκησης προληπτικής διπλωματίας……14

Κεφάλαιο 2- Ιστορική Διαδρομή της έννοιας της Προληπτικής Διπλωματίας ……15

Κεφάλαιο 3 - Προληπτική Διπλωματία και Ευθύνη Προστασίας στην Μεταψυχροπολεμική εποχή ……...…….17

3.1. Ευθύνη Πρόληψης- ο πρώτος πυλώνας της Ευθύνης Προστασίας……..……....17

3.2. Παγκόσμια Διάσκεψη Κορυφής των Ην. Εθνών (2005)……..……...18

3.3. Στρατηγικές για την Πρόληψη από Μαζικές Θηριωδίες……..……...19

3.3.1.Δομικές στρατηγικές πρόληψης ή στρατηγικές επέμβασης πριν από την κρίση……..……...19

3.3.2.Άμεσα προληπτικά μέσα……...……..……....19

3.3.3..Άμεσες προληπτικές στρατηγικές σε προχωρημένο χρονικό στάδιο……..…….....20

Κεφάλαιο 4- ΈΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΤΟΥ Ο.Η.Ε ΜΠΑΝ ΚΙ ΜΟΥΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ (26.08.2011)……21

4.1. Εισαγωγικά……..……..……..21

4.2. Κύριοι φορείς άσκησης προληπτικής διπλωματίας στα πλαίσια των Ην. Εθνών όργανα……..……...21

α. Η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών…….....22

β.Το Συμβούλιο Ασφαλείας……...…….....22

γ. Επιτροπή Οικοδόμησης Ειρήνης…….....22

δ. Καλές υπηρεσίες του Γενικού Γραμματέα.....22

ε. Τμήμα Πολιτικών Υποθέσεων 23
στ. Απεσταλμένοι 23
ζ. Περιφερειακά Γραφεία 24
η. Μόνιμες πολιτικές αποστολές.....24
θ. Ειρηνευτικές αποστολές.....24
ι. Έρευνες – fact finding.....24

Β' ΜΕΡΟΣ- ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΖΗΤΗΜΑ ΚΑΙ ΟΙ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑΣ……..26

Κεφάλαιο 1 - Α' Περίοδος : 1960-1974……..…..27
Εισαγωγικά.....27
1.1.Οι Καλές υπηρεσίες των Ηνωμένων Εθνών…… ……27
1.2. Ειρηνευτικές προσπάθειες- UNFICYP……...28
1.3. Οι προσπάθειες του πρώτου μεσολαβητή Τουομιόγια……30
1.4. Η παράλληλη αμερικανική μεσολάβηση Acheson……....……31
1.5.Οι συνομιλίες της Γενεύης (Ιούλιος-Αύγουστος 1964)…… ……..32
1.6. Αποτίμηση των προληπτικών προσπαθειών του αμερικανού μεσολαβητή……33
1.7. Μεσολάβηση Γκάλο Πλάζα……35
1.8. Αντίδραση στην Έκθεση Πλάζα- Αποτίμηση της προληπτικής προσπάθειάς του……..37
1.9. Η κρίση του Νοεμβρίου 1967……38
1.10.Ενδοκυπριακές Συνομιλίες 1967-1974……..42

Κεφάλαιο 2 - Β' Περίοδος : 1974-1983……44
Εισαγωγικά……44
2.1.Ο ρόλος του ΟΗΕ και της Διεθνούς Κοινότητας κατά την εισβολή- άσκηση προληπτικής διπλωματίας;……...…..45
2.2.Επανακαθορισμός της εντολής της UNFICYP……..……..49
2.3.Οι πρώτες Διαπραγματεύσεις μετά την εισβολή- Συνομιλίες της Βιέννης (1975-1977)…….……50
2.4.Συμφωνίες Κορυφής Μακαρίου- Ντενκτάς (1977)…….……53
2.5.Πλαίσιο διευθέτησης του Κυπριακού από τις Κυβερνήσεις Ηπα-Βρετανίας- Καναδά (10.11.1978)…….....54
2.6. Δεύτερη Συμφωνία Κορυφής (1979)……...55

2.7.Διακοινοτικές Συνομιλίες μετά το1980……55

Κεφάλαιο 3 - Γ' Περίοδος : 1983-1999……56

3.1. Ο νέος Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ Ντε Κουεγιάρ και η ανακήρυξη της «ΤΔΒΚ» (15.11.1983).....56

3.2.Επαναπροσέγγιση μετά τη Μονομερή Ανακήρυξη της «ΤΔΒΚ»……56

3.3.Υποβολή πρώτου Σχεδίου Ντε Κουεγιάρ……58

3.4. Δέσμη Ιδεών Κουεγιάρ 1989……..59

3.5. Τελευταίες Εκθέσεις Κουεγιάρ……...60

3.6. «Δέσμη Ιδεών για ένα Πλαίσιο Συμφωνίας για το Κυπριακό -(Ιδέες Γκάλι-1992)……61

3.7. Εξελίξεις μετά το 1993-Μέτρα Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης (ΜΟΕ)……....62

3.8. Συμπερασματικές σκέψεις για την άσκηση προληπτικής διπλωματίας στο Κυπριακό ζήτημα κατά την περίοδο 1989 -1994……63

3.10.Οι ρωσικοί πύραυλοι και η αμερικανική διπλωματία……....64

Κεφάλαιο 4: Δ' Περίοδος : 1999-2004……67

4.1. Πορεία προς την Απόφαση της ΕΕ για έναρξη ενταξιακών διαπραγματεύσεων με την Κύπρο…….67

4.2. Η Διπλωματία του Κόφι Ανάν και τα σχέδια επίλυσης 2002-2004……68

4.3. Το Σχεδίου Ανάν και οι βασικοί άξονές του……70

4.4. Συμπερασματικές Σκέψεις ως προς την προληπτική διπλωματία του Σχεδίου Ανάν……72

Κεφάλαιο 5: 2004-σήμερα……72

5.1.Γενικά……...73

5.2.ΕΕ και Κύπρος……75

5.3. Προσωρινή Διακοπή των απευθείας συνομιλιών……75

Γ' ΜΕΡΟΣ -ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ- ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΖΗΤΗΜΑ……...……....78

Κεφάλαιο 1. Επισκόπηση των κυριοτέρων κρίσεων του ζητήματος ……..…..78

Κεφάλαιο 2.Επισκόπηση συμμετοχής ΓΓ ΟΗΕ στην εξεύρεση λύσης και χαρακτηρισμός της ανά περιόδους.....……79

Κεφάλαιο 3. Αποτίμηση Προληπτικής Διπλωματίας της Διεθνούς Κοινότητας στο Κυπριακό Ζήτημα…….……..81

ΕΠΙΛΟΓΟΣ……...…83

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ……..85

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ……130

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το θέμα της έρευνάς μου έχει ως τίτλο «Προληπτική Διπλωματία & το Κυπριακό Ζήτημα- η Συμβολή των Ηνωμένων Εθνών».

Στο **πρώτο μέρος** της εργασίας μου θα αναφερθώ στην έννοια της προληπτικής Διπλωματίας, τα είδη, τα μέσα και τα εργαλεία άσκησής της, καθώς και στο πώς έχει εξελιχθεί ιστορικά έως σήμερα και την θέση που κατέχει στις σύγχρονες διεθνείς σχέσεις. Ιδιαίτερη αναφορά θα γίνει:

1. στον πρώην Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ Dag Hammarskjöld, ο οποίος πρώτος άρθρωσε τον όρο «προληπτική διπλωματία».
2. στην έκθεση του Γενικού Γραμματέα Μπούτρος Μπούτρος Γκάλι "Οδηγός για την Ειρήνη", η οποία εγκρίθηκε από την Γεν. Συνέλευση τον Οκτώβριο του 1992 και στην οποία περιέχεται ειδικό κεφάλαιο αναφορικά με την προληπτική διπλωματία και τις μεθόδους εφαρμογής της.
3. και τέλος στην πιο πρόσφατη έκθεση του Γεν. Γραμματέα των Ην. Εθνών Μπαν Κι Μουν για την προληπτική διπλωματία της 26.08.2011.

Σ' ένα **δεύτερο** επίπεδο θα αναλυθούν οι χρονικές εκείνες περίοδοι κατά την πορεία και εξέλιξη του κυπριακού ζητήματος στις οποίες διαφαίνεται ο ρόλος της προληπτικής διπλωματίας του ΟΗΕ κυρίως, αλλά και άλλων διεθνών δρώντων, όπως μεμονωμένων Κρατών- Η.Π.Α, Μεγάλη Βρετανία, Τουρκία, Ελλάδα- καθώς και διεθνών οργανισμών, Ενώσεων, ή Κινημάτων, όπως το ΝΑΤΟ, η Ευρωπαϊκή Ένωση, η Κοινοπολιτεία, το Κίνημα των Αδεσμεύτων. Η διάκριση των χρονικών περιόδων μελέτης της προληπτικής διπλωματίας στο κυπριακό έχει γίνει ως εξής:

α΄περίοδος - από την ίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας και την πρώτη μεγάλη διακοινοτική κρίση του 1963 έως την τουρκική εισβολή του 1974.

β΄περίοδος – από την de facto διχοτόμηση της νήσου το 1974 έως την ανακήρυξη του ψευδοκράτους της Β.Κύπρου το 1983.

γ΄περίοδος- από το 1983 έως την Σύνοδο Κορυφής του Ελσίνκυ το 1999, όταν αποφασίσθηκε η αποδέσμευση της επίλυσης του Κυπριακού από την ένταξη της νήσου στην ΕΕ.

δ΄περίοδος- από το 1999 έως το 2004, οπότε και απερρίφθη το Σχέδιο Αναν από την ελληνοκυπριακή πλευρά με την διενέργεια δημοψηφίσματος.

ε΄περίοδος: -από το 2004 έως σήμερα με τα νέα δεδομένα διεθνών ισορροπιών και συμμαχιών λόγω των ενεργειακών κοιτασμάτων που ανακαλύφθησαν στην περιοχή,σε συνάρτηση και με την οικονομική κρίση που διέρχεται η Κυπριακή Δημοκρατία.

Εν κατακλείδι, θα επιχειρηθεί η **αποτίμηση** της προληπτικής διπλωματίας του ΟΗΕ στο ζήτημα, καθώς και κάθε μεμονωμένου διεθνούς δρώντα που έχει αναμειχθεί στην άσκηση προληπτικής

διπλωματίας στο ζήτημα και θα εξαχθούν συμπεράσματα ως προς το κατά πόσο έχει αυτή λειτουργήσει θετικά ή όχι και σε ποιές χρονικές στιγμές. Σκοπός της έρευνας είναι, συνεπώς, να καταδειχθεί η σημασία, η λειτουργικότητα και η αποτελεσματικότητα των προληπτικών προσπαθειών της Διεθνούς Κοινότητας σε ένα τόσο σύνθετο και μακροχρόνιο ζήτημα, όπως αυτό του Κυπριακού.

Α' ΜΕΡΟΣ

Προληπτική Διπλωματία – Η Θέση και ο Ρόλος των Ηνωμένων Εθνών.

<u>Κεφάλαιο 1</u> - Έννοια, είδη και μέσα προληπτικής διπλωματίας

1.1. *Η Έννοια της προληπτικής διπλωματίας*

Ο όρος προληπτική διπλωματία είναι πολυσήμαντος . Ακόμη και σήμερα δεν υπάρχει ένας **κοινός ορισμός** ανάμεσα στους θεωρητικούς-όπως ο Michael Lund,ο Bertrand Ramcharan, ο Carry H. Steiner - και στους εφαρμοστές της,για παράδειγμα διπλωμάτες ή αξιωματούχους διεθνών οργανισμών. Η ευρύτατα αποδεκτή ερμηνεία που δίνεται όσον αφορά την έννοιά της συνίσταται στις προσπάθειες που ενεργούνται από υψηλόβαθμους αξιωματούχους, όπως ο Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών, ή οι Υπουργοί Εξωτερικών των Κρατών , προκειμένου να αναχαιτίσουν την έκρηξη μιας διεθνούς κρίσης ή το ξέσπασμα ενός πολέμου. Σε άλλη περίπτωση, ως προληπτική διπλωματία εκλαμβάνεται η ανεπίσημη διπλωματία[1] που ασκείται από ιδιώτες ή ακόμη και από Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις στο παρασκήνιο με μη επίσημες επαφές και διάλογο μεταξύ των διαφωνούντων μερών. Είναι σημαντικό να ειπωθεί, στο σημείο αυτό, ότι με τον όρο διπλωματία εννοείται η ειρηνική μέθοδος διαλόγου, όπως είναι η διαπραγμάτευση, αλλά δεν αποκλείεται υπό ευρεία έννοια να ενταχθεί και η χρήση ένοπλης βίας ή άλλες μεθόδοι εξαναγκασμού (για παράδειγμα οικονομικό embargo) ως μεθόδος άσκησης προληπτικής διπλωματίας.

Η **έλλειψη σαφήνειας** που χαρακτηρίζει τον προσδιορισμό της έννοιας της προληπτικής διπλωματίας οδηγεί σε ένα πρώτο επίπεδο στο συμπέρασμα ότι ασχολείται κατά κύριο λόγο ή αποκλειστικά με πολέμους,δηλαδή με ένοπλες εχθροπραξίες μεταξύ δύο ή περισσοτέρων ανταγωνιστών. Παρόλ΄αυτά μπορεί να εφαρμοσθεί ακόμη και σε **μονόπλευρες ενέργειες**, όπως για παράδειγμα την γενοκτονία, σε λιγότερο ανοιχτούς τρόπους εξαναγκασμού, όπως είναι η καταπίεση ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς και σε περίπτωση εθνοκάθαρσης και ανθρωπιστικών καταστροφών, όπως είναι οι μαζικές έξοδοι προσφύγων. Η έννοια της προληπτικής διπλωματίας μπορεί να συσχετισθεί επίσης με την βελτίωση βασικών συνθηκών, οι οποίες μπορούν να αποτελούν αιτία γένεσης βίας, όπως για παράδειγμα η φτώχια, ο υπερπληθυσμός, η έλλειψη εκπαίδευσης. Συμπερασματικά, μπορούμε να πούμε ότι η προληπτική διπλωματία πλέον στην σύγχρονη εποχή μπορεί να εφαρμοσθεί για κάθε σχεδόν προσπάθεια θεραπείας ενός ή άλλου προβλήματος της μεταψυχροπολεμικής εποχής.

Ως προς την αποσαφήνιση του όρου τα πράγματα περιπλέκονται ακόμη περισσότερο με την ανάδυση στην πολιτική συζήτηση παρεμφερών όρων και εννοιών, για παράδειγμα: προληπτική δράση **(preventive action),** προληπτική εμπλοκή **(preventive engagement),** προληπτική ανάπτυξη **(preventive deployment),** πρόληψη συγκρούσεων **(conflict prevention)** και πρόληψη κρίσεων **(crisis prevention).**

Για να μπορέσει κανείς να καθορίσει μια λειτουργική έννοια της προληπτικής διπλωματίας είναι

[1] Track-two diplomacy.

χρήσιμο και διδακτικό να λάβει υπ'όψιν του προηγούμενες προσπάθειες που έχουν λάβει χώρα στην διατύπωση ενός σαφούς ορισμού. Παρ'ότι η βασική ιδέα πρόληψης συγκρούσεων δεν είναι φυσικά νέα, ο όρος προληπτική διπλωματία για πρώτη φορά επινοήθηκε και χρησιμοποιήθηκε από τον Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών Νταγκ Χάμμαρσκελντ το 1960 στην Ετήσια Έκθεσή[2] του για το έργο του Οργανισμού. Ο Χάμμαρσκελντ, επηρεασμένος από το ψυχροπολεμικό κλίμα μέσα στο οποίο δούλευε, έδωσε αυτήν την ονομασία στις προσπάθειες των Ηνωμένων Εθνών σε περιπτώσεις τοπικών συγκρούσεων και πολέμων που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε μια ευρύτερη αντιπαράθεση μεταξύ των δύο μεγάλων δυνάμεων.

Ανάμεσα σε άλλες περιπτώσεις ανέφερε την κρίση στο Σουέζ το 1956, την κρίση του Λιβάνου το 1958, μικρότερες συγκρούσεις της εποχής, όπως αυτή ανάμεσα στην Ταϊλάνδη και την Καμπότζη, ενώ και η ειρηνευτική αποστολή στον Κονγκό ξεκίνησε το ίδιο έτος που συνέταξε την Έκθεσή του. Ο Χάμμαρσκελντ πίστεψε ότι αυτές οι σχετικά χαμηλής έντασης συγκρούσεις δημιουργούσαν ένα ρήγμα στο οποίο θα μπορούσαν να εισχωρήσουν οι ανταγωνισμοί μεταξύ Ανατολής και Δύσης, διακινδυνεύοντας με τον τρόπο αυτό έναν Τρίτο Παγκόσμιο Πόλεμο.

Με την πάροδο του χρόνου και την συνεχή ανάδυση νέων προκλήσεων επίλυσης συγκρούσεων σε παγκόσμιο και περιφερειακό επίπεδο έγινα αντιληπτό από την διεθνή κοινότητα ότι είναι απαραίτητος ένας πιο συγκεκριμένος ορισμός της προληπτικής διπλωματίας, ώστε να είναι απόλυτα σαφείς οι δυνατότητες και τα όριά της κατά την διαμόρφωση και άσκησή της. Ένας αυστηρός ορισμός της, άλλωστε, θα την διακρίνει από άλλες μορφές διπλωματίας, εξωτερικής πολιτικής και παρέμβασης σε συγκρούσεις. Ένας τέτοιος ορισμός της επίσης θα πρέπει να είναι ευέλικτος, ώστε να εφαρμόζεται σε διαφορετικά περιεχόμενα και αρκετά εξειδικευμένος ώστε να μπορεί να είναι λειτουργικός. Θα πρέπει ακόμη να καθορίζει **πότε** κατά την εμφάνιση μιας κατάστασης πρέπει να ληφθεί η προληπτική δράση, **ποιός** βασικά λαμβάνει τέτοια δράση, **πώς** την ακολουθεί από άποψη μέσων και τεχνικών και σε **ποιά** προβλήματα στοχεύει[3].

Από το σύνολο των θεωρητικών- επιστημόνων και των αρμοδίων οργάνων άσκησής της – όπως είναι ο ΓΓ των Ηνωμένων Εθνών- ως ορισμός της έννοιας της προληπτικής διπλωματίας έχει γίνει αποδεκτός ο ακόλουθος:

"Η **διπλωματική δράση** που λαμβάνεται στο πιο πρώιμο δυνατόν στάδιο για να:

α. προληφθεί η **δημιουργία διαμάχης** μεταξύ μερών,

β. να αποφευχθεί η **κλιμάκωση μιας ήδη υφιστάμενης διαμάχης σε σύγκρουση**

γ. να **περιοριστεί η έκταση** και η **ευρύτερη εξάπλωση μιας σύγκρουσης,** όταν αυτή έχει ήδη

---

[2] Ετήσια Έκθεση του Γενικού Γραμματέα (Νταγκ Χάμαρσκελντ) για το έργο του Οργανισμού 16.06.1959- 15.06.1960.

[3] Σε Michael S.Lund ***"Preventing Violent Conflicts-A Strategy for Preventive Diplomacy",*** United States Institute of Peace, 1996, σελ.32.

ξεσπάσει".[4]

1.2. Είδη και μέσα άσκησης προληπτικής διπλωματίας

Σύμφωνα με τον **Michael Lund** του **Αμερικανικού Ινστιτούτου για την Ειρήνη** υπάρχουν **τρία είδη** προληπτικής διπλωματίας : α) η πρόληψη της κρίσης, β) οι προληπτικές πρωτοβουλίες και γ) η οικοδόμηση ειρήνης πριν από την σύγκρουση.

Τα **μέσα** άσκησης προληπτικής διπλωματίας μπορούν να κατηγοριοποιηθούν σε:

α. **στρατιωτικές παρεμβάσεις**, οι οποίες περιλαμβάνουν, είτε **περιορισμούς στην χρήση ένοπλης βίας, όπως έλεγχο των εξοπλισμών, συμφωνίες μη επιθέσεως, αποστρατικοποιημένες ζώνες,** ειρηνευτικές δυνάμεις,**είτε απειλή ή χρήση ένοπλης βίας** μέσω εφαρμογής πολιτικών ανάσχεσης, εγγυήσεων ασφαλείας.

β. **διπλωματικές παρεμβάσεις,** οι οποίες περιλαμβάνουν: εξαναγκαστικά διπλωματικά μέτρα (κυρώσεις, ποινικά δικαστήρια), αλλά και μη-εξαναγκαστικά διπλωματικά μέτρα (διεθνείς εκκλήσεις, ομάδες παρατήρησης, συστήματα έγκαιρης ειδοποίησης, διμερείς διαπραγματεύσεις, πολυμερείς διασκέψεις ειρήνης, οικονομική βοήθεια ή πολιτικές πρωτοβουλίες, διαιτησία, επιδικάσεις).

γ.**πρωτοβουλίες ανάπτυξης,** στις οποίες περιλαμβάνονται**:** οι πολιτικές, οι οποίες προωθούν την εθνική, οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη, την εφαρμογή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αλλά και τις προσπάθειες εγκαθίδρυσης δημοκρατικών διαδικασιών. Οι πρωτοβουλίες ανάπτυξης μπορούν γενικότερα να επικεντρωθούν στην προώθηση και την ενδυνάμωση της ικανότητας του ιθαγενούς πληθυσμού να μετριάζει συγκρούσεις **και να ανταποκρίνεται σε κρίσεις** που θα μπορούσαν διαφορετικά να οδηγήσουν σε χάος. Με τον ίδιο τρόπο, ο Μπούτρος-Μπούτρος Γκάλι έχει συνδέσει την πρόληψη συγκρούσεων με την προώθηση της **οικονομικής ανάπτυξης, την εγκαθίδρυση και εμπέδωση των δημοκρατικών θεσμών και κατ' επέκταση τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.**

[4] Όπως και επίσημα την όρισε ο Γεν.Γραμματέας Boutros Boutros -Ghali στην «***Agenda for Peace- Preventive diplomacy, peacemaking and peace-keeping"***, A/47/277- S/24111, 17 Ιουνίου 1992.

<u>Κεφάλαιο 2</u>. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΕΝΝΟΙΑΣ ΤΗΣ ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑΣ

Πολλές φορές στην παγκόσμια ιστορία οι ηγέτες των Κρατών έλαβαν μέτρα για να προλάβουν μια ένοπλη σύγκρουση στην προσπάθειά τους για την επίλυση διαφορών. Για παράδειγμα, μετά τους Ναπολεόντειους πολέμους συγκροτήθηκε η **"Ευρωπαϊκή Συμφωνία**" (Concert Européen), η οποία και έθεσε κανόνες συμπεριφοράς μεταξύ των μεγάλων Δυνάμεων, οι οποίοι βοήθησαν στο να διατηρηθεί η ειρήνη στην ήπειρο για περίπου 40 χρόνια. Η **Κοινωνία των Εθνών,** στον 20ο αιώνα , βοήθησε στο να αποφευχθούν συγκρούσεις που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε πόλεμο (ένα παράδειγμα αποτελεί το επεισόδιο του Πετριτσίου μεταξύ Βουλγαρίας- Ελλάδας, στο οποίο επιβλήθησαν μάλιστα και οικονομικές κυρώσεις κατά της χώρας μας κ.ά.), αν και δεν μπόρεσε να αποτρέψει το ξέσπασμα του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Μετά το 1945, τα Ηνωμένα Έθνη πλέον, ως κύριο σκοπό τους έχουν να "*σώσουν τις επερχόμενες γενεές από την μάστιγα του πολέμου μέσω συλλογικών μέτρων για την* ***πρόληψη και αποτροπή απειλών κατά της ειρήνης.***" Όπως δήλωσε ο **Dag Hammarskjöld**- πρώην Γεν. Γραμματέας των Ην. Εθνών και ο πρώτος που άρθρωσε τον όρο προληπτική διπλωματία- "*οι δυνατότητες άσκησης προληπτικής διπλωματίας μπορούν να εφαρμοσθούν και στην οικονομική σφαίρα.*"

Αν και ο Ψυχρός πόλεμος περιόρισε την ικανότητα των Ηνωμένων Εθνών να συγκρατούν συγκρούσεις, άλλες **πολυμερείς και μονομερείς πρωτοβουλίες στην περίοδο μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο είχαν ως σκοπό την πρόληψη συγκρούσεων**. Ως παράδειγμα, μπορούμε να αναφέρουμε **το πλάνο Μάρσαλ**, την **σύσταση του ΝΑΤΟ,** το δόγμα της ανάσχεσης, τις συμφωνίες για τον έλεγχο των εξοπλισμών. Ακόμη και η ίδια η **δημιουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης** εμπνεύστηκε από το όνειρο ενός τέλους στους ιστορικούς ανταγωνισμούς στην ηπειρωτική Ευρώπη.

Συνεπώς, οι προσπάθειες πρόληψης συγκρούσεων δεν είναι κάτι το καινούργιο. Η έννοια της προληπτικής διπλωματίας ενισχύθηκε, εντούτοις, μετά το τέλος του Ψυχρού πολέμου , όταν κρίσεις όπως αυτή στην Βοσνία, την Ρουάντα ή την Σομαλία έφεραν στο φως τις δυσκολίες των Ηνωμένων Εθνών, αλλά και Κρατών, όπως οι ΗΠΑ, να τις αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά και ανέδειξαν την σημασία της πρόληψης σε αυτές τις καταστάσεις. Τον Ιανουάριο του 1992 η συνάντηση των αρχηγών Κρατών και των Κυβερνήσεων του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών κατέληξε σε μια απαίτηση προς το Συμβούλιο για συστάσεις ως προς τον τρόπο ενδυνάμωσης της ικανότητας των Ηνωμένων Εθνών για προληπτική διπλωματία, αποκατάσταση και διατήρηση της ειρήνης. Η επακολουθήσασα έκθεση του **Γενικού Γραμματέα Μπούτρος Μπούτρος Γκάλι** "***Οδηγός για την Ειρήνη***"[5], περιέχει ειδικό κεφάλαιο όσον αφορά την προληπτική διπλωματία και έλαβε θετική στήριξη από την Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών τον Οκτώβριο του 1992. Από τότε, η Γενική Γραμματεία των Ηνωμένων Εθνών έχει

[5] Έκθεση του Γεν. Γραμματέα της 17.06.1992 A/47/277- S/24111 σε εφαρμογή της δηλώσεως που υιοθετήθηκε στην Διάσκεψη Κορυφής του Συμβουλίου Ασφαλείας της 31.01.1992

αναδιαρθρωθεί ώστε να ενθαρρύνει την παρακολούθηση πιθανών ανθρωπιστικών κρίσεων σε συγκεκριμένες περιοχές. Τρεις βασικές ομάδες της- αυτές που ασχολούνται με ανθρωπιστικές υποθέσεις, πολιτικές υποθέσεις και διατήρησης της ειρήνης (peacekeeping units)- θεσπίζουν **μια κοινή διαδικασία προηγούμενης ειδοποίησης (early- warning)** τέτοιων κρίσεων, έτσι ώστε οι οι προληπτικές δράσεις για την διατήρηση της ειρήνης να σχεδιάζονται άμεσα και να μπορούν να εφαρμόζονται έγκαιρα.

Αλλά και οι **περιφερειακοί πολυμερείς οργανισμοί** εξέφρασαν την στήριξή τους για την προληπτική διπλωματία δημιουργώντας μηχανισμούς, όπως αυτούς των **ειδικών απεσταλμένων** και των **παρατηρητών**. Εκδήλωσαν, άλλωστε, και στην πράξη το ενδιαφέρον τους εφαρμόζοντας τα εργαλεία αυτά σε περιοχές έντασης, όπως η Γουατεμάλα, η Εσθονία με αρκετή επιτυχία. Τα μέλη του σημερινού **ΟΑΣΕ** (Οργανισμού για την Ασφάλεια και την Συνεργασία στην Ευρώπη) δεσμεύτηκαν στον **Χάρτη του Παρισίου του 1990** για μια νέα Ευρώπη αναζητώντας αποτελεσματικούς τρόπους **πρόληψης συγκρούσεων** δια πολιτικών μέσων. Ο ΟΑΣΕ έχει από τότε στείλει αποστολές σε πολλές περιοχές του πλανήτη, αρχικά σε χώρες της Κεντρικής Ευρώπης (Ουγγαρία) και σε χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης (Μολδαβία, Καζακστάν) που απειλούνταν από νέες ή κλιμακούμενες κρίσεις. Σήμερα πλέον είναι ενεργείς τουλάχιστον δεκατρείς αποστολές της [6], ανάμεσα στις οποίες εξακολουθεί να είναι το Κόσοβο, η Βοσνία, η Αλβανία, τα Σκόπια, η Σερβία κ.ά. Ο **Οργανισμός Αφρικανικής Ενότητας** (ΟΑΕ)- **Αφρικανική Ένωση** από το 2002- εγκαθίδρυσε από το 1993 ένα μηχανισμό, ο οποίος έχει ως πρωταρχικό στόχο του την πρόληψη συγκρούσεων και τον ενεργοποίησε στο Κονγκό το 1993 και στην Ρουάντα το 1993-94, χωρίς επιτυχίες δυστυχώς.

Από το 1990 και έπειτα και άλλες τέτοιες προληπτικές διαδικασίες διαμορφώθηκαν και εφαρμόσθηκαν από τον **Οργανισμό Αμερικανικών Κρατών (ΟΑΣ)** , από την **Ένωση Νοτιοανατολικών Ασιατικών Κρατών (ΑΣΕΑΝ)**, από την **Οικονομική Κοινότητα Κεντροαφρικανικών Κρατών**. Πολλοί από αυτούς τους Οργανισμούς δημιούργησαν μονάδες (ενεργείς πλέον) προς βοήθεια οικοδόμησης δημοκρατικών καθεστώτων, όπως το Γραφείο Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΑΣΕ, η μονάδα του ΟΑΚ για την προώθηση της Δημοκρατίας. Στο σημείο αυτό να τονίσουμε ότι ο εκδημοκρατισμός καθεαυτός δεν προλαμβάνει απαραίτητα βίαιες συγκρούσεις βραχυπρόθεσμα, ωστόσο μακροπρόθεσμα είναι απαραίτητο στοιχείο και βασική προϋπόθεση για την εμπέδωση της ειρήνης.

[6] Σύμφωνα με τις στατιστικές που αναφέρονται στο "**Review of Political Missions 2011**", Center of International Cooperation (CIC), New York University

Κεφάλαιο 3- Προληπτική Διπλωματία και Ευθύνη Προστασίας στην Μεταψυχροπολεμική εποχή

3.1. Ευθύνη Πρόληψης- ο πρώτος πυλώνας της Ευθύνης Προστασίας

Η Ευθύνη Προστασίας που έχουν τα Κράτη απέναντι στους υπηκόους τους και όταν τα τελευταία αποτυγχάνουν σε αυτό, η ευθύνη που έχει η ίδια η Διεθνής Κοινότητα απέναντί τους όσον αφορά την προστασία τους από μαζικά εγκλήματα, είναι ένα πρόσφατα διατυπωμένο δόγμα στο διεθνές δίκαιο, το οποίο αναπτύχθηκε για πρώτη φορά επίσημα από την Επιτροπή για την Επέμβαση και την Κρατική Κυριαρχία (**Commission on Intervention and State Sovereignty**), η οποία και εξέδωσε την Έκθεσή της για το ζήτημα το 2001[7]. Στην Έκθεση αυτή αναφέρεται ως ένα από τα τρία στοιχεία της Ευθύνης Προστασίας, η **ευθύνη πρόληψης (responsibility to prevent)[8],** έτσι ώστε να αντιμετωπιστούν οι βαθύτερες αιτίες των εσωτερικών συγκρούσεων και άλλων κρίσεων (εξεγέρσεων, καταπιεστικών, διεφθαρμένων καθεστώτων, ή κρατών σε κατάρρευση) , οι οποίες θέτουν τους πληθυσμούς σε κίνδυνο.

Η **πρόληψη** είναι η πιο σημαντική διάσταση της ευθύνης προστασίας: οι προληπτικές δυνατότητες θα πρέπει πάντα να εξαντλούνται πριν μελετηθεί η επέμβαση. Για το λόγο αυτό είναι απαραίτητη μια μεγαλύτερη δέσμευση της Διεθνούς Κοινότητας προς αυτήν την κατεύθυνση, για την οποία πρέπει να αφιερωθεί και το μεγαλύτερο μέρος των υφισταμένων πόρων (του Ο.Η.Ε, άλλων διεθνών και περιφερειακών οργανισμών κ.ά.). Σύμφωνα πάντα με την Έκθεση για την Ευθύνη Προστασίας, η άσκηση της ευθύνης τόσο για πρόληψη, όσο και για δράση αντιμετώπισης (responsibility to react)[9], θα πρέπει πάντα αρχικά να περιλαμβάνει λιγότερο παρεμβατικά και εξαναγκαστικά μέτρα, από εκείνα που θα εφαρμοσθούν ενδεχομένως σε μεταγενέστερα στάδια.

---

[7] Πρόεδροι της Επιτροπής ήταν οι Gareth Evans και Mohamed Sahnoun

[8] Οι επόμενοι δύο πυλώνες της Ευθύνης Προστασίας είναι η Ευθύνη αντίδρασης και η Ευθύνη ανοικοδόμησης

[9] Ο δεύτερος πυλώνας της Ευθύνης Προστασίας , όπως αναφέραμε και στην προηγούμενη υποσημείωση

3.2. Παγκόσμια Διάσκεψη Κορυφής των Ην. Εθνών (2005)

Ένα σημαντικό στάδιο στην εξέλιξη της αρχής της ευθύνης προστασίας απετέλεσε η **Παγκόσμια Διάσκεψη Κορυφής του 2005,**[10] όπου οι Αρχηγοί Κρατών και Κυβερνήσεων ομόφωνα ενέκριναν την **Ευθύνη Προστασίας (R2P).** Τα Κράτη- Μέλη συμφώνησαν ότι :

"Κάθε Κράτος μεμονωμένα έχει την ευθύνη να προστατεύει τους πληθυσμούς του από γενοκτονία, εγκλήματα πολέμου, εθνοκαθάρσεις και εγκλήματα κατά της Ανθρωπότητας. Αυτή η ευθύνη συνεπάγεται την πρόληψη τέτοιων εγκλημάτων (συμπεριλαμβανομένης και της παρότρυνσης τέλεσής τους) μέσω των κατάλληλων και αναγκαίων μέτρων. Δεχόμαστε την ευθύνη και θα ενεργήσουμε σύμφωνα με αυτήν. Η διεθνής Κοινότητα θα πρέπει να ενθαρρύνει και να βοηθά τα Κράτη να ασκούν την ευθύνη τους αυτή και να υποστηρίζει τα Ηνωμένα Έθνη στην προσπάθειά τους εγκαθίδρυσης ***ενός συστήματος ικανότητας έγκαιρης προειδοποίησης-*** *"early warning capacity"*[11].

Η Διεθνής Κοινότητα, μέσω των Ηνωμένων Εθνών, έχει επίσης την ευθύνη να χρησιμοποιεί τα κατάλληλα διπλωματικά, ανθρωπιστικά και άλλα ειρηνικά μέσα, σύμφωνα με τα Κεφάλαια VI και VII του Χάρτη, έτσι ώστε να βοηθά στην προστασία των πληθυσμών από γενοκτονία, εγκλήματα πολέμου, εθνοκαθάρσεις και εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας. Υπό αυτήν την έννοια είμαστε προετοιμασμένοι να λάβουμε συλλογική δράση εν ευθέτω χρόνο και με αποφασιστικό τρόπο, μέσω του Συμβουλίου Ασφαλείας, σε συμφωνία με τον Χάρτη, συμπεριλαμβανομένου και του Κεφαλαίου VIII, σε συνεργασία με τους σχετικούς περιφερειακούς οργανισμούς , εφόσον τα ειρηνικά μέσα δεν είναι αρκετά και οι εθνικές αρχές προδήλως αποτυγχάνουν να προστατεύσουν τους πληθυσμούς τους από γενοκτονία, εγκλήματα πολέμου, εθνοκαθάρσεις και εγκλήματα κατά της Ανθρωπότητας. Υπογραμμίζουμε την ανάγκη η Γενική Συνέλευση των Ην.Εθνών να συνεχίσει να εξετάζει την ευθύνη προστασίας πληθυσμών από γενοκτονία, εγκλήματα πολέμου, εθνοκαθάρσεις και εγκλήματα κατά της Ανθρωπότητας και τις επιπτώσεις της, έχοντας κατά νου τις Αρχές του Χάρτη και το Διεθνές Δίκαιο. Επίσης σκοπεύουμε να δεσμεύσουμε τους εαυτούς μας στο να βοηθήσουμε τα Κράτη να αποκτήσουν την ικανότητα να προστατεύουν τους πληθυσμούς τους από γενοκτονία , εγκλήματα πολέμου, εθνοκαθάρσεις και εγκλήματα κατά της Ανθρωπότητας και να συνδράμουμε αυτούς που είναι υπό πίεση ***πριν το ξέσπασμα κρίσεων και συγκρούσεων ."***[12]

Όπως συμπεραίνουμε λοιπόν από το καταληκτικό κείμενο της ***Παγκόσμιας Διασκέψεως Κορυφής των Ην.Εθνών του 2005***, σημαντική θέση σε αυτό κατέχει η πρόληψη. Αυτό αντανακλάται και στην αρχική ανάπτυξη της έννοιας της Ευθύνης Προστασίας από την Διεθνή Επιτροπή για την Επέμβαση και την Κρατική Κυριαρχία (ICISS) , η οποία αναγνώρισε την πρόληψη ως "*την πιο σημαντική διάσταση*

[10] UN World Summit 2005- A/60/L.1 §138
[11] UN World Summit 2005- A/60/L.1 §138
[12] UN World Summit 2005- A/60/L.1 §139

της ευθύνης προστασίας". [13]

3.3 Στρατηγικές για την Πρόληψη από Μαζικές Θηριωδίες

Ένα εύρος στρατηγικών έχει αναπτυχθεί, το οποίο μπορεί να εφαρμοστεί για να αντιμετωπισθεί ο κίνδυνος διάπραξης γενοκτονίας και μαζικών θηριωδιών. Πολλές από αυτές τις στρατηγικές αποτελούν μέρος του ευρύτερου οπλοστασίου για την πρόληψη συγκρούσεων, ενώ άλλες αναπτύχθηκαν και υιοθετήθηκαν ειδικότερα για την διαχείριση πιθανών κρίσεων που εντάσσονται στα πλαίσια της ευθύνης προστασίας. Οι στρατηγικές αυτές μπορούν να κατανεμηθούν σε τρεις κατηγορίες :

*3.3.1.**Δομικές στρατηγικές πρόληψης, ή στρατηγικές επέμβασης πριν από την κρίση***

Οι στρατηγικές αυτές περιλαμβάνουν μέτρα που προωθούν την **καλή διακυβέρνηση** και ενδυναμώνουν **το κράτος δικαίου**. Γενικά εννοούνται εκείνες οι στρατηγικές που εμπίπτουν στους δύο πρώτους πυλώνες της Ευθύνης Προστασίας (ευθύνη πρόληψης και ευθύνη αντίδρασης)[14] και εφαρμόζονται σε περιπτώσεις εθνών, όπου ο κίνδυνος διάπραξης μαζικών θηριωδιών εμφανίζεται σ΄ένα βαθμό, αλλά δεν είναι επικείμενος.

Ειδικότερα στις στρατηγικές αυτές εντάσσονται:

Α. Η εγκαθίδρυση ή ενίσχυση δημοκρατικών καθεστώτων.

Β. Η Οικονομική ανάπτυξη.

Γ. Η Καλή Διακυβέρνηση

Δ. Η Προώθηση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Ε. Η ενδυνάμωση της ικανότητας των Ην. Εθνών να συνεισφέρουν στην Πρόληψη Μαζικών βιαιοτήτων.

*3.3.2 **Άμεσα προληπτικά μέσα***

Τα μέσα αυτά χρησιμοποιούνται σε περιπτώσεις μεγαλύτερου κινδύνου, όπου υπάρχει υφιστάμενο και ολοένα και πιο πιθανό το ενδεχόμενο σύγκρουσης. Εφαρμόζονται ύστερα από ξεσπάσματα βίας σε περιορισμένη έκταση, σε περιπτώσεις όπου υπάρχει σαφές ενδεχόμενο για επέκταση των βίαιων φαινομένων. Περιλαμβάνουν την προληπτική διπλωματία, κυρώσεις και βοήθεια υπό προϋποθέσεις.

Πιο συγκεκριμένα περιλαμβάνονται η άσκηση προληπτικής διπλωματίας, η προσπάθεια δημιουργίας κινήτρων στα μέρη για την επαναπροσέγγισή τους, η βοήθεια οικονομική ή άλλη υπό όρους, οι οικονομικές κυρώσεις, το εμπάργκο όπλων (όπως για παράδειγμα αυτό που επεβλήθη από την

[13] Έκθεση του ICISS, The Responsibility to Protect, Δεκέμβριος 2001, http://www.iciss.ca/pdf/Commission-Report.pdf - ημερομηνία εισόδου 27.02.2012.

[14] Τα τρία στοιχεία από τα οποία αποτελείται η Ευθύνη Προστασίας είναι : Η ευθύνη πρόληψης , η ευθύνη αντίδρασης και η ευθύνης ανοικοδόμησης (Responsibility to prevent , responsibility to react and responsibility to rebuild

Αμερικανική Γερουσία στην περίπτωση του Κυπριακού μετά την τουρκική εισβολή το 1974[15]), αλλά και οι στρατηγικές μέσω των ΜΜΕ (όπως συνέβη για παράδειγμα στο Βιετνάμ, ή ακόμη πιο σύγχρονο στους Πόλεμους του Κόλπου, όπου το αμερικανικό δίκτυο CNN ένα είδος «προληπτικής διπλωματίας».

*3.3.3. **Άμεσες προληπτικές στρατηγικές σε προχωρημένο χρονικό στάδιο***

Οι στρατηγικές αυτές σε προχωρημένο στάδιο της κρίσης εφαρμόζονται όπου υπάρχει άμεσο ενδεχόμενο διάπραξης μαζικών εχθροπραξιών. Περιλαμβάνουν ειδικότερα την επιβολή ζωνών απαγόρευσης πτήσεως (no fly zones), τις ειρηνευτικές αποστολές (peacekeeping missions), τις ζώνες ασφαλείας και το άνοιγμα των συνόρων.

[15] Βλ. κατωτέρω κεφάλαιο 2.3 «Οι πρώτες διαπραγματεύσεις μετά την εισβολή- Συνομιλίες της Γενεύης (1975-1976)», σελ.53.

Κεφάλαιο 4- ΈΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΤΟΥ Ο.Η.Ε ΜΠΑΝ ΚΙ ΜΟΥΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ (26.08.2011)[16]

4.1 Εισαγωγικά

Η προληπτική διπλωματία, σύμφωνα με τον Γενικό Γραμματέα Μπαν Κι Μούν, παραμένει μια διαχρονική ιδέα για τα Ηνωμένα Έθνη για δεκαετίες .[17] Ο ίδιος έχει δώσει ιδιαίτερη έμφαση στο ζήτημα, το οποίο, όπως αναφέρει, αποτελεί προτεραιότητά του προσπαθώντας να το ενεργοποιήσει ξανά και να βελτιώσει τον μηχανισμό των Ηνωμένων Εθνών ως προς την λειτουργία του και να επεκτείνει τις συνεργασίες του Οργανισμού ως προς αυτό το θέμα. Οι προσπάθειές του ενθαρρύνθηκαν, όπως ο ίδιος αναφέρει, και από άλλα Κράτη- Μέλη του Οργανισμού, τα οποία δίνουν και τα ίδια ιδιαίτερη έμφαση στην πρόληψη συγκρούσεων και αναγνωρίζουν τον ρόλο- κλειδί , τον οποίο τα Ηνωμένα Έθνη μπορούν να παίξουν σε υποβοήθηση και των δικών τους προσπαθειών. Γι' αυτό το ανανεωμένο ενδιαφέρον των διεθνών δρώντων για την προληπτική διπλωματία σημαντικό ρόλο έπαιξαν οι καταστρεπτικές επιπτώσεις των ένοπλων συγκρούσεων στα άτομα, στις κοινωνίες και στις οικονομίες, οι θηριωδίες και τα εγκλήματα κατά της Ανθρωπότητας που διαπράχθηκαν σε περιπτώσεις όπως Ρουάντα, Νταρφούρ, Σιέρρα Λεόνε, παράλληλα με την αναγνώριση ότι η αποτυχία της πρόληψης συγκρούσεων είναι εξαιρετικά δαπανηρή, σε τελική ανάλυση, σε ανθρώπινες ζωές, αλλά και σε οικονομικούς όρους (ιδιαίτερα σε αυτούς τους πιεσμένους οικονομικά καιρούς), αν ειδωθεί το ζήτημα στεγνά υπό το πρίσμα της οικονομικής ανάπτυξης και ευημερίας.

4.2. Κύριοι φορείς άσκησης προληπτικής διπλωματίας στα πλαίσια των Ηνωμένων Εθνών- μέσα – όργανα

α. ***Η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών***

Σύμφωνα με το **άρθρο 10 και 11 του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών**[18], η Γενική Συνέλευση έχει **ευρεία αρμοδιότητα** να μελετά και να εξετάζει την προληπτική διπλωματία απ' όλες της τις πλευρές : να κάνει συστάσεις ή να καλεί την προσοχή του Συμβουλίου Ασφαλείας σε περιπτώσεις που είναι ενδεχόμενο να θέσουν σε κίνδυνο την διεθνή ασφάλεια και ειρήνη.

---

[16] S/2011/552 – Αφιερωμένη στην μνήμη του πρώην Γεν.Γραμματέα Dag Hammarskjöld , ως ένδειξη τιμής για την συμπλήρωση 50 χρόνων από τον θάνατό του το 1961.

[17] Από τότε που ο Γεν.Γραμματέας Dag Hammarskjöld , πρώτος την άρθρωσε ως όρο το 1960 στην Ετήσια Έκθεσή του για τις Εργασίες του Οργανισμού (16.06.1959- 15.06.1960) στην Γενική Συνέλευση

[18] Σε "***Κείμενα Διεθνούς Πρακτικής- Ηνωμένα Έθνη Θεσμικό Πλαίσιο και Δικαιοπολιτική Δράση***", Στέλιος Περράκης, Μαρία- Ντανιέλλα Μαρούδα, Εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2006 , σελ18-19.

Η υιοθέτηση τον Ιούνιο του 2011 ενός συναινετικού Ψηφίσματος για την ενδυνάμωση του ρόλου της μεσολάβησης και το Ψήφισμα 65/283 παρέχει ένα ευρύ πλαίσιο για παραγωγική συνεργασία με τα Κράτη-μέλη, τους περιφερειακούς οργανισμούς και άλλους φορείς μεσολάβησης. Το 2008, άλλωστε, έγινε εφικτή η ενδυνάμωση της θέσης του Τμήματος Πολιτικών Υποθέσεων της Γραμματείας (Department of Political Affairs of the Secretariat), έτσι ώστε να ενισχυθεί γενικότερα η προληπτική ικανότητα του Οργανισμού. Η Γενική Συνέλευση, άλλωστε, ελέγχει και εγκρίνει τους προϋπολογισμούς των πολιτικών αποστολών και των άλλων οργάνων που σχετίζονται με την πρόληψη συγκρούσεων και την σύναψη ειρήνης.

β. ***Το Συμβούλιο Ασφαλείας***

Το Συμβούλιο Ασφαλείας είναι το όργανο με την βασική αρμοδιότητα για την διατήρηση της ειρήνης και ασφάλειας και γι΄αυτό το λόγο παίζει βασικό ρόλο στην πρόληψη πολεμικών συγκρούσεων. Στο παρελθόν, το Συμβούλιο Ασφαλείας επικεντρωνόταν κυρίως στο να ασχολείται με συγκρούσεις και περιπτώσεις κρίσεων, **αφότου αυτές επεκταθούν σε ανοιχτή σύγκρουση.** Τα τελευταία χρόνια, ωστόσο, έχει σημειωθεί μια στροφή προς την εκδήλωση μεγαλύτερης ευελιξίας στην αντιμετώπιση αναδυόμενων απειλών- πρίν αυτές ενταχθούν στην επίσημη ημερήσια διάταξη του Συμβουλίου. Έχει επίσης ζητηθεί από το Τμήμα Πολιτικών Υποθέσεων να ενημερώνει το Συμβούλιο για τις τρέχουσες ή αναδυόμενες συγκρούσεις.

γ. Επιτροπή Οικοδόμησης Ειρήνης

Η Επιτροπή, η οποία αποτελεί ένα **διακυβερνητικό συμβουλευτικό όργανο του Συμβουλίου Ασφαλείας και της Γενικής Συνέλευσης,** διασφαλίζει την διεθνή προσοχή σε χώρες που μόλις αναδύθηκαν από συγκρούσεις συμπεριλαμβανομένων και των απαραίτητων προσπαθειών ανοικοδόμησης μετά από περιπτώσεις βίαιων συγκρούσεων.

δ. Καλές υπηρεσίες του Γενικού Γραμματέα (good offices of the Secretary General)

Η εξουσιοδότηση του Γενικού Γραμματέα για την πρόληψη συγκρούσεων πηγάζει από το **άρθρο 99 του Χάρτη**, το οποίο προβλέπει ότι "*ο Γενικός* ***Γραμματέας μπορεί να εφιστά την προσοχή του Συμβουλίου Ασφαλείας*** *σε οποιοδήποτε υπόθεση, η οποία κατά την γνώμη του μπορεί να απειλήσει την*

διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας".[19] Διαδοχικοί Γενικοί Γραμματείς χρησιμοποίησαν τη δυνατότητα προσφοράς των καλών υπηρεσιών τους για να βοηθήσουν τα εμπλεκόμενα μέρη να βρουν λύσεις στα προβλήματά τους σε όσο το δυνατόν πιο πρώιμο στάδιο. Η αποτελεσματικότητα των καλών υπηρεσιών του εκάστοτε Γεν. Γραμματέα εξαρτάται συχνά και από το πόσο πολιτικό χώρο του δίνεται τελικά στην κάθε περίπτωση για να κινηθεί.

Οι καλές υπηρεσίες του Γεν. Γραμματέα ασκούνται άλλοτε δημόσια, στις περιπτώσεις που είναι ανάγκη να απευθυνθεί ο ίδιος στην διεθνή κοινή γνώμη μέσω των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης και άλλοτε στο παρασκήνιο, σε κατ' ιδίαν συνομιλίες με τα εμπλεκόμενα μέρη, το περιεχόμενο των οποίων δεν ανακοινώνεται επίσημα.

ε. ***Τμήμα Πολιτικών Υποθέσεων***

Λειτουργεί ως κύριος λειτουργικός βραχίονας για την διεξαγωγή των καλών υπηρεσιών του Γεν. Γραμματέα. Τα τελευταία τρία χρόνια το Τμήμα ενισχύθηκε για να παίξει καθοδηγητικό ρόλο στην προληπτική διπλωματία στα πλαίσια των Ηνωμένων Εθνών εμπλουτίζοντας τις ικανότητές του ανάλυσης των διεθνών γεγονότων, αλλά και των τεχνικών δεξιοτήτων του όσον αφορά σημαντικά πεδία, όπως για παράδειγμα συνδρομή κατά την διάρκεια διενέργειας εκλογών (περίπτωση Νοτίου Σουδάν). Διαμέσου των ενισχυμένων περιφερειακών τμημάτων του, αλλά και των ομάδων που διαθέτει από ειδικούς σε θέματα μεσολάβησης, έχει την ικανότητα μέσα σε 72 ώρες να αποστείλει τις ομάδες αυτές σε περιοχές όπου απαιτείται βοήθεια κατά τις διαπραγματεύσεις σε διαδικασίες ειρήνευσης, σε θέματα ασφαλείας, συνταγματικών ανακατατάξεων, διανομής πλούτου ή δύναμης.

στ. ***Απεσταλμένοι του Γ.Γ.***

Τα τελευταία χρόνια ο Γεν.Γραμματέας έχει διορίσει απεσταλμένους για την επίλυση προβλημάτων όσον αφορά συνοριακές διαφορές, εδαφικά ζητήματα, περιφερειακές συγκρούσεις, συνταγματικές και εκλογικές κρίσεις, διαπραγματεύσεις επανένωσης Κρατών, ειρηνευτικές συνομιλίες και μια σειρά από άλλα θέματα. Σε πολλές περιπτώσεις οι απεσταλμένοι του ΟΗΕ έχουν παίξει σημαντικό ρόλο στο να αποσοβήσουν εντάσεις σε περιοχές που βρίσκονται στα πρόθυρα του πολέμου.[20]

---

[19] Σε "***Κείμενα Διεθνούς Πρακτικής- Ηνωμένα Έθνη Θεσμικό Πλαίσιο και Δικαιοπολιτική Δράση***" Στέλιος Περράκης, Μαρία- Ντανιέλλα Μαρούδα,Εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2006 , σελ.38

[20] Πολλά είναι τα παραδείγματα **ειδικών διαμεσολαβητών του Ο.Η.Ε** από την διεθνή πρακτική. Πιο γνωστά στην Ελλάδα λόγω του ρόλου τους σε εθνικές μας υποθέσεις είναι τα ονόματα του Μάθιου Νίμιτς όσον αφορά τις σχέσεις μας με τα Σκόπια και το ζήτημα της ονομασίας. Σημαντικό κρίνεται να αναφερθεί και το όνομα του νυν ειδικού διαμεσολαβητή του Γεν. Γραμματέα των Ην.Εθνών για το Κυπριακό **Αλεξάντερ Ντάουνερ**, πρώην Υπ. Εξωτερικών της Αυστραλίας.

ζ. Περιφερειακά Γραφεία

Μια σημαντική καινοτομία των τελευταίων ετών είναι η εγκαθίδρυση περιφερειακών γραφείων των Ηνωμένων Εθνών, τα οποία λειτουργούν, ανάμεσα σε άλλα, ως μέσα για την άσκηση προληπτικής διπλωματίας στην Δυτική Αφρική, Κεντρική Ασία και από τον Μάρτιο του 2011 στην Κεντρική Αφρική.

Για παράδειγμα, το 2010, το Περιφερειακό Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για την Κεντρική Ασία μπόρεσε να βοηθήσει άμεσα στην κρίση που ξέσπασε στο Κυργιστάν έπειτα από την εκδίωξη του πρώην Προέδρου τον Απρίλιο του ίδιου έτους και το ξέσπασμα εσωτερικής φυλετικής αναταραχής τον Ιούνιο.

η. Μόνιμες πολιτικές αποστολές

Οι πολιτικές αποστολές ποικίλουν ανάλογα με τον σκοπό, τις δραστηριότητες και την έκταση της αρμοδιότητάς τους. Συμπεριλαμβάνονται τα περιφερειακά γραφεία στα οποία αναφερθήκαμε προηγουμένως , οι αποστολές στο Ιράκ και στο Αφγανιστάν και ένας αριθμός πιο μικρών γραφείων αποστολών σύναψης και οικοδόμησης ειρήνης.

θ. Ειρηνευτικές αποστολές

Όλες οι αποστολές των Ηνωμένων Εθνών αποτελούν την πρώτη γραμμή αντίδρασης σε περιπτώσεις κρίσεων και ένα σημαντικό κεφάλαιο για την προληπτική Διπλωματία σε όλο το φάσμα των συγκρούσεων. Οι πολυδιάστατες αυτές αποστολές παίζουν αυτόν τον ρόλο για πάρα πολλές δεκαετίες πλέον και ενισχύονται, όπου χρειάζεται, από την παράλληλη συνεισφορά ειδικών απεσταλμένων. Ένα πρόσφατο παράδειγμα που καταδεικνύει πώς μια ειρηνευτική αποστολή μπορεί να βοηθήσει στην καθοδήγηση ειρηνευτικών διαδικασιών, αποτελεί η περίπτωση του Νοτίου Σουδάν και το ρόλο που έπαιξε η ειρηνευτική αποστολή του Ο.Η.Ε εκεί κατά την διενέργεια του δημοψηφίσματος για αυτοδιάθεση το 2011.

ι. Έρευνες – fact-finding

Κράτη-μέλη των Ηνωμένων Εθνών που έρχονται αντιμέτωπα με περιπτώσεις πολιτικών εγκλημάτων, βίαιων επεισοδίων ή ισχυρισμών για κατάφωρων παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στρέφονται ολοένα και περισσότερο στον Οργανισμό για να ενεργήσει αμερόληπτες έρευνες. Κάποιες από αυτές έχουν εξουσιοδοτηθεί από το Συμβούλιο Ασφαλείας και από το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ενώ άλλες από τον Γενικό Γραμματέα. Αν και δεν αποτελούν μέρος της παραδοσιακής εργαλειοθήκης για την πρόληψη συγκρούσεων, αυτοί οι μηχανισμοί έχουν χρησιμοποιηθεί αποτελεσματικά για την ενίσχυση διπλωματικών προσπαθειών , την εκτόνωση εντάσεων και την οικοδόμηση εμπιστοσύνης. Για παράδειγμα, μια κοινή προσπάθεια έρευνας με την ECOWAS για τον θάνατο δύο μεταναστών από την Γκάνα που

βρέθηκαν στην Γκάμπια το 2007 , στάθηκε αφορμή για την ανοικοδόμηση των σχέσεων μεταξύ των δύο Κρατών. Άλλα παραδείγματα αποτελούν η υποστηριζόμενη από τα Ην. Έθνη Διεθνής Επιτροπή κατά της Ατιμωρησίας στην Γουατεμάλα, η Ομάδα έρευνας (Panel of Inquiry) για το επεισόδιο με τον στολίσκο στην Γάζα τον Μάιο του 2010.

Β'ΜΕΡΟΣ

- ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΖΗΤΗΜΑ ΚΑΙ ΟΙ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑΣ-

Κεφαλαίο 1: Α' Περίοδος : 1960-1974

Εισαγωγικά

Στο δεύτερο μέρος της μελέτης θα γίνει προσπάθεια να επισημανθεί η προληπτική δράση κυρίως μέσω του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, αλλά και τρίτων δρώντων στο κυπριακό ζήτημα, όπως είναι η αμερικανική Κυβέρνηση, αλλά και η Ευρωπαϊκή Ένωση κυρίως από το 1999 και μετά. Ιδιαίτερη σημασία θα δοθεί στον τρόπο άσκησης Προληπτικής Διπλωματίας μέσω των Καλών Υπηρεσιών του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών, στις προσπάθειες των κατά καιρούς Γενικών Γραμματέων να παρουσιάσουν **σχέδια επίλυσης του ζητήματος** ως βάση διαπραγμάτευσης μεταξύ των μερών, αλλά και στην παρουσία ειρηνευτικής Δύναμης στο νησί από το 1964 έως σήμερα με διαρκώς ανανεούμενη την θητεία της ανά εξάμηνο από το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών. Η παρουσία αυτή της UNFICYP στην Κύπρο για τόσες δεκαετίες καταδεικνύει το γεγονός ότι η Διεθνής Κοινότητα με προεξέχον όργανό της τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών αντιλαμβάνεται το κυπριακό ζήτημα ως ένα **διαρκές πρόβλημα κρίσης** το οποίο απαιτεί την παρουσία ειρηνευτικής αποστολής στο νησί για την **αποσόβηση ενδεχόμενης νέας ανάφλεξης** που θα οδηγούσε ενδεχομένως σε μια νέα γενικευμένη κρίση. Συνεπώς και μόνο το γεγονός αυτό αποδεικνύει ότι η μη εξεύρεση λύσης έως τώρα δεν αποτελεί μια de facto επίλυση του ζητήματος, διότι από την στιγμή που παραμένουν στρατεύματα μιας τρίτης χώρας στο νησί, η απειλή για την ειρήνη στην περιοχή είναι διαρκής και ο εφησυχασμός- λόγω του ότι έχουν περάσει 39 χρόνια πλέον από την τουρκική εισβολή και από την τελευταία ανοιχτή στρατιωτική σύγκρουση των μερών- φενάκη .

1.1. Οι Καλές υπηρεσίες των Ηνωμένων Εθνών στο Κυπριακό

Με τον όρο «***καλές υπηρεσίες***» αποτυπώνεται ένας παλιός διπλωματικός θεσμός ο οποίος διευκολύνει τις συνομιλίες και αν είναι δυνατόν τις διαπραγματεύσεις μεταξύ των διαφωνούντων μερών. Σύμφωνα με το **άρθρο 99**[21] άλλωστε του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και βάσει αυτού ο Γεν.

[21] **Άρθρο 99** του **Χάρτη των Ην. ΕΘνών**" *The Secretary-General may bring to the attention of the Security Council any matter which in his opinion may threaten the maintenance of international peace and security*». "ο Γενικός Γραμματέας μπορεί να εφιστά την προσοχή του Συμβουλίου Ασφαλείας σε οποιοδήποτε υπόθεση, η οποία κατά την γνώμη του μπορεί να απειλήσει την διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας " σε Στέλιος Περράκης, Μαρία- Ντανιέλλα Μαρούδα "Κείμενα Διεθνούς Πρακτικής: Ηνωμένα Έθνη-Θεσμικό πλαίσιο και Δικαιοπολιτική Δράση", Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2006, σελ.

Γραμματέας μπορεί, όπως αναφέραμε και προηγουμένως,[22] σε περιπτώσεις κρίσεων να φέρει ενώπιον του Συμβουλίου Ασφαλείας οποιοδήποτε ζήτημα μπορεί να απειλήσει την Διεθνή ειρήνη και ασφάλεια.

Στο ζήτημα του Κυπριακού ο Γεν. Γραμματέας προσέφερε τις καλές υπηρεσίες του από τα τέλη του **1967** και διευκόλυνε τις διακοινοτικές συνομιλίες από τον Ιούνιο του 1968. Στην συγκεκριμένη χρονική περίοδο Γεν. Γραμ. των Ην. Εθνών ήταν ο **Ου Θάντ (1961-1971),** ο οποίος πέρα από την πρωτοβουλία της προσφοράς καλών υπηρεσιών, είχε παίξει κρίσιμο ρόλο στην υπεράσπιση της ανεξαρτησίας της Κύπρου από το 1964, οργάνωσε την ειρηνευτική δύναμη της UNFICYP και διόρισε τους δύο πρώτους μεσολαβητές (τον Φιλανδό πρέσβη **Sakari Tuomioja** και μετά τον αιφνίδιο θάνατό του τον **Galo Plaza**, πρώην Πρόεδρο του Εκουαδόρ). Ειδικότερα, στις **04 March 1966** διόρισε Ειδικό Απεσταλμένο στην Κύπρο με στόχο **την διευκόλυνση των Καλών υπηρεσιών του** στα ενδιαφερόμενα μέρη, ώστε να ενθαρρυνθούν οι συνομιλίες: "*The Secretary-General instructs his Special Representative in Cyprus to employ his good offices with the parties to encourage discussions:* ***the Mission of Good Offices is launched".***

Μετά την εισβολή της Τουρκίας το 1974 στην Δημοκρατία της Κύπρου υπήρξε μια νέα και ευρεία αποστολή καλών υπηρεσιών.Σε καμιά όμως από τις περιόδους πριν το Σχέδιο Ανάν οι καλές αυτές υπηρεσίες δεν έφταναν σε κάτι περισσότερο από μια διευκόλυνση των συνομιλιών και παραγωγή εποικοδομητικών ιδεών, διότι δεν υπήρχε η πίστη ότι ο όποιος εξωτερικός παράγοντας θα ήταν ο τελικός κριτής των ζωτικών συμφερόντων των μερών.[23]

1.2. Ειρηνευτικές προσπάθειες- UNFICYP

Η εμπλοκή των Ηνωμένων Εθνών στο Κυπριακό ως ειρηνευτική δύναμη αρχίζει από τον **Μάρτιο του 1964** με την Απόφαση **186** του **Συμβουλίου Ασφαλείας** και την αποστολή της **UNFICYP** (united nations peacekeeping force in Cyprus) στο νησί. Σύμφωνα με το **άρθρο 5** του Ψηφίσματος η **εντολή της UNFICYP** περιλαμβάνει[24]:

1. *την διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας.*
2. *την προσπάθεια αποφυγής επανάληψης των συγκρούσεων.*
3. *την συμβολή στην διατήρηση και αποκατάσταση του νόμου και της τάξης και την επιστροφή στις κανονικές συνθήκες.*

Ο ρόλος αυτός της UNFICYP ως ειρηνευτικής δύναμης- όπως ήταν διατυπωμένος στο Ψήφισμα

[22] Ανωτέρω κεφ 4.δ.*Οι Καλές υπηρεσίες του Γενικού Γραμματέα (good offices of the Secretary General,)* σελ.21.

[23] Palley Claire,***"Μια παταγώδης Αποτυχία των Διεθνών Σχέσεων- Η αποστολή Καλών Υπηρεσιών του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών στη Κύπρο, 1999-2004***", Εκδοτικός Οργανισμός Λιβάνη, Αθήνα 2006, σελ.21-22.

[24] Βλ κατωτέρω Παράρτημα 1, σελ.85.

186- όντας αρκετά ακαθόριστος χρειαζόταν διευκρινήσεις. Για το λόγο αυτό συντάχθηκε από τον Γεν. Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών ένα **μνημόνιο**, το οποίο διέγραφε ορισμένες ***κατευθυντήριες αρχές*** αναφορικά με την συμπεριφορά της ειρηνευτικής δύναμης. Σύμφωνα με τις αρχές αυτές:

α- ο Γεν. Γραμ. θα διόριζε τον διοικητή της, ο οποίος θα ευθυνόταν αποκλειστικά σε αυτόν.

β- Ο διοικητής θα ελάμβανε γενικές και ειδικές κατευθύνσεις σχετικά με τους όρους της εντολής και την εκτέλεση των καθηκόντων του.

γ- Τα στρατεύματα θα οπλοφορούσαν, αλλά θα χρησιμοποιούσαν τα όπλα **μόνο σε περίπτωση ανάγκης για αυτοάμυνα.**

δ- Το προσωπικό της δύναμης θα πρέπει να δείχνει αυτοσυγκράτηση και αμεροληψία.

ε- Κατά την εκτέλεση των καθηκόντων της η ειρηνευτική δύναμη θα πρέπει να απέχει από ενέργειες που θα μπορούσαν να επηρεάσουν την πολιτική κατάσταση και να περιορίζεται σε ενέργειες που μπορούν να συμβάλουν στην αποκατάσταση της γαλήνης και στην δημιουργία ενός βελτιωμένου κλίματος.

στ- Την απόφαση για την χρήση ένοπλης αντίστασης, αν κρινόταν αναγκαίο, θα την ελάμβανε ο διοικητής της δύναμης επί τόπου. Εξουσιοδότηση για την χρήση βίας θα δινόταν σε περιπτώσεις που οι δυνάμεις της UNFICYP θα υφίσταντο επίθεση για να εξαναγκαστούν να αποσυρθούν.[25]

Η αποστολή της UNFICYP σε αυτήν την πρώτη φάση μπορεί να λεχθεί ότι ήταν επιτυχής δεδομένου ότι όταν αποβιβάστηκε στην Κύπρο επικρατούσε κατάσταση εμφύλιας σύγκρουσης και σοβαρά περιστατικά συνέβαιναν κάθε μέρα. Βασικός στόχος της ήταν να διατηρήσει το status quo στο νησί με την πειθώ και όχι με την βία[26].Η δύναμη χρησιμοποιήθηκε σε περιοχές όπου υπήρχε ένταση και συχνά παρεμβαλλόταν μεταξύ των ελληνοκύπριων και των τουρκοκύπριων δυνάμεων προσπαθώντας με την παρουσία της να αποσοβήσει την επανάληψη των εχθροπραξιών μεταξύ των αντιπάλων. Η μεσολάβηση είτε με την πειθώ είτε με διαπραγματεύσεις γινόταν από το αρχηγείο της UNFICYP, αλλά πολλές φορές και από τον πολιτικό σύνδεσμο του σώματος. Ένας άλλος τρόπος αποτροπής της επανάληψης των εχθροπραξιών ήταν η κατάληψη των τοποθεσιών που συμφωνούσαν οι εμπόλεμοι να εκκενώσουν.

Στο διάστημα από **1964 έως 1974** η ειρηνευτική δύναμη κατόρθωσε να σταματήσει πράγματι τις εχθροπραξίες, εκτός από τις περιπτώσεις των αιματηρών γεγονότων της **Τυλληρίας** τον **Αύγουστο του 1964** και του **Αγ. Θεόδωρου** και της **Κοφίνου** τον **Νοέμβριο του 1967.**

[25] Γιάννος Κρανιδιώτης ***«Το Κυπριακό Πρόβλημα 1960-1974»,*** Εκδόσεις Θεμέλιο, 1984, σελ.92-93.

[26] Ο Γεν. Γραμ. περιέγραψε την δραστηριότητα αυτή ως μια πορεία προς την κατάργηση της στρατιωτικής αντιπαράθεσης (deconfrontation).

1.3. Οι προσπάθειες του πρώτου μεσολαβητή Τουομιόγια

Η **Απόφαση του ΣΑ 186/1964** εκτός από την ειρηνευτική δύναμη αναφερόταν στην §7[27] και στον **διορισμό ενός μεσολαβητή** , «*ο οποίος θα καταβάλει μέγιστες προσπάθειες μαζί με τους εκπροσώπους των Κοινοτήτων και επίσης μαζί με τις Κυβερνήσεις Ελλάδας, Τουρκίας και Ηνωμένου Βασιλείου, για τον σκοπό της προώθησης μιας ειρηνικής επίλυσης και μια συμφωνημένης διευθέτησης του προβλήματος που αντιμετωπίζει η Κύπρος.*»

Ως **πρώτο μεσολαβητή** ο Ου Θαντ διόρισε στις **25 Μαρτίου 1964** τον Φιλανδό διπλωμάτη **Σακάρτι Τουομιόγια** με την συγκατάθεση των κυβερνήσεων Ελλάδας, Τουρκίας, Ηνωμένου Βασιλείου και Κύπρου. Στις 2 Απριλίου ο μεσολαβητής έφτασε στο νησί και ξεκίνησε έναν πρώτο κύκλο συνομιλιών με εκπροσώπους της κυπριακής κυβέρνησης και αντιπροσώπους της τουρκοκυπριακής κοινότητας. Με έκθεσή του ο Γεν. Γραμ. έκανε αναφορά στα αποτελέσματα των συνομιλιών αυτών.

Από την πρώτη στιγμή ο Τουομιόγια διαπίστωσε ότι οι απόψεις των δύο πλευρών ήταν τόσο αντίθετες, που δυσκολευόταν σημαντικά το έργο του. Η ελληνοκυπριακή πλευρά επέμενε στο να καταργηθούν τα προνόμια και οι εγγυήσεις του Συντάγματος του 1960 , καθώς και κάθε λύση που θα περιλάμβανε την Συνθήκη Εγγυήσεως ή που θα απέκλειε την δυνατότητα ένωσης με την Ελλάδα. Οι Τουρκοκύπριοι από την άλλη πλευρά επέμεναν είτε στην επιστροφή στις Συνθήκες Ζυρίχης- Λονδίνου, είτε στην ίδρυση μιας ομοσπονδίας μεταξύ ενός ελληνοκυπριακού και τουρκοκυπριακού κράτους, το οποίο καθένα θα είχε χωριστή γεωγραφική έκταση. Πιο αναλυτικά, οι Ελληνοκύπριοι υποστήριζαν ότι η ανώμαλη κατάσταση στην Κύπρο είχε τις ρίζες της στο Σύνταγμα του 1960 και τα χωριστικά στοιχεία που περιείχε. Η τουρκική μειονότητα παρά το μικρό ποσοστό της αριθμητικά είχε σχεδόν ίσα δικαιώματα με την ελληνική κοινότητα. Αντίθετα, οι Τουρκοκύπριοι υποστήριζαν ότι δεν αποτελούν θρησκευτική, αλλά εθνική μειονότητα, στοιχείο που τους παρείχε το δικαίωμα να **διεκδικούν το status κοινότητας.**

Τις ελληνοκυπριακές προτάσεις υποστήριζε εντόνως η ελληνική κυβέρνηση, η οποία έθεσε τις δικές της απόψεις στον μεσολαβητή στις 27 Απριλίου 1964. Σύμφωνα με αυτές η ελληνική κυβέρνηση απαντούσε στο τουρκικό επιχείρημα περί ανάγκης προστασίας των δικαιωμάτων των Τουρκοκυπρίων με το αντεπιχείρημα ότι αυτά μπορούν να εξασφαλιστούν με τις διεθνείς εγγυήσεις που παρέχει η εποπτεία των Ηνωμένων Εθνών. Σχετικά με το θέμα της ασφάλειας του Τουρκικού Κράτους τονίστηκε ότι η Τουρκία όντας μέλος ισχυρών συμμαχιών, όπως το NATO και το CENTO, ήταν αδύνατο να διατρέχει κίνδυνο από μια μικρή και ασθενή χώρα όπως η Κύπρος. Τέλος, η ελληνική πλευρά εισηγείτο την αποκατάσταση της ειρήνης και της τάξης, κατά τρόπο που να διασφαλίζει την πλήρη και απεριόριστη ανεξαρτησία του νησιού.

[27] Βλ. Κατωτέρω Παράρτημα 1,σελ.85 και σε http://www.moi.gov.cy/MOI/pio/pio.nsf/All/462598A76861A108C2256D7C00372FE1?OpenDocument

Η τουρκική κυβέρνηση με έγγραφό της προς τον Τουομιόγια υπέβαλε τις προτάσεις της στις 18 Απριλίου 1964. Με το υπόμνημα αυτό η τουρκική πλευρά για πρώτη φορά επίσημα διατύπωνε την αξίωσή της για την εγκαθίδρυση ενός **ομοσπονδιακού συστήματος** στην Κύπρο.

Ο πρώτος Μεσολαβητής Τουομιόγια ευρισκόμενος αντιμέτωπος με τις αγεφύρωτες αυτές θέσεις των μερών,(***γεωγραφική ομοσπονδία*** δηλαδή από την πλευρά των τουρκοκυπρίων, έναντι ***αδέσμευτης ανεξαρτησίας με δικαίωμα αυτοδιάθεσης*** από την ελληνοκυπριακή πλευρά), ζήτησε δια του Γ.Γ. Ου Θάντ την **παρέμβαση των Η.Π.Α**, οι οποίες, με τη συναίνεση και του Γ.Παπανδρέου ανέθεσαν στον Ντην Άτσεσον να συνεργαστεί με τον Μεσολαβητή του ΟΗΕ.

Στο σημείο αυτό πρέπει να σημειωθεί ότι το έργο του μεσολαβητή γινόταν πιο δυσχερές και περίπλοκο- πέρα από το γεγονός ότι δεν υπήρχε κανένα σημείο συμφωνίας μεταξύ των απόψεων των μερών που υποβλήθηκαν σε αυτόν- και λόγω του ότι οι ενδιαφερόμενες χώρες ήταν διστακτικές στο να υποστηρίξουν την μεσολαβητική του προσπάθεια. Τόσο οι δυτικές χώρες, όσο και η Τουρκία δεν ήταν θετικές με την ιδέα ενός μεσολαβητή, την προσπάθεια του οποίου ήθελαν να παρακάμψουν. Με την αποκατάσταση της ειρήνης στο νησί που πέτυχε η αποστολή της ειρηνευτικής δύναμης του ΟΗΕ, δινόταν η δυνατότητα στις ατλαντικές δυνάμεις για μυστικές διαπραγματεύσεις, γεγονός που θα κρατούσε το πρόβλημα στα δυτικά πλαίσια μακρυά από τα Ηνωμένα Έθνη. Για τους λόγους αυτούς και ο Πρόεδρος των ΗΠΑ Τζόνσον ανέθεσε στον πρώην υπουργό Εξωτερικών Άτσεσον να μεσολαβήσει ανάμεσα στις δύο χώρες Ελλάδα και Τουρκία- αμφότερες μέλη του ΝΑΤΟ- να βρεθεί λύση στο ζήτημα.[28]

1.4. Η παράλληλη αμερικανική μεσολάβηση Acheson

Η αμερικανική μεσολάβηση, η οποία διήρκεσε από τις **5 Ιουλίου 1964** (άφιξη του Acheson στην Γενεύη) έως τις **22 Αυγούστου 1964**, έγινε με την ευλογία του Γενικού Γραμματέα του **ΟΗΕ U Thant**. Συνεπώς διαπιστώνεται ότι η τοποθέτηση του κυπριακού ζητήματος στα πλαίσια του ΟΗΕ δεν απέτρεψε άλλες παράλληλες πρωτοβουλίες για την επίλυση του προβλήματος. Οι πρωτοβουλίες αυτές προέρχονταν από δυτικά Κράτη και κυρίως τις ΗΠΑ , οι οποίες δεν αποτελούσαν ένθερμους υποστηρικτές της ανάμειξης του ΟΗΕ στο ζήτημα. Παρατηρείται, λοιπόν, το εξής παράδοξο, να ενισχύουν οικονομικά την ειρηνευτική αποστολή του ΟΗΕ, ενώ ουσιαστικά από την άλλη πλευρά να μην στηρίζουν πολιτικά τις μεσολαβητικές προσπάθειές του οργανισμού, γεγονός που είχε αντίκτυπο και στην αποτελεσματικότητα της παρέμβασής του.

Το ξέσπασμα της βίας το 1963 απετέλεσε για τις ΗΠΑ μια απειλή κατά της νοτιοανατολικής πτέρυγας του ΝΑΤΟ, διότι υφήρπε σαφώς ο κίνδυνος οι διακοινοτικές ταραχές στο νησί να εξελιχθούν σε σύρραξη

[28] Σε Γιάννος Κρανιδιώτης***«Το Κυπριακό Πρόβλημα 1960-1974»,*** Εκδόσεις Θεμέλιο, 1984, σελ.114-115.

δύο χωρών μελών του Βορειοατλαντικού Συμφώνου, δηλαδή μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας.

Τον Μάιο του 1964, ο πρόεδρος Τζόνσον έστειλε τον αμερικανό γερουσιαστή Φούλμπραιτ σε Λονδίνο, Άγκυρα και Αθήνα για να εκφράσει την ανησυχία του για το ζήτημα. Το γεγονός ότι ο Λευκός Οίκος έστελνε τον Πρόεδρο της Επιτροπής Διεθνών σχέσεων της Γερουσίας φανερώνει την σημασία που απέδιδαν οι ΗΠΑ στο Κυπριακό.

Στις **05.07.1964** έφθασε ο Ντην Άτσεσον στην **Γενεύη**, όπου ήταν ήδη εγκατεστημένος ο Τουομιόγια και ουσιαστικά τον αντικατέστησε με την σιωπηρή συγκατάθεση και του Μεσολαβητή και του Γ.Γ. Ου Θαντ, προωθώντας το γνωστό ***σχέδιο Άτσεσον.***

1.5. Οι συνομιλίες της Γενεύης (Ιούλιος-Αύγουστος 1964)

Στην Γενεύη οι αντιπρόσωποι της Ελλάδας και της Τουρκίας συναντήθηκαν με τον Τουομιόγια και τον **Άτσεσον**-ο οποίος ενεργούσε ως **ειδικός απεσταλμένος του Αμερικανού Προέδρου Λίντον Τζόνσον** και ήταν εξουσιοδοτημένος να προτείνει ένα σχέδιο που είχε συνταχθεί στις γενικές του γραμμές από το αμερικανικό υπουργείο εξωτερικών. Στην ουσία, οι προτάσεις Άτσεσον περιλάμβαναν **δύο σχέδια,** τα οποία αποτελούσαν μια κοινή βάση συζητήσεων μεταξύ των κυβερνήσεων των δύο χωρών με την προοπτική να τροποποιηθούν στην πορεία των διαπραγματεύσεων.

Σύμφωνα με το **πρώτο σχέδιο**, σε αντάλλαγμα της συναίνεσης της Τουρκίας για την Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα, η τελευταία θα προέβαινε σε ορισμένες παραχωρήσεις:

1. Η Ελλάδα *θα παραχωρούσε **για πάντα στην Τουρκία** ένα μέρος του νησιού.*
2. Την περιοχή αυτή θα χρησιμοποιούσε *η Τουρκία σαν **στρατιωτική βάση*** με πλήρη δικαιώματα ανάπτυξης στρατιωτικών όπλων.
3. Η ***χερσόνησος της Καρπασίας*** εθεωρείτο κατάλληλη περιοχή γι'αυτήν τη βάση λόγω της γεωγραφικής της θέσης που την αποκόπτει από το κύριο σώμα του νησιού, αλλά και λόγω του ότι είναι πλησιέστερη προς τα τουρκικά λιμάνια.
4. Για την προστασία του αριθμού εκείνου των Τουρκοκυπρίων που δεν θα συμπεριλαμβάνονταν στον χώρο της κυρίαρχης τουρκικής βάσης προβλέπονται συγκεκριμένες διευθετήσεις:

   Οι περιοχές του νησιού στις οποίες οι Τουρκοκύπριοι έχουν πλειοψηφία ή σχεδόν πλειοψηφία για διοικητικούς λόγους θα χαρακτηρίζονταν σαν ξεχωριστές γεωγραφικές μονάδες μέσα στην γενική κυβερνητική δομή του νησιού. Οι διοικήσεις αυτές θα λογοδοτούσαν αναγκαστικά σε μια ανώτερη αρχή.

Σαν εναλλακτική λύση προτάθηκε από τον Άτσεσον **το εξής δεύτερο** σχέδιο:

1. Η βάση να ***εκμισθωθεί*** απλώς στην Τουρκία για μια χρονική περίοδο 50 περίπου χρόνων, ***αντί να παραχωρηθεί κατά κυριαρχία.***

2. Οι ειδικές πρόνοιες και εγγυήσεις για τους Τουρκ/κυπρίους θα τροποποιηθούν και αντί αυτών δύο επαρχίες θα τεθούν υπό την διοίκηση τουρκοκυπρίων επάρχων, στην περίπτωση που η Κύπρος χωριζόταν σε επαρχίες υπό ελληνική διοίκηση.

Η τουρκική κυβέρνηση δέχθηκε καταρχήν το πρώτο σχέδιο σαν βάση για διαπραγματεύσεις, απέρριψε όμως το δεύτερο. Η ελληνική κυβέρνηση απέρριψε το πρώτο και δέχθηκε το δεύτερο με ορισμένες επιφυλάξεις, ενώ το εγκατέλειψε αργότερα ύστερα από την έντονη άρνηση του Μακαρίου.[29]
Η αρνητική τοποθέτηση Αθήνας και Άγκυρας στο δεύτερο Σχέδιο Άτσεσον δεν είχε ως αποτέλεσμα και τον τερματισμό των προσπαθειών του Αμερικανού μεσολαβητή Άτσεσον. Οι ανησυχίες των Αμερικανών την συγκεκριμένη περίοδο για ένα ενδεχόμενο εμπλοκής των Σοβιετικών στο ζήτημα ώθησαν τον Άτσεσον σε ένα νέο σχέδιο δράσης ,το ο οποίο ο ίδιος θα αποκαλέσει «Σχέδιο Άτσεσον 3». Η φιλοσοφία του Σχεδίου ήταν η δήλωση ότι οι Συμφωνίες Ζυρίχης- Λονδίνου θα παρέμεναν σε ισχύ, ενώ η Ελλάδα θα επέτρεπε στο τουρκικό απόσπασμα στο νησί την προσωρινή κατοχή εδάφους της Κυπριακής Δημοκρατίας. Κάτι τέτοιο θα λειτουργούσε αποτρεπτικά για μια ενδεχόμενη σοβιετική εμπλοκή στο νησί. Το σχέδιο αυτό τελικά δεν προωθήθηκε λόγω του ότι τοσο οι Αμερικανοι , όσο και οι Βρετανοί ανησυχούσαν για το ενδεχόμενο αποτυχίας του[30].

1.6. Αποτίμηση των προληπτικών προσπαθειών του αμερικανού μεσολαβητή

Οι προσπάθειες άσκησης προληπτικής διπλωματίας στο κυπριακό ζήτημα εκ μέρους της Αμερικανικής Κυβέρνησης μέσω της μεσολάβησης και των προτεινόμενων σχεδίων Άτσεσον εντάσσονται καθαρά μέσα στο πλαίσιο της ψυχροπολεμικής λογικής της εποχής, η οποία επέβαλλε την απομάκρυνση οποιουδήποτε ενδεχομένου αξιοποίησης μια ενδεχόμενης κρίσης μεταξύ δύο μελών του ΝΑΤΟ (Ελλάδας-Τουρκίας) από την Σοβιετική Ένωση. Η προσέγγιση των Αμερικανών- όπως εκφράσθηκε μέσα από τα σχέδια Άτσεσον- χαρακτηρίσθηκε πολύ εύστοχα από τον Γλαύκο Κληρίδη, έναν από τους πρωταγωνιστές της κυπριακής πολιτικής σκηνής, ως εξής: «*Η Ελλάδα και η Τουρκία συμφωνούν ότι η Κύπρος συνιστά κομμουνιστικό κίνδυνο στην Ανατολική Μεσόγειο και υπογραμμίζουν την ανάγκη κατάλυσης του ανεξάρτητου κυπριακού κράτους…Αφού η Ελλάδα θέλει ολόκληρη την Κύπρο και η Τουρκία διεκδικεί ένα μέρος της και εφόσον οι Έλληνες είναι πλειοψηφία στο νησί και οι Τουρκοκύπριοι μειοψηφία, ας προσαρτηθεί το μεγαλύτερο μέρος στην Ελλάδα και ένα μικρότερο στην Τουρκία. Επειδή η ιδέα της διχοτόμησης χωρών έχει κακό αντίκτυπο, ας μη μιλάμε για διχοτόμηση, αλλά για μια μεγάλη τουρκική στρατιωτική βάση στο*

[29] Σε Κρανιδιώτης Γιάννος ***«Το Κυπριακό Πρόβλημα 1960-1974»,*** Εκδόσεις Θεμέλιο, 1984, σελ.134-137.

[30] Σε Χριστοδουλίδης Νίκος ***«Τα Σχέδια Λύσης του Κυπριακού (1948-1978)»,*** Εκδόσεις Καστανιώτη, 2009, σελ.169-170.

διηνεκές»[31].

Η ενεργός εμπλοκή των Αμερικανών στο ζήτημα ήταν αποτέλεσμα άλλωστε και της σταδιακής αποδυνάμωσης της βρετανικής επιρροής στην περιοχή, γεγονός που δημιουργούσε ένα κενό ισχύος το οποίο έπερεπε άμεσα να καλυφθεί για να αποτραπεί ενδεχόμενη σοβιετική ανάμειξη στο ζήτημα και κατά συνέπεια στην περιοχή της νοτιοανατολικής Μεσογείου. Στο πλαίσιο της λογικής αυτής προτείνονται τα σχέδια Άτσεσον, τα οποία συνδύαζαν τόσο την κάλυψη του πάγιου αιτήματος της Ελλάδας για Ένωση με την Κύπρο, όσο και το πάγιο αίτημα της Τουρκίας για διχοτόμηση του νησιού (εν προκειμένω με την παραχώρηση μιας βάσης στο νησί). Σύμφωνα με τα δεδομένα των Αμερικανών θα είχαμε μια λύση ωφέλιμη για όλους (win-win situation), ενώ η προσπάθεια κατάλυσης της Κυπριακής Δημοκρατίας θα οδηγούσε στην επίσημη ενσωμάτωση της νήσου Κύπρου και του στρατηγικής σημασίας χώρου της στους κόλπους του Βορειοατλαντικού Συμφώνου. Με τον τρόπο αυτό θα εξαλείφονταν και οι κίνδυνοι που εγκυμονούσε η μόνιμη την περίοδο εκείνη απειλή έκρηξης ελληνοτουρκικού πολέμου, η οποία έκρυβε την πιθανότητα σοβιετικής παρέμβασης στην περιοχή.

Η προληπτική αυτή προσπάθεια Άτσεσον απέτυχε τελικά να γίνει δεκτή λόγω και της αντίδρασης του Μακαρίου σε ένα σχέδιο κατάλυσης της Κυπριακής Δημοκρατίας, αλλά και της γενικότερης έλλειψης συνεννόησης ανάμεσα στην ελληνική και κυπριακή πλευρά, ώστε να συνταχθεί ένα κοινό κείμενο ως απάντηση στην πρωτοβουλία Άτσεσον, το οποίο θα ενδυνάμωνε την διαπραγματευτική θέση της ελληνοκυπριακής και ελληνικής πλευράς. Κατά τον Παύλο Τζερμιά[32] *«Ο Μακάριος με την τριτοκοσμική πολιτική του εξουδετέρωνε τις προσπάθειες της Αθηνας να ρυθμίσει το Κυπριακό κατά τρόπο αρεστό στην Δύση. Κι η μητέρα –πατρίδα υπονόμευε με το σλόγκαν «νατοποίηση ή κουβανοποίηση» την θέση του Αρχιεπισκόπου».* Συνεπώς, η αμερικανική πρωτοβουλία Άτσεσον δεν αντιμετωπίσθηκε από την πλευρά μας με τη νηφαλιότητα που απαιτούσαν οι περιστάσεις, ώστε να αποκομισθεί το μέγιστο όφελος για την ελληνική και ελληνοκυπριακή πλευρά. Σε όλη την φιλολογία που έχει αναπτυχθεί έκτοτε όσον αφορά την υποστήριξη ή μη των Σχεδίων Άτσεσον δεν πρέπει να παραγνωρίζεται το γεγονός ότι η Τουρκική πλευρά απέρριψε σθεναρά την δεύτερη εκδοχή της εκμίσθωσης βάσης ή ζώνης του Σχεδίου Άτσεσον. Σε κάθε περίπτωση το συμπέρασμα στην όλη προσπάθεια του αμερικανικού παράγοντα είναι ότι σε περιπτώσεις τέτοιων κρίσιμων προσπαθειών η υφέρπουσα αντιπαράθεση των δύο κέντρων (Ελλάδα-Κύπρος) δεν θα μπορούσε ποτέ να οδηγήσει σε θετικά αποτελέσματα και στην μέγιστη θετική απόληξη για τα συμφέροντα του ελληνισμού. Η ίδια η αμερικανική πρωτοβουλία ιδωμένη σήμερα υπό την σύγχρονη ματιά και τις εξελίξεις που έχουν μεσολαβήσει μπορεί να χαρακτηρισθεί ως μια προσπάθεια θετική για τα συμφέροντα των ελληνοκυπρίων και σίγουρα ευνοϊκότερη από τα αποτελέσματα της τουρκικής εισβολής του 1974.

---

[31] Σε Κληρίδης Γλαύκος «***Η Κατάθεσή μου»,*** τομ.2., Λευκωσία 1988-1991, σελ.127.

[32] Στο βιβλίο του ***«Γλυκειάς Χώρας ιστόρηση- Η Κύπρος»,*** Εκδόσεις Ι.Σιδέρης, τόμος ΙΙ, σελ.618.

1.7. Η Μεσολάβηση Γκάλο Πλάζα

Μετά τον θάνατο του Τουομιόγια στις 09.09.1964, ύστερα από καρδιακή προσβολή που υπέστη λίγες βδομάδες νωρίτερα στις 16 Αυγούστου, **νέος μεσολαβητής** ορίζεται ο **πρώην Πρόεδρος του Ισημερινού Γκάλο Πλάζα- Λάσσο** στις 16.09.1964. Ο νέος μεσολαβητής τοποθέτησε και πάλι το ζήτημα στις πραγματικές του διαστάσεις, ως μια υπόθεση δηλαδή ανάμεσα στις δύο κοινότητες του νησιού, καθαρά επομένως ενδοκυπριακή. Η στροφή αυτή του Γκάλο Πλάζα προς την Κύπρο και η επικέντρωση στην διακοινοτική εθνοτική σύγκρουση θα αποτελέσει εφεξής μόνιμο πλέον προσανατολισμό της ειρηνευτικής αποστολής των Η.Ε. έως σήμερα. Από την μεσολαβητική προσπάθεια του Γκάλο Πλάζα και την αποτυχία της απευθείας μεσολαβητικής προσπάθειας του ΟΗΕ λόγω και των προαναφερθέντων συνθηκών προέκυψε και μια δεύτερη συνέπεια: το γεγονός δηλαδή ότι στο εξής το ΣΑ περιορίζεται στην **«αποστολή καλών υπηρεσιών»** του Γ.Γ. Με τον τρόπο αυτό **περιορίζεται** ουσιαστικά ο ρόλος του ΓΓ σε μια διαδικαστική αρμοδιότητα με βασική αποστολή την διευκόλυνση των διαπραγματεύσεων μεταξύ των μερών. Στον ρόλο αυτό της αποστολής καλών υπηρεσιών θα περιοριστεί ο ΟΗΕ σε όλη την διάρκεια των διακοινοτικών συνομιλιών από το 1968 έως το 1974. Παρόλ'αυτά τόσο ο ΓΓ, όσο και ο Ειδικός Αντιπρόσωπός του στην Κύπρο δεν θα διστάσουν να προβούν σε εισηγήσεις για να έρθουν πλησιέστερα τα μέρη, αλλά και για να προειδοποιήσουν ενάντια σε παρελκυστικές τακτικές.

Από τον Σεπτέμβριο του **1964** έως τον **Μάρτιο του 1965** ο Γκάλο Πλάζα αφιερώθηκε στην εξέταση του θέματος με συνεχείς συναντήσεις με την ελληνοκυπριακή και την τουρκοκυπριακή πλευρά πιστεύοντας ότι βασικό ζήτημα ήταν η **επανέναρξη των απευθείας συνομιλιών μεταξύ των δύο Κοινοτήτων**. Η έκθεσή του υποβλήθηκε στον Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ Ου Θαντ στις **26 Μαρτίου 1965**[33] και έπειτα σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη και στα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας στις **11 Ιουνίου 1965**[34].

Οι παρατηρήσεις του Γκάλο Πλάζα στην Έκθεσή του συνοψίζονται σε **τρία κεφάλαια**:

a. Ανεξαρτησία, αυτοδιάθεση και διεθνής ειρήνη.

Στο κεφάλαιο αυτό ο Γκάλο Πλάζα διαπιστώνει ότι και οι δύο πλευρές έχουν επιθυμία την ανεξαρτησία υπό διαφορετικές όμως προϋποθέσεις. Η ελληνοκυπριακή πλευρά επιδιώκει μια «***αδέσμευτη ανεξαρτησία***» με κύριο αίτημα την αυτοδιάθεση, ενώ υποβόσκει ακόμη σε μεγάλη μερίδα Ελληνοκυπρίων έντονα η ελπίδα για ένωση με την Ελλάδα. Αυτό ακριβώς το ενδεχόμενο είναι που φοβίζει την

[33] UN Doc. S/6253, 26.03.1965
[34] UN Doc. S/6426, 11.06.1965.

τουρκοκυπριακή κοινότητα. Σύμφωνα με τα δεδομένα της εποχής, η ένωση της νήσου με την Ελλάδα θα ισοδυναμούσε για την τουρκική πλευρά με προσάρτηση ενός κράτους σε Τρίτη δύναμη. Μια τέτοια εξέλιξη ήταν αδύνατο να την δεχθεί η τουρκική πλευρά και γι΄αυτό ήταν αποφασισμένη να την αποτρέψει με κάθε μέσο. Συνεπώς, κατά τον μεσολαβητή, η **προοπτική μιας ένωσης με την Ελλάδα είναι το βασικό σημείο που χωρίζει τις δύο Κοινότητες** και η εκρηκτική αιτία σύγκρουσης στο νησί. Για την επίτευξη, επομένως, μιας οριστικής συμφωνίας επίλυσης του ζητήματος είναι αναγκαίο η πρότασή του να μην αφήνει ανοιχτό ένα τέτοιο ενδεχόμενο ένωσης.

Το ζήτημα της ένωσης θα μπορούσε ενδεχομένως σε μεταγενέστερο στάδιο από την μεσολάβηση να τεθεί ως **ζήτημα ελεύθερης κοινής επιλογής των κατοίκων της περιοχής**. Με τον τρόπο αυτό ο μεσολαβητής προσπάθησε αφενός να διασφαλίσει την αρχή της αυτοδιάθεσης και αφετέρου να προτείνει μια λύση που να συνάδει με τους όρους της εντολής του, την επίτευξη δηλαδή **μιας ύφεσης** στο νησί και την διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας.

β. ***Αναφορά στην δομή της πολιτείας*****.**

Στο σημείο αυτό ο μεσολαβητής κάνει την παρατήρηση ότι η τουρκοκυπριακή πλευρά έχει ως στόχο ένα γεωγραφικό διαχωρισμό με το πρόσχημα ότι οι δύο κοινότητες δεν μπορούν πλέον να συνυπάρξουν αρμονικά. Για τον λόγο αυτό οι Τουρκοκύπριοι πρότειναν την αναγκαστική μετακίνηση μεγάλου αριθμού κατοίκων ώστε να σχηματιστεί μια αμιγώς τουρκοκυπριακή και ελληνοκυπριακή περιοχή.

Διαπίστωση του μεσολαβητή είναι ότι ο διαχωρισμός των κοινοτήτων δεν είναι μόνο αβάσιμος, αλλά και απαράδεκτος για την πλειοψηφία του πληθυσμού του νησιού και ως συνέπεια δεν μπορούσε να επιβληθεί παρά μόνο δια της βίας. Σε γενικές γραμμές ο μεσολαβητής ήταν διστακτικός στο να δεχθεί ότι ήταν αδύνατη η συμβίωση των δύο κοινοτήτων.

γ. ***Η προστασία των ατομικών και μειονοτικών δικαιωμάτων.***

Ο μεσολαβητής εξετάζοντας το κυπριακό ζήτημα συμπέρανε ότι ήταν απαραίτητες ισχυρές εγγυήσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα, η διασφάλιση των πολιτών ενάντια στις διακρίσεις, καθώς και κάποιες διεθνείς εγγυήσεις που θα βοηθούσαν τις δύο κοινότητες να αντιπαρέλθουν τον σκόπελο της αμοιβαίας καχυποψίας και δυσπιστίας.

Για να αποφευχθεί η κυριαρχία της μίας κοινότητας επάνω στην άλλη σε βαθμό που θα επηρέαζε την ενότητα του πληθυσμού, ο Γκάλο Πλάζα πρότεινε τον διορισμό ενός αξιωματούχου των Ηνωμένων Εθνών με ένα επιτελείο παρατηρητών και συμβούλων, οι οποίοι θα παρέμεναν στην Κύπρο όσο χρόνο

ήταν αναγκαίος, ώστε να εποπτεύουν τις σχέσεις των δύο Κοινοτήτων.[35]

1.8. Αντίδραση στην Έκθεση Πλάζα- Αποτίμηση της προληπτικής προσπάθειάς του

Η Έκθεση Πλάζα έγινε καταρχήν δεκτή από την διεθνή Κοινότητα ως ένα εποικοδομητικό έγγραφο[36], ενώ το Ψήφισμα 2077 της ΓΣ ΟΗΕ της 18.12.1965 συνιστούσε στο Συμβούλιο Ασφαλείας την συνέχιση της μεσολαβητικής προσπάθειάς του[37]. Η Ελληνοκυπριακή πλευρά συμφώνησε στα γενικά σημεία με το κείμενο θεωρώντας ότι τα βασικά συμπεράσματά του ήταν θετικά. Η ελληνική Κυβένηση συμφώνησε επίσης με τα βασικά σημεία της Έκθεσης θεωρώντας πως η αποστολή του μεσολαβητή θα πρέπει να συνεχίσει. Σε αντίθεση, η τουρκική Κυβέρνηση απέρριψε το κείμενο του μεσολαβητή ισχυριζόμενη ότι ο Πλάζα υπερέβη τους όρους της εντολής του διατυπώνοντας ουσιαστικά απόψεις για την ουσία του προβλήματος. Και οι τουρκοκύπριοι θεώρησαν ότι οι εισηγήσεις Πλάζα είχαν προσωπικό χαρακτήρα και δεν αποτελούσαν συνεπώς καμιά νομική μορφή μεσολαβητικής ενέργειας. Συνεπώς, η στάση της τουρκικής πλευράς απέναντι στην προσπάθεια του Πλάζα για μεσολάβηση και πρόληψη περαιτέρω αναζωπύρωσης της διένεξης μεταξύ των δύο Κοινοτήτων οδήγησε το έργο του μεσολαβητή σε αποτυχία[38].

Η Τουρκία και οι Τουρκοκύπριοι απέρριψαν τις εισηγήσεις Πλάζα γιατί ήταν στην ουσία αντίθετοι στην ιδέα ενός ενιαίου Κράτους και δεν ήθελαν να εγκαταλείψουν την βασική τους αξίωση για μια ομοσπονδιακή επίλυση του προβλήματος. Σε αντίθεση, οι Ελληνοκύπριοι μολονότι η έκθεση δεν ικανοποιούσε την βασική τους επιδίωξη για Ένωση με την Ελλάδα την στήριξαν, διότι ενίσχυε τα επιχειρήματά τους για την λειτουργία ακριβώς ενός ενιαίου Κράτους, ενώ έκριναν θετικά και την εισήγησή του για έναρξη συνομιλιών μεταξύ των δύο Κοινοτήτων. Άλλωστε, στις συμπληρωματικές απόψεις του Μακαρίου ως προς την ‘Εκθεση Πλάζα που κατατέθηκαν στον ΓΓ του ΟΗΕ Ου Θαντ με επιστολή του στις 21.05.1965 τονιζόταν ότι η Κυπριακή Κυβέρνηση ευνοούσε τη διεξαγωγή συνομιλιών μεταξύ Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων για την ρύθμιση των μειονοτικών δικαιωμάτων και γενικά την διασφάλιση της τουρκοκυπριακής κοινότητας. Οι Τούρκοι, από την άλλη πλευρά, θεωρούσαν ότι ο ΟΗΕ δεν ευνοούσε γενικά τις απαιτήσεις των μειονοτήτων και ότι η παροχή εγγυήσεων εκ μέρους του θα είχε ως συνέπεια την κατάλυση του καθεστώτος των Συμφωνιών Ζυρίχης-Λονδίνου. Για το λόγο αυτό ήταν γενικότερα αρνητικοί στην ιδέα μιας μεσολάβησης των Ηνωμένων Εθνών. Πίστευαν πως θα μπορούσε παράλληλα να αναληφθούν άλλες διαδικασίες για την λύση του ζητήματος, γι΄αυτό και ήταν θετικοί

---

[35] Γιάννος Κρανιδιώτης ***«Το Κυπριακό Πρόβλημα 1960-1974»,*** Εκδόσεις Θεμέλιο, 1984, σελ.118-121.

[36] Η Έκθεσή του χαρακτηρίσθηκε από την ΓΣ ΟΗΕ ως μια εποικοδομητική βάση για τη λύση του κυπριακού προβλήματος.

[37] Ψήφισμα **2077/18.12.1965** ΓΣ ΟΗΕ §3: « *Συνιστά προς το Συμβούλιο Ασφαλείας τη συνέχιση της μεσολάβησης των Ηνωμένων Εθνών σύμφωνα με το ψήφισμα του Συμβουλίου 186 (1964)».*

[38] Κρανιδιώτης Γιάννος, ***«Το Κυπριακό Πρόβλημα 1960-1974»,*** Εκδόσεις Θεμέλιο, 1984, σελ.121-122.

καταρχήν στην πρωτοβουλία του Αμερικανού εκπροσώπου Άτσεσον ή σε έναν απευθείας ελληνοτουρκικό διάλογο.

Με επιστολή του στις 21 Δεκεμβρίου 1965- λίγες μέρες μετά την ψήφιση της Απόφασης 2077 της ΓΣ της 18 Δεκεμβρίου- ο Γκάλο Πλάζα με επιστολή του προς τον Ου Θαντ παραιτήθηκε της αποστολής του εκφράζοντας την ικανοποίησή του για την στήριξη που είχε λάβει από ορισμένα Κράτη-μέλη στις μεσολαβητικές προσπάθειές του, υπογραμμίζοντας παράλληλα ότι δεν θα έπρεπε να αγνοηθεί η θέση της άλλης πλευράς (τουρκοκυπριακής) ότι δηλαδή περαιτέρω μεσολαβητικές προσπάθειες δε θα γίνονταν αποδεκτές. Συμπερασματικά, μπορεί να ειπωθεί ότι η μεσολάβηση Πλάζα απέτυχε στην πράξη λόγω και την έντονης αντίθεσης της τουρκικής πλευράς σε αυτήν, αλλά και λόγω του ότι άλλες παράλληλες μεσολαβητικές προσπάθειες- όπως αυτή των Αμερικανών μέσω των Σχεδίων Άτσεσον- είχαν ως στόχο να βγάλουν το κυπριακό από το πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών και επιδίωκαν την επίλυσή του εντός της τροχιάς, για παράδειγμα, του Βορειοατλαντικού Συμφώνου. Εντούτοις, αξίζει και πρέπει να σημειωθεί ότι οι αναπτύξεις της 'Εκθεσης Πλάζα συγκαταλέγονται ανάμεσα στις πιο αξιόλογες διαχρονικά αναλύσεις του προβλήματος.

1.9. Η κρίση του Νοεμβρίου 1967

Η κρίση του Νοεμβρίου 1967 ξεκίνησε με αφορμή τα επεισόδια της Κοφίνου και των Αγίων Θεοδώρων. Τα επεισόδια οφείλονταν σε μία συμπλοκή ευρείας κλίμακας μεταξύ της Κυπριακής Εθνοφρουράς και των Τουρκοκυπρίων σε περιοχή της νότιας Κύπρου, όπου οι Τουρκοκύπριοι εμπόδιζαν την ελεύθερη διέλευση των Κυβερνητικών Δυνάμεων. Η τουρκική παρενόχληση είχε ως αποτέλεσμα την κινητοποίηση μιας πράγματι δυσανάλογα μεγάλης δύναμης της Εθνοφρουράς, γεγονός που είχε ως συνέπεια την άμεση αντίδραση της Τουρκίας. Τουρκικές μονάδες στρατού κινητοποιήθηκαν **απειλώντας με εισβολή.** Ο ίδιος ο Τούρκος Υπουργός Εξωτερικών Ι. Τσαγκλαγιαγκίλ με μήνυμά του προς τον Ειδικό Αντιπρόσωπο του ΟΗΕ απείλησε πως «*Αν δεν σταματήσουν οι μάχες αμέσως και δεν υποχωρήσουν από την περιοχή των Αγ. Θεοδώρων και της Κοφίνου οι ελληνοκυπριακές και ελληνικές ένοπλες Δυνάμεις, θα δημιουργηθεί τέτοια κρίση, που θα ξεπεράσει τα όρια του νησιού*»[39]. Την επομένη 16η Νοεμβρίου η κυπριακή Κυβέρνηση διέταξε πράγματι την κατάπαυση του πυρός και η Εθνοφρουρά αποσύρθηκε. Τα επεισόδια εντούτοις συνεχίστηκαν σποραδικά και για τις επόμενες μέρες.

Το περιστατικό του Αγ.Θεοδώρου έδωσε στην Τουρκία την ευκαιρία να ζητήσει την άμεση ανάκληση των Ελλήνων αξιωματικών και των ελληνικών στρατευμάτων που είχαν σταλεί στο νησί πέρα από τον αριθμό που προβλεπόταν στην Συνθήκη Συμμαχίας. Η **τουρκική Διακοίνωση** απευθυνόταν στην

[39]Κρανιδιώτης Γιάννος ***«Το Κυπριακό Πρόβλημα 1960-1974»,*** Εκδόσεις Θεμέλιο, 1984, σελ.171.

ελληνική [40]και όχι στην Κυπριακή Κυβέρνηση σκόπιμα για να υπογραμμιστεί το γεγονός ότι **η Τουρκία** εξακολουθούσε να θεωρεί **το Κυπριακό ως ελληνοτουρκική διαφορά.**

Σύντομα η κρίση πήρε διεθνείς διαστάσεις. Από το σημείο αυτό αρχίζει και η προληπτική διπλωματία των διεθνών παραγόντων με πρώτο τον ΟΗΕ. Στις 22 Νοεμβρίου ο Γενικός Γραμματέας απηύθυνε έκκληση στις Κυβερνήσεις τόσο της Κύπρου, όσο και της Ελλάδας και της Τουρκίας προκειμένου να επιδείξουν αυτοσυγκράτηση και να αποφύγουν κάθε ενέργεια που θα μπορούσε να αναζωπυρώσει τις εχθροπραξίες. Παράλληλα, διόρισε τον Ροζ Μπένετ ως προσωπικό του αντιπρόσωπο στην Κύπρο με σκοπό να διαβιβάσει απευθείας στις εμπλεκόμενες Κυβερνήσεις τις σοβαρές ανησυχίες του και να παρακολουθήσει από κοντά την κατάσταση.

Στην συνέχεια και άλλοι διεθνείς δρώντες αναμείχθησαν με σκοπό την πρόληψη περαιτέρω επέκτασης της κρίσης, η οποία θα οδηγούσε ενδεχομένως σε μια ευρύτερη κρίση στην περιοχή της νοτιανατολικής Μεσογείου με κίνδυνο την ανάμειξη και των δυό Υπερδυνάμεων της περιόδου (ΗΠΑ-Σοβιετικής Ένωσης). Ειδικότερα, στις 22 Νοεμβρίου 1967 οι **ΗΠΑ** μη θέλοντας να αναλάβουν την αποκλειστική ευθύνη μιας πρότασης, πέτυχαν να πραγματοποιήσουν ένα τριμερές διάβημα προς την Αθήνα και την Άγκυρα, με την συμμετοχή της **Βρετανίας** και του **Καναδά**[41]**.** Ο διακανονισμός που προτάθηκε μέσω του Καναδού Πρωθυπουργού Πήερσον προέβλεπε τα εξής:

1.Μείωση των τουρκικών και ελληνικών στρατευμάτων στα επίπεδα που όριζε η Συνθήκη Συμμαχίας.

2. Αύξηση της Ειρηνευτικής Δύναμης του ΟΗΕ.

3. Αποζημίωση στους Τουρκοκυπρίους που είχαν υποστεί ζημιές και Εγγύηση για την ασφάλεια των Τουρκοκυπριακών περιοχών.

4. Εγγύηση εκ μέρους της Τουρκίας ότι δεν θα επιχειρηθεί στρατιωτική επέμβαση.[42]

Παράλληλα, είχαμε άσκηση προληπτικής διπλωματίας από τον ίδιο **τον Πρόεδρο των Ηνωμένων Πολιτειών** με τον διορισμό του **Σάυρους Βάνς**[43] ως Ειδικού Απεσταλμένου του στη διένεξη. Σημαντική ήταν επίσης και η ανάμειξη ενός άλλου Διεθνούς Οργανισμού στο ζήτημα, του ΝΑΤΟ συγκεκριμένα, μέσω του Γενικού Γραμματέα του **Μ.Μπριόζο**, ο οποίος επισκέφθηκε τις Κυβερνήσεις Ελλάδας και Τουρκίας.Οι δύο τελευταίοι μεσολαβητές (Μπριόζο και Βανς) υποστήριξαν την ανωτέρω πρόταση του Καναδού Πρωθυπουργού και για τον σκοπό επίτευξης μιας συμφωνίας συνεργάστηκαν στενά με τον Ειδικό Αντιπρόσωπο του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ Ροζ Μπέννετ. Ο Σάυρους Βανς, ειδικότερα, ταξίδεψε σε Ελλάδα , Τουρκία, Κύπρο προσπαθώντας να βρεί το ελάχιστο αποδεκτό όριο συμφωνίας μεταξύ των τριών Κυβερνήσεων. Μέσω του Βανς οι ΗΠΑ προσπαθούσαν να ασκήσουν πίεση στην στρατιωτική Κυβέρνηση

---

[40] Τζερμιάς Παύλος, ***«Η Κύπρος- Από την Αρχαιότητα ως την ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση»,*** Ι.Σιδέρης, Μάϊος 2004, Τόμος ΙΙ, σελ. 658.

[41] Ριζάς Σωτήρης «***Ένωση, Διχοτόμηση, Ανεξαρτησία- Οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Βρετανία στην αναζήτηση λύσης για το Κυπριακό»***, Βιβλιόραμα, Αθήνα, 2000, σελ.227.

[42] Κρανιδιώτης Γιάννος ***«Το Κυπριακό Πρόβλημα 1960-1974»,*** Εκδόσεις Θεμέλιο, 1984, σελ.174.

[43] Πρώην Υφυπουργό Άμυνας και μετέπειτα Υπουργό Εξωτερικών των ΗΠΑ.

της Αθήνας, η οποία λόγω και της μεγάλης εξάρτησής της σε θέματα στρατιωτικής βοήθειας από την Ουάσινγκτον, ανταποκρινόταν θετικά σε αυτήν. Με τον τρόπο αυτό η Αθήνα δέχτηκε τελικά το Σχέδιο Βανς και η ελληνική Κυβέρνηση ανήγγειλε αιφνιδίως ότι **αποσύρει τα επιπλέον στρατεύματά της** με τον όρο να αποφευχθεί η εντύπωση μιας πλήρους υποχώρησης υπέρ της Τουρκίας.Στις 24.11.1967 Ελλάδα και Τουρκία συμφώνησαν στο σχέδιο αποχώρησης των ελληνικών στρατευμάτων από το νησί σε ορισμένο χρονικό όριο,στη διάλυση της Εθνοφρουράς, την αριθμητική μείωση της κυπριακής αστυνομίας και στην αύξηση της ειρηνευτικής Δύναμης του ΟΗΕ. Για να μην υπάρξουν αρνητικές επιπτώσεις από την αμερικανική αυτή πρωτοβουλία ζητήθηκε από τον Γ.Γ. του ΟΗΕ να υιοθετήσει τις προτάσεις. Ο Γ.Γ. προσέθεσε στο υπάρχον σχέδιο μερικά επιπλέον σημεία με δική του πρωτοβουλία: α. Αποχώρηση όλων των ξένων στρατευμάτων της ΕΛΔΥΚ και της ΤΟΥΡΔΥΚ και β. πλήρης αποστρατικοποίηση.

Οι κυβερνήσεις Ελλάδας και Τουρκίας απεδέχθησαν και οι δύο την πρωτοβουλία του Γ.Γ. και κατέληξαν στην **συμφωνία της 28.11.1967** η οποία απέκλινε από την έκκληση του Ου Θαντ σε πολλά σημεία: α. Δεν γινόταν αναφορά στην απομάκρυνση των ξένων στρατευμάτων από την Κύπρο β. Δεν υπήρχε πρόνοια για την πλήρη αποστρατικοποίηση του νησιού γ. Η παράγραφος 4, η οποία αναφερόταν στην διεύρυνση και βελτίωση της εντολής της ειρηνευτικής Δύναμης με την λήψη νέων πρακτικών μέτρων για την προστασία της εσωτερικής ασφάλειας του Κράτους και των Πολιτών αποτελούσε επέμβαση στα εσωτερικά της κυπριακής Κυβέρνησης. Οι όροι της Συμφωνίας αυτής ήταν σίγουρα ετεροβαρείς υπέρ της τουρκικής πλευράς και για τον λόγο αυτό δεν συμφωνούσε η Κυπριακή Κυβέρνηση, η οποία υποστήριζε την πρόταση του Γ.Γ., η οποία όπως είδαμε μιλούσε για **την πλήρη αποχώρηση όλων των ξένων** στρατευμάτων και **την πλήρη αποστρατικοποίηση της Κύπρου**. Τελικά, ύστερα από αμερικάνική πίεση ο Ου Θαντ απηύθυνε νέα έκκληση προς τα εμπλεκόμενα μέρη βασισμένη στην Συμφωνία Ελλάδας-Τουρκίας παραλείποντας την παράγραφο 4 περί της ειρηνευτικής Δύναμης. Η έκκληση αυτή έγινε δεκτή από Ελλάδα και Τουρκία, ενώ η Κυπριακή Κυβέρνηση διατύπωσε τις επιφυλάξεις της. Η Ελλάδα απέσυρε τα στρατεύματά τον Δεκέμβριο του 1967 και η Τουρκία έπαψε να απειλεί με εισβολή.

Μια από τις συνέπειες της κρίσης του 1967 ήταν η ανακήρυξη εκ μέρους των Τουρκοκυπρίων της ***"Προσωρινής Τουρκικής Διοίκησης της Κύπρου»*** στις **29.12.1967**, εκμεταλλευόμενοι ακριβώς τα πλεονεκτήματα που τους έδωσε η Συμφωνία Βανς, αλλά και η αδυναμία στην οποία είχε περιέλθει η ελληνοκυπριακή πλευρά[44]. Παράλληλα, συνέπεια της κρίσης ήταν η έκδοση νέας Απόφασης (244) του ΣΑ στις **22.12.1967[45]**, με την οποία **διευρύνεται ο ρόλος του ΓΓ στο κυπριακό ζήτημα** με την ρητή εξουσιοδότησή του <u>όχι μόνο να παρακολουθεί τις εξελίξεις στο ζήτημα</u>, **αλλά και να προσφέρει τις καλές**

[44] Τζερμιάς Παύλος, ***«Η Κύπρος- Από την Αρχαιότητα ως την ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση»,*** Ι.Σιδέρης, Μάϊος 2004, Τόμος ΙΙ, σελ. 661.

[45]Βλ. Παράρτημα 3, σελ.88- §3 «*Προσκαλεί τα μέρη **να επωφεληθούν** αμέσως **των προσφερόμενων καλών υπηρεσιών του Γενικού Γραματέα** και παρακαλεί το Γενικό Γραμματέα να ενημερώνει το Συμβούλιο για τα αποτελέσματα»***.**

υπηρεσίες του για την αποτροπή της κρίσης και την εξεύρεση μιας δίκαιης λύσης. Στο πλαίσιο της εξουσιοδότησης αυτής, ο ΓΓ αποδοκίμασε την μονομερή ανακήρυξη των Τουρκοκυπρίων, ενώ απηύθυνε έκκληση στην Ελλάδα και Τουρκία για αυτοσυγκράτηση και στις δύο Κοινότητες την έναρξη συνομιλιών. Στην έκκληση αυτή ανταποκρίθηκε ο Πρόεδρος Μακάριος επευθύνοντας έγγραφο προς την Γραμματεία με τις εισηγήσεις του. Οι προτάσεις αυτές εκλήφθηκαν από τον Ου Θαντ ως ένδειξη καλής χειρονομίας και υπό αυτές τις Συνθήκες άρχισαν τον Ιούνιο του 1968 **οι ενδοκυπριακές συνομιλίες.** Τέλος, σημαντική συνέπεια της κρίσης του 1967 ήταν ακόμη ότι ο κυπριακός λαός αντελήφθην ότι η Ελλάδα δεν ήταν σε θέση να βοηθήσει στρατιωτικά το νησί. Συνεπώς, η ιδέα της ένωσης δεν ήταν πλέον μια εφικτή επιδίωξη , κάτι που αποτυπώθηκε και στην δήλωση του Μακαρίου της **12.01.1968**[46]: *«**Αν και η ένωση είναι ένας στόχος ευκταίος, δεν είναι πια εφικτός**. Οι Κύπριοι πρέπει να το καταλάβουν αυτό και να συνεχίσουν να αγωνίζονται για την πραγματοποιήσιμη λύση που είναι η ανεξαρτησία της Κύπρου.»*

Συμπερασματικά, βλέπουμε ότι στην κρίση αυτή του 1967 κύριο ρόλο προληπτικής Διπλωματίας και μάλιστα με επιτυχή αποτελέσματα άσκησαν οι **ΗΠΑ,** το **ΝΑΤΟ** και σε δεύτερο επίπεδο τα Ηνωμένα Έθνη. Η αμερικανική Κυβέρνηση φοβούμενη μια ανάφλεξη στην περιοχή της νοτιοανατολικής Μεσογείου και μάλιστα μεταξύ δυό Κρατών-μελών του Βορειοατλαντικού Συμφώνου άσκησε την δική της πίεση προς τις Κυβερνήσεις Ελλάδας και Τουρκίας, αλλά και προς τον ίδιο τον Γ.Γ. Ου Θαντ, ώστε οι ενέργειές της να έχουν το επικάλυμμα του Διεθνούς Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών. Ο τελευταίος από την πλευρά του, υπό τις πιέσεις αυτές πέτυχε τουλάχιστον την διεύρυνση του ρόλου του ΓΓ στο ζήτημα, όπως αναφέραμε, και μέσω αυτής την έναρξη των ενδοκυπριακών συνομιλιών κατά την περίοδο 1967 με 1974.

Εν κατακλείδι, η προληπτική αυτή προσπάθεια της αμερικανικής Κυβέρνησης κατ΄ουσίαν, κυρίως σε συνεργασία με τον ΓΓ του ΝΑΤΟ , αλλά και την βρετανική και καναδική Κυβέρνηση είχε όντως ως αποτέλεσμα την αποσόβηση της κρίσης και την πρόληψη μιας γενικευμένης κρίσης στην περιοχή με την έναρξη ενός πολέμου ανάμεσα σε δύο μέλη του ΝΑΤΟ, ο οποίος θα μπορούσε να επισύρει την ανάμειξη και των Σοβιετικών και των Αμερικανικών δυνάμεων δημιουργώντας ένα νέο πεδίο πολεμικής αντιπαράθεσης στο πλαίσιο του ψυχροπολεμικού κλίματος της εποχής. Από αυτά προκύπτει αβίαστα το συμπέρασμα, πρώτον ότι στην περίπτωση που το πλέγμα των διεθνών σχέσεων και των ισορροπιών ισχύος είναι τέτοιο που ευνοεί την μεσολάβηση των Μεγάλων Δυνάμεων για την προάσπιση κατ'ουσίαν των δικών τους συμφερόντων η **άσκησης προληπτικής διπλωματίας εκ μέρους τους μπορεί να είναι καίριας σημασίας και να έχει πράγματι θετικά αποτελέσματα στην αποσόβηση κρίσεων**. Δεύτερον, ο ρόλος του ΟΗΕ σε τέτοιες περιπτώσεις έχει δευτερεύουσα σημασία και συνεπικουρεί τελικά τις αποφάσεις που έχουν ήδη ληφθεί εκ μέρους των ισχυρών Κρατών της Διεθνούς Κοινότητας. Τέλος, τα Ψηφίσματα των οργάνων των Ηνωμένων Εθνών- Γενικής Γραμματείας και Συμβουλίου Ασφαλείας- μένουν γράμμα

[46] Τζερμιάς Παύλος, ***«Η Κύπρος- Από την Αρχαιότητα ως την ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση»,*** Ι.Σιδέρης, Μάϊος 2004, Τόμος ΙΙ, σελ. 661.

κενό, αν δεν υπάρχει η πολιτική βούληση και η άσκηση πιέσεων εκ μέρους των ίδιων των Κυβερνήσεων των ισχυρών Κρατών της Διεθνούς Κοινότητας και των εκπροσώπων τους για την εφαρμογή τους στην πράξη.

1.10. ΕΝΔΟΚΥΠΡΙΑΚΕΣ ΣΥΝΟΜΙΛΙΕΣ, 1967-1974

Η ιδέα των ενδοκυπριακών συνομιλιών είχε προταθεί αρχικά από τον μεσολαβητή του ΟΗΕ Γκάλο Πλάζα, πρόταση την οποία είχε δεχθεί η κυπριακή Κυβέρνηση, αλλά απέρριψε η Τουρκία, η οποία επέμενε στον διάλογο μεταξύ Ελλάδας- Τουρκίας. Μετά την κρίση του 1967 και την αποτυχία του διαλόγου μεταξύ των δύο Εγγυητριών Δυνάμεων, η ιδέα διακοινοτικού διαλόγου άρχισε να κερδίζει έδαφος και πάλι.[47]

Μια πιο μετριοπαθή ειρηνευτική προσπάθεια είχε ξεκινήσει υπό τον **U Thant** ήδη από τον Μάρτιο του 1966**.** Ο νέος Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ έθεσε ως στόχο να ενθαρρύνει τις δύο πλευρές να συμφωνήσουν περισσότερο σε έναν διακανονισμό του ζητήματος διαμέσου του διαλόγου, παρά να προσπαθήσει να αναπτύξει επίσημες προτάσεις, τις οποίες τα εμπλεκόμενα μέρη θα διαπραγματεύονταν κάνοντας παζάρια. Η διαδικασία αυτή όμως απέτυχε να πραγματοποιήσει αξιόλογη πρόοδο λόγω και της πολιτικής αναταραχής που επακολούθησε στην Ελλάδα από τον Απρίλιο του 1967. Στο σημείο αυτό σκόπιμο είναι να αναφερθούν οι δύο συναντήσεις του Έλληνα και του Τούρκου υπουργού Εξωτερικών στον Έβρο τον Σεπτέμβριο του 1967. Η Τουρκία ανοιχτά απέρριψε την ελληνική πρόταση για ένωση και η Ελλάδα αναγκάστηκε να εγκαταλείψει την ιδέα για το άμεσο μέλλον. Δυο μήνες έπειτα μεσολάβησε η νέα έξαρση των ενδοκοινοτικών συγκρούσεων στην Κύπρο στην οποία αναφερθήκαμε στο προηγούμενο κεφάλαιο. Η Τουρκία απείλησε άλλη μια φορά να εισβάλει και η Ελλάδα αναγκάσθηκε να περιορίσει τις δυνάμεις της στο νησί στο όριο των 950, όπως προέβλεπε το Σύνταγμα του 1960. Οι Τουρκοκύπριοι θέλοντας να εκμεταλλευτούν τις παρούσες περιστάσεις ανακήρυξαν την δική τους Προσωρινή Διοίκηση, όπως είδαμε και προηγουμένως.

Η αναγνώριση ακριβώς και από τον ίδιο τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο της ανάγκης αποδοχής μεγαλύτερου βαθμού αυτοδιοίκησης των Τουρκοκυπρίων άνοιξε τον δρόμο για την έναρξη του ενδοκοινοτικού διαλόγου **υπό την αιγίδα των Καλών υπηρεσιών του Γενικού Γραμματέα**. Η ελληνοκυπριακή ηγεσία αποδέχτηκε την ιδέα αυτή και λόγω της πεποίθησης ότι εφόσον ο Διεθνής Οργανισμός θα επόπτευε τις συνομιλίες, δεν θα μπορούσαν να αγνοηθούν οι Αρχές του Καταστατικού Χάρτη του ΟΗΕ και τα σχετικά Ψηφίσματά του για την Κύπρο. Κατά την διάρκεια του πρώτου κύκλου[48],

---

[47] Κρανιδιώτης Γιάννος ***«Το Κυπριακό Πρόβλημα 1960-1974»,*** Εκδόσεις Θεμέλιο, 1984, σελ.183.

[48] Η πρώτη συνάντηση των αντιπροσώπων των δύο Κοινοτήτων- Γλαύκου Κληρίδη από την μεριά των Ελληνοκυπρίων και Ραούφ Ντενκτάς από τη μεριά των Τουρκοκυπρίων έγινε στη Βηρυττό στις 11 Ιουνίου 1968. Όλες οι επόμενες έγιναν στη Λευκωσία με την παρουσία του αντιπροσώπου του ΓΓ του ΟΗΕ.

ο οποίος διήρκεσε έως τον Αύγουστο του 1968, οι Τουρκοκύπριοι ήταν προετοιμασμένοι να κάνουν υποχωρήσεις σε συνταγματικά θέματα με όφελος σημαντικό ποσοστό αυτονομίας. Ο Μακάριος αρνήθηκε να αποδεχθεί κάτι τέτοιο. Ο δεύτερος κύκλος συνομιλιών, ο οποίος επικεντρώθηκε στην τοπική διακυβέρνηση, ήταν επίσης ανεπιτυχής, παρά τις προσπάθειες την ελληνικής χούντας των συνταγματαρχών για την εξεύρεση μιας λύσης. Ο τρίτος γύρος που ξεκίνησε τον Δεκέμβριο του 1969- με επίκεντρο πάλι συνταγματικά θέματα- είχε επίσης μικρή επιτυχία. Στο τέλος αυτού του γύρου ο Γενικός Γραμματέας επέρριψε ευθύνες και στα δύο μέρη για την έλλειψη προόδου. Ο τέταρτος και πέμπτος γύρος επίσης απέτυχαν να επιφέρουν πρόοδο, ώσπου τα γεγονότα του Ιουλίου του 1974 αναγκαστικά οδήγησαν σε πάγωμα των συνομιλιών[49].

Συμπερασματικά, από την μελέτη της περιόδου αυτής προκύπτουν τα εξής:

1. Το έτος 1968 ήταν το καλύτερο για την ελληνοκυπριακή πλευρά από άποψη ισχύος με την έννοια ότι δεν είχε απωλέσει την διεθνή αναγνώριση και στήριξη που είχε πριν το 1963 και τα ευρύτερα στατηγικά δεδομένα της περιοχής[50] υπαγόρευαν από την πλευρά των Τουρκοκυπρίων μια γρήγορη επίλυση του Κυπριακού με τρόπο που να προστατεύουνται οι Τουρκοκύπριοι.

2. Για την Τουρκία η προστασία των Τουρκοκυπρίων μπορούσε να επιτευχθεί με την διατήρηση του καθεστώτος της «Κοινότητας» και την απόρριψη του καθεστώτος της «μειονότητας». Το κύριο αντάλλαγμα που ζητούσαν ήταν η εγκαθίδρυση «θεσμού ικανοποιητικής τοπικής αυτοδιοίκησης, με βάση την «ομαδοποίηση χωριών».

3. Τόσο ο τότε Έλληνας υπεξ Παναγιώτης Πιπινέλης, όσο και ο Τούρκος ομόλογός του Τσαγλαγιαγκίλ πίστευαν ότι έπρεπε να υπάρξει λύση ειρηνική.

4. Από την ελληνοκυπριακή πλευρά υποτιμήθηκε τόσο η δημιουργία τουρκοκυπριακών θυλάκων, όσο και η εγκαθίδρυση της «Τουρκοκυπριακής Διοίκησης». Και τα δύο αυτά γεγονότα δημιουργούσαν τετελεσμένα, τα οποία δεν μπορούσαν να παραγνωριστούν.

5. Παρά τα ανωτέρω γεγονότα και με τις τεράστιες προσπάθειες του Γλαύκου Κληρίδη ως αντιπροσώπου της ελληνοκυπριακής πλευράς, έγινε εφικτή μια σημαντική πρόοδος στο θέμα της αναθεώρησης του Συντάγματος του 1960, με την κατάργηση των υπερβολικών προνομίων της Τουρκοκυπριακής Κοινότητας και με την αναγνώριση ενός λογικού συστήματος τοπικής αυτοδιοίκησης.

6. Οι δύο πλευρές μετά από πολλούς γύρους διαπραγματεύσεων και διαφοροποιήσεων, είχαν φτάσει το 1974 πολύ κοντά σε πλήρη συμφωνία, γεγονός που διακόπηκε βίαια λόγω των γεγονότων του 1974 (πραξικοπήματος κατά του Μακαρίου και τουρκική εισβολή).[51]

---

[49] Varnava Andrekos, Hubert Faustmann ***"Reunifying Cyprus- The Annan Plan and Beyond",*** I.B. Tauris, 2011, σελ.15.

[50] Που χαρακτηρίζονταν από διεθνή ένταση, λόγω κυρίως του Ψυχρού Πολέμου.

[51] Περικλέους Χρυσόστομος, ***«Κυπριακή Δημοκρατία 50 χρόνια επώδυνη πορεία»,*** Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2010, σελ.371-373.

<u>Κεφάλαιο 2</u>- Β' Περίοδος: 1974-1983

Εισαγωγικά

Αμέσως μετά την εκδήλωση της τουρκικής εισβολής, το **ΣΑ** ζητά με την Απόφασή του **353/20.07.1974**[52]

-«**τον *σεβασμό της κυριαρχίας, της ανεξαρτησίας και της εδαφικής ακεραιότητας της Κύπρου***»,

-«***άμεσο τερματισμό της <u>ξένης στρατιωτικής επέμβασης</u>***» και -«***αποχώρηση χωρίς καθυστέρηση*** *από την Κυπριακή Δημοκρατία* ***<u>του ξένου στρατιωτικού προσωπικού που δεν καλύπτεται από διεθνείς συμφωνίες</u>»,*** χωρίς εντούτοις να εισηγείται **μέτρα για το ενδεχόμενο μη συμμόρφωσης**. Αντ' αυτού περιορίζεται σε έκκληση από τις εγγυήτριες δυνάμεις, όπως αρχίσουν διαπραγματεύσεις «***για αποκατάσταση της ειρήνης στην περιοχή και της συνταγματικής τάξης στην Κύπρο».*** Λίγους μήνες αργότερα και ενώ παράλληλα εδραιώνεται η εισβολή, το ΣΑ συνεχίζοντας να κάνει γενικές επικλήσεις στις διαδοχικές αποφάσεις του χωρίς να λαμβάνει οποιαδήποτε μέτρα, βρίσκει ως ανώδυνη διέξοδο **τις διακοινοτικές διαπραγματεύσεις** μέσω της **αποστολής των καλών υπηρεσιών του ΓΓ,** όπως προνοείται στο **Ψήφισμα 3212 της ΓΣ.** [53] Ειδικότερα, η ΓΣ θεωρούσε ότι *«το συνταγματικό σύστημα της Κυπριακής Δημοκρατίας»* αφορούσε τις δύο Κοινότητες της Κύπρου.

Η συμμετοχή του Γεν.Γραμματέα του ΟΗΕ από το 1975 σηματοδοτεί την **απαρχή της παροχής των καλών υπηρεσιών** του από την τουρκική εισβολή στη νήσο και έπειτα.Οι προσπάθειες των Ην.Εθνών σε όλο αυτό το διάστημα τείνουν **προς την επανένωση της νήσου.** Τα κατά καιρούς προτεινόμενα σχέδια επίλυσης έχουν βασισθεί σε θεωρητικά πρότυπα συνύπαρξης **ανταγωνιστικών εθνοτήτων οργανωμένων σε κοινότητες**. Οι κοινότητες αυτές μοιράζονται την εξουσία και ταυτόχρονα διασφαλίζουν **την αυτοτέλειά τους** σε σαφή εδαφική βάση. **Χωριστό έδαφος και από κοινού άσκηση της κεντρικής ομοσπονδίας.** Προς αυτό το πρότυπο κινήθηκαν οι πολύχρονες έκτοτε διαπραγματεύσεις.

Οι βασικότερες προσπάθειες που έγιναν στο πλαίσιο της ανωτέρω εντολής του Γ.Γ[54] μπορούν να συνοψισθούν στα εξής:

1. *Συνομιλίες της Βιέννης* από το *1975 έως το 1977.*

---

[52] Βλ. κατωτέρω Παράρτημα 4, σελ.89.

[53] Ibid Παράρτημα 6,σελ. 93.

[54] http://www.moi.gov.cy/moi/pio/pio.nsf/All/3C9329BCC08EE80AC2256D7C00373FC0?OpenDocument

Ψήφισμα 3212 της ΓΣ, §4 "*Επιδοκιμάζει τις επαφές και διαπραγματεύσεις που πραγματοποιούνται επί ίσης βάσης, με τις καλές υπηρεσίες του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών, μεταξύ των αντιπροσώπων των δυο κοινοτήτων και ζητεί τη συνέχιση τους προς τον σκοπό της επίτευξης ελεύθερα μιας αμοιβαίας αποδεκτής πολιτικής διευθέτησης που να εδράζεται στα βασικά και απαράγραπτα δικαιώματα των δύο κοινοτήτων"*.

2. *Συμφωνίες Κορυφής μεταξύ των δύο κοινοτικών ηγετών που υιοθετήθηκαν το 1977.*

3. *Το σχέδιο των Αμερικανών, Βρετανών και Καναδών-το περίφημο ABC (American, British, Canadian).*

4. *Ο συμφωνίες κορυφής των δέκα σημείων το 1979.*

5. *Τα σημεία εργασίας της Βιέννης το 1984.*

6. *Οι τρεις γύροι των εκ του σύνεγγυς συνομιλιών του 1984.*

7. Η συνάντηση κορυφής τον Ιανουάριο του 1985.

8. Το σχέδιο πλαισίου συμφωνίας που προετοίμασε η Γεν.Γραμματεία των Ην.Εθνών του 1986 υπό τον Περέζ Ντε Κουεγιάρ.

9. Το σχέδιο της δέσμης ιδεών Μπούτρος- Μπούτρος Γκάλι το 1992.

10. Καθώς και η τελευταία μεσολαβητική προσπάθεια του Γ.Γραμ. Κόφι Ανάν 2002-2004 με το Σχέδιο Ανάν.

2.1. Ο ρόλος του ΟΗΕ και της Διεθνούς Κοινότητας κατά την εισβολή- άσκηση προληπτικής διπλωματίας;

Η αντίδραση του ΣΑ του ΟΗΕ στην τουρκική εισβολή ήταν, όπως είδαμε ανωτέρω, **άμεση** με την ομόφωνη Απόφασή του **353/1974,** στην οποία αποφαίνεται πως το γεγονός της εισβολής *«αποτελεί σοβαρή **απειλή κατά της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας** και δημιουργεί **μια εκρηκτική κατάσταση** σε **όλη** την **περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου».*** Η διατύπωση αυτή παραπέμπει σαφώς στο **άρθρο 39** του **Κεφαλαίου VII-«*Ενέργειες εν περιπτώσει απειλής της Ειρήνης/ Διαταράξεως της Ειρήνης και επιθετικών πράξεων»*** του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και θα μπορούσε να οδηγήσει σε περαιτέρω δεσμευτικές αποφάσεις και μέτρα εξαναγκασμού σε βάρος της Τουρκίας. Το λεκτικό που χρησιμοποιήθηκε ήταν σε ένα σημείο επιτακτικό, χρησιμοποιώντας τον όρο "demands"- απαιτώντας δηλαδή, τον άμεσο τερματισμό τη ξένης στρατιωτικής επέμβασης, ενώ σε άλλο σημείο πιο ήπιο ζητώντας απλά- "requests"- την αποχώρηση χωρίς καθυστέρηση του ξένου στρατιωτικού προσωπικού που δεν προβλεπόταν από διεθνείς συμφωνίες[55]. Εντούτοις, παραμένει σαφώς στο παθητικό της Διεθνούς Κοινότητας το γεγονός ότι κανένα διεθνές όργανο δεν χαρακτήρισε με σαφήνεια την στρατιωτική τουρκική ενέργεια του Ιουλίου-Αυγούστου 1974 ως ΕΠΙΘΕΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ[56] (aggression) ή ακόμη πιο έντονα ως διεθνές έγκλημα[57], ενώ

---

[55] Βλ. Κωνσταντινίδης Αριστοτέλης***«Το Κυπριακό πρόβλημα στο Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών»*** σε ***«Το Κυπριακό Πρόβλημα σε εξέλιξη- Διεθνής Διάσταση, Ζητήματα Διακυβέρνησης, Ανθρώπινα Δικαιώματα»,*** Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2011, σελ.26.

[56] Ο **ορισμός της επιθετικής ενέργειας** ορίζεται στο **Ψήφισμα 3324** της **ΓΣ του ΟΗΕ 14.12.1974,** όπου στην §1 του άρθρου 1 ορίζεται : *"επιθετική ενέργεια είναι η χρήση ένοπλης βίας από ένα κράτος κατά της κυριαρχίας, της εδαφικής ακεραιότητας ή της πολιτικής ανεξαρτησίας άλλου Κράτους ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο ασυμβίβαστο προς τον Καταστατικό Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών».* Ο παράνομος χαρακτήρας της επιθετικής ενέργειας δεν αίρεται στην περίπτωση που το επιτιθέμενο Κράτος ισχυρίζεται ότι ενεργεί νόμιμα επειδή δεν αναγνωρίζει το Κράτος, όπως αναλύεται η επεξηγηματική σημείωση που προστέθηκε στο κείμενο: *"Ο όρος Κράτος χρησιμοποιείται χωρίς να προδικάζει το θέμα της αναγνώρισής του»*

[57] Τενεκίδης Γιώργος, ***« Διεθνοποίηση και Αποδιεθνοποίηση του Κυπριακού- Κύπρος. Ιστορία, Προβλήματα και Αγώνες του***

στην πράξη δεν ελήφθησαν μέτρα υπό το Κεφάλαιο VII και ειδικότερα βάσει του άρθρου 41, ώστε να υιοθετηθούν μέτρα για την εφαρμογή της Απόφασης 353 του ΣΑ και όσων άλλων Ψηφισμάτων ακολούθησαν , όπως έπραξε η Διεθνής Κοινότητα[58] για παράδειγμα στο Κουβέιτ[59].

Η όλη προληπτική προσπάθεια του Διεθνούς Οργανισμού είναι δύσκολο να διευκρινισθεί, αλλά και να αποτιμηθεί. Καταρχήν, πέρα από τις Αποφάσεις του ΣΑ ο ίδιος ο ΓΓ κάλεσε τα Κράτη-μέλη να συνεισφέρουν στην στελέχωση της ειρηνευτικής Δύναμης UNFICYP, ώστε να ενδυναμωθεί η αποτελεσματικότητά της. Πριν να πραγματοποιηθεί αυτό όμως, σε συνεδρίαση του Συμβουλίου Ασφαλείας από τις 22 έως τις 24 Ιουλίου 1974 ανακοινώθηκε ότι το Διεθνές Αεροδρόμιο της Λευκωσίας είχε ανακηρυχθεί ζώνη υπό τον έλεγχο των Ηνωμένων Εθνών(«a UN-controlled area») και καταλήφθηκε από την UNFICYP. Αυτό προκάλεσε την αντίδραση της Τουρκικής Κυβέρνησης που θεωρούσε ότι η UNFICYP δεν είχε την αρμοδιότητα να καταλάβει το αεροδρόμιο. Παρόλ'αυτά η Τουρκία δεν θα έθετε σε κίνδυνο μια σύγκρουση με τα στρατεύματα της Ειρηνευτικής Δύναμης, μολονότι γνώριζε ότι εάν καταλάμβανε το αεροδρόμιο η ελληνοκυπριακή Εθνοφρουρά θα υφίστατο καθολική συντριβή.

Παράλληλα, για την πρόληψη μια περαιτέρω κλιμάκωσης των εχθροπραξιών συγκαλείται **βάσει** της §5[60] **της Απόφασης 353/1974** του ΣΑ **η Διάσκεψη της Γενεύης** (α΄φάση), η οποία έλαβε χώρα από τις 25 έως τις 30 Ιουλίου 1974 με την συμμετοχή των εκπροσώπων της Μ.Βρετανίας, Τουρκίας και Ελλάδας (Υπ. Εξωτερικών James Callaghan, Turan Günes και Γεώργιος Μαύρος αντιστοίχως). Η **κοινή Διακήρυξη της Γενεύης** της 30ης Ιουλίου 1974 που ήταν το αποτέλεσμα της Διάσκεψης αυτής, απετέλεσε ήττα για την Αθήνα, καθώς προέβλεπε ότι «*προς σταθεροποίηση της καταστάσεως οι περιοχές της Δημοκρατίας της Κύπρου οι ελεγχόμενες υπό των αντιμαχόμενων Δυνάμεων δεν θα επεκταθούν*». Δεν γινόταν δηλαδή λόγος για την **άμεση απόσυρση** του ξένου στρατιωτικού προσωπικού, γεγονός που αποδυνάμωνε την Απόφαση 353. Επίσης υπήρχε πρόνοια για την δημιουργία μιας ελεγχόμενης από την Ειρηνευτική Δύναμη του ΟΗΕ ζώνης ασφαλείας *«εις το όριον των περιοχών των κατοικουμένων υπό τουρκικών ενόπλων Δυνάμεων».* Τέλος, οριζόταν ότι *« όλοι οι τουρκικοί θύλακες οι κατεχόμενοι από Δυνάμεις ελληνικές ή ελληνοκυπριακές πρέπει να εκκενωθούν αμέσως. Οι θύλακες* ***θα συνεχίσουν να τυγχάνουν της προστασίας της ειρηνευτικής Δύναμης υπό την ζώνην ασφαλείας*** *και θα δυνηθούν ως και κατά το παρελθόν να διατηρήσουν την ιδίαν αυτών αστυνομίαν και δυνάμεις ασφαλείας».*

λαού της», Βιβλιοπωλείο της Εστίας, Αθήνα 1982, σελ.250.

[58] Απόφαση **678/29.11.1990 ΣΑ ΟΗΕ** §2 όπου εγκρίνεται η χρησιμοποίηση όλων των αναγκαίων μέσων για την αποκατάσταση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας στην περιοχή, αν το Ιράκ δεν αποσυρθεί από το Κουβέιτ έως την 15η Ιανουαρίου 1991. Σε : http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/677(1990).

[59] Χρυσοστομίδης Κύπρος, ***«Στο Τέλος της Αρχής- Πολιτικές Παρεμβάσεις στην τροχιά του Κυπριακού»,*** Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 1997, σελ.35.

[60] «*Καλεί την Ελλάδα, την Τουρκία και το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και Βορείου Ιρλανδίας να προσέλθουν σε συνομιλίες χωρίς καθυστέρηση για την αποκατάσταση της ειρήνης στην περιοχή και τη συνταγματική διακυβέρνηση της Κύπρου* ***και να τηρούν ενήμερο το Γενικό Γραμματέα»***, σε Παράρτημα 4,σελ.92 και σε ***http://www.moi.gov.cy/moi/pio/pio.nsf/All/462598A76861A108C2256D7C00372FE1?OpenDocument***

Η **δεύτερη φάση** της Διασκέψεως της Γενεύης άρχισε στις 8 Αυγούστου 1974 χωρίς οι συνθήκες να είναι ευνοϊκότερες για την Ελλάδα. Στην Γενεύη παραβρέθηκε και ο ΓΓ του ΟΗΕ Kurt Waldheim, ενώ ως παρατηρητές ορίσθηκαν από την Ουάσινγκτον ο Arthur A. Hartman και από την Μόσχα ο Victon Menin. Η στρατηγική της Άγκυρας εντούτοις δεν άφηνε περιθώριο για την εξεύρεση μιας συμβιβαστικής λύσης. Η πολιτική της στηριζόταν στην αξίωση αποδοχής του Σχεδίου Γκιουνές[61] ή στην αποτυχία της Διάσκεψης κάτι που θα σήμαινε φυσικά την συνέχιση της εισβολής. Οι προθέσεις της τουρκοκυπριακής και τουρκικής πλευράς απεικονίζονταν καθαρά στις προτάσεις Ντενκτάς και Γκιουνές της 1ης Αυγούστου 1974. Ο **Ντενκτάς ζητούσε την δημιουργία ενός ανεξάρτητου Κράτους δύο εθνοτήτων το οποίο θα απαρτίζεται από δύο γεωγραφικώς χωριστά αυτόνομα ομόσπονδα Κράτη, ενώ ο Γκιουνές χωρίς να επικαλείται τον όρο «ομόσπονδο» πρότεινε μια «καντονοποίηση» της Κύπρου, με την έννοια ενός δικοινοτικού ομόσπονδου Κράτους αποτελούμενου από δύο αυτόνομες ζώνες**. Το έγγραφο του Γκιουνές προέβλεπε επίσης την εκκέ-νωση της κύριας τουρκοκυπριακής περιφέρειας από τις ελληνικές και ελληνοκυπριακές ένοπλες δυνάμεις εντός 48 ωρών. Ο Κληρίδης ζήτησε μια μικρή αναβολή 36-48 ωρών για να επιστρέψει στην Κύπρο για διαβουλεύσεις πριν την οριστική απάντησή του. Κάτι τέτοιο, όμως, απορρίφθηκε κατηγορηματικά από τον Γκιούνες και κατά συνέπεια διαλύθηκε η Διάσκεψη της Γενεύης, ενώ μιάμιση ώρα αργότερα άρχισε η δεύτερη φάση της τουρκικής εισβολής στην Κύπρο.

Απ' όλη αυτήν την εξιστόρηση των διαπραγματεύσεων στην Γενεύη τον Ιούλιο και Αύγουστο του 1974 συμπεραίνουμε ότι η άσκηση προληπτικής διπλωματίας εκ μέρους των Μεγάλων Δυνάμεων ΗΠΑ-ΕΣΣΔ, αλλά και της Αγγλίας ήταν καθαρά τυπική (οι αντιπρόσωποί τους ήταν απλά παρατηρητές κατά την Συνδιάσκεψη), ενώ δεν καταβλήθηκε ουσιαστική πίεση για να προληφθεί έστω ο Αττίλας Β΄ τον Αύγουστο του 1974. Από την πλευρά των Ηνωμένων Εθνών, ενώ οι Αποφάσεις του ΣΑ καταδίκαζαν απερίφραστα την εισβολή και κατοχή ξένου εδάφους, **δεν προβλέφθηκαν μέτρα για την εφαρμογή των αποφάσεων αυτών** μέσω του Κεφαλαίου VII του Χάρτη του ΟΗΕ και ειδικότερα των άρθρων 41-44.

Στο σημείο αυτό σκόπιμη είναι η αναφορά στην μελέτη του Πολύβιου Πολυβίου[62] «***Η διπλωματία της εισβολής»***[63], στην οποία γίνεται εκτενής αναφορά στον ρόλο του ΓΓ Βάλντχαιμ, αλλά και της αγγλικής στάσης στο ζήτημα κατά την διάρκεια των κρίσιμων ημερών πριν από την δεύτερη τουρκική εισβολή. Ο ΓΓ δήλωσε ότι δεν είναι δυνατό μια ειρηνευτική Δύναμη των Ηνωμένων Εθνών να παραμένει απαθής κατά την διάρκεια εχθροπραξιών, έστω και αν αυτές ήταν ευρύτερες των διακοινοτικών που απετέλεσαν και το έναυσμα για την αποστολή της στην Κύπρο. Για τον λόγο αυτό έδωσε εντολή στον αρχηγό της UNFICYP *«να λάβει τα **αναγκαία μέτρα για να αποκαταστήσει τη συμφωνία κατάπαυσης** του*

---

61 Κληρίδης Γλαύκος ***«Η Κατάθεσή μου»,*** τόμος 4, σελ 69-71.

62 Ο Πολύβιος Πολυβίου, νομικός, υπήρξε μέλος της Ελληνοκυπριακής αντιπροσωπείας στην Διάσκεψη της Γενεύης και σύμφωνα και με τον πρόλογο του Γλαύκου Κληρίδη στο βιβλίο του**«Η διπλωματία της εισβολής»** Εκδόσεις Καστανιώτη**,** 2010, υπήρξε μάρτυρας σε αυτήν την κρίσιμη φάση της κυπριακής ιστορίας, ενώ η έρευνά του στηρίχτηκε και στα μέχρι τότε άγνωστα έγγραφα του Άγγλου υπεξ Κάλλαχαν, που βρίσκονται στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης.

63 Εκδόσεις Καστανιώτη, 2010.

πυρός, να εξασφαλίσει την τήρησή της και να εμποδίσει συγκεκριμένα επεισόδια να οδηγήσουν σε γενικότερη αναζωπύρωση των συγκρούσεων και των εχθροπραξιών». Όταν άρχισαν να διαφαίνονται πιο καθαρά οι τουρκικές προθέσεις, ο ΓΓ Βάλντχαϊμ αντελήφθη ότι θα έπρεπε να δοθεί έμπρακτα βοήθεια από τη Διεθνή Κοινότητα για την αποτελεσματική εμπλοκή των Ηνωμένων Εθνών. Από τη βρετανική πλευρά, ο Κάλλαχαν ήταν διαθέσιμος να συνεργαστεί με τον ΓΓ και να θέσει στην διάθεσή του στρατεύματα από τις βρετανικές βάσεις στην Κύπρο. Άλλωστε, θεωρούσε ότι η Απόφαση 353 του ΣΑ παρείχε την αναγκαία εξουσιοδότηση στην Ειρηνευτική Δύναμη για να εμποδίσει περαιτέρω εχθροπραξίες στην Κύπρο και ότι θα ήταν ενάντια στην κοινή λογική και τη διπλωματική ηθική η παρούσα ειρηνευτική δύναμη να μην προβεί σε οποιαδήποτε ενέργεια από την στιγμή που είχε προκύψει **συμφωνία κατάπαυσης του πυρός στο πλαίσιο μιας ομόφωνης Απόφασης του ΣΑ και υπήρχε άμεσος κίνδυνος επανάληψης των εχθροπραξιών.**

Η Τουρκία, όμως, διαφώνησε εντονότατα με τις ανωτέρω θέσεις τονίζοντας ότι η εντολή της ειρηνευτικής Δύναμης περιοριζόταν στις διακοινοτικές ταραχές και δεν είχε καμία δικαιοδοσία σε περίπτωση που είχε αναλάβει στρατιωτική δράση στο νησί κάποια από τις Εγγυήτριες Δυνάμεις. Κατέστησε σαφές, συνεπώς, με τον τρόπο αυτό ότι εάν η ειρηνευτική Δύναμη επενέβαινε θα έβρισκε αντιμέτωπη την Τουρκία. Στο σημείο αυτό όμως χρειαζόταν η υποστήριξη και πίεση των Αμερικανών, οι οποίοι,όμως, διακατέχονταν από τον μόνιμο φόβο εμπλοκής της Σοβιετικής Ένωσης. Ο ΓΓ γνώριζε ότι ο Κίσσινγκερ δεν ήταν διατεθειμένος να πιέσει την Τουρκία και ότι δεν ήταν εφικτό να επιτευχθεί επίσημα από το ΣΑ νέα διαφοροποιημένη εντολή για τον ρόλο της UNFICYP στο νησί. Προς το τέλος μάλιστα της δεύτερης φάσης της Διάσκεψης της Γενεύης μέσω του Αμερικανου απεσταλμένου Χάρτμαν ο Κίσσινγκερ διαφώνησε έντονα με τον Κάλλαχαν στο να αναλάβει δράση η ειρηνευτική Δύναμη για να επιτηρήσει ενεργά την συμφωνία κατάπαυσης του πυρός ή για να εμποδίσει περαιτέρω εχθροπραξίες. Έφτασε στο σημείο μάλιστα να απειλήσει ότι οι ΗΠΑ θα προέβαλαν βέτο στο ΣΑ και θα απέσυραν την υποστήριξή τους από τον Βάλντχαϊμ. Ως αποτέλεσμα όλων των ανωτέρω, όταν κατέρρευσε στις 14 Αυγούστου η Διάσκεψη της Γενεύης **δεν υπήρξε καμιά δυναμική ή άλλη αντίδραση της Ειρηνευτικής Δύναμης κατά της διάρκεια της προέλασης του τουρκικού στρατού**.Ας μην παραγνωρίζουμε το γεγονός άλλωστε ότι στις ΗΠΑ την περίοδο εκείνη σοβούσε η εσωτερική κρίση του Γουωτεργκέιτ και η αμερικανική Κυβέρνηση επικαλούμενη ακριβώς την εσωτερική αυτή αναταραχή απείχε από το να ασχοληθεί ενεργά λαμβάνοντας πρωτοβουλίες για να αποτραπεί σε πρώτη φάση το πραξικόπημα κατά του Μακαρίου, αλλά και η μετέπειτα τουρκική εισβολή, παρά τις σχετικές προειδοποιήσεις για επικείμενη εισβολή. Στην συγκεκριμένη περίοδο συνεπώς **εξέλειπε η πολιτική βούληση** που υπήρχε κατά την κρίση του 1963 και 1967 από την αμερικανική ηγεσία για αποτροπή μιας στρατιωτικής επιχείρησης στο νησί, η οποία κατά τις

προαναφερθείσες περιόδους είχε δράσει θετικά προς τον κατευνασμό της κρίσης[64].

Από την ανάλυση αυτή εξάγονται τα συμπεράσματα ότι για να λειτουργήσει ικανοποιητικά ή άσκηση προληπτικής διπλωματίας κατά την διάρκεια μιας κρίσης, όπως αυτή που ξέσπασε το καλοκαίρι του 1974 στην Κύπρο, είναι απαραίτητος ένας συνδυασμός παραγόντων. Ένας Διεθνής Οργανισμός, έστω με το διεθνές κύρος και την εμβέλεια του ΟΗΕ δεν μπορεί από μόνος του, μέσω των οργάνων του, να ασκήσει αποτελεσματικά τον προληπτικό ρόλο του, όταν μεσολαβούν οι πιέσεις και τα συμφέροντα των Μεγάλων Δυνάμεων που παίζουν καίριο ρόλο στην επόπτευση της κρίσης. Πόσω μάλλον όταν τα όργανα του ΔΟ ,όπως το ΣΑ για παράδειγμα, και οι αποφάσεις του μπορούν εύκολα να χειραγωγηθούν μέσω του δικαιώματος βέτο των Μονίμων μελών του. Ας μην ξεχνάμε, τέλος, ότι και η ίδια η εκλογή του ΓΓ του Οργανισμού περνάει μέσω της απόφασης του ΣΑ. Συνεπώς, είναι αναγκαία η στήριξή του και από τα μόνιμα μέλη του οργάνου (ΗΠΑ, Ρωσία, Κίνα, Μ.Βρετανία, Γαλλία) μέσω πάντα και της διελκυνστίνδας των συμφερόντων τους.

2.2. Επανακαθορισμός της εντολής της UNFICYP

Ύστερα από τα τραγικά γεγονότα του Αυγούστου 1974, έπειτα και από την δεύτερη τουρκική εισβολή και την κατοχή 37% των εδαφών της νήσου από τα τουρκικά στρατεύματα και τον εκτοπισμό 200.000 Ελληνοκυπρίων από τις εστίες τους, ήταν πλεόν αναπόφευκτος ένας επανακαθορισμός της εντολής της UNFICYP[65], τον οποίο ζήτησε ο ίδιος ο Γενικός Γραμματέας Κουρτ Βάλντχαϊμ προς το ΣΑ[66]. Με την Απόφαση **361 του ΣΑ στις 30.08.1974**[67] οι προσπάθειες του Διεθνούς Οργανισμού επικεντρώθηκαν στην παροχή **ανθρωπιστικής βοήθειας** προς τον Κυπριακό πληθυσμό. Σε επόμενη Έκθεσή του[68], άλλωστε, ο ΓΓ τονίζει ότι η UNFICYP προσπαθεί να επιτηρήσει την ανακωχή, και τις γραμμές αυτής, ενώ στο βόρειο τμήμα του νησιού υπό τουρκική στρατιωτική κατοχή περιορίζεται στην παροχή βοήθειας στον ανθρωπιστικό τομέα και όπου είναι εφικτό, φροντίζει για την ασφάλεια του ελληνοκυπριακού πληθυσμού. Ανάμεσα στις νέες ευθύνες της Ειρηνευτικής αποστολής,συνεπώς, μπορούμε να συνοψίσουμε τα εξής:

1.Την επόπτευση και τον έλεγχο της γραμμής κατάπαυσης του πυρός, μήκους 180 χιλιομέτρων, μεταξύ

---

64 Βλ. ανωτέρω **επιστολή Τζόνσον** προς τον Τουρκο Πρωθυπουργό (5.06.1964), όπου ο Αμερικανός Πρόεδρος είχε αφήσει να εννοηθεί ότι το ΝΑΤΟ δεν θα προστάτευε την Τουρκία, εάν η Σοβιετική Ένωση την χτυπούσε σε περίπτωση σοβιετικής επέμβασης στην Κύπρο, **μεσολάβηση Άτσεσον (05.07.1964-22.08.1964)** - εκ νέου **επέμβαση Τζόνσον** κατά την κρίση Κοφίνου- Αγ. Θεοδώρων (Νοέμβριος 1976) για την αποτροπή πολέμου μεταξύ Άγκυρας και Αθήνας, αποστολή Σάυρους Βανς (1967).

65 Chrysostomides Kypros ***"The Republic of Cyprus- A study in International Law",*** Martinus Nijhoff Publishers, 2000, σελ.223.

66 **S/11473, 28.8.1974 §7** σε http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N74/228/75/PDF/N7422875.pdf?OpenElement

67 Παράρτημα 5,σελ.91.

68 S/11568 6.12.1974 §16-17.

των κατοχικών Δυνάμεων και της Εθνικής Φρουράς.

2. Την ενασχόληση με ανθρωπιστικά και οικονομικά θέματα, όπως η τήρηση της ασφάλειας στις αγροτικές και λοιπές ασχολίες των πολιτών στη νεκρή ζώνη, η στήριξη επιχειρήσεων του διεθνούς Ερυθρού Σταυρού και του Ύπατου Αρμοστή των ΗΕ για τους πρόσφυγες, η ανθρωπιστική βοήθεια προς τους Ελληνοκυπρίους και Μαρωνίτες εγκλωβισμένους, αλλά και στους Τουρκοκύπριους που είχαν μείνει στο Νότο, ενώ υποστήριξη δόθηκε και στις επιχειρήσεις της **Επιτροπής του Διεθνούς Ερυθρού Σταυρού** και του Ύπατου Αρμοστή των ΗΕ για τους πρόσφυγες.[69]

Χαρακτηριστική είναι επίσης και η Έκθεση του ΓΓ Waldheim της περιόδου αυτής, η οποία αναφέρει πως η περαιτέρω παρουσία της Ειρηνευτικής Δύναμης του ΟΗΕ δεν ήταν μόνο απαραίτητη για την **διασφάλιση της κατάπαυσης του πυρός**, αλλά **και για την αναζήτηση ειρηνικής λύσης της σύγκρουσης.**

2.3. Οι πρώτες διαπραγματεύσεις μετά την εισβολή- Συνομιλίες της Βιέννης (1975-1976)

Μετά την εισβολή η τουρκοκυπριακή κοινότητα ανακηρύσσεται μονομερώς και πάλι[70] σε «***Τουρκικό Ομόσπονδο Κράτος της Κύπρου***», στις 13 Φεβρουαρίου 1975. Ήδη από τις 30 Σεπτεμβρίου 1974 η αμερικανική Γερουσία, στην προσπάθειά της άσκησης- έστω και εκ των υστέρων- προληπτικής διπλωματίας στο ζήτημα είχε παγώσει την παροχή στρατιωτικής βοήθειας προς την Τουρκία. Παρά την αντίθεση του Προέδρου Φορντ, το Κονγκρέσο ανατρέποντας το βέτο του τελευταίου επιβάλλει στις 17 Οκτωβρίου 1974 εμπάργκο όπλων κατά της Τουρκίας. Τελικά, δέχεται για να ασκηθεί πίεση προς την Τουρκική Κυβέρνηση να ανασταλεί η εφαρμογή της απόφασης έως τις 5 Φεβρουαρίου 1975, οπότε λόγω έλλειψης προόδου στο ζήτημα διακόπτει οριστικά την παροχή στρατιωτικής βοήθειας προς την Άγκυρα[71].Η απαγόρευση αυτή πώλησης όπλων προς την Τουρκία έγινε εφικτή χάριν των πιέσεων εκ μέρους της ελληνικής ομογένειας των ΗΠΑ, αλλά και του αμερικανικού Κονγκρέσο, του οποίου αρκετά από τα σημαίνοντα Μέλη, όπως οι Γερουσιαστές Edward Kennedy και Thomas Eagleton, αλλά και βουλευτές όπως οι Paul Sarbanes, John Bredemas, Benjamin Rosenthal και Claiborne Pell δημιούργησαν σταδιακά ένα ισχυρό ελληνικό «lobby», το οποίο έθεσε υπό αμφισβήτηση την εξωτερική πολιτική Κίσσινγκερ και ζήτησε να επιβληθεί η ανωτέρω απαγόρευση προς την Τουρκία εφαρμόζοντας τον εσωτερικό αμερικανικό νόμο, ο οποίος **απαγόρευε την προμήθεια όπλων σε χώρες που τα χρησιμοποιούν για επιθετικούς σκοπούς**, αλλά και τις αμερικανο-τουρκικές συμφωνίες, οι οποίες

---

[69] Σε Χρυσόστομος Περικλέους «***Κυπριακή Δημοκρατία 50 Χρόνια Επώδυνη Πορεία***», Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2010, σελ.384-385.

[70] Από το 1964 έως το 1974 αυτοαποκαλείται «**Αυτόνομη τουρκοκυπριακή διοίκηση**».

[71] Το εμπάργκο αυτό ήρθη μερικώς το 1976 και οριστικά από τον Πρόεδρο Κάρτερ τον Αύγουστο του 1978.

επιτρέπουν την προσφυγή στα όπλα αυτά μόνο για αμυντικούς σκοπούς και στο πλαίσιο της ατλαντικής Συμφωνίας[72]**.** Με τον τρόπο αυτό επιτεύχθηκε μια ηθική–έστω- καταδίκη της τουρκικής εισβολής στην Κύπρο, χωρίς όμως αυτό να αλλάζει τα νέα δεδομένα που είχαν πλέον διαμορφωθεί στο νησί. Οι Τουρκοκύπριοι, εντούτοις, συνεχίζοντας την επιθετική πολιτική τους και την προσπάθειά τους δημιουργίας τετελεσμένων γεγονότων ανακήρυξαν, 8 μέρες μόνο μετά την απόφαση αυτή του Κονγκρέσο, το «Τουρκικό ομόσπονδο Κράτος της Κύπρου» προχωρώντας ένα βήμα περαιτέρω στον διαμελισμό της νήσου[73].

Από την πλευρά των Ηνωμένων Εθνών, το Συμβούλιο Ασφαλείας στην προσπάθειά του άσκησης προληπτικής διπλωματίας, ώστε να αποσοβηθεί νέα κρίση με την μονομερή αυτή ανακήρυξη των Τουρκοκυπρίων, και να μετριαστούν οι συνέπειες από την ήδη εκραγείσα τον Ιούλιο-Αύγουστο του 1974, καλεί με την Απόφαση **367/1975**[74] της 12ης Μαρτίου 1975 τον Γενικό Γραμματέα **Kurt Waldheim**[75] ν'αναλάβει **νέα αποστολή καλών υπηρεσιών** *«....και προς το σκοπόν αυτό να καλέσει **σε σύσκεψη** τα μέρη, κάτω από νέες συμφωνημένες διαδικασίες και να θέσει τον εαυτόν του προσωπικά στην διάθεση των μερών, έτσι ώστε η επανάληψη, η εντατικοποίηση και η πρόοδος ολοκληρωμένων διαπραγματεύσεων, που θα διεξαχθούν με πνεύμα αμοιβαίας κατανόησης και μετριοπάθειας υπό την προσωπική του αιγίδα και καθοδήγηση, όπου πρέπει, να μπορέσουν, έτσι, να διευκολυνθούν»*. Παράλληλα, κάλεσε όλα τα Κράτη «*να **απέχουν από οποιαδήποτε ενέργεια** η οποία δυνατόν να θέσει σε κίνδυνο την κυριαρχία, ανεξαρτησία, εδαφική ακεραιότητα και το αδέσμευτο, καθώς επίσης και από **οποιαδήποτε απόπειρα διχοτόμησης** της νήσου ή ένωσής της με οποιανδήποτε άλλη χώρα».*

Κατόπιν αυτού έγιναν, υπό την αιγίδα του ΓΓ του ΟΗΕ, από τον **Απρίλιο του 1975** έως τον **Φεβρουάριο του1976, 5 γύροι συνομιλιών** με τόπο διαπραγματεύσεων την αυστριακή πρωτεύουσα, με εξαίρεση τον τέταρτο γύρο που έλαβε χώρα στη Νέα Υόρκη. Στους δύο πρώτους γύρους το κλίμα δυσπιστίας ήταν αμοιβαίο και έτσι οι συνομιλίες δεν οδήγησαν σε συμφωνία, όπως επεσήμανε και ο ΓΓ στην έκθεσή του που υπέβαλε στο ΣΑ[76] τον Ιούνιο του 1975. Με την Απόφαση **370/1975**[77] το ΣΑ ζήτησε από τον ΓΓ να συνεχίσει την αποστολή καλών υπηρεσιών του για το ζήτημα. Σε όλους τους γύρους αυτούς χαρακτηριστική ήταν η διστακτικότητα της ελληνοκυπρ/κής πλευράς να δεχθεί τον όρο ***διζωνική***

---

[72] Βλ. Καραμπαρμπούνης Χάρης «***Το Κυπριακό το 1974 στη Νέα Υόρκη: Μια μαρτυρία»,*** σε «***Το Κυπριακό Πρόβλημα σε εξέλιξη- Διεθνής Διάσταση, Ζητήματα Διακυβέρνησης, Ανθρώπινα Δικαιώματα»,*** Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2011, σελ.62-63.

[73] Τζερμιάς Ν. Παύλος ***«Γλυκειάς χώρας ιστόρηση- Η Κύπρος»,*** Ι. Σιδέρης, 2004, τόμος ΙΙ, σελ.760.

[74] Βλ. Παράρτημα 8,σελ.97.

[75] Ο **Kurt Waldheim-** Αυστριακός διπλωμάτης και πολιτικός, Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ από το 1972 έως το 1981 και Πρόεδρος της Αυστρίας από το 1986 έως το 1992, υπήρξε ο ΓΓ εκείνος που συμμετείχε στην πρώτη προσπάθεια διακοινοτικών συνομιλιών μετά την εισβολή.

[76] S/11717, 09.06.1975.

[77] Βλ. Παράρτημα 9,σελ.99.

ομοσπονδία, ως πρότυπο για την σύσταση ομοσπονδίας. Η τουρκοκυπρ/κη πλευρά, σε αντίθεση, επέμενε σε αυτήν την μορφή ομοσπονδίας με την ισότιμη συμμετοχή των δύο κοινοτήτων στο επίπεδο της κεντρικής ομοσπονδίας. Στο εδαφικό ζήτημα, από την ελληνική πλευρά προτεινόταν η αναλογία 80% υπέρ της ελληνοκυπριακής και 20% υπέρ της τουρκοκυπριακής κοινότητας. Εντούτοις, καμία πρόοδος δεν σημειώθηκε στα ουσιαστικά αυτά πολιτικά θέματα (εδαφικό- φύση της κεντρικής κυβέρνησης) και οι συνομιλίες κατέρρευσαν μετά και τον 5ο γύρο τον Φεβρουάριο του 1976. Μπροστά στο αδιέξοδο αυτό ο Τουρκοκύπριος ηγέτης Ραούφ Ντενκτάς απειλούσε ευθέως με ανακήρυξη ανεξάρτητου Κράτους στην Βόρεια Κύπρο.[78]

Πιο αναλυτικά, θα πρέπει να επισημανθούν τα αποτελέσματα από τον τρίτο γύρο διαπραγματεύσεων που έλαβε χώρα από την 31η Ιουλίου έως στις 2 Αυγούστου 1975 και κατά την διάρκεια του οποίου συμφωνήθηκε η μετακίνηση των Τουρκοκυπρίων που διέμεναν στα νότια της νήσου- και που το επιθυμούσαν - στον κατεχόμενο Βορρά. Ο Ντενκτάς, παράλληλα, διαβεβαίωνε ότι οι Ελληνοκύπριοι που διέμεναν ακόμη στον Βορρά θα είχαν την ανάλογη βοήθεια να διεξάγουν μια «ομαλή ζωή»[79]. Επίσης, συμφωνήθηκε οι Ελληνοκύπριοι, οι ευρισκόμενοι στο Νότο, να μπορέσουν να επανενωθούν με τις οικογένειές τους που παρέμεναν στο Βόρειο τμήμα του νησιού. Βάσει της συμφωνίας αυτής « **Εθελοντικής Αναδιάταξης Πληθυσμών»**- όπως την θεώρησαν οι Τουρκοκύπριοι- μετακινήθηκαν τελικώς- υπό την εποπτεία της UNFICYP- 8.033 Τουρκοκύπριοι και 943 Ελληνοκύπριοι στον Βορρά. Από την πλευρά των Τουρκοκυπρίων η συμφωνία αυτή σφράγιζε την επίλυση του προβλήματος των εκτοπισμένων. Ο ίδιος ο Ντενκτάς, άλλωστε, θεωρούσε ότι με την συμφωνία αυτή επιλύθηκε και το **προσφυγικό πρόβλημα,** διαγράφοντάς το από την ημερήσια διάταξη των διαπραγματεύσεων. Από την μεριά των Ελληνοκυπρίων ο Κληρίδης αμφισβήτησε μια τέτοια ερμηνεία χαρακτηρίζοντας την συμφωνία απλά μια «ανθρωπιστική διευθέτηση». Στην απόφαση αυτή υπήρχε η συμφωνία του Μακαρίου και της πλειοψηφίας του Εθνικού Συμβουλίου, εντούτοις ο Κληρίδης, που εκπροσωπούσε την ελληνοκυπριακή πλευρά κατά τις διαπραγματεύσεις- επικρίθηκε εντονότατα από τους υποστηρικτές πιο σκληρών γραμμών.Στην πράξη, πάντως, η μετακίνηση στον Βορρά Τουρκοκυπρίων που ζούσαν στο Νότο σήμανε την **δημογραφική διχοτόμηση της νήσου κ**αι άνοιγε τον δρόμο σε αυτό που επιζητούσαν οι Τουρκοκύπριοι, δηλαδή, μια επίλυση του ζητήματος βασισμένη **σε μια γεωγραφική και όχι λειτουργική ομοσπονδία**. Όπως φάνηκε και εκ των υστέρων, η συμφωνία απετέλεσε μια δραματική εξέλιξη και συμπλήρωσε την διαίρεση του νησιού που είχε ξεκινήσει με τον εγκλωβισμό των Τουρκοκυπρίων σε θύλακες κατά την δεκαετία του 1960[80].

Η Κυβέρνηση Μακαρίου για να εξέλθει του αδιεξόδου στο οποίο είχε περιέλθει το ζήτημα μετά και την πλήρη αποτυχία και του 4ου γύρου διαπραγματεύσεων ζήτησε από την ΓΣ του ΟΗΕ να επιληφθεί του

---

78 Σε Λιάκουρας Πέτρος, ***«Το Κυπριακό από τη Ζυρίχη στη Λουκέρνη- Σε αναζήτηση Ομοσπονδιακής Επίλυσης»***, Εκδόσεις, Ι.Σιδέρης, 2007, σελ. 281-283.

79 Τζερμιάς Ν. Παύλος, ***«Γλυκειάς χώρας ιστόρηση- Η Κύπρος»,*** Ι. Σιδέρης, 2004, τόμος ΙΙ, σελ.770§1.

80 Μιχαήλ Σ. Μιχάλης «Επίλυση της Κυπριακής Διένεξης», Εκδόσεις Παπαζήση, 2011, σελ.130§2.

ζητήματος. Διαπιστώνουμε δηλαδή ότι η Κυπριακή ηγεσία συνειδητά ακολουθούσε πολιτική διεθνοποίησης του ζητήματος, η οποία εν προκειμένω είχε θετικά αποτελέσματα. Ο ΟΗΕ ασκώντας προληπτική διπλωματία στο ζήτημα και επιχειρώντας να προλάβει ένα νέο γύρο βίας στο νησί εξέδωσε το Ψήφισμα 3395 της 20ης Νοεμβρίου 1975 της ΓΣ, το οποίο και απετέλεσε μια ηθική νίκη της ελληνοκυπριακής πλευράς. Σε αυτό στην §6 γίνεται άμεση προτροπή στα ενδιαφερόμενα Μέρη «*να απέχουν από μονομερείς ενέργειες, κατά παράβαση του ψηφίσματος 3212 (XXIX),* ***περιλαμβανομένων αλλαγών στη δημογραφική διάρθρωση της Κύπρου».*** Ακόμη και ο Κίσσινγκερ στην ΓΣ του ΟΗΕ έκανε δηλώσεις που έρχονταν πολύ κοντά στις ελληνοκυπριακές θέσεις (αναγνώριση ανεξαρτησίας, κυριαρχίας και εδαφικής ακεραιότητας της Κύπρου , αποχώρηση των ξένων ενόπλων δυνάμεων που βρίσκονταν στη νήσο, εκπλήρωση των επιθυμιών των προσφύγων). Μια τέτοιου είδους όμως **διακηρυκτική άσκηση προληπτικής διπλωματίας** από τους διεθνείς δρώντες δεν είχε στην πράξη αποτελέσματα εφόσον η **κατοχική δύναμη είχε ήδη εισβάλει στο νησί και η ισχύς των όπλων ήταν με το μέρος των Τουρκοκυπρίων**. Τα Ψηφίσματα και οι Αποφάσεις των Ηνωμένων Εθών και οι εκ των υστέρων προσπάθειες των αμερικανών ιθυνόντων δεν μπορούσαν να έχουν αποτέλεσμα στην πράξη χωρίς την λήψη συγκεκριμένων μέτρων που θα έθεταν σε εφαρμογή όλες αυτές τις Απόφάσεις των Διεθνών Οργανισμών- μην ξεχνάμε ότι και η ***Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης*** εξέφρασε την λύπη της για την αποτυχία των διαπραγματεύσεων της Γενεύης[81](Απόφαση 574/25.09.1974), ενώ η ***Τελική Διακήρυξη των Αρχηγών Κρατών και Κυβερνήσεων Αδέσμευτων Χωρών στο Κολόμπο στις 19.08.1976*** *«αξίωσαν την άμεση και χωρίς όρους αποχώρηση των ξένων ενόπλων Δυνάμεων και άλλης ξένης στρατιωτικής παρουσίας από την Κύπρο»*[82].

2.4. Συμφωνίες Κορυφής Μακαρίου-Ντενκτάς (1977)

Τον **Ιανουάριο** του **1977,** τα Ηνωμένα Έθνη πέτυχαν να οργανώσουν μια συνάντηση στην Λευκωσία ανάμεσα στα δύο μέρη και στις **12 Φεβρουαρίου 1977** οι δύο ηγέτες **Μακάριος και Ραούφ Ντενκτάς** υπέγραψαν μια ***συμφωνία τεσσάρων σημείων,*** η οποία επιβεβαίωνε ότι ο μελλοντικός διακανονισμός του κυπριακού ζητήματος θα βασιζόταν στο πλαίσιο μιας **ομοσπονδίας** αποτελούμενης από **δύο κράτη (δι-ζωνική)** και από **δύο κοινότητες (δι-κοινοτική).** Η οικονομική βιωσιμότητα και η ιδιοκτησία γης θα καθόριζε την έκταση των Κρατών. Η κεντρική κυβέρνηση θα ήταν εκείνη που θα διασφάλιζε την ενότητα του Κράτους. Διάφορα άλλα θέματα όπως η ελευθερία κίνησης και η ελευθερία εγκατάστασης θα καθορίζονταν μέσω περαιτέρω συνομιλιών.

Η συμφωνία απετέλεσε μια κομβική αλλαγή πολιτικής από την μεριά των ελληνοκυπρίων, οι οποίοι

[81] Βλ. Καραμπαρμπούνης Χάρης ***«Κύπρος- Από την Εισβολή στην Ένταξη»,*** Π.Ν. Σάκκουλας, 2003, σελ59.
[82] Ibid, σελ.65.

απεδέχθησαν ότι η Κύπρος θα επανενωνόταν υπό την μορφή **μιας ομοσπονδίας** και ότι οι Τουρκοκύπριοι θα είχαν την δική τους ζώνη ελέγχου. Η ιδέα της ένωσης επίσημα πλέον νέκρωνε. Από την μεριά τους οι Τουρκοκύπριοι είχαν αναγνωρίσει την βασική ενότητα του κράτους. Η ιδέα ενός «taksim»- στα ελληνικά διχοτόμηση- ήταν εκτός συζήτησης πλέον και γι' αυτούς.
Ειδικότερα η ***Συμφωνία Κορυφής του 1977*** προβλέπει τα εξής:

1. *Επιδιώκουμε μια **ανεξάρτητη, αδέσμευτη, δικοινοτική Ομοσπονδιακή Δημοκρατία.***
2. *Το έδαφος υπό τη διοίκηση κάθε κοινότητας θα συζητηθεί υπό το φως της οικονομικής βιωσιμότητας ή παραγωγικότητας και εγγείου ιδιοκτησίας.*
3. *Ζητήματα αρχών, όπως η ελευθερία κίνησης, ελευθερία της εγκατάστασης, το δικαίωμα της ιδιοκτησίας και άλλα ειδικότερα θέματα, είναι ανοικτά προς συζήτηση, λαμβάνοντας υπόψη τη θεμελιώδη βάση του δικοινοτικού ομοσπονδιακού συστήματος και ορισμένες πρακτικές δυσχέρειες που πιθανόν να αναδειχθούν για την τουρκοκυπριακή κοινότητα.*
4. *Οι εξουσίες και λειτουργίες της κεντρικής κυβέρνησης θα είναι τέτοιες ώστε να διασφαλίζουν την ενότητα της χώρας, έχοντας υπόψη τον διακοινοτικό χαρακτήρα του Κράτους.*

Η σύναψη της Συμφωνίας αυτής ήταν προϊόν πιέσεων προς την ελληνοκυπριακή ηγεσία, ώστε να δεσμευθεί στην προοπτική μιας ομοσπονδίας. Διαφορετικά, υπήρχε έντονος ο κίνδυνος μιας διάλυσης. Άλλωστε, οι Τουρκοκύπριοι έθεταν ως όρο την δέσμευση των ελληνοκυπρίων για την σύσταση ομοσπονδίας για να προσέλθουν στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων. [83]

2.5. *ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗΣ ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΑΠΟ ΤΙΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΙΣ ΗΠΑ-ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ-ΚΑΝΑΔΑ (10.11.1978)*

Το επονομαζόμενο πλαίσιο ***ABC-«Κοινό Πλαίσιο Διακανονισμού»*** υποβλήθηκε από την αμερικανική, βρετανική και καναδική κυβέρνηση προς Ελληνοκύπριους και Τουρκοκύπριους το **Νοέμβριο του 1978** στην προσπάθειά τους άσκησης προληπτικής διπλωματίας στο ζήτημα Το σχέδιο αυτό είναι άξιο προσοχής διότι αποτελεί ουσιαστικά το πρώτο συνολικό σχέδιο επίλυσης του Κυπριακού που κατέθεσε η Διεθνής Κοινότητα μετά το 1974, παρά τον γενικό χαρακτήρα του και την περιληπτική δομή του. Το σχέδιο αυτό αν και απορρίφθηκε και από τα δύο μέρη, έδωσε εντούτοις ένα γενικό πλαίσιο στο οποίο κινήθηκαν μετέπειτα οι προτάσεις του Γ.Γ. των Η.Ε. Άλλωστε δεν είναι τυχαίες οι ομοιότητες που

[83] Σε Πέτρος Λιάκουρας, ***«Το Κυπριακό από τη Ζυρίχη στη Λουκέρνη- Σε αναζήτηση Ομοσπονδιακής Επίλυσης»***, Εκδόσεις Ι.Σιδέρης, 2007, σελ. 281-283.

παρουσιάζει με το τελικό Σχέδιο Ανάν.[84]

Το πλαίσιο στη βάση του οποίου θα διαπραγματεύονταν οι δύο πλευρές ήταν το εξής:

Δικοινοτικό, ομοσπονδιακό κράτος με δύο συνιστώσες περιοχές. Το έδαφος της κάθε περιοχής θα κατοικούνταν από τους ομοεθνείς της ομόσπονδης πολιτείας. Ο ίδιος ο ΓΓ του ΟΗΕ Kurt Waldheim στην Έκθεσή[85] του της 1ης Δεκεμβρίου 1978 αναφερόμενος στο Πλαίσιο Συμφωνίας έκανε λόγο για προτάσεις που βασίζονται στις Κατευθυντήριες γραμμές του Φεβρουαρίου του 1977 και σε στοιχεία του Συντάγματος του 1960.

2.6. Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΚΟΡΥΦΗΣ ΤΟΥ (1979)

Το 1979 οι ηγέτες των δύο Κοινοτήτων επανέλαβαν τις δεσμεύσεις τους αναφορικά με την σύσταση ομοσπονδίας υιοθετώντας **ένα κείμενο 10 σημείων** στις 18-19 Μαΐου[86]**.** Από τις **βασικότερες προβλέψεις** της συμφωνίας αυτής είναι οι εξής:

1. *Έχει συμφωνηθεί να επαναληφθούν οι διακοινοτικές συνομιλίες στις 15 Ιουνίου 1979.*
2. *Τη βάση των συνομιλιών θα αποτελούν οι βασικές γραμμές των Μακαρίου- Ντενκτάςανθρ του 1977 και οι αποφάσεις των Ηνωμένων Εθνών οι σχετικές με το Κυπριακό πρόβλημα.*
3. *Θα υπάρξει σεβασμός για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες όλων των πολιτών της Κυπριακής Δημοκρατίας.*
4. *Οι συνομιλίες θα αντιμετωπίσουν όλες τις συνταγματικές και εδαφικές πτυχές.*

Η δεύτερη αυτή συμφωνία αποτελεί ένα μείγμα υποχρεώσεων, ώστε να διατηρηθεί το πνεύμα και το γράμμα της Συμφωνίας του 1977. **Αντικειμενικός στόχος** και για τις δύο συμφωνίες είναι η **σύσταση ομοσπονδίας.** Συνιστούν, δηλαδή, οι συμφωνίες αυτές **μια δέσμευση ως προς το μελλοντικό ομοσπονδιακό καθεστώς της Κυπριακής Δημοκρατίας** και την διατήρηση της ενότητας του Κράτους. Οι συμφωνίες παράλληλα συνοδεύονται από την δέσμευση των δύο μερών να απέχουν από μονομερείς ενέργειες που θα δημιουργούσαν προσκόμματα στην προσπάθεια αυτή, και θα οδηγούσαν μονομερώς προς την ένωση με άλλη χώρα ή την απόσχιση. Δέσμευση και των δύο πλευρών ήταν άλλωστε να συνεχίσουν τις διαπραγματεύσεις.

2.7. ΔΙΑΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΣΥΝΟΜΙΛΙΕΣ ΜΕΤΑ ΤΟ 1980

Κατά την συνάντηση των δύο μερών το 1980 υπογραμμίσθηκε από τον Γενικό Γραμματέα ότι οι

---

[84] Σε Συρίγος Άγγελος, ***«Σχέδιο Ανάν- Οι κληρονομίες του παρελθόντος και οι προοπτικές του μέλλοντος»,*** Εκδόσεις Πατάκη, 2005, σελ. 95.

[85] S/12946.

[86] S/13369, 31.05.1979.

συνομιλίες θα βασισθούν στις συμφωνίες Κορυφής του 1977 και 1979. Παράλληλα, τονίσθηκε ότι σταθερή θέση παρέμενε ότι η **συνταγματική πτυχή** θα βασισθεί στην ***ομοσπονδιακή*** επίλυση και η εδαφική στην ***διζωνική.***

Η **τουρκοκυριακή κοινότητα** είχε ως άξονά της τις ακόλουθες αρχές:

1. Οι συζητήσεις δεν θα αφορούν την επιστροφή στις ιδρυτικές συνθήκες του 1959.
2. Το ενιαίο Κράτος δεν πρόκειται να επανασυσταθεί.
3. Η ομοσπονδία θα περιλαμβάνει δύο ισότιμους εταίρους που θα θεωρούνται συνιδρυτικά μέλη της ομοσπονδίας.
4. Η εξουσία της κεντρικής διοίκησης θα πηγάζει από τις συστατικές πολιτείες.
5. Το τεκμήριο αρμοδιότητας θα ανήκει στις πολιτείες.
6. Οι ελευθερίες διακίνησης, εγκατάστασης και απόκτησης περιουσιακών στοιχείων θα υπόκεινται σε περιορισμούς.

Η **ελληνοκυπριακή πλευρά** από την μεριά της τόνιζε τον ενωτικό ρόλο της κεντρικής ομοσπονδίας. Το έδαφος θα θεωρείται ένα και αδιαίρετο, το οποίο θα συντίθεται από τα εδάφη των δύο επαρχιών. Η Κυπριακή Δημοκρατία θα εκπροσωπείται από την Ομοσπονδία. Πρότασή τους ήταν η **συγκεντρωτική ομοσπονδία**, η οποία θα διαθέτει αποκλειστές εξουσίες, που θα εγγυώνται την ενότητα της χώρας και από την οποία θα πηγάζουν οι επιμέρους εξουσίες των δύο επαρχιών.

Χαρακτηριστική ήταν η προσπάθεια του τότε Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας Σπύρου Κυπριανού, ο οποίος στην προσπάθειά του να διεθνοποιήσει το ζήτημα άφησε να δοθεί η εντύπωση ότι δεν υιοθετεί στην ουσία την ομοσπονδιακή επίλυση. Παράλληλα, συνέτεινε τις προσπάθειές του να συμπεριληφθεί το ζήτημα στην ατζέντα της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών. Η Κυπριακή Δημοκρατία πέτυχε με τον τρόπο αυτό να υιοθετηθούν από την Γ.Σ. ευνοϊκές αποφάσεις, οι οποίες προβλέπουν την **διατήρηση της εδαφικής ακεραιότητας της νήσου** και την απαγόρευση χωρισμού ή απόσχισης. Χαρακτηριστικό ήταν το **Ψήφισμα 37/253** της ΓΣ[87], της 13ης Μαΐου 1983, το οποίο στις §§ 7 και 8 [88]μιλούσε για **απόσυρση όλων των ξένων στρατευμάτων κατοχής από την επικράτεια της νήσου.** Ουσιαστικά το Ψήφισμα αυτό ήταν **το πρώτο που περιέγραφε την Τουρκία ως δύναμη κατοχής**. Η τουρκοκυπριακή κοινότητα θεώρησε ότι η πράξη αυτή την εξωθούσε να δρομολογήσει την ανακήρυξη ανεξάρτητου τουρκοκυπριακού Κράτους και τόνισε ότι η περαιτέρω συνέχιση των συνομιλιών ήταν ανώφελη[89].

---

[87] http://daccess-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/427/31/IMG/NR042731.pdf?OpenElement

[88] *«7.Θεωρεί την αποχώρηση όλων των στρατευμάτων κατοχής από την Κυπριακή Δημοκρατία ως μια αναγκαία βάση για γρήγορη και αμοιβαία αποδεκτή λύση στο κυπριακό πρόβλημα. 8.Ζητεί την άμεση αποχώρηση όλων των δυνάμεων κατοχής από την Κυπριακή Δημοκρατία».*

[89] Σε Πέτρος Λιάκουρας ***«Το Κυπριακό από τη Ζυρίχη στη Λουκέρνη- Σε αναζήτηση Ομοσπονδιακής Επίλυσης***», Εκδόσεις Ι.Σιδέρης, 2007, σελ. 292-293.

Κεφάλαιο 3- Γ'Περίοδος: 1983-1999

3.1. Ο νέος Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ Ντε Κουεγιάρ και η ανακήρυξη της «ΤΔΒΚ»-(15.11.1983)

Ο **Perez de Cuellar** [90]**,** Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών από το **1982** ως τον Δεκέμβριο του **1991** εργάστηκε με το πάθος- αλλά και τις δεσμεύσεις και τους περιορισμούς του προκατόχου του, Kurt Waldheim όπως είδαμε ανωτέρω- αναλαμβάνοντας προσωπικές πρωτοβουλίες, όποτε οι συνθήκες το επέτρεπαν, για άρση του αδιεξόδου και για την προώθηση της διαπραγματευτικής διαδικασίας. Η πρώτη μεσολαβητική πρωτοβουλία του υποβλήθηκε με την μορφή ενός άτυπου υπομνήματος, το οποίο έμεινε γνωστό με την ονομασία ***«δείκτες Κουεγιάρ (08.08.1983)*** και το οποίο ως βάση επίλυσης **πρότεινε την ομοσπονδία**, παράλληλα με έναν περιοριορισμό των κατεχομένων από τους Τουρκοκύπριους εδαφών.

Με την ανακήρυξη της ***«Τουρκικής Δημοκρατίας της Βόρειας Κύπρου» («ΤΔΒΚ»)*** στις **15 Νοεμβρίου 1983** τα σχέδια του ΓΓ και η εν γένει μεσολαβητική προσπάθειά του δέχθηκαν ένα ισχυρό πλήγμα. Το ΣΑ του ΟΗΕ με την Απόφασή του **541/1983**[91] καταδίκασε ως παράνομη[92] την«απόσχιση»-όπως ονόμασε την ανακήρυξη της «ΤΔΒΚ» - και την θεώρησε ασύμβατη με την Συνθήκη ίδρυσης της Δημοκρατίας της Κύπρου και με την Συνθήκη Εγγυήσεως. Παράλληλα, κάλεσε τους Τουρκοκυπρίους να ανακαλέσουν την Ανακήρυξη, καθώς και όλα τα Κράτη της Διεθνούς Κοινότητας να μην αναγνωρίζουν ως κυπριακό Κράτος, άλλο από την Κυπριακή Δημοκρατία[93]. Παρατηρούμε, λοιπόν, ότι ο ΟΗΕ προσπαθώντας να προλάβει μια νέα κρίση στην περιοχή με την ανακήρυξη της ΤΔΒΚ εξέδωσε τα ανωτέρω Ψηφίσματα καταδικάζοντας την αποσχιστική προσπάθεια των Τουρκοκυπρίων.

3.2. Επαναπροσέγγιση μετά τη Μονομερή Ανακήρυξη της «ΤΔΒΚ»

Από το 1984 και έπειτα η ελληνοκυπριακή πλευρά παρέμενε δύσπιστη απέναντι στην τουρκοκυπριακή ηγεσία και απαιτούσε την ανάκληση της Ανακήρυξης της ΤΔΒΚ ως προϋπόθεση για την συνέχιση των συνομιλιών. Από την πλευρά των Ηνωμένων Εθνών ο Περέζ Ντε Κουεγιάρ ανέλαβε την προσπάθεια άσκησης προληπτικής διπλωματίας στο ζήτημα, με την έννοια των ενεργειών εκείνων που θα_φέρουν **τα μέρη και πάλι στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων**, ώστε να αποσοβηθεί μια νέα κρίση στο νησί (λόγω

---

[90] Ο **Χαβιέ Πέρεζ ντε Κουεγιάρ** πριν την θέση του αυτή ως Γ.Γ. του ΟΗΕ, ενεργούσε από το 1975 ως **Ειδικός Αντιπρόσωπος του Γ.Γ. στην Κύπρο** και ήταν αυτός που είχε οδηγήσει τον Μακάριο και τον Ντενκτάς **στην Συμφωνία της 12ης Φεβρουαρίου 1977**. Από τότε είχε συνεχή προσωπική εμπλοκή στο ζήτημα ως την ανάδειξη στην θέση του Γ.Γ..

[91] http://www.moi.gov.cy/MOI/pio/pio.nsf/All/462598A76861A108C2256D7C00372FE1?OpenDocument

[92] Βλ.**Παράρτημα 12,σελ.106**:*«§1.Αποδοκιμάζει τη Διακήρυξη των τουρκοκυπριακών αρχών της δήθεν απόσχισης τμήματος της Κυπριακής Δημοκρατίας. § . Θεωρεί την πιο πάνω διακήρυξη σαν νομικά άκυρη και ζητά την ανάκληση της».*

[93] §7 Απόφασης 541/1983 ΣΑ.

και της Μονομερούς ανακήρυξης του ψευδοκράτους από την τουρκοκυπριακή πλευρά) και στην ευρύτερη περιοχή εν γένει, αλλά και με σκοπό να μετριαστεί η έκταση της ήδη υφισταμένης από το 1974 και έπειτα. Η αρχική προσπάθεια κατευνασμού και επαφής έγινε το 1984 με την οργάνωση εκ του σύνεγγυς συνομιλιών, οι οποίες όμως απέτυχαν λόγω και των διαφορών των δύο Κοινοτήτων όσον αφορά στο είδος της ομοσπονδίας, τις εξουσίες της κεντρικής Κυβέρνησης και την αναλογία αντιπροσώπευσης κάθε κοινότητας στις εξουσίες αυτές.[94]

Ο ΓΓ επέδωσε στα μέρη, την περίοδο αυτή, ένα κείμενο **με πέντε σημεία σύγκλισης** που προέβλεπαν τη μη διεθνοποίηση του Κυπριακού, την αναστολή της Μονομερούς Ανακήρυξης, την μείωση των στρατιωτικών Δυνάμεων, την υπαγωγή των Βαρωσιών υπό τον έλεγχο της ειρηνευτικής Δύναμης. Τα σημεία αυτά εργασίας απετέλεσαν και τη βάση για τις διαπραγματεύσεις ως το 1986. Η τουρκοκυπριακή πλευρά αντέδρασε στο κείμενο αυτό του ΓΓ ανακοινώνοντας την πρόθεση διενέργειας δημοψηφίσματος για την υιοθέτηση Συντάγματος και την αναταλλαγή πρεσβευτικών αντιπροσώπων με την Τουρκία. Οι ενέργειες αυτές προκάλεσαν, όπως ήταν λογικό, την αντίδραση του ΣΑ του ΟΗΕ, το οποίο με την απόφασή του **550/1984** καταδικάζει τις ενέργειές αυτές και καλεί τον ΓΓ «*...να αναλάβει νέες προσπάθειες για επίτευξη συνολικής λύσης του κυπριακού προβλήματος σύμφωνα με τις αρχές του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και τις πρόνοιες για τέτοια διευθέτηση που καθορίζονται στα σχετικά ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών, περιλαμβανομένων του ψηφίσματος 541 (1983) του Συμβουλίου Ασφαλείας και του παρόντος ψηφίσματος».*[95]

3.3. Υποβολή πρώτου Σχεδίου Ντε Κουεγιάρ

Το 1986, ο ΓΓ Ντε Κουεγιάρ με εντολή του Συμβουλίου Ασφαλείας[96], ανέλαβε να υποβάλει ***σχέδιο επίλυσης του κυπριακού ζητήματος*** *στα* ***πλαίσια της προσφοράς των καλών υπηρεσιών του.*** Στόχος του ήταν το σχέδιο αυτό να υποβληθεί και στις δύο Κοινότητες ως πλαίσιο συμφωνίας για την επανένωσή τους επί τη βάσει μιας ***δικοινοτικής ομοσπονδιακής κρατικής οντότητας*** με πρόβλεψη την παραμονή μόνο του 29% υπό τουρκοκυπριακή διοίκηση.

Στο σχέδιο αυτό προβλεπόταν ένας ***μηχανισμός επίλυσης*** σε περίπτωση αδιεξόδου στην λήψη αποφάσεων σε επίπεδο ομοσπονδιακής Κυβέρνησης. Για τον λόγο αυτό προβλεπόταν η ίδρυση ενός ***Συνταγματικού Δικαστηρίου***, το οποίο θα ήταν αρμόδιο να επιλύσει διαφορές από την διανομή

---

[94] Σε Πέτρος Λιάκουρας ***«Το Κυπριακό από τη Ζυρίχη στη Λουκέρνη- Σε αναζήτηση Ομοσπονδιακής Επίλυσης***», Εκδόσεις Ι.Σιδέρης, 2007, σελ. 320.

[95] Βλ Παράρτημα 13, σελ.108 και σε http://www.moi.gov.cy/MOI/pio/pio.nsf/All/462598A76861A108C2256D7C00372FE1?OpenDocument

[96] Απόφαση 593/1986 §2, Παράρτημα 14, σελ.110.

αρμοδιοτήτων και λειτουργιών μεταξύ της ομοσπονδιακής κυβέρνησης και των ομόσπονδων πολιτειών[97].

Το αποκαλούμενο ***«Πλαίσιο Συμφωνίας Κουεγιάρ»*** απορρίφθηκε εν τέλει από την κυπριακή Κυβέρνηση κυρίως λόγω των εξής σημείων:

1. Υπήρχε πρόβλεψη πλήρους πολιτικής ισοτιμίας μεταξύ της ελληνοκυπριακής και τουρκοκυπριακής κοινότητας και υπερεκπροσώπησης των Τουρκοκυπρίων στα ομοσπονδιακά όργανα.
2. Το δικαίωμα αρνησικυρίας επεκτεινόταν σε όλα τα θέματα του ομοσπονδιακού Κράτους.
3. Από τη Πλαίσιο Συμφωνίας απουσίαζε ρητή αναφορά στο ζήτημα της επιστροφής των προσφύγων στις οικείες τους.
4. Υπήρχαν ακόμη γκρίζα σημεία για την αυτοτελή νομική προσωπικότητα της τουρκοκυπριακής επαρχίας ή κράτους/ πολιτείας[98].

3.4. «Δέσμη ιδεών Κουεγιάρ» 1989

Ο Γενικός Γραμματέας **de Cuellar** την **25η Ιουλίου 1989** υποβάλει δεύτερο σχέδιο υπό την ονομασία **«*Δέσμη ιδεών*».** Το σχέδιο αυτό προσπαθούσε να κρατήσει ίσες αποστάσεις μεταξύ των μερών. Δεν ήταν, όμως, βέβαιο και πάλι ότι θα οδηγούσε σε μια ομαλή λειτουργία του Κράτους και ότι θα αποφεύγονταν αδιέξοδα, όπως αυτά του 1960-63. Η ελληνοκυπριακή πλευρά το δέχθηκε ως βάση διαπραγματεύσεων, σε αντίθεση με την τουρκοκυπριακή η οποία δια του αντιπροσώπου της Ραούφ Ντενκτάς το απέρριψε με οργή αμφισβητώντας ακόμη και την ίδια αποστολή καλών υπηρεσιών του Γ.Γ.
Τα κυριώτερα σημεία του Σχεδίου, που το διαφοροποιεί σε σχέση με το Πλαίσιο Συμφωνίας του 1986 είναι τα εξής:

1. Οι δύο εδαφικές περιοχές αναφέρονταν ως Κράτη, όχι και ως επαρχίες.

2. Σε κάθε Κράτος θα υπήρχε καθαρή πλειοψηφία της κυρίαρχης Κοινότητας, κάτι για το οποίο φωνίαδεν γινόταν αναφορά στο Πλαίσιο Συμφωνίαστου 1986.

3.Η ασφάλεια υπαγόταν ως θέμα «εσωτερικής» αρμοδιότητας της κάθε Πολιτείας.

4. Προβλεπόταν η διενέργεια χωριστών δημοψηφισμάτων αναφορικά με την συνταγματική διάρθρωση των δύο Κοινοτήτων.

5. Τα δύο Κράτη προβλεπόταν να έχουν το δικαίωμα να συνάπτουν συμφωνίες με ξένες Κυβερνήσεις

---

[97] Σε Πέτρος Λιάκουρας ***«Το Κυπριακό από τη Ζυρίχη στη Λουκέρνη- Σε αναζήτηση Ομοσπονδιακής Επίλυσης***», Εκδόσεις Ι.Σιδέρης, 2007, σελ. 322-323.

[98] Σε Συρίγος Άγγελος ***«Σχέδιο Ανάν- Οι κληρονομίες του παρελθόντος και οι προοπτικές του μέλλοντος»,*** Εκδόσεις Πατάκη, 2005, σελ. 100.

στους τομείς της αρμοδιότητάς τους.[99]

Χωρίς να εγκαταλείπεται η γενική τάση ισορροπίας & συμβιβασμού που εμπεριέχεται σε όλα τα μέχρι τότε έγγραφα των Ην.Εθνών, το περίγραμμα Κουεγιάρ επανορθώνει τις ετεροβαρείς θέσεις του Προσχεδίου του 1986, αναδιατυπώνει θέσεις ή προσθέτει νέες ιδέες. Καταρχήν, δηλώνει ότι η ομοσπονδιακή δημοκρατία θα είναι **μία επικρατεία**, θα έχει **μία διεθνή προσωπικότητα, μία κυριαρχία,** καθώς και **μία ιθαγένεια.**

3.5. Τελευταίες Εκθέσεις Κουεγιάρ

Στις τελευταίες Εκθέσεις του Γ.Γ. **(08.10.1991 και 19.12.1991)** εμφαίνεται η επίμονη και επίμοχθη προσπάθειά του να επιτύχει την διευθέτηση του ζητήματος, έστω μέσα στα περιορισμένα πλαίσια της «***αποστολής καλών υπηρεσιών***» του. Ήταν η περίοδος, όπου εκδηλώθηκε για πρώτη φορά μετά την εισβολή και η πρόθεση εκ μέρους της Τουρκίας για αναζήτηση λύσης. Χαρακτηριστική ήταν η προσπάθεια του τότε Προέδρου της Τουρκίας Τουργούτ Οζάλ να άρει το πρώτο σημαντικό εμπόδιο στην ευρωπαϊκή πορεία της χώρας.

Η ανασκόπηση που επιχειρεί στην έκθεσή του της 8ης Οκτωβρίου 1991 φανερώνει την κινητικότητά του για την επίλυση του ζητήματος : απευθείας εμπλοκή υψηλόβαθμου στελέχους του τουρκικού Υπεξ, απευθείας επαφές ΓΓ με τον Πρόεδρο Οζάλ και τον Πρωθυπουργό Γιλμάζ, καθώς και διαδοχικές συναντήσεις του με τον Πρόεδρο Βασιλείου και Ντενκτάς. Η διαπραγματευτική ομάδα υπό τον ΓΓ, άλλωστε, επεξεργαζόταν συστηματικά μια ***«Δέσμη Ιδεών»*** για ένα πλαίσιο συνολικής λύσης. Ως την στιγμή που ο Τουρκοκύπριος ηγέτης Ντενκτάς κατά τον τελευταίο γύρο συνομιλιών τον Σεπτέμβριο του 1991 τα διέλυσε όλα όταν απαίτησε **χωριστή κυριαρχία**, με το δικαίωμα να την διατηρήσει και μετά την εγκαθίδρυση ομοσπονδίας και η οποία μάλιστα να περιλαμβάνει και δικαίωμα απόσχισης.

Ο Γ.Γ. στο σημείο αυτό για πρώτη φορά εκφεύγει της τακτικής του να απέχει από αξιολογικές κρίσεις επί των θέσεων των μερών. Απορρίπτει συνεπώς την απαίτηση του Ντενκτάς και επαναβεβαιώνει όσα προέβλεπαν οι Συμφωνίες του 1977 και 1979, καθώς και στις Αποφάσεις του ΣΑ για την διατήρηση της κυριαρχίας, ανεξαρτησίας και εδαφικής ακεραιότητας της Κύπρου.

Στην τελευταία Έκθεσή του προς το Σ.Α. τον Δεκέμβριο του 1991 ο Ντε Κουεγιάρ καταγράφοντας την πρόοδό του στην σύνταξη της Δέσμης Ιδεών εκφράζει την απογοήτευσή του για την συνέχιση της **ανασφάλειας** στο νησί και προειδοποιεί ότι «**το ισχύον status quo στην Κύπρο δεν είναι επιλογή».** Χαρακτηριστικό, τέλος, της περιόδου που κλείνει με το τέλος της θητείας Κουεγιάρ στην Γ.Γραμματεία

[99] Σε Άγγελος Συρίγος ***«Σχέδιο Ανάν- Οι κληρονομίες του παρελθόντος και οι προοπτικές του μέλλοντος»,*** Εκδόσεις Πατάκη, 2005, σελ. 101.

των Ην. Εθνών είναι και η Απόφαση **716 του ΣΑ του 1991**[100], στην οποία για πρώτη φορά στην §4 υιοθετείται η φράση «***πολιτικά ισότιμες κοινότητες***». Ο όρος «ισότιμος» μέχρι την χρονική στιγμή εκείνη χρησιμοποιόταν μόνο ως βάση για τις συνομιλίες[101].

3.6. «Δέσμη Ιδεών για ένα Πλαίσιο Συμφωνίας για το Κυπριακό -(Ιδέες Γκάλι-1992)

Ο **Μπούτρος- Μπούτρος Γκάλι,** διάδοχος του Ξαβιέ Περέζ Ντε Κουεγιάρ στην Γενική Γραμματεία του ΟΗΕ, παρουσίασε κατά την διάρκεια της θητείας του την επονομαζόμενη ***"Δέσμη Ιδεών».*** Οι ιδέες αυτές αποτελούν στην ουσία συνέχεια και επεξεργασία του Περιγράμματος Κουεγιάρ του 1989. Σημειωτέον ότι η Κυπριακή Δημοκρατία είχε ήδη υποβάλει αίτηση ένταξης στην τότε ΕΟΚ, γεγονός που της έδινε την δυνατότητα να συνομιλεί αποκλειστικά με τα όργανα της Ένωσης. Το ΣΑ, άλλωστε, ήδη τον Μάρτιο του 1990 με την απόφαση **649**[102] απευθύνεται προς τις δύο κοινότητες και ζητά να καταβληθεί προσπάθεια για να επιτευχθεί η σύσταση διζωνικής, δικοινοτικής ομοσπονδίας επί τη βάσει των Συμφωνιών Κορυφής του 1977 και 1979 σε συνεργασία με τον Γενικό Γραμματέα. Να σημειωθεί, τέλος, ότι η «Δέσμη Ιδεών Γκάλι» ήταν τελευταίο κείμενο για επίλυση του Κυπριακο που κατατέθηκε από τα Ηνωμένα Έθνη πριν από το περίφημο Σχέδιο Ανάν.

Τα βασικά σημεία του σχεδίου είναι τα ακόλουθα:

1. *«Η πολιτική κυριαρχία της ομοσπονδίας θα προερχόταν ισότιμα από την ελληνοκυπριακή και την τουρκοκυπριακή κοινότητα».*

2 *.Οι εξουσίες που δεν θα είχαν ανατεθεί ρητώς στην ομοσπονδιακή Κυβέρνηση θα ασκούνταν από τα δύο Κράτη/πολιτείες.*

3. *Κάθε ομόσπονδο Κράτος θα διοικείτο από μία Κοινότητα.*

4. *Το ομοσπονδιακό Κράτος θα έχει μία κυριαρχία και μία διεθνή προσωπικότητα.*

5. *Τ ην νομοθετική εξουσία θα ασκούσαν η Άνω (αναλογία 50:50 μεταξύ των Κοινοτήτων) και Κάτω Βουλή (αναλογία 70:30).*

6 . *Σε περίπτωση που προέκυπτε αδιέξοδο κατά την λειτουργία της Βουλής, προβλεπόταν η σύσταση μιας επιτροπής διαβουλεύσεων.*

7. *Πρόβλεψη Προέδρου και Αντιπροέδρου με δικαίωμα βέτο χωριστά ή από κοινού για τις αποφάσεις της Βουλής.*

8*.Το Ανώτατο Δικαστήριο θα απαρτίζεται από ίσο αριθμό Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων.*

9. *Ελευθερία διακίνησης χωρίς περιορισμούς.*

---

[100] Βλ. Παράρτημα 16, σελ.113.

[101] Χρυσοστομίδης Κύπρος, ***«Στο Τέλος της Αρχής- Πολιτικές Παρεμβάσεις στην τροχιά του Κυπριακού»,*** Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 1997,σελ.71.

[102] Παράρτημα 15 , σελ.111.

***10**. Διατήρηση της συνθήκης εγγυήσεως και επέκτασή της και στα δύο κράτη/πολιτείες.*

***11**.Έως την πλήρη αποστρατικοποίηση θα ήταν επιτρεπτή η διατήρηση, κατόπιν συμφωνίας, ίσου αριθμού και τουρκοκυπριακών δυνάμεων.*

***12.** Παράλληλα με την Δέσμη Ιδεών παρουσιάσθηκε από τον Γεν.Γραμ.και ένας Χάρτης που καθόριζε ποιές περιοχές θα επιστρέφονταν από τους Τούρκου στο ελληνοκυπριακό κράτος/ Πολιτεία.Υπήρχε ο στόχος για επανεγκατάσταση όσο περισσότερων προσφύγων στα εδάφη υπό ελληνοκυπριακή διοίκηση.*

Οι διαπραγματεύσεις που άρχισαν βάσει της Δέσμης αυτής Ιδεών του ΓΓ Γκάλι κατέληξαν για άλλη μια φορά σε αδιέξοδο, λόγω και των απόλυτα αρνητικών θέσεων του Ντενκτάς, αν και δεν έλειπαν ενστάσεις και από την ελληνοκυπριακή πλευρά. Παρόλ'αυτά η Δέσμη Ιδεών παραμένει μια από τις πιο ολοκληρωμένες προτάσεις του ΟΗΕ για επίλυση του κυπριακού ζητήματος και άσκησης της προληπτικής διπλωματίας του Οργανισμού[103], έως την κατάθεση του περίφημου Σχεδίου Ανάν κατά την δεκαετία του 2000.

3.7. Εξελίξεις μετά το 1993-Μέτρα Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης (ΜΟΕ)

Μετά την αποτυχία των διαπραγματεύσεων επί τη βάσει των Ιδεών Γκάλι το ΣΑ με την Απόφασή του **789**, 25ης Νοεμβρίου 1992[104] αναφέρει ρητά την απροθυμία της τουρκοκυπριακής Κοινότητας να συνδράμει στην επίτευξη ενός αποτελέσματος, ενώ παράλληλα στην §8 «*...προτρέπει όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη να δεσμευθούν για την εφαρμογή των ακόλουθων **μέτρων οικοδόμησης εμπιστοσύνης...».*** Το ΣΑ στράφηκε, συνεπώς, προς την τακτική των ***Μέτρων Οικοδόμησης Εμποστοσύνης,*** ως **μέσο άσκησης προληπτικής διπλωματίας** προκειμένου να διαμορφωθούν οι κατάλληλες συνθήκες προς τον σκοπό μιας ύφεσης της υπάρχουσας κρίσης και πρόληψης νέας. Μεταξύ των όσων προτάθηκαν ήταν **το άνοιγμα του αεροδρομίου της Λευκωσίας, η επιστροφή των Βαρωσίων και η μείωση του αριθμού των ξένων στρατευμάτων στην Κυπριακή Δημοκρατία για την επίτευξη της αποχώρησης των μη κυπριακών δυνάμεων.** Τα ΜΟΕ είχαν ως αποτέλεσμα να διατηρηθεί η επαφή μεταξύ των δύο πλευρών, όχι όμως προς την κατεύθυνση των ουσιαστικών θεμάτων της διαπραγμάτευσης. Αναλύοντας τα αποτελέσματα της προληπτικής προσπάθειας μέσω των ΜΟΕ συμπεραίνουμε πως οι συνομιλίες για θέματα ήσσονος σημασίας αποδίδουν περισσότερο, παρά η προσπάθεια επίλυσης σύνθετων ουσιαστικών προβλημάτων. Εντούτοις, καθώς προχωρούσε η διαδικασία και επήλθε η πολιτικοποίηση και

[103] Όπως ορίζεται αυτή από θεωρητικούς όπως ο Michael Lund στο βιβλίο του «***Preventing Violent Conflicts- A Strategy for Preventive Diplomacy»,*** United States Institute of Peace, 1996

[104] Βλ. κατωτέρω Παράρτημα 17, σελ.115.

των ΜΟΕ οι διαπραγματεύσεις άρχισαν να συναντούν προσκόμματα. Τα Βαρώσια και το αεροδρόμιο Λευκωσίας απετέλεσαν τα κύρια εμπόδια και η τουρκοκυπριακή ηγεσία άρχισε και πάλι να επιδεικνύει απροθυμία. Η τελική κατάρρευση των ΜΟΕ είχε ως αποτέλεσμα την απογοήτευση ακόμη και του ίδιου του Γενικού Γραμματέα[105].

Χαρακτηριστικές της περιόδου αυτής ήταν και οι προληπτικές προσπάθειες μέσω των σχέδιων του Βρετανού απεσταλμένου **Λόρδου Ντέηβιντ Χάννευ,** όσο και του Ειδικού απεσταλμένου των Ην. Εθνών **Cordovez,** τα οποία, όμως, αποτελούσαν γενικές αρχές και δεν υπεισέρχονταν σε λεπτομέρειες.

3.8. Συμπερασματικές σκέψεις για την άσκηση προληπτικής διπλωματίας στο Κυπριακό ζήτημα κατά την περίοδο 1989 -1994

Η περίοδος αυτή οροθετήθηκε από **τρεις βασικές πρωτοβουλίες των Ην. Εθνών** , όπως είδαμε και ανωτέρω: καταρχήν από τις **Ιδέες Κουεγιάρ (1989),** έπειτα από την **Δέσμη Ιδεών Γκάλι (1992)** και τέλος τα **ΜΟΕ του 1993.** Και οι τρεις αυτές προσπάθειες μπορούν να θεωρηθούν ως φάσεις της ίδιας διαδικασίας λόγω της αλληλεξάρτησής τους. Καθ' όλη την διάρκεια της περιόδου ο Διεθνής Οργανισμός διαδραμάτισε έναν όσο το δυνατό **πιο ενεργό ρόλο** στην ρήξη του αδιεξόδου ανάμεσα στις δύο Κοινότητες. Και οι τρεις πρωτοβουλίες μεταμόρφωσαν το ρόλο της Γ.Γραμματείας από εκείνο της διευκόλυνσης **σε εκείνο της υποκίνησης για την εξεύρεση κοινών συνισταμένων** μεταξύ των μερών[106]. Σημαντικό, όμως, είναι να ειπωθεί ότι οι προληπτικές αυτές προσπάθειες των Ην.Εθνών ενεργοποιήθηκαν μέσα σε ένα κλίμα -διεθνές και περιφερειακό- μεταβαλλόμενο με σημαντικότατη εξέλιξη την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης και των σοσιαλιστικών καθεστώτων στην Ανατολική Ευρώπη.Οι νέες αυτές συνθήκες και προκλήσεις τροφοδότησαν μια **ριζική επανεκτίμηση του ρόλου του ΟΗΕ**, ιδιαίτερα του μεσολαβητικού και ειρηνευτικού ρόλου του στην επίλυση κρίσεων. Ας μην ξεχνάμε ότι τον Ιούνιο του 1992, λόγω ακριβώς αυτής της ανάγκης επανατοποθέτησης του ρόλου των Ηνωμένων Εθνών στις νέες εξελίξεις με την κατάρρευση των σοσιαλιστικών καθεστώτων, δημοσιεύθηκε ο ***«Οδηγός για την ειρήνη:προληπτική διπλωματία, αποκατάσταση και εδραίωση της ειρήνης»***[107] του Γ.Γ. Γκάλι, όπου προτείνονταν συγκεκριμένα μέτρα για την πρόληψη των συγκρούσεων και την λειτουργία του Κράτους Δικαίου. Ανάμεσα στα μέτρα αυτά πολλά είναι εκείνα που αφορούν καίρια ζητήματα και του κυπριακού προβλήματος - όπως προέκυψε αυτό ύστερα από την εισβολή και την κατοχή εδάφους από ξένη στρατιωτική Δύναμη-, για παράδειγμα «ο αφοπλισμός των αντιμαχόμενων πλευρών, η αποκατάσταση της τάξης, η αποστρατικοποίηση, η επιστροφή των προσφύγων-εκτοπισμένων στις Εστίες τους, η προώθηση

[105] Μιχαήλ Μιχάλης ***«Επίλυση της Κυπριακής Διένεξης-Διαπραγμάτευση της ιστορίας»,*** Εκδόσεις Παπαζήση, 2011, σελ.306.
[106] Μιχαήλ Μιχάλης ***«Επίλυση της Κυπριακής Διένεξης-Διαπραγμάτευση της ιστορίας»,*** Εκδόσεις Παπαζήση, 2011, σελ.254.
[107] «***An Agenda for Peace: Preventive Diplomacy, peacemaking and peacekeeping***", Report of th SG, A/47/277-S/24111, 17.06.1992.

επίσημων και ανεπίσημων διαδικασιών για την πολιτική συμμετοχή όλων των ομάδων και την διατήρηση κοινωνικής και πολιτικής ειρήνης[108]».

Η είσοδος, συνεπώς, στην μεταψυχροπολεμική περίοδο χαιρετίστηκε θερμά ως μια ευκαιρία επίλυσης του ζητήματος. Εντούτοις, παρά τις μακρές και επίπονες προσπάθειες δεν επιτεύχθη η τελική διευθέτηση. Οι **λόγοι που δεν επέτρεπαν την άσκηση προληπτικής διπλωματίας στο ζήτημα να έχει τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα** μπορούν να κατηγοριοποιηθούν στα εξής:

1. Η ίδια η σύσταση του κυπριακού Έθνους-Κράτους, το οποίο γεννήθηκε από έναν συμβιβασμό που στην ουσία οι δύο Κοινότητες δεν ήθελαν.
2. Ο ανταγωνισμός ανάμεσα στις δύο αυτές ομάδες, ο οποίος ανέδυε την βαθιά εχθρότητα ανάμεσά τους.
3. Η γειτνίαση και των δύο Κοινοτήτων με τις Μητροπολιτικές εστίες τους, οι οποίες εισχωρούσαν στην μεταξύ τους διένεξη.
4. Η επιτυχία της ειρηνευτικής Δύναμης του ΟΗΕ στο νησί -ακόμη και αν προκαλεί έκπληξη- καθιστούσε λιγότερο επείγουσα την ανάγκη εξεύρεσης λύσης.

3.9. Οι ρωσικοί πύραυλοι και η αμερικανική διπλωματία

Με την κατάρρευση των ΜΟΕ οι Ελληνοκύπριοι προσανατολίστηκαν προς μια εντατικοποίηση της **στρατικοποίησης** του εδάφους τους. Από το Νοέμβριο του 1993, ήδη, λόγω και των συνεχόμενων απειλών της Τουρκίας για προσάρτηση της Β.Κύπρου σε περίπτωση ένταξης της Κυπριακής Δημοκρατίας στην ΕΕ, Αθήνα και Λευκωσία αποφάσισαν να ακολουθήσουν το **Δόγμα του Ενιαίου Αμυντικού Χώρου[109]**. Η γενικότερη πολιτική του τότε Κύπριου Προέδρου Κληρίδη είχε ως στόχο την εγκαθίδρυση πυραυλικής ομπρέλας με εύρος όλο το νησί, παράλληλα με την ολοκλήρωση των εργασιών για το νέο αεροδρόμιο στην Πάφο, το οποίο θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για την προσγείωση και τον ανεφοδιασμό των ελληνικών μαχητικών αεροπλάνων. Η προσπάθεια στρατικοποίησης εντάθηκε όταν η Αμερικανική Κυβέρνηση Κλίντον έδωσε την έγκρισή της για την πώληση πυραυλικών συστημάτων στην Τουρκία τον Δεκέμβριο του 1995. Τα συστήματα αυτά (πύραυλοι ATACMS) μπορούσαν να χτυπήσουν στόχους σε όλη την Κυπριακή επικράτεια απευθείας από την Τουρκία.

Η αίσθηση αυτή της υπεροπλίας και του επεκτατισμού της Τουρκίας δημιουργούσαν ένα μόνιμο αίσθημα **απειλής και ανασφάλειας στους Ελληνοκύπριους**. Ενώ, παράλληλα, η κατάρρευση της ειρηνευτικής διαδικασίας, καθώς και η γενικότερη επιδείνωση των ελληνοτουρκικών σχέσεων, είχε ως συνέπεια την δημιουργία ενός κλίματος έντασης και βίας στο νησί σε βαθμό ανησυχητικό. Αξίζει να

---

[108] Σε Άγγελος Συρίγος «***Σχέδιο Ανάν- Οι κληρονομίες του παρελθόντος και οι προοπτικές του μέλλοντος***», Εκδόσεις Πατάκη, 2005, σελ. 147 §1.

[109] Το Ενιαίο Αμυντικό Δόγμα μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας υπεγράφη στις 5 Μαρτίου 1995 και δέσμευε την Ελλάδα να βοηθήσει την Κυπριακή Δημοκρατία σε περίπτωση πολέμου.

σημειωθεί στο σημείο αυτό πως το **1995**- ως συνέπεια της ευρύτερης κρίσης στο Αιγαίο- η Τουρκική Βουλή με ψήφισμά της εξουσιοδότησε την Τουρκική Κυβέρνηση να κηρύξει πόλεμο (casus belli) στην Ελλάδα σε περίπτωση που η τελευταία επεκτείνει την αιγιαλίτιδα ζώνη της πέραν των 6 ν.μ. Τον Φεβρουάριο του 1996, άλλωστε, η ένταση έφτασε στο αποκορύφωμά της με σειρά επεισοδίων στην πράσινη γραμμή που είχαν ως αποτέλεσμα τον θάνατο ενός Τούρκου στρατιώτη και τεσσάρων Ελληνοκυπρίων. Παράλληλα, ένα μήνα νωρίτερα τον Ιανουάριο του 1996 , στην κρίση των Ιμίων ο ίδιος ο **Πρόεδρος Κλίντον** είχε ασκήσει **προληπτική διπλωματία** προκειμένου να αποτραπεί μια πολεμική σύγκρουση Ελλάδας Τουρκίας για τις βραχονησίδες στο Αιγαίο.

Η πιο επικίνδυνη εξέλιξη, όμως,στις εν γένει ελληνοτουρκικές σχέσεις της περιόδου ήταν η απόφαση Κληρίδη, τον Ιανουάριο του 1997 για την αγορά ρωσικών πυραυλικών συστημάτων S-300PMU-1.Η Τουρκία απείλησε να καταστρέψει τους πυραύλους αυτούς κατά την μεταφορά ή εγκατάστασή τους. Η κρίση κλιμακώθηκε και απείλησε να εμπλέξει τόσο την Ελλάδα και την Τουρκία, όσο και την Ρωσία και το ΝΑΤΟ. Οι ΗΠΑ,αλλά και οι Ευρωπαϊκές Κυβερνήσεις με απειλή κατά της κυπριακής ένταξης στην ΕΕ, άσκησαν πίεση προς τον Πρόεδρο Κληρίδη για την μη εγκατάσταση των πυραύλων αυτών στο κυπριακό έδαφος. Υπό τις πιέσεις αυτές, αποφασίσθηκε, τελικά, σε συμφωνία και με την ελληνική Κυβέρνηση Σημίτη, οι πύραυλοι αυτοί να μεταφερθούν στην Κρήτη.

Η κρίση των ρωσικών πυραύλων ανέδειξε για άλλη μια φορά την ρευστότητα της κυπριακής διένεξης, η οποία πολύ γρήγορα θα μπορούσε να καταλήξει σε ένοπλη σύρραξη εμπλέκοντας τις δύο γειτονικές χώρες Ελλάδα και Τουρκία. Επίσης έγινε εμφανές ότι η πολιτική των ΗΠΑ στην περιοχή ήταν συνάρτηση της έντασης ή μη στις ελληνοτουρκικές σχέσεις. Όσο η μη επίλυση του Κυπριακού δεν απειλούσε την ισορροπία των σχέσεων μεταξύ των δύο χωρών, τα στρατηγικά συμφέροντα των ΗΠΑ στην περιοχή δεν διαταρράσονταν και ως εκ τούτου η αμερικανική μεσολάβηση ήταν ισχνή. Η επιδείνωση των ελληνοτουρκικών σχέσεων, όμως, καθώς και η απουσία των διαπραγματευτικών προσπαθειών των Η.Ε., οδήγησαν σε **μια γενικότερη ανανέωση της αγγλοαμερικανικής παρέμβασης στο ζήτημα.**

Δεν είναι τυχαίο, λοιπόν, ότι τον **Ιούνιο του 1997,** ο Πρόεδρος των ΗΠΑ Μπιλ Κλίντον όρισε τον **Ρίτσαρντ Χόλμπρουκ**[110] ως ειδικό απεσταλμένο του για την Κύπρο, γεγονός που τροφοδότησε και τις ελπίδες για μια επίλυση σύμφωνα με το πρότυπο των συμφωνιών του Dayton για το βοσνιακό. Δύο τύπου Ντέητον συναντήσεις Κληρίδη- Ντενκτάς στη Νέα Υόρκη (στο συνεδριακό κέντρο Troutbeck της Νέας Υόρκης) και στο Μοντρέ (Glion της Ελβετίας στις 11 Αυγούστου 1997)- υπό την επίβλεψη του ειδικού Απεσταλμένου του ΟΗΕ Ντιέγκο Κορντοβέζ[111] -επιβεβαίωσαν για άλλη μια φορά το αδιέξοδο που οδηγούσε η σταση του Ντενκτάς στο ζήτημα. Παρά την **τελική αποτυχία** της αποστολής Χόλμπρουκ η

[110]Πρώην Υφυπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ και μεσολαβητής στη Βοσνία , ο οποίος οδήγησε και στην Συμφωνία επίλυσης του Dayton.

[111] Ο Κορτνοβέζ υπέβαλε στα μέρη ένα non paper για μελέτη και παρατηρήσεις, το οποίο και παρέμεινε απόρρητο, ενώ σύμφωνα με διαρροές ακολουθούσε τα βασικά στοιχεία της φιλοσοφίας του Σχεδίου Γκάλι.

μεσολάβησή του είχε τις εξής συνέπειες:

1.Επιβεβαιώθηκε **το πόσο αρνητική για την επίλυση ήταν η παρουσία του Ντενκτάς**.

2.Οι ΗΠΑ αποδέχθηκαν την ευρωπαϊκή ανάμειξη στο Κυπριακό.

Γενικότερα, η στρατηγική των ΗΠΑ στο κυπριακό ζήτημα ήταν παράλληλα με την εξασφάλιση για την Τουρκία ημερομηνίας έναρξης ενταξιακών διαπραγματεύσεων και η προτροπή για επίλυση του ζητήματος στα πλαίσια της διαδικασίας αυτής[112]. Η ευρύτερη εκτίμηση για την αμερικανική αυτή μεσολάβηση είναι πως το πραγματικό ενδιαφέρον της αποστολής Χόλμπρουκ δεν ήταν η επίλυση του Κυπριακού, αλλά η γενικότερη ενσωμάτωση της Τουρκίας στο ευρωπαϊκό σύστημα. Στο πλαίσιο της πολιτικής αυτής η αποκατάσταση των ελληνοτουρκικών σχέσεων ήταν προϋπόθεση για την επιδιωκόμενη ενσωμάτωση αυτή.[113]

Διέξοδος στην κρίση των πυραύλων δινόταν και μέσω των Αποφάσεων 1217[114] και 1218[115] του ΣΑ, για την διατύπωση και ψήφιση των οποίων ενεργό ρόλο έπαιξε και ο ίδιος ο Χόλμπρουκ.

Συμπερασματικά, κατά την εξέταση της προαναφερθείσας κρίσης διαφαίνεται καθαρά ότι η προληπτική διπλωματία των Αμερικανών, της ΕΕ και εν μέρει του ΟΗΕ λειτούργησε αποτελεσματικά στην αποκλιμάκωση της έντασης και την πρόληψη μιας ανοιχτής σύγκρουσης μεταξύ των δύο γειτονικών χωρών Ελλάδας-Τουρκίας, επειδή υπήρχε η καθαρή πολιτική βούληση εκ μέρους τους προς αυτήν την κατεύθυνση. Η κρίση των S-300 εντασσόταν στο γενικότερο κλίμα έντασης που επικρατούσε στις σχέσεις των δύο χωρών την περίοδο αυτή (ας μην ξεχνάμε την προαναφερθείσα κήρυξη του casus belli εκ μέρους της Τουρκίας το 1995 και την κρίση των Ιμίων τον Ιανουάριο του 1996). Η αμερικανική διπλωματία μέσω και των Εκθέσεων του Εθνικού Συμβουλίου Πληροφοριών της, (γνωστή και ως CIA), της περιόδου προέβλεπε καταστροφικά σενάρια σε περίπτωση που η Ελλάδα και η Τουρκία κατέφευγαν σε μια πολεμική αναμέτρηση για την Κύπρο. Η ίδια Έκθεση εκτιμούσε ότι τυχόν εγκατάσταση στην Κύπρο των πυραύλων S-300 θα προκαλούσε τέτοιο στρατιωτικό πλήγμα εκ μέρους της Τουρκίας που θα ήταν αδύνατο να μην απαντούσε με κάποιο τρόπο η Ελλάδα. Άλλωστε, οι Αμερικανοί ήταν ανήσυχοι και για δικούς τους λόγους, δεδομένου ότι η ανάπτυξη ρωσικών ηλεκτρονικών συστημάτων στην Κύπρο θα έδινε την δυνατότητα στην Ρωσία να αξιοποιεί τα συστήματα αυτά για να συλλέγει πληροφορίες αναφορικά με την δράση των Αμερικανών και του ΝΑΤΟ στην Μεσόγειο. Η Τουρκία γνωρίζοντας τις ανησυχίες αυτές και την εν γένει σύμπτωση συμφερόντων με τις ΗΠΑ και το Ισραήλ έβρισκε έρεισμα για την χρήση απειλών και εκβιασμών.

Παράλληλα και η ΕΕ είχε λόγους για να είναι αντίθετη στο ενδεχόμενο μιας σύγκρουσης στην περιοχή,

---

[112] Μιχαήλ Μιχάλης ***«Επίλυση της Κυπριακής Διένεξης-Διαπραγμάτευση της ιστορίας»,*** Εκδόσεις Παπαζήση, 2011, σελ.522-524.

[113] Χρυσόστομος Περικλέους, ***«Το Δημοψήφισμα του 2004- Το περιφερειακό και Διεθνές περιβάλλον- Η πρόσληψη της λύσης και η συγκυρία»,*** Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2007, σελ84§1.

[114] Παράρτημα 18, σελ 117.

[115] Παράρτημα 19. σελ 119.

διότι κάτι τέτοιο θα διέλυε κάθε προοπτική επίλυσης του Κυπριακού. Για τον λόγο αυτόν η ίδια η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζητούσε την αποτροπή λήψης μέτρων που θα μπορούσαν να δημιουργήσουν επιπρόσθετες εντάσεις και να καταστήσουν την δημιουργία μιας δικοινοτικής διζωνικής ομοσπονδίας ανέφικτη[116].

<u>Κεφάλαιο 4</u> : Γ' Περίοδος 1999-2004

4.1. Πορεία προς την Απόφαση της ΕΕ για έναρξη ενταξιακών διαπραγματεύσεων με την Κύπρο

Το 1988 υπεγράφη η **Συμφωνία Τελωνειακής Ένωσης** μεταξύ Κύπρου και Ευρωπαϊκής Κοινότητας, ενώ τον Ιούλιο του 1990 η Κύπρος υπέβαλε αίτηση ένταξης στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Από το χρονικό αυτό σημείο και έπειτα η ΕΕ αρχίζει προοδευτικά να αποτελεί σημαντικό παράγοντα στο Κυπριακό, με διαρκώς αυξανόμενη ανάμειξη στις σχέσεις της Τουρκίας με την Ελλάδα και την Κύπρο. Παράλληλα, θεωρήθηκε ότι θα μπορούσε να παίξει ρόλο «καταλύτη» στην επίλυση της κυπριακής κρίσης, πάντα σε συμπληρωματικό ρόλο βέβαια προς αυτόν του ΟΗΕ. Γενικότερα, η ιδιότητα της Ελλάδας ως μέλους της ΕΕ, η ένταξη της Κύπρου και η υποψηφιότητα της Τουρκίας επέσπευσαν την ανάμειξη της ΕΕ στην περιοχή της νοτιοανατολικής Μεσογείου, σε μια περίοδο που και οι ΗΠΑ και η Δύση στο σύνολό της εστίαζαν την προσοχή τους [117]στην γεωπολιτική σημασία της ασφάλειας και σταθερότητας της περιοχής.

Στις **06.03.1995** το **Συμβουλίου Υπουργών της ΕΕ** αποφάσισε ότι οι διαπραγματεύσεις με την Κύπρο θα άρχιζαν περί τα τέλη του 1997. Το γεγονός αυτό και μόνο απετέλεσε το έναυσμα για την ανανέωση του διεθνούς ενδιαφέροντος σχετικά με την διευθέτηση του προβλήματος μέσω της επανάληψης των συνομιλιών μεταξύ των ηγετών των δύο Κοινοτήτων.

Όταν πλέον ήταν εμφανές ότι στην **Σύνοδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου** στο Ελσίνκυ 11-12 Δεκεμβρίου 1999 θα γινόταν δεκτή η αίτηση της Δημοκρατίας της Κύπρου να γίνει μέλος της ΕΕ, ο ΓΓ διόρισε **ως νέο ειδικό Σύμβουλο για το Κυπριακό τον Αλβάρο ντε Σότο**. Η σημασία της απόφασης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Ελσίνκυ ήταν ότι αποδέσμευσε το ζήτημα της επίλυσης του Κυπριακού από την ενταξιακή πορεία της νήσου[118]. Μετά και την απόφαση αυτή εντατικοποιήθηκαν οι διαπραγματεύσεις για την επίλυση του ζητήματος.

---

[116] Περικλέους Χρυσόστομος ***«Το Δημοψήφισμα του 2004- Το περιφερειακό και Διεθνές περιβάλλον- Η πρόσληψη της λύσης και η συγκυρία»***, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2007, σελ80-81.

[117] Μιχαήλ Μιχάλης ***«Επίλυση της Κυπριακής Διένεξης-Διαπραγμάτευση της ιστορίας»,*** Εκδόσεις Παπαζήση, 2011, σελ.329.

[118] Με τον τρόπο αυτό απετράπη να καταστεί όμηρος η Κύπρος της τουρκοκυπριακής αδιαλλαξίας, ενώ παράλληλα με την ίδια απόφαση η Τουρκία πέτυχε να ανοίξει την διαδικασία της υποψηφιότητάς της για την ένταξη στην ΕΕ.

Κρίσιμο είναι επίσης να αναφερθεί ότι με **την Απόφαση 1250/1999**[119] του ΣΑ, εκφράζεται η εκτίμηση του Συμβουλίου για τις δηλώσεις πολλών Αρχηγών Κρατών και Κυβερνήσεων που καλούν για περιεκτικές διαπραγματεύσεις το φθινόπωρο του 1999 υπό την αιγίδα του Γενικού Γραμματέα και επικροτείται η υιοθέτηση πρωτοβουλίας του ΓΓ (30.09.1998) με σκοπό την μείωση των εντάσεων.

Συμπερασματικά, στο σημείο αυτό πρέπει να τονίσουμε ότι στις προληπτικές προσπάθειες της Διεθνούς Κοινότητας προς εξεύρεση λύσης στο κυπριακό ζήτημα καίριο ρόλο έπαιξε **η σύνδεση της πορείας ένταξης της Κύπρου και της Τουρκίας στην** ΕΕ, η οποία δρομολογήθηκε με την Συμφωνία της 6ης Μαρτίου 1995 και κορυφώθηκε με την Απόφαση του Ελσίνκι τον Δεκέμβριο του 1999. Η εμπλοκή της ΕΕ δεν υποκατέστησε, ούτε μείωσε ασφαλώς τον ρόλο των ΗΠΑ στην ειρηνευτική διαδικασία των Ηνωμένων Εθνών. Η παρέμβασή της Ένωσης είχε κυρίως ως στόχο να **διασφαλίσει την συμβατότητα των προνοιών του προετοιμαζόμενου Σχεδίου Ανάν με το κοινοτικό κεκτημένο**. Παράλληλα η Βρετανία από το 1995 και μετά, η οποία ενεργεί τόσο ως ευρωπαϊκή Δύναμη, όσο και ως Εγγυήτρια Δύναμη βάσει των Συμφωνιών Ζυρίχης-Λονδίνου, παίζει επίσης καθοριστικό ρόλο στην άσκηση προληπτικής διπλωματίας στο ζήτημα δια του Ειδικού Αντιπροσώπου της Ντέηβιντ Χάνευ στις διακοινοτικές Διαπραγματεύσεις.

Η εμπλοκή όλων αυτών των Δυτικών Δυνάμεων κατά την άσκηση των προληπτικών προσπαθειών των Ηνωμένων Εθνών επιδιώχθηκε και από την ίδια την ελληνική πλευρά, αλλά αποτελεί και συνάρτηση των ευρύτερων αμερικανικών και ευρωπαϊκών σχεδιασμών για την επίτευξη σταθερότητας στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου, περιοχής καίριας από πλευράς πηγών ενέργειας, αγωγών και διαδρόμων μεταφοράς τους στην Δύση. Όπως είχε αναφέρει και ο ίδιος ο Μπούτρος Γκάλι για το κυπριακό ζήτημα η αποτυχία του ΟΗΕ στην επίλυση συγκρούσεων δεν οφειλόταν στην έλλειψη τεχνικών για ειρηνική διευθέτηση, αλλά πρωτίστως στην έλλειψη πολιτικής βούλησης των εμπλεκομένων μερών και έλλειψη πιέσεων από τρίτα μέρη προς την κατεύθυνση της επίλυσης[120].

4.2. Η Διπλωματία του Κόφι Ανάν και τα σχέδια επίλυσης 2002-2004.

Τον Δεκέμβριο του 2001 οι δύο ηγέτες **Κληρίδης- Ντενκτάς** συναντήθηκαν απευθείας, ύστερα από 4 χρόνια, παρουσία του Ειδικού Συμβούλου του ΓΓ του ΟΗΕ. Το Ψήφισμα 1250/1999 του ΣΑ , το οποίο προαναφέραμε, απετέλεσε την βάση της πρώτης συνάντησης στις 16 Ιανουαρίου 2002. Από τότε πραγματοποιούνταν δύο περίπου συναντήσεις την εβδομάδα για διάστημα 4 μηνών. Στόχος του ΓΓ ήταν μέσω και των ασφυκτικών χρονοδιαγραμμάτων που ετέθησαν στις διαπραγματεύσεις[121] να διασυνδεθεί το

---

[119] Βλ. Παράρτημα 20, σελ.121.

[120] Περικλέους Χρυσόστομος ***«Το Δημοψήφισμα του 2004-Το Περιφερειακό και Διεθνές Περιβάλλον- Η πρόσληψη της λύσης και η συγκυρία»***, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2007, σελ.362-363.

[121] Οι κρίσιμες ημερομηνίες που τέθηκαν από τον ΓΓ ήταν τρεις: **1.** Το **Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κοπεγχάγης 12-13 Δεκεμβρίου 2002**, όπου θα αποφασιζόταν η ένταξη της Κύπρου και άλλων 9 Κρατών στην ΕΕ. **2**.Η υπογραφή της

θέμα της εντάξεως του νησιού στην ΕΕ με την επίλυση του προβλήματος σε πολιτικό επίπεδο.

Το **αρχικό Σχέδιο** της **11.11.2002** είχε ως πρόβλεψη την υπογραφή του πριν ή έστω ταυτόχρονα με την διεξαγωγή του Συμβουλίου της Κοπεγχάγης για την απόφαση ένταξης της νήσου στην ΕΕ. Το **δεύτερο σχέδιο** είχε ημερομηνία **10.12.2002** , δύο μέρες πριν την έναρξη του Συμβουλίου στις 12.12.2002. Παρά τις πιέσεις προς την ελληνοκυπριακή πλευρά, οι Τουρκοκύπριοι το απέρριψαν ως απαράδεκτο, εφόσον και ο ηγέτης τους Ντενκτάς δεν δεχόταν να υποχωρήσει σε ότι θεωρούσε ως κεκτημένο των τουρκοκυπρίων όλα αυτά τα χρόνια από το 1974 και μετά. Μετά την απόφαση της Κοπεγχάγης να ενταχθεί η Κύπρος στην ΕΕ χωρίς όρους, η επόμενη ημερομηνία στόχος του ΓΓ ήταν **16η Απριλίου 2004.** Παρά την διεξαγωγή προεδρικών εκλογών στην Κυπριακή Δημοκρατία, το γεγονός αυτό δεν επηρέασε καθόλου την υποβολή του **Τρίτου Σχεδίου**, το οποίο και κατατέθηκε ενόσω ο νέος Κύπριος Πρόεδρος Τάσσος Παπαδόπουλος δεν είχε ακόμη αναλάβει τα καθήκοντά του επίσημα. Οι δύο πλευρές απεδέχθησαν να συναντηθούν στην Χάγη στις 10 Μαρτίου 2003 με σκοπό να συζητήσουν για την υπογραφή ή όχι του Σχεδίου. Η ελληνοκυπριακή πλευρά απαντώντας στην πρόταση του ΓΓ για δημοψήφισμα απεδέχθη καταρχήν την διενέργειά του. Αντίθετα, ο Ντενκτάς, όπως αναφέρει και ο ΓΓ στην Έκθεσή του προς το ΣΑ[122], απέρριψε την έκκληση του Κόφι Ανάν να παραπέμψει το Σχέδιο σε δημοψήφισμα και συνεπώς τον ανάγκασε να τερμάτισει την διαδικασία.

Με την Απόφαση **1475/ 14.04.2003**[123] το **Συμβούλιο Ασφαλείας** κάλεσε για άλλη μια φορά τις ενδιαφερόμενες πλευρές **να συνεχίσουν τις διαπραγματεύσεις** στη βάση του Σχεδίου Ανάν. Η ίδια η Κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας με επιστολή της προς τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών ζητούσε την επανέναρξη των διαπραγματεύσεων. Ύστερα από διαβουλεύσεις με την αμερικανική, τουρκική, ελληνοκυπριακή και ελλαδική πλευρά ο Κόφι Ανάν προσκάλεσε τελικά στις 4 Φεβρουαρίου 2004 στη **Νέα Υόρκη** τους ηγέτες των δύο Κοινοτήτων για την επανάληψη των διαπραγματεύσεων στις **10 Φεβρουαρίου**. Στις **31 Μαρτίου 2004** ο ΓΓ παρουσίασε ενώπιον των μερών το τελικό ογκώδες κείμενο του Σχεδίου του. Η συζήτηση με βάση το Σχέδιο αυτό διήρκεσε από την 19η έως την 22α Μαρτίου. Το κείμενο, που οριστικοποιήθηκε την 31η Μαρτίου 2004, δεν ικανοποιούσε την ελληνική πλευρά διότι έθετε σε κίνδυνο την ίδια την ύπαρξη της Κυπριακής Δημοκρατίας λίγο πριν ενταχθεί εκείνη επισήμως στην Ε.Ε. Από την άλλη πλευρά, ο Τούρκος Πρωθυπουργός Ταγίπ Ερντογάν εμφανιζόταν συγκρατημένα αισιόδοξος κερδίζοντας παράλληλα τις εντυπώσεις στο εσωτερικό της χώρας του όσον αφορά τους χειρισμούς του στο ζήτημα αυτό σε σύγκριση με τους αντίστοιχους χειρισμούς του κεμαλικού κατεστημένου. Τον Απρίλιο του 2004, οι δύο Κοινότητες του νησιού είχαν τον τελικό λόγο στο δημοψήφισμα που διενεργήθηκε. Το αποτέλεσμα ήταν αναμενόμενο από πολλούς: 64,9% υπέρ του Σχεδιού από πλευράς Τουρκοκυπρίων,

---

Συνθήκης Προσχωρήσεως της Κύπρου στην ΕΕ στις **16.04.2003.** **3.** Τέλος, η **01.01.2004,** όταν η Κυπριακή Δημοκρατία θα καθίστατο **Πλήρες Μέλος** της **ΕΕ.**

122 **UN S/2003/398, 01.04.2003**, **Έκθεση του ΓΓ** προς το **ΣΑ** για την **Αποστολή των Καλών Υπηρεσιών** του στην Κύπρο.

123 Βλ Παράρτημα 21, σελ.123.

75,8% κατά από την πλευρά των Ελληνοκυπρίων.

4.3. Το Σχεδίου Ανάν και οι βασικοί άξονές του

Το Σχέδιο Ανάν είναι ένα περίπλοκο έγγραφο με έκταση 9.500 σελίδων, το οποίο περιλάμβανε την Ιδρυτική Συμφωνίας μαζί με 5 παραρτήματα. Η ουσία της ***«Συνολικής Λύσης του Κυπριακού Προβλήματος»*** βρισκόταν στα κύρια άρθρα της Ιδρυτικής Συνθήκης και στην λεπτομερή επεξεργασία που γινόταν στα εννιά παραρτήματα. Το Σχέδιο αυτό δέσμευε τις δύο πλευρές ως συνιδρυτές της Κυπριακής Δημοκρατίας του 1960, σε μια δέσμη αρχών, η οποία προέβλεπε τον διζωνικό Συνεταιρισμό,αποκήρυσσε την βία του παρελθόντος και αναγνώριζε ότι η σχέση μεταξύ τους δεν είναι αυτή της πλειοψηφίας και μειονότητας, αλλά της πολιτικής ισότητας. Η Ενωμένη Κυπριακή Δημοκρατίας (ΕΚΔ), όπως θα ονομαζόταν η νέα οντότητα, θα αποτελείτο από δύο πολιτικά ίσες συνιστώσες πολιτείες (ελληνοκυπριακή και τουρκοκυπριακή) και θα είχε μία διεθνή προσωπικότητα. Το ομοσπονδιακό αυτό σύστημά της θα στηριζόταν στο ελβετικό πρότυπο, θα υπήρχε μία **κυπριακή ιθαγένεια καθώς και μία εσωτερική πολιτειακή ιθαγένεια.** Η ομοσπονδιακή Κυβέρνηση θα περιλάμβανε δύο νομοθετικά σώματα μια Γερουσία και μια Βουλή των Αντιπροσώπων και οι δύο αποτελούμενες από 48 αντιπροσώπους. Οι αποφάσεις θα χρειάζονταν την έγκριση και των δύο σωμάτων με απλή πλειοψηφία, με απαίτηση την ψήφο του ¼ των γερουσιαστών της κάθε πολιτείας. Η εκτελεστική εξουσία θα ασκείτο από το **Προεδρικό Συμβούλιο,** το οποίο θα είχε τις αρμοδιότητες Αρχηγού Κράτους. Η Συνθήκη Εγγυήσεως θα επεκτεινόταν σε θέματα ασφαλείας και στρατιωτικά ζητήματα για να καλύψει την εδαφική ακεραιότητα και την συνταγματική τάξη των συνιστωσών πολιτειών (Άρθρο 8§1^{α}). Σε σχέση με το περιουσιακό το Σχέδιο όριζε ότι θα επιλυόταν με συνολικό τρόπο στην βάση του σεβασμού των δικαιωμάτων των εκτοπισμένων, των τρεχόντων χρηστών και της αρχής της διζωνικότητας(Άρθρο 10§1)[124].

Οι κεντρικοί άξονες στην βάση των οποίων στηρίχθηκε το Σχέδιο Ανάν είναι οι εξής:

1. Σύστημα ομοσπονδίας με **ισότιμες, εθνοτικά ομοιογενείς πολιτείες.**
2. Διακυβέρνηση του ομοσπονδιακού Κράτους με συμμετοχή των δύο εταίρων.
3. Ισότητα των εταίρων στην λήψη αποφάσεων και όχι σύμφωνα με την αρχή της πλειοψηφίας.
4. Ομοσπονδιακό Κράτος με ελάχιστες λειτουργίες και αρμοδιότητες.
5. Σε περιόδους κρίσεων διασφάλιση της ικανότητας στοιχειώδους λειτουργίας του Κράτους.
6. Οι αδικίες που ήταν επακόλουθες της κρίσης θα αποκαθίσταντο μερικώς.
7. Πλαίσιο προστασία των ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

[124] Μιχαήλ Μιχάλης, ***«Επίλυση της Κυπριακής Διένεξης-Διαπραγμάτευση της ιστορίας»,*** Εκδόσεις Παπαζήση, 2011, σελ.379- 383.

8. Διατήρηση των υφισταμένων γραφειοκρατικών δομών[125].

Ειδικότερα το Σχέδιο Ανάν V με βάση το οποίο διενεργήθηκε το δημοψήφισμα της 24ης Απριλίου 2004 προέβλεπε τις εξής βασικές τροποποιήσεις σε σχέση με τα προηγούμενα Σχέδια που είχαν κατατεθεί από τον ΓΓτου ΟΗΕ Κόφι Ανάν :

α) υπέρ των Ελληνοκυπρίων

1.Ενισχύθηκε η **λειτουργικότητα του κεντρικού κράτους** με την προσθήκη άλλων τριών μελών στο Προεδρικό Συμβούλιο χωρίς ψήφο. Στο αξίωμα του προέδρου και αντιπροέδρου προβλεπόταν εναλλαγή κάθε 20 μήνες ξεκινώντας από τον Ελληνοκύπριο.

2. Δεν προβλέπεται συμπροεδρία.

3. Πρόβλεψη για την δημιουργία Πρωτοβάθμιας ομοσπονδιακής Δικαιοδοσίας.

4. Ενισχύθηκε η Επιτροπή Εφαρμογής των συμφωνηθέντων και ο ορόλος του ΟΗΕ ως προς την εφαρμογή.

5.Οι εγγυήτριες Δυνάμεις παραμένουν νομικά δεσμευμένες για την τήρηση της Συμφωνίας , ενώ σε καμιά περίπτωση δεν επιτρέπεται να παραβούν αυτές το Διεθνές Δίκαιο και τις αρχές του Χάρτη του ΟΗΕ.

6.Οι στρατιωτικές Δυνάμεις Ελλάδας –Τουρκίας παρέμεναν στις 6.000, στην συνέχεια όμως θα περιορίζονταν σταδιακά και με την είσοδο της Τουρκίας στην ΕΕ θα παρέμεναν συμβολικά 950 Έλληνες και 650 Τούρκοι, όπως ίσχυε στο καθεστώς Ζυρίχης-Λονδίνου.

7. Καταργούνται **οι μόνιμες εξαιρέσεις από το κοινοτικό κεκτημένο**, όπως για παράδειγμα το δικαίωμα του τουρκοκυπριακού Κράτους να θέτει όρια στην απόκτηση περιουσίας στο δικό του τμήμα.

β) υπέρ των Τουρκοκυπρίων

1.Οι Γερουσιαστές θα εκλέγονταν με βάση την μητρική γλώσσα, όχι με βάση την εσωτερική ιθαγένεια.

2. Ο πρώτος Πρόεδρος και Αντιπρόεδρος του Προεδρικού Συμβουλίου θα εναλάσσονταν σε ίση βάση.

3. Εισάγονταν μέτρα για την διευκόλυνση της μετοίκησης των Τουρκοκυπρίων που θα έφτανε το υψηλό ποσοστό του ¼ των Τουρκοκυπρίων

4. Δινόταν μεγαλύτερο χρονικό περιθώριο εναρμόνισης του τουρκοκυπριακού ομόσπονδου Κράτους με τα δεδομένα της ΕΕ.

5.Προνοούσε ώστε οι αποφάσεις του Τουρκοκυπριακού Κράτους που θα στηρίζονταν στην τελική Συμφωνία να μην κινδυνεύουν να βρεθούν υπό αμφισβήτηση από το Δικαστήριο της ΕΕ ή του ΕΔΔΑ.[126]

---

[125] Βλ. Συρίγος Άγγελος ***«Σχέσεις Ελλάδας- Τουρκίας: από την Λωζάνη έως σήμερα»,*** σημειώσεις από τις προφορικές παραδόσεις του μαθήματος, Αθήνα, 2012, σελ165-166.

[126] Ηρακλείδης Αλέξης, «***Κυπριακό Πρόβλημα 1947-2004-Από την Ένωση στη Διχοτόμηση***;»,Εκδόσεις Ι.Σιδέρης 2006, σελ. 369-371.

4.4. Συμπερασματικές Σκέψεις ως προς την προληπτική διπλωματία του Σχεδίου Ανάν

Η χρονική περίοδος υποβολής του Σχεδίου Ανάν ήταν ευνοϊκή από άποψη διακοινοτικών διαπραγματεύσεων, επίσημης διπλωματίας και μεσολάβησης Η.Ε. Εντούτοις, υπήρχε ένα σημαντικό μειονέκτημα στην όλη διαπραγματευτική προσέγγιση : **η έλλειψη αποτελεσματικής επικοινωνίας**. Στην έλλειψη αυτή συνέβαλαν ο φυσικός χωρισμός των δύο Κοινοτήτων και η **συγκρουσιακή κουλτούρα** που έχει επικρατήσει με την αίσθηση της απειλής που έχει καλλιεργηθεί εκατέρωθεν, έτσι ώστε η ανάπτυξη μιας διαδικασίας αλληλεπίδρασης να εμποδισθεί τελικά.[127]

Ανεξάρτητα από την έκβαση της διαπραγματευτικής διαδικασίας το Σχέδιο Ανάν άφησε ανεξίτηλα τα ίχνη του στο πολιτικό και ψυχολογικό τοπίο της Κύπρου. Ειδικότερα, οι Ελληνοκύπριοι εξέλαβαν το Σχέδιο Ανάν ως **ένα προϊόν ξένων**, μια κατασκευή των Ηνωμένων Εθνών, η οποία τους επιβλήθηκε έξωθεν, με τις **ξένες Δυνάμεις να πιέζουν για παραχωρήσεις προς το συμφέρον το δικό τους τελικά.** Άλλωστε, οι Ελληνοκύπριοι θίχτηκαν, επίσης, από το γεγονός ότι η Κύπρος με βάση το Σχέδιο αυτό δεν θα ήταν ένα πλήρως ανεξάρτητο Κράτος, αλλά υπό τον αυστηρό έλεγχο καi την κηδεμονία των Εγγυητριών Δυνάμεων.

Τα μαθήματα που εξάγονται από την όλη διαδικασία είναι ότι τα Ηνωμένα Έθνη είναι εν τέλει- όσο και να θέλει κανείς να το παραγνωρίσει- ένας πολιτικός οργανισμός και τόσο η Γραμματεία, όσο και το Συμβούλιο Ασφαλείας υπόκεινται σε πιέσεις πολιτικές από τα πιο ισχυρά μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας. Δεύτερον,όταν συνεργάζεται μια μικρή ομάδα του ΣΑ με την Γραμματεία του Οργανισμού υπάρχει πάντα ο κίνδυνος να ακολουθηθεί μια πολιτική λιγότερο βάσει του διεθνούς δικαίου και περισσότερο βάσει των συμφερόντων των Δυνάμεων αυτών. Τέλος, εφόσον η Γραμματεία συμπεριφέρεται με τον τρόπο αυτό για να ευχαριστήσει τελικά τους ανωτέρους της θα διστάσει να μιλήσει ανοιχτά θέτοντας τα πράγματα όπως έχουν αληθινά. Δηλαδή ότι:

Το Σχέδιο αυτό ήταν το καλύτερο που θα μπορούσε να αποσπασθεί από την Τουρκία, εφόσον επιμένει στις θέσεις αυτές πέρα από τις παραχωρήσεις που έχει κάνει. Ο κυπριακός λαός είναι εκείνος που θα αποφασίσει τελικά αν μια τέτοια μορφή επίλυσης συνάδει με τις αξιώσεις του και τις απαιτήσεις του Διεθνούς Δικαίου. Στην περίπτωση του Σχεδίου Ανάν η Γραμματεία δεν μίλησε με ένα τέτοιο τρόπο, αλλά φάνηκε ότι ήθελε να συνεπικουρήσει τις προσπάθειες των ΗΠΑ, Μ.Βρετανίας και άλλων Δυτικών Δυνάμεων στην προσπάθειά τους **να απαλλάξουν την Τουρκία από την ευθύνη της μη διεύθετησης εν όψει και των ενταξιακών διαπραγματεύσεων της χώρας με την ΕΕ**. Η όλη διαδικασία ανέδειξε την ανικανότητα της Γραμματείας για μια δίκαιη διευθέτηση της διαφοράς σύμφωνα με τις επιταγές του διεθνούς δικαίου σε περιπτώσεις στρατιωτικής κατοχής. Το παράδειγμα της Κύπρου αποτελεί θλιβερό

[127] Σε Μιχάλης Μιχαήλ ***«Επίλυση της Κυπριακής Διένεξης- Διαπραγμάτευση της ιστορίας»,*** Εκδόσεις Παπαζήση, 2011, σελ. 408.

προηγούμενο και για τα άλλα μικρά Κράτη που προσβλέπουν στον Οργανισμό για προστασία έναντι επιθέσεων.[128]

<u>Κεφάλαιο 5</u> : Δ' Περίοδος 2004-σήμερα

5.1. Γενικά

Η ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ την **01.05.2004** σε συνάρτηση με την ευρωπαϊκή προοπτική της Τουρκίας έδινε από το 2004 και μετά προοπτικές επίλυσης του ζητήματος. Η διαφύλαξη αυτής της προοπτικής ήταν και ο λόγος που η Κυπριακή Δημοκρατία στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Δεκεμβρίου 2004 υποστήριξε την απόφαση για απόδοση ημερομηνίας έναρξης ενταξιακών διαπραγματεύσεων της Τουρκίας με την ΕΕ. Παράλληλα, από την αμερικανική πλευρά, η Υπουργός Εξωτερικών Κοντολίζα Ράις κατά την επίσκεψή της στην Άγκυρα τον Φεβρουάριο του 2005, δήλωσε ότι οι ΗΠΑ έχουν ενδιαφέρον και κάνουν ό,τι μπορούν **ώστε ο ΓΓ του ΟΗΕ να επαναλάβει την προσπάθειά του για επίλυση του ζητήματος.** Προς την κατεύθυνσή αυτή ο ΓΓ Κόφι Ανάν κάλεσε τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας Τάσσο Παπαδόπουλο να υποβάλει γραπτώς τις αλλαγές τις οποίες θα επιθυμούσε, ώστε να επανακινηθεί η διαδικασία των συνομιλιών. Σε απάντηση ο Κύπριος Πρόεδρος υπογράμμισε ότι πρέπει να απαλλαχθεί η διαδικασία από τον σύνδρομο της διαιτησίας και να επιτευχθεί η διεξαγωγή ουσιαστικών συνομιλιών. Επομένως, συμπερασματικά μπορούμε να πούμε ότι και υπερδυνάμεις όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες, κατά καιρούς πιέζουν για την εξεύρεση λύσης στο ζήτημα έτσι ώστε να αποτραπεί μελλοντική ανάφλεξη στην περιοχή, η οποία θα μπορούσε να οδηγήσει σε ευρύτερη περιφερειακή κρίση στην οποία εκτός από τα γειτονικά Κράτη (Ελλάδα- Τουρκία), θα μπορούσαν να εμπλακούν και οι Μεγάλες Δυνάμεις. Επιβεβαιώνοντας την θέση αυτή πρέπει να αναφέρουμε και τις δηλώσεις του Ρώσου Προέδρου Πούτιν προς τον Κύπριο Πρόεδρο στις οποίες διαφαίνεται η προσπάθεια μιας άλλης μεγάλης Δύναμης να διαδραματίσει ρόλο, μέσα στα πλαίσια πάντα των θεσμών του ΟΗΕ, για την εξεύρεση λύσης στο ζήτημα.

Στην περίοδο αυτή πρέπει να σημειωθεί ως σημαντική από άποψη προληπτικής διπλωματίας η προσπάθεια εντατικών διαβουλεύσεων υπό τον **Ιμπραχίμ Γκαμπάρι**[129] μεταξύ των ηγετών των δύο Κοινοτήτων κ.κ. Τ.Παπαδόπουλου και Μ.Ταλάτ, αλλά και σε επαφή με τους αρχηγούς των πολιτικών κομμάτων, καθώς και με τους Πρέσβεις των πέντε Μονίμων Μελών του Συμβουλίου Ασφαλείας. Κατά τις συναντήσεις αυτές ο Πρόεδρος Παπαδόπουλος υπέβαλε γραπτή πρόταση για την έναρξη συνομιλιών σε τεχνικό επίπεδο, γεγονός που θα προετοίμαζε το έδαφος για συνολικές διαπραγματεύσεις του ζητήματος υπό τα Ηνωμένα Έθνη. Από την τουρκοκυπριακή πλευρά ο κ. Ταλάτ επέδωσε επιστολή προς τον ΓΓ Κόφι Ανάν, με την οποία προτείνονται **μέτρα οικοδόμησης εμπιστοσύνης** μεταξύ των μερών. Αποτέλεσμα των

[128] Σε Claire Palley, ***"Μια παταγώδης αποτυχία των Διεθνών Σχέσεων- Η Αποστολή Καλών Υπηρεσιών του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών στην Κύπρο 1999-2004»,*** Εκδοτικός Οργανισμός Λιβάνη, Αθήνα, 2006, σελ.497-498.

[129] Βοηθός του Γ.Γ. του ΟΗΕ, υπεύθυνος για τις Πολιτικές Υποθέσεις.

διεργασιών αυτών είναι η **Συμφωνία της 8ης Ιουλίου 2006**[130]**,** η οποία περιέχει μια **Δέσμη Αρχών** και μια **Απόφαση των δύο ηγετών.** Ανάμεσα σε όσα συμφωνήθηκαν ήταν τα ακόλουθα:

1.Αναγνώριση του γεγονότος ότι το status quo είναι απαράδεκτο και η παράτασή του θα είχε αρνητικές επιπτώσεις και στις δύο Κοινότητες.

2. Συμφωνία για άμεση έναρξη διαδικασίας για συζήτηση επί θεμάτων που επηρεάζουν την καθημερινή ζωή του λαού.

3. Σύσταση **τεχνικών Επιτροπών** για τον ανωτέρω λόγο αποτελούμενες από εμπειρογνώμονες.

Από το 2007 και μετά, νέος Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ εκλέγεται ο **Μπαν Κι Μουν**, ενώ η διαδικασία ενδοκυπριακών συνομιλιών συνεχίζεται και καθοδηγείται συνεχώς από τα Ηνωμένα Έθνη. Το 2008 νέος Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας εκλέγεται ο **Δημήτρης Χριστόφιας**, ο οποίος σε συνεννόηση με τον Τουρκοκύπριο ηγέτη **Μεχμέτ Αλί Ταλάτ** απεφάσισαν την έναρξη απευθείας διαπραγματεύσεων τον Σεπτέμβριο του 2008 στο πλαίσιο πάντα της αποστολής Καλών Υπηρεσιών του ΓΓ του ΟΗΕ. Οι απευθείας αυτές διαπραγματεύσεις διεξάγονταν με την παρουσία του Ειδικού Συμβούλου του ΓΓ κ. Ντάουνερ και του Ειδικού Αντιπροσώπου κ.Ζεριχούν. Ως βάση για τις διαπραγματεύσεις αυτές τέθηκαν οι **Συμφωνίες Υψηλού Επιπέδου** του **1977 και 1979,** οι οποίες προβλέπουν τον μετασχηματισμό **του ενιαίου Κράτους σε ένα Ομόσπονδο Κράτος.**

Την περίοδο αυτή εκδίδεται και **Ψήφισμα (1628/2008)**[131] της **Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης** του Συμβουλίου της Ευρώπης, το οποίο κάνει αναφορά στις Αποφάσεις **541** και **550** του **ΣΑ.** Παράλληλα, αξίζει να σημειώσουμε τα Τελικά Συμπεράσματα της **Συνόδου Κορυφής των Αρχηγών Κυβερνήσεων της Κοινοπολιτείας** (30.11.2009), όπου και σε αυτά αναφέρεται η στήριξη των χωρών μελών σε μια διαρκή, δίκαιη και λειτουργική διευθέτηση του Κυπριακού στη βάση των Αρχών του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, των Ψηφισμάτων του ΣΑ του ΟΗΕ και των αρχών της Κοινοπολιτείας.

Τον Απρίλιο του 2010 νέος ηγέτης των Τουρκοκυπρίων εκλέγεται ο κ. **Ντέρβις Έρογλου**, ο οποίος διαβεβαίωσε μετά την εκλογή του ότι θα συνεχιστούν οι διαπραγματεύσεις μεταξύ των δύο μερών.

Τον Μάρτιο του 2012 ο ΓΓ του ΟΗΕ Μπαν Κι- Μουν υπέβαλε στο ΣΑ του Οργανισμού την τελευταία Έκθεσή του[132] σχετικά με την πρόοδο που έχει επιτευχθεί στις διαπραγματεύσεις για την εξεύρεση λύσης. Σύμφωνα με αυτήν ο ΓΓ αναφέρει ότι έχουν γίνει κάποια θετικά βήματα, κυρίως στον τομέα της οικονομίας, της Ευρωπαϊκή Ένωσης και των εσωτερικών ζητημάτων ασφαλείας. Σε αδιέξοδο παραμένει ακόμη το θέμα της εκλογής Κυβέρνησης στο πλαίσιο ενός ομόσπονδου Κράτους. Ένα άλλο σημαντικό ζήτημα που μένει άλυτο είναι το πώς μια συμφωνία θα μπορούσε να ενσωματωθεί στο Δίκαιο της ΕΕ. Και ενώ τα ζητήματα εσωτερικής ασφάλειας και εγγυήσεων έχουν λυθεί, εξωτερικά ζητήματα ασφαλείας

[130] Βλ. κατωτέρω Παράρτημα 22,σελ.125.
[131] Παράρτημα 23, σελ.126.
[132] S/2012/149- 12 Μαρτίου 2012

μπορούν να επιλυθούν μόνο με τις Εγγυήτριες Δυνάμεις που έχουν υπογράψει τις Συνθήκες Εγγύησης και Συμμαχίας. Καταλήγοντας ο ΓΓ τονίζει ότι η ώρα για μια συμφωνία είναι τώρα. Η παρούσα ευκαιρία επίλυσης έχει ένα χρονικό περιθώριο περιορισμένο και δεν μπορεί κανείς με ευκολία να προδικάσει ότι το μέλλον θα φέρει πιο κατάλληλες συνθήκες για μια Συμφωνία. Τα Ηνωμένα Έθνη, σύμφωνα με τα λεγόμενά του, είναι πεπεισμένα ότι μια λύση είναι εφικτή εφόσον υπάρξει **η απαιτούμενη πολιτική βούληση και από τα δύο μέρη**, ενώ παράλληλα δίνει την πλήρη στήριξη και εμπιστοσύνη του στις προσπάθειες του Ειδικού Συμβούλου του για το Κυπριακό Αλεξάντερ Ντάουνερ και στην Ομάδα του για ένα ικανοποιητικό αποτέλεσμα.[133]

5.2.: ΕΕ και Κύπρος

Η προληπτική, αν μπορούσαμε να την χαρακτηρίσουμε έτσι, προσπάθεια της ΕΕ στο κυπριακό ζήτημα χαρακτηρίζεται από τα εξής: η Κύπρος ως Κράτος μέλος της ΕΕ δεν μπορεί να υπαχθεί στα θέματα εξωτερικής δράσης της ένωσης. Συνεπώς, το ζήτημα επίλυσης της ενδοκοινοτικής διαμάχης δεν υπάγεται στο Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων, ούτε γενικότερα στα θέματα αρμοδιότητος της ΚΕΠΠΑ και της Ύπατου Εκπροσώπου της Ένωσης. Εντούτοις, εφόσον το νησί αποτελεί πλήρες μέλος της Ένωσης η λύση που θα δοθεί στο ζήτημα θα πρέπει να είναι σύμφωνη με το ευρωπαϊκό κεκτημένο, το οποίο δεσμεύει την Κυπριακή Δημοκρατία, αλλά και σύμφωνη με όσα ψηφίσματα έχουν εκδοθεί από το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ. Συνεπώς, ο ρόλος της ΕΕ ως καταλύτης για την επίλυση του Κυπριακού δεν έχει να κάνει μόνο με την απόδοση κινήτρου στα μέρη, αλλά αφορά και την δυνατότητα της ΕΕ να παίξει ρόλο στο τελικό προϊόν της διαπραγμάτευσης. Προς τον σκοπό αυτό η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ορίσει **Ομάδα** που παρακολουθεί στενά τις εξελίξεις στις διαπραγματεύσεις, υπό την αιγίδα του ίδιου του Προέδρου της Επιτροπής Ζοζέ Μανουέλ Μπαρόζο και με την συμμετοχή πολλών Γενικών Διευθύνσεων της Επιτροπής. Για τον λόγο αυτό, άλλωστε, ορίστηκε ο **Λέοπολντ Μάουερ ως προσωπικός απεσταλμένος του Μπαρόζο** για να παρακολουθεί στενά την πορεία των διαπραγματεύσεων και να παρέχει συμβουλές στην αποστολή καλών υπηρεσιών του ΟΗΕ σε θέματα που σχετίζονται με την ΕΕ (09.10.2009).

[133] Σε Γραφείο Τύπου και πληροφοριών Κυπριακής Δημοκρατίας- Εξελίξεις. http://www.moi.gov.cy/moi/pio/pio.nsf/developments_gr/developments_gr?OpenDocument

5.3. Προσωρινή Διακοπή των απευθείας συνομιλιών

Στις 29 Μαρτίου 2012 πραγματοποιήθηκε η τελευταία συνάντηση μεταξύ των δύο Κύπριων ηγετών. Με πρόσχημα την ανάληψη της Προεδρίας του Συμβουλίου της ΕΕ από την Κυπριακή Δημοκρατία[134] η τουρκοκυπριακή πλευρά αρνήθηκε την περαιτέρω προσέλευση σε διαπραγματεύσεις για την εξεύρεση λύσης στο ζήτημα. Στο μεταξύ έως και τον Ιανουάριο του 2013 Τούρκοι και Τουρκοκύπριοι με εμπρηστικές δηλώσεις τους υπογράμμισαν **για άλλη μια φορά ότι δεν αναγνωρίζουν την Κυπριακή Δημοκρατία** και για τον λόγο αυτό δεν συζήτησαν την ενταξιακή πορεία της Τουρκίας κατά την διάρκεια της Κυπριακής Δημοκρατίας. Ως επιστέγασμα των προκλητικών αυτών δηλώσεων μπορεί να αναφερθεί η Εγκύκλιος του Τούρκου Πρωθυπουργού προς τους διπλωμάτες και τεχνοκράτες της Τουρκικής Κυβέρνησης με οδηγίες να μην παρίστανται στις Συνεδρίες της ΕΕ, όπου προήδρευε η Κυπριακή Δημοκρατία. Η εγκύκλιος αυτή σύμφωνα και με την δήλωση του Κύπριου Κυβερνητικού Εκπροσώπου αποτελεί **πρόκληση και προσβολή προς την ίδια την ΕΕ και την Κυπριακή Δημοκρατία.**

Από την πλευρά της Γενικής Γραμματείας των Ηνωμένων Εθνών η επιβράδυνση αυτή των εξελίξεων στο Κυπριακό έχει διαφοροποιήσει και τους Σχεδιασμούς του Ειδικού Συμβούλου Αλεξάντερ Ντάουνερ, ο οποίος θα μεταφέρει την ενημέρωση του ΣΑ για το ζήτημα σε μεταγενέστερο χρονικό διάστημα. Γενικότερα, οι ουσιαστικές εξελίξεις στο ζήτημα αναμένονται από τον Σεπτέμβριο του 2013 και μετά , τόσο λόγω της οικονομικής κρίσης που αντιμετωπίζει η Κυπριακή Δημοκρατία, όσο και λόγω της εντατικής ενασχόλησης του ΣΑ με το ζήτημα της Συρίας. Άλλωστε, για την μελλοντική εξέλιξη του ζητήματος πρέπει να ληφθούν υπ'όψιν οι γενικότερες εξελίξεις στην περιοχή:

- Ποια θα είναι η επόμενη μέρα για την Συρία και το Λίβανο;
- Πώς οι εξελίξεις αυτές θα επηρεάσουν τον ρόλο και την εμβέλεια της Τουρκίας στην περιοχή;
- Πώς θα επηρεασθεί η προσπάθεια επίλυσης του Κουρδικού εντός Τουρκίας;
- Πώς θα διαμορφωθούν οι νέες ισορροπίες ανάμεσα σε Άγκυρα και Τελ Αβίβ;
- Πώς θα παρέμβει η Ουάσιγκτον στις εξελίξεις αυτές;
- Πώς θα εξελιχθεί το γεωστρατηγικό παιχνίδι των Μεγάλων Δυνάμεων στην περιοχή με βάση και τα νέα κοιτάσματα φυσικού αερίου που έχουν ανακαλυφθεί στην περιοχή;
- Πώς θα επηρεάσει το ζήτημα των οριοθετήσεων ΑΟΖ των παράκτιων Κρατών της νοτιοανατολικής λεκάνης της Μεσογείου τις εξελίξεις στο Κυπριακό Ζήτημα;
- Η κυπριακή οικονομική κρίση θα έχει επιπτώσεις στην όλη διαδιακασία των διαπραγματεύσεων για την επίλυση του ζητήματος;

Τέλος ένας σημαντικός επιπρόσθετος παράγοντας στο ζήτημα θα είναι και η νέα ελληνοκυπριακή

[134] Από τον Απρίλιο 2012 έως τον Ιανουάριο 2013.

ηγεσία υπό τον Νίκο Αναστασιάδη και ο προσανατολισμός που θα έχει η Κυβέρνησή του όσον αφορά τις προσπάθειες επίλυσης του ζητήματος λαμβάνοντας υπ'όψιν ότι ο κ.Αναστασιάδης υπήρξε υποστηρικτής του Σχεδίου Ανάν του 2004.

Γ' ΜΕΡΟΣ- ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ-ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΖΗΤΗΜΑ

Κεφάλαιο 1- Επισκόπηση των κυριοτέρων κρίσεων του ζητήματος

Το Κυπριακό ζήτημα έχοντας περάσει άπειρες διακυμάνσεις κατά την διάρκεια τόσων δεκαετιών στην προσπάθεια επίλυσής του αποτελεί το χαρακτηριστικό παράδειγμα διεθνούς κρίσης με διαστήματα έντασης, συγκρούσεων, κορύφωσης της διαπάλης μεταξύ των δύο εθνοτικών κοινοτήτων και στην συνέχεια ύφεσης, αναθέρμανσης του διαλόγου, προσέγγισης, αλλά και στασιμότητας με πάγωμα των συνομιλιών. Απ'όλες τις φάσεις αυτές θα περιοριστούμε, στο σημείο αυτό, στην αναφορά των σημαντικότερων κρίσεων του όλου κυπριακού ζητήματος, γιατί αυτές αποτελούν τα κρίσιμα χρονικά σημεία στα οποία ο ρόλος της προληπτικής διπλωματίας είναι πιο εναργής και καθοριστικός.

Ως σημαντικότερες χρονικές περιόδοι έντασης και κρίσης στο ζήτημα μπορούν να αναφερθούν:

1. **Οι διακοινοτικές ταραχές του 1963**, ύστερα από την κατάθεση των περίφημων **13 Σημείων** του **Μακαρίου** και ο επερχόμενος χωρισμός των δύο Κοινοτήτων (δημιουργία **Τουρκοκυπριακών θυλάκων**). Σημαντικότερη στην φάση αυτή αποτελεί **η προληπτική παρέμβαση των ΗΠΑ** και δη του Αμερικανού Προέδρου Λίντον Τζόνσον, ο οποίος με την επιστολή του (05.06.1964) προς τον Τούρκο Πρωθυπουργό προειδοποίησε ότι «*Το ΝΑΤΟ δεν θα προστάτευε την Τουρκία από την Σοβιετική Ένωση σε περίπτωση που η Τουρκία εισέβαλε στην Κύπρο*».

2.Το επεισόδιο Κοφινού (15.11.1967) και η κρίση του 1967, η οποία είχε ως αποτέλεσμα την απόσυρση της ελληνικής Μεραρχίας(ΕΛΔΥΚ).

3.Την κρίση του **Ιουλίου-Αυγούστου 1974** με τα θλιβερά αποτελέσματα της de facto διχοτόμησης της νήσου και τον εκτοπισμό των Ελληνοκυπρίων από τις εστίες τους στο ΒΑ τμήμα της Κύπρου.

4.Την κρίση του **Νοεμβρίου του 1983**, όταν ανακηρύχθηκε ***η «Τουρκική Δημοκρατία της Β. Κύπρου»*** και οι δύο χώρες Ελλάδα-Τουρκία βρέθηκαν και πάλι στα πρόθυρα σύρραξης.

5.Την κρίση των **ρωσικών πυραύλων του 1997.**

6.Την κρίσιμη περίοδο όλης της πορείας έως την πλήρη ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ την 01.05.2004 και των κατά καιρούς απειλών της Τουρκίας με στόχο την ματαίωση της ένταξης αυτής χωρίς την συμμετοχή της τουρκοκυπριακής Κοινότητας.

7.Την τρέχουσα περίοδο μετά την ένταξη της νήσου στην ΕΕ, όπου η Τουρκία δεν αναγνωρίζει σαφή δικαιώματα ενός πλήρους μέλους της ΕΕ στην Κυπριακή Δημοκρατία, καθώς και οι κατά καιρούς απειλές της κατά της ανακήρυξης της Κυπριακής ΑΟΖ και κατά των προσπαθειών εκμετάλλευσης και εξόρυξης υδρογονανθράκων στο επονομαζόμενο Οικόπεδο 12 της Κυπριακής ΑΟΖ.

<u>Κεφάλαιο 2</u>- Επισκόπηση συμμετοχής ΓΓ ΟΗΕ στην εξεύρεση λύσης και χαρακτηρισμός της ανά περιόδους

Επιχειρώντας μια επισκόπηση **της όλης συμμετοχής του Γενικού Γραμματέα** στην προσπάθεια εξεύρεσης λύσης μπορούμε να αναφερθούμε στα εξής στάδια:

1. Διορισμός υπό Ού Θάντ πρώτου μεσολαβητή Τουομιόγια.
2. Διορισμός νέου μεσολαβητή Γκάλο Πλάζα- υποβολή Έκθεσης του τελευταίου στον ΓΓ και στο ΣΑ.
3. *Συνομιλίες της Βιέννης* από το *1975 έως το 1977.*
4. *Συμφωνίες Κορυφής μεταξύ των δύο κοινοτικών ηγετών που υιοθετήθηκαν το 1977*[135].
5. *Συμφωνίες Κορυφής των δέκα σημείων του 1979*[136].
6. *Οι τρεις γύροι των εκ του σύνεγγυς συνομιλιών του 1984.*
7. *Η συνάντηση κορυφής τον Ιανουάριο του 1985.*
8. *Το **σχέδιο πλαισίου συμφωνίας** που προετοίμασε η Γεν.Γραμματεία των Ην.Εθνών του **1986** υπό τον **Περέζ Ντε Κουεγιάρ.***
9. *Δεύτερο σχέδιο Κουεγιάρ-Δέσμη ιδεών του 1989.*
10. *Το σχέδιο της **δέσμης ιδεών Μπούτρος- Μπούτρος Γκάλι** το 1992.*
11. *Καθώς και η τελευταία μεσολαβητική προσπάθεια του Γ.Γραμ. **Κόφι Ανάν** 2002-2004.*

Έχοντας αναλύσει τα χαρακτηριστικά άσκησης προληπτικής διπλωματίας κατά τα ανωτέρω στάδια στο προηγούμενο (β') μέρος της παρούσας έρευνας καταλήγουμε στο ακόλουθο συμπεράσμα: Ο ΓΓ του ΟΗΕ κατά την άσκηση των «*καλών υπηρεσιών*» του στα πλαίσια της αποστολής του υπό το άρθρο 99 του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών μπορεί έχει τον χαρακτήρα είτε του ***"facilitator",*** ήτοι του παράγοντα εκείνου που **διευκολύνει τα μέρη** στο να προσέλθουν σε απευθείας συζητήσεις, είτε του ***«formulator»,*** ήτοι του τρίτου μέρους στην διένεξη **που διαμορφώνει ένα πρώτο πλαίσιο πρότασης-βάσης** για συμφωνία και περαιτέρω διαπραγματεύσεις , είτε του ***«manipulator»,*** του τρίτου μέρους (μεσολαβητή) δηλαδή, ο οποίος προσπαθεί να χειραγωγήσει και να κατευθύνει το αποτέλεσμα της διαπραγμάτευσης ασκώντας πιέσεις προς τη μια ή την άλλη πλευρά για την αποδοχή της λύσης που έχει διαμορφώσει ο ίδιος

[135] Με την έννοια ότι οι Συμφωνίες αυτές επιτεύχθησαν χάριν και στο πολιτικό κλίμα που είχε δημιουργήσει η αποστολή του πρώην Υπ.Αμύνης των ΗΠΑ Clifford σε Αθήνα, Άγκυρα, Λευκωσία, αλλά και η παρουσία του ΓΓ του ΟΗΕ Waldheim κατά τις συναντήσεις, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στο στρατηγείο της UNFICYP. Διαφαίνεται συνεπώς, ο ρόλος της προληπτικής διπλωματίας στην συγκεκριμένη χρονική στιγμή και ειδικότερα του ΓΓ ως «facilitator»- παράγοντα δηλαδή διευκόλυνσης της έναρξης συνομιλιών και διαπραγματεύσεων μεταξύ των δύο μερών.

[136] Οι συνομιλίες Κυπριανού- Ντενκτάς οι οποίες οδήγησαν στην Συμφωνία των δέκα σημείων της 19ης Μαΐου 1979 έγιναν υπό την προεδρία και πάλι του Waldheim. Ο ΓΓ του ΟΗΕ από τις αρχές του έτους είχε συνεχίσει τις προσπάθειές του και με την βοήθεια του ειδικού εκπροσώπου του Reynaldo Pohl είχε διαβουλεύσεις με τα δύο μέρη. Και στην περίπτωση αυτή ο ρόλος του ΓΓ λειτουργεί ως παράγοντας διευκόλυνσης- «facilitator»- μεταξύ των μερών, ώστε να έρθουν σε απευθείας διαπραγματεύσεις και σε συμφωνία επί της κοινής βάσης των συνομιλιών.

βασισμένης στα δικά του κριτήρια και όχι στην αληθινή βούληση των μερών[137].

Συνεπώς, με βάση το ανωτέρω εξαχθέν συμπέρασμα οι προσπάθειες των εκάστοτε ΓΓ του ΟΗΕ στο κυπριακό ζήτημα έχουν κάθε φορά κάποιο ή κάποια από τα ανωτέρω χαρακτηριστικά. Οι προσπάθειες του **ΓΓ Waldheim,** για παράδειγμα, κατά την πρώτη περίοδο μετά την τουρκική εισβολή στο νησί το 1974 είχε καθαρά **τον χαρακτήρα της εξομάλυνσης του «εδάφους»**, ώστε τα μέρη να έρθουν σε διαπραγματεύσεις **(facilitator).** Η αποστολή των καλών υπηρεσιών του ΓΓ **Ντε Κουεγιάρ** στην δεκαετία του 1980 είχε, από τη μια μεριά τον χαρακτήρα της διευκόλυνσης της επικοινωνίας μεταξύ των δύο μερών με την πρακτική των **«εκ του σύνεγγυς συνομιλιών[138]»**, δηλαδή των χωριστών συνομιλιών του ΓΓ με τα δύο μέρη- Με τον τρόπο αυτό ο ΓΓ προσπαθούσε να γεφυρώσει το χάσμα ανάμεσα στις δύο Κοινότητες και κατάφερε να ωθήσει τελικώς τους δύο ηγέτες Ντενκτάς και Κυπριανού στην Συνάντηση Κορυφής που έλαβε χώρα στις 17 Ιανουαρίου 1985-. Από την άλλη μεριά, η μεσολαβητική συνεισφορά του Κουεγιάρ στο ζήτημα είχε και τον χαρακτήρα του «**formulator**», δηλαδή του παράγοντα εκείνου που προτείνει ένα σχέδιο επίλυσης του προβλήματος και το θέτει υπ' όψιν των εμπλεκομένων μερών για οριστική συμφωνία και ρύθμιση. Τον χαρακτήρα αυτόν είχε η μεσολαβητική προσπάθεια του Κουεγιάρ με το **Σχέδιο πλαισίου Συμφωνίας** που υπέβαλε στα μέρη το **1986** , αλλά με την **Δέσμη ιδεών** που κατέθεσε το **1989.** Τον ίδιο χαρακτήρα του διαμορφωτή ενός πρώτου πλαισίου Συμφωνίας για περαιτέρω διαπραγμάτευση μεταξύ των Κοινοτήτων αποτελεί και η πρωτοβουλία του **Butros-Butros Ghali το 1992** με την **Δέσμη Ιδεών επί συνολικής συμφωνίας για το Κυπριακό** , η οποία υποβλήθηκε και υιοθετήθηκε και από το ΣΑ του ΟΗΕ.

Αντιθέτως, οι μεσολαβητικές προσπάθειες υπό τον ΓΓ Κόφι Ανάν κατά τα έτη 2002-2004 πέρα από τον χαρακτήρα τους ως προσπάθεια διαμόρφωσης- «**formulator**»- ενός πλαισίου συμφωνίας που θα υποβαλλόταν στα μέρη για περαιτέρω διαπραγμάτευση, είχε βασικά τον χαρακτήρα της χειραγώγησης των μερών-« **manipulator**» και της άσκησης πιέσεων κυρίως προς την ελληνοκυπριακή πλευρά προκειμένου- μέσα στα τεθέντα ασφυκτικά χρονοδιαγράμματα λόγω της επικείμενης ένταξης της Κυπριακής Δημοκρατίας στην ΕΕ- να δεχθεί το προϊόν των διεργασιών της ΓΓ του ΟΗΕ , το επονομαζόμενο Σχέδιο Ανάν για την Συνολική Διευθέτηση του Κυπριακού προβλήματος.

[137] Beardsley Kyle C. et al. "***Mediation Style and Crisis Outcomes***", Journal of Conflict Resolution Vol.50 No 1, February 2006 58-86, Sage Publications 2006.

[138] **proximity talks**

<u>Κεφάλαιο 3</u>- Αποτίμηση Προληπτικής Διπλωματίας της Διεθνούς Κοινότητας στο Κυπριακό Ζήτημα

Δεν είναι υπερβολή, λοιπόν, να πει κανείς ότι το πρόβλημα της Κύπρου έχει καταστεί πράγματι **ένας σύγχρονος Γόρδιος Δεσμός** όχι μόνο για τα εμπλεκόμενα μέρη, αλλά και για τα ίδια τα Ηνωμένα Έθνη τα οποία έχουν εκδόσει πληθώρα Ψηφισμάτων έως σήμερα . Θεωρητικοί επιστήμονες, αναλυτές και εμπειρογνώμονες στην επίλυση κρίσεων έχουνε ενσκύψει στο ζήτημα. Από το 1964 που τα ΗΕ εγκατέστησαν ειρηνευτική δύναμη στο νησί το Κυπριακό συνιστά πρόκληση για την συμβατική διεθνή ανάλυση και συνεχίζει να αντιστέκεται στις παραδοσιακές προσεγγίσεις της διαπραγμάτευσης και της ειρηνευτικής μεσολάβησης.

Από την ανωτέρω ερευνητική προσπάθεια ανάλυσης των προληπτικών προσπαθειών της Διεθνούς Κοινότητας στο κυπριακό ζήτημα η **συνολική αποτίμηση** οδηγεί στα ακόλουθα **συμπεράσματα:**

1. Πράγματι, η Διεθνής Κοινότητα με προεξέχον όργανό της τα Ηνωμένα Έθνη άσκησε προληπτική διπλωματία στο ζήτημα αυτό κατά τις διάφορες φάσεις του: κρίσης-σύγκρουσης-ύφεσης-αποτελμάτωσης.
2. Οι προσπάθειες αυτές είχαν πολλές φορές θετικά αποτελέσματα, κυρίως στο ότι πέτυχαν τον βασικό στόχο τους που ήταν να φέρουν τα δύο μέρη σε διαπραγματεύσεις και εν γένει να επανέλθει ο διάλογος μεταξύ των μερών.
3. Εντούτοις, παρά την πληθώρα των προτεινόμενων σχεδίων επίλυσης του ζητήματος από τους διεθνείς παράγοντες (ΓΓ ΟΗΕ, μεσολαβήσεις τρίτων μερών), κανένα δεν έχει γίνει τελικώς αποδεκτό και από τα δύο μέρη μέχρι σήμερα. Από την συνολική έρευνα του ζητήματος διαφαίνεται ότι το βασικό πρόβλημα σε καθεμιά από τις προσπάθειες αυτές οριστικής επίλυσης ώστε να προληφθεί μια νέα ανάφλεξη στην περιοχή είναι ο **βαθιά ριζωμένος διαχωρισμός ανάμεσα στις δύο Κοινότητες και η δυσπιστία που επικρατεί εκατέρωθεν**. Για τον λόγο αυτό παραμένουν έως σήμερα προσκολλημένες στο status quo, ως την δεύτερη καλή λύση **έναντι των αβεβαιοτήτων οποιουδήποτε μελλοντικού καθεστώτος.** Από την μιά μεριά οι Τουρκοκύπριοι διακατέχονται από τον φόβο ότι σε περίπτωση επίτευξης μιας ισχυρής ομοσπονδίας θα καταλήξουν σε ένα καθεστώς απομονωμένης μειονότητας- όπως ήταν προ του 1974- και θα κυριαρχούνται από την πολυπληθέστερη και οικονομικά ισχυρότερη ελληνοκυπριακή κοινότητα. Από την άλλη πλευρά, οι ελληνοκύπριοι θεωρούν ότι οποιαδήποτε λύση δεν προνοεί για μια ισχυρή κεντρική Κυβέρνηση, αλλά και για **την πλήρη αποχώρηση των τουρκικών στρατευμάτων** από το νησί, δεν διασφαλίζει την βιωσιμότητα της νέας μορφής Κράτους. Άλλωστε, ο εμφανής επηρεασμός της τουρκοκυπριακής ηγεσίας από τις απαιτήσεις του Τουρκικού κράτους- από το οποίο και νιώθουν

έντονη εξάρτηση όσον αφορά την συνολική (οικονομική, εδαφική και στρατιωτική) τους ύπαρξη ως τουρκοκυπριακή κοινότητα στο νησί- εντείνει τον προβληματισμό της ελληνοκυπριακής πλευράς ως προς την ειλικρίνεια των προθέσεων ουσιαστικού διαλόγου των Τουρκοκυπρίων, αλλά και ως προς την ύπαρξη αληθινής πολιτικής βούλησης εκ μέρους τους για την υπερκέραση των αντιπαλοτήτων του παρελθόντος και την εξεύρεση αληθινά βιώσιμης ειρηνικής επίλυσης.

Κατ' επέκταση, η παρούσα έρευνα αναφορικά με την προληπτική διπλωματία της Διεθνούς Κοινότητας στο κυπριακό ζήτημα οδηγεί αβίαστα στην κάτωθι διαπίστωση:

Παρά τις πολλαπλές και επαναλαμβανόμενες προσπάθειες της Διεθνούς Κοινότητας- ειλικρινείς ή μη- για την άσκηση προληπτικής διπλωματίας στο Κυπριακό ζήτημα, ώστε να επιλυθεί αυτό ολοκληρωτικά και να εξαλειφθεί ολοσχερώς ο κίνδυνος μιας νέας ενδοκοινοτικής σύγκρουσης στο νησί, το μέλλον της ειρήνευσης στην Κύπρο βρίσκεται ουσιαστικά στα χέρια και στην βούληση των ίδιων των κατοίκων της. Ο ψυχολογικός παράγοντας είναι εκείνος που μπορεί καταλυτικά να επηρεάσει προς μια θετική ή μη κατεύθυνση. Ο υφιστάμενος φόβος χειρότερων ενδεχομένων από αυτά που βιώνονται ήδη με την de facto διχοτόμηση στο νησί παραλύουν την βούληση και των δύο κοινοτήτων, οι οποίες εφησυχασμένες- προς το παρόν- στην ασφάλεια του ισχύοντος status quo, αποφεύγουν ένα πράγματι ριψοκίνδυνο βήμα προς τα εμπρός. Κατά συνέπεια, μόνο μέσω της οικοδόμησης σχέσεων εμπιστοσύνης και ειλικρινούς διαλόγου και συνεννόησης μεταξύ των δύο πλευρών μπορεί να βρεθεί η κοινή αυτή συνισταμένη που θα τους ωθήσει στην εξεύρεση βιώσιμης λύσης μέσω επικουρικώς και της βοήθειας των διεθνών παραγόντων. Διαφορετικά, όσα σχέδια και εάν προταθούν- τα οποία ως προϊόν άνωθι επιταγών πολιτικής βούλησης ισχυρών διεθνών δρώντων στην περιοχή ή του επιτελείου ενός Διεθνούς Οργανισμού που δεν λαμβάνει σε κάθε περίπτωση υπ' όψιν του τα ιδιότυπα χαρακτηριστικά του προβλήματος και την αληθινή βούληση των εμπλεκομένων πληθυσμών- θα είναι κενά περιεχομένου και απορριπτέα στο διηνεκές.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Στην παρούσα εργασία έγινε μια προσπάθεια προσέγγισης μιας πολύ **φιλόδοξης και ελκυστικής**, κατά την άποψη της γράφουσας **έννοιας**, αυτής της **Προληπτικής Διπλωματία**ς. Φιλόδοξης γιατί αποσκοπεί πράγματι σε κάτι πολύ σημαντικό για την σταθερότητα, ευημέρεια και πρόοδο της Διεθνούς Κοινότητας ως συνόλου. Σε μια εποχή παγκοσμιοποίησης, όπου και η παραμικρή ανάφλεξη σε οποιοδήποτε μέρος του πλανήτη μπορεί να επηρεάσει οικονομικά , πολιτικά , κοινωνικά το "πλανητικό χωριό", η σημασία της πρόληψης συγκρούσεων είναι ταυτόχρονα φιλόδοξη (λόγω και της δυσκολίας και πολυπλοκότητας του εγχειρήματος), αλλά και κρίσιμη για την πορεία και το μέλλον της ανθρωπότητας (ας μην ξεχνάμε το πυρηνικό οπλοστάσιο, αλλά και τις ανυπολόγιστες συνέπειες της χρήσης των σύγχρονων οπλικών συστημάτων όχι μόνο για την ζωή των εκάστοτε αντιπάλων , αλλά και για το περιβάλλον και το οικοσύστημα γενικότερα).

Η έννοια της προληπτικής διπλωματίας είναι ταυτόχρονα ελκυστική γιατί δίνει στους διεθνείς δρώντες και σε όσους θέλουν να ασχοληθούν με τα θεσμικά όργανα της διεθνούς κοινότητας (Διεθνείς, περιφερειακούς οργανισμούς, μη- Κυβερνητικές Οργανώσεις κ.ά.) την δυνατότητα να συνεισφέρουν σε ένα αρκετά υγιές κομμάτι των διεθνών σχέσεων, εκείνο της **πρόληψης από καταστάσεις εχθροπραξιών,** αλλά και από καταστάσεις κατάφωρων παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως εγκλήματα πολέμου, γενοκτονία, εθνοκάθαρση, εγκλήματα κατά της Ανθρωπότητας. Τους δίνεται η δυνατότητα, δηλαδή, να συνεισφέρουν στην παγκόσμια ειρήνη με ειρηνικά και διπλωματικά μέσα σε χρονικό διάστημα προγενέστερο μιας ανοιχτής αιματηρής σύγκρουσης, αλλά και κατά την διάρκειά της με στόχο την αποσόβηση των εντάσεων και την εξεύρεση λύσεων. Το γεγονός αυτό από μόνο του προσφέρει πράγματι μεγάλη ηθική ικανοποίηση για τους ασκούντες προληπτική διπλωματία και ανακούφιση στους δοκιμαζόμενους από εθνοτικές έριδες λαούς.

Το γεγονός, άλλωστε, ότι παρά τις αιματηρές συγκρούσεις που συντελούνται ακόμη και σήμερα στον 21^{ο} αιώνα, η Ανθρωπότητα έχει αντιληφθεί επιτέλους τη σημασία της πρόληψης τέτοιων καταστάσεων και θεσμοθετεί φορείς που δρουν προς το σκοπό αυτό είναι σίγουρα ένα μεγάλο βήμα για τον Πολιτισμό μας εν γένει. Το στοίχημα πλέον είναι κατά πόσο θα καρποφορήσουν αυτές οι προσπάθειες, πόσες συγκρούσεις και αιματοχυσίες θα προληφθούν εν τέλει και σε τι αναλογία θα είναι οι πετυχημένες αυτές προσπάθειες από τις αποτυχημένες. Στο σημείο αυτό θα κριθεί η αποτελεσματικότητα της Προληπτικής διπλωματίας και του "οπλοστασίου" της. Μαζί με αυτήν όμως, ας μην εθελοτυφλούμε, κρίνεται και το μέλλον το δικό μας, των επερχόμενων γενεών, αλλά και του ίδιου του Πλανήτη μας.

Η επιλογή του κυπριακού προβλήματος ως υπόθεση εργασίας (case study) για την μελέτη και έρευνα στην πράξη της άσκησης προληπτικής διπλωματίας από την Διεθνή Κοινότητα σε ένα τόσο

σύνθετο και μακροχρόνια ζήτημα διαρκούς κρίσης μεταξύ δύο κοινοτήτων, αποτελεί ίσως το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα- ελληνικού ενδιαφέροντος μάλιστα- για να διαφανούν τα όρια στην άσκηση προληπτικής διπλωματίας και οι προβληματισμοί που προκύπτουν κατά την εφαρμογή της.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα 1: Απόφαση 186 (1964) Σ.Α.

Υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο Ασφαλείας στις **4 Μαρτίου 1964.**

Το Συμβούλιο Ασφαλείας,

Σημειώνοντας ότι η παρούσα κατάσταση αναφορικά με την Κύπρο είναι πιθανόν να απειλήσει τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια και μπορεί να επιδεινωθεί περαιτέρω αν δεν ληφθούν αμέσως επιπρόσθετα μέτρα για διατήρηση της ειρήνης και αναζήτηση μιας διαρκούς λύσης,

Λαμβάνοντας υπόψη τις θέσεις που πήραν τα μέρη αναφορικά με τις Συνθήκες που υπογράφηκαν στη Λευκωσία στις 16 Αυγούστου 1960,

'Εχοντας υπόψη τις σχετικές πρόνοιες του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και το άρθρο του 2, παράγραφος 4, το οποίο αναφέρει: «Όλα τα Μέλη θα απέχουν στις διεθνείς τους σχέσεις από την απειλή ή τη χρήση βίας εναντίον της εδαφικής ακεραιότητας ή της πολιτικής ανεξαρτησίας οποιουδήποτε Κράτους, ή με οποιοδήποτε άλλο τρόπο ασυμβίβαστο με τους σκοπούς των Ηνωμένων Εθνών»,

1. Καλεί όλα τα Κράτη Μέλη, σύμφωνα με τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από τον Καταστατικό Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, να απέχουν από οποιαδήποτε ενέργεια ή απειλή ενέργειας που θα επιδεινώσει την κατάσταση στην κυρίαρχη Κυπριακή Δημοκρατία ή θα θέσει σε κίνδυνο τη διεθνή ειρήνη,

2. Ζητεί από την Κυβέρνηση της Κύπρου, η οποία έχει την ευθύνη για τη διατήρηση και αποκατάσταση του νόμου και της τάξης, να λάβει όλα τα επιπρόσθετα μέτρα που είναι απαραίτητα για τον τερματισμό της βίας και της αιματοχυσίας στην Κύπρο,

3. Καλεί τις κοινότητες στην Κύπρο και τους ηγέτες τους να ενεργούν με τη μέγιστη συγκράτηση,

4. Συστήνει τη δημιουργία, με τη συναίνεση της Κυβέρνησης της Κύπρου**, μιας Ειρηνευτικής Δύναμης των Ηνωμένων Εθνών στην Κύπρο**. Η σύνθεση και το μέγεθος της Δύναμης θα καθοριστεί από το Γενικό Γραμματέα, σε διαβούλευση με τις Κυβερνήσεις της Κύπρου, Ελλάδας, Τουρκίας και Ηνωμένου Βασιλείου. Ο Διοικητής της Δύναμης θα διορίζεται από το Γενικό Γραμματέα και θα είναι υπόλογος σ' αυτόν. Ο Γενικός Γραμματέας, ο οποίος θα κρατεί τις Κυβερνήσεις που συνεισφέρουν στη Δύναμη πλήρως ενήμερες, θα δίνει περιοδικά αναφορά στο Συμβούλιο Ασφαλείας για τη λειτουργία της,

5. Συστήνει όπως η αποστολή της Δύναμης πρέπει να είναι προς όφελος της διατήρησης της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας, να κάνει ό,τι είναι δυνατό για την αποφυγή της επανάληψης των συγκρούσεων και, σύμφωνα με τις ανάγκες, να συμβάλλει στη διατήρηση και αποκατάσταση του νόμου και της τάξης και την επιστροφή στις κανονικές συνθήκες,

6. Συστήνει όπως η Δύναμη σταθμεύσει για μια περίοδο τριών μηνών και όλα τα έξοδα που την αφορούν αναλαμβάνονται, με τρόπο που θα συμφωνηθεί από αυτές, από τις Κυβερνήσεις που θα διαθέτουν τα

αποσπάσματα και από την Κυβέρνηση της Κύπρου. Ο Γενικός Γραμματέας μπορεί επίσης να δεχθεί εθελοντικές εισφορές γι' αυτό το σκοπό,

7. Συστήνει περαιτέρω **όπως ο Γενικός Γραμματέας διορίσει**, σε συμφωνία με την Κυβέρνηση της Κύπρου και τις Κυβερνήσεις Ελλάδας, Τουρκίας και Ηνωμένου Βασιλείου, **έναν μεσολαβητή** ο οποίος θα καταβάλει μέγιστες προσπάθειες μαζί με τους εκπροσώπους των κοινοτήτων και επίσης μαζί με τις προαναφερθείσες τέσσερις Κυβερνήσεις, για το σκοπό της προώθησης μιας ειρηνικής επίλυσης και μιας συμφωνημένης διευθέτησης του προβλήματος που αντιμετωπίζει η Κύπρος, σύμφωνα με τον Καταστατικό Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, έχοντας υπόψη την ευημερία του λαού της Κύπρου ως συνόλου και τη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας. Ο μεσολαβητής θα δίνει περιοδικά αναφορά στο Γενικό Γραμματέα για τις προσπάθειές του,

8. Ζητεί από το Γενικό Γραμματέα να καλύψει, από κονδύλια των Ηνωμένων Εθνών, την αμοιβή και τα έξοδα του μεσολαβητή και του προσωπικού του.

Υιοθετήθηκε ομόφωνα κατά την 1102η συνεδρία.

Παράρτημα 2: Ψήφισμα 2077 (XX)-1965/ ΓΣ ΟΗΕ

Υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών στις **18 Δεκεμβρίου 1965.**

Η Γενική Συνέλευση,

Έχοντας μελετήσει το πρόβλημα της Κύπρου,

Υπενθυμίζοντας τα ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας 186 (1964) της 4ης Μαρτίου 1964, 187 (1964) της 13ης Μαρτίου 1964, 192 (1964) της 20ής Ιουνίου 1964, 193 (1964) της 9ης Αυγούστου 1964, 194 (1964) της 25ης Σεπτεμβρίου 1964), 198 (1964) της 18ης Δεκεμβρίου 1964, 201 (1965) της 19ης Μαρτίου, 206(1965) της 15ης Ιουνίου 1965 και 207(1965) της 10ης Αυγούστου 1965, και τη συναινετική απόφαση (Αύγουστος 1964) που υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο Ασφαλείας αναφορικά με το Κυπριακό,

Υπενθυμίζοντας τη διακήρυξη που υιοθετήθηκε από τη Διάσκεψη Αρχηγών Κρατών και Κυβερνήσεων των Αδεσμεύτων στο Κάιρο στις 10 Οκτωβρίου 1964 αναφορικά με το Κυπριακό,

Σημειώνοντας την έκθεση του μεσολαβητή των Ηνωμένων Εθνών στην Κύπρο που υποβλήθηκε στο Γενικό Γραμματέα στις 26 Μαρτίου 1965 (A/6017),

Σημειώνοντας περαιτέρω τη δέσμευση της Κυπριακής Κυβέρνησης που ανελήφθη μέσω της Διακήρυξης Προθέσεων και του συνημμένου Μνημονίου (A/6039) για:

Α. Την πλήρη εφαρμογή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε όλους τους πολίτες της Κύπρου ασχέτως φυλής ή θρησκείας,

Β. Την εξασφάλιση των μειονοτικών δικαιωμάτων,

Γ. Τη διασφάλιση των ως άνω δικαιωμάτων όπως περιέχονται στη Διακήρυξη και το Μνημόνιο,

1. Λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι η Κυπριακή Δημοκρατία, ως ίσο Μέλος των Ηνωμένων Εθνών, δικαιούται, σύμφωνα με το Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, να απολαμβάνει και πρέπει να απολαμβάνει πλήρη κυριαρχία και πλήρη ανεξαρτησία **χωρίς οποιαδήποτε ξένη επέμβαση ή ενόχληση**,

2. Καλεί όλα τα Κράτη, σύμφωνα με τις υποχρεώσεις τους βάσει του Χάρτη, και ιδίως του Άρθρου 2 παράγραφοι 1 και 4, να σέβονται την κυριαρχία, ενότητα, ανεξαρτησία και εδαφική ακεραιότητα της Κυπριακής Δημοκρατίας και να αποφεύγουν οποιαδήποτε επέμβαση εναντίον της,

3. Συνιστά προς το Συμβούλιο Ασφαλείας **τη συνέχιση της μεσολάβησης των Ηνωμένων Εθνών** σύμφωνα με το ψήφισμα του **Συμβουλίου 186 (1964).**

Παράρτημα 3: Απόφαση 244 (1967)Σ.Α.ΟΗΕ

Υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο Ασφαλείας στις **22 Δεκεμβρίου 1967**

Το Συμβούλιο Ασφαλείας,

Σημειώνοντας τις εκκλήσεις του Γενικού Γραμματέα προς τις Κυβερνήσεις της Ελλάδας, της Τουρκίας και της Κύπρου στις 22 Νοεμβρίου, 24 Νοεμβρίου και 3 Δεκεμβρίου και την Έκθεση του Γενικού Γραμματέα στις 8 Δεκεμβρίου 1967,

Σημειώνοντας τις απαντήσεις των τριών ενδιαφερομένων Κυβερνήσεων στην έκκληση του Γενικού Γραμματέα στις 3 Δεκεμβρίου, στην **οποία πρόσφερε τις καλές του υπηρεσίες** και τις απαντήσεις τους στις προηγούμενες εκκλήσεις του,

Σημειώνοντας από την Έκθεση του Γενικού Γραμματέα ότι οι συνθήκες επιβάλλουν **την παρουσία της Ειρηνευτικής Δύναμης για περαιτέρω περίοδο,**

Σημειώνοντας ότι η Κυβέρνηση της Κύπρου συμφωνεί ότι είναι απαραίτητο να συνεχιστεί η παρουσία της Δύναμης πέραν της 26ης Δεκεμβρίου 1967,

1.Επαναβεβαιώνει το Ψήφισμα του 186 (1964) και τα ψηφίσματα που ακολούθησαν και την έκφραση συναίνεσης στο θέμα.

2. Παρατείνει τη στάθμευση στην Κύπρο της Ειρηνευτικής Δύναμης η οποία εγκαθιδρύθηκε με το ψήφισμα 186 (1964) για περίοδο τριών μηνών, η οποία λήγει στις 26 Μαρτίου 1968.

3. Προσκαλεί τα μέρη να επωφεληθούν αμέσως **των προσφερόμενων καλών υπηρεσιών του Γενικού** Γραμματέα και παρακαλεί **το Γενικό Γραμματέα να ενημερώνει το Συμβούλιο για τα αποτελέσματα.**

4.Καλεί όλα τα μέρη να συνεχίσουν να επιδεικνύουν τη μέγιστη δυνατή μετριοπάθεια και συγκράτηση και να απέχουν από οιανδήποτε ενέργεια η οποία δυνατόν να επιδεινώσει την κατάσταση.

5. Προτρέπει τα μέρη να αναλάβουν νέα αποφασιστική προσπάθεια για επίτευξη των στόχων του Συμβουλίου Ασφαλείας προς τον σκοπό, όπως ζητείται στη συναινετική δήλωση του Συμβουλίου Ασφαλείας στις 25 Νοεμβρίου 1967, να διατηρήσουν την ειρήνη και εξεύρουν μόνιμη λύση σύμφωνα με το ψήφισμα του Συμβουλίου Ασφαλείας 186 (1964) στις 4 Μαρτίου 1964.

6.Αποφασίζει να παρακολουθεί στενά το θέμα και να συνέλθει εκ νέου για περαιτέρω μελέτη μόλις οι συνθήκες και οι εξελίξεις το απαιτήσουν.

Υιοθετήθηκε ομόφωνα κατά τη 1386η συνεδρία.

Παράρτημα 4: Απόφαση 353 (1974)Σ.Α.

Υιοθετήθηκε από το **Συμβούλιο Ασφαλείας στις 20 Ιουλίου 1974**

Το Συμβούλιο Ασφαλείας,

Έχοντας μελετήσει την έκθεση του Γενικού Γραμματέα στη 1779η σύνοδό του σχετικά με τις πρόσφατες εξελίξεις στην Κύπρο,

Έχοντας ακούσει τις δηλώσεις που έγιναν από τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας και τις δηλώσεις των αντιπροσώπων της Κύπρου, της Τουρκίας, της Ελλάδας και άλλων Χωρών Μελών,

Έχοντας μελετήσει στην παρούσα συνάντηση τις τελευταίες εξελίξεις στο νησί,

Αποδοκιμάζει έντονα την έκρηξη βίας και τη συνεχιζόμενη αιματοχυσία,

Ανησυχώντας βαθιά για την κατάσταση που οδήγησε **σε σοβαρή απειλή για τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια, και που δημιούργησε μια πολύ εκρηκτική κατάσταση σ' ολόκληρη την περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου,**

Επίσης, ενδιαφερόμενο για την ανάγκη να αποκατασταθεί η συνταγματική δομή της Κυπριακής Δημοκρατίας, η οποία εγκαθιδρύθηκε και έτυχε εγγύησης με διεθνή συμφωνία,

Υπενθυμίζοντας το ψήφισμα του 186 (1964) της 4ης Μαρτίου 1964 και τα επακολουθήσαντα ψηφίσματα γι' αυτό το θέμα.

Συνειδητοποιώντας αυτή την πρωταρχική ευθύνη για τη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας σύμφωνα με το Άρθρο 24 του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών,

1. Καλεί όλα τα Κράτη να **σέβονται την κυριαρχία, ανεξαρτησία και εδαφική ακεραιότητα της Κύπρου,**

2. Καλεί όλα τα μέρη στις παρούσες συγκρούσεις ως πρώτο βήμα **να καταπαύσουν το πυρ** και συνιστά σ' όλα τα κράτη να εξασκήσουν τη μέγιστη αυτοσυγκράτηση και να αποφύγουν κάθε ενέργεια που θα μπορούσε να επιδεινώσει περαιτέρω την κατάσταση,

3.Απαιτεί **άμεσο τερματισμό της ξένης στρατιωτικής επέμβασης** στην Κυπριακή Δημοκρατία η οποία είναι αντίθετη με την παράγραφο 1. πιο πάνω,

4. **Ζητεί την αποχώρηση** χωρίς καθυστέρηση από την Κυπριακή Δημοκρατία του ξένου **στρατιωτικού προσωπικού που βρίσκεται εκεί πέραν των προνοιών διεθνών συμφωνιών**, περιλαμβανομένων και εκείνων των οποίων η αποχώρηση είχει ζητηθεί από τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας Αρχιεπίσκοπο Μακάριο, στην επιστολή του ημερομηνίας 2 Ιουλίου 1974,

5. Καλεί την Ελλάδα, την Τουρκία και το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και Βορείου Ιρλανδίας **να προσέλθουν σε συνομιλίες** χωρίς καθυστέρηση για την αποκατάσταση της ειρήνης στην περιοχή και τη συνταγματική διακυβέρνηση της Κύπρου και να τηρούν ενήμερο το Γενικό Γραμματέα,

6. Καλεί όλα τα μέρη **να συνεργαστούν πλήρως** με την **Ειρηνευτική Δύναμη** των Ηνωμένων Εθνών στην Κύπρο για να καταστεί δυνατή η εκτέλεση της εντολής της,

7.Αποφασίζει να παρακολουθεί συνεχώς την κατάσταση και να ζητά από το Γενικό Γραμματέα να το ενημερώνει όποτε χρειάζεται, με πρόθεση την υιοθέτηση περαιτέρω μέτρων για να διασφαλίσουν την αποκατάσταση ειρηνικών συνθηκών το συντομότερο δυνατό.

* Υιοθετήθηκε ομόφωνα κατά τη τη 1781η συνεδρία

Παράρτημα 5: Απόφαση 361/1974 ΣΑ ΟΗΕ

Υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο Ασφαλείας στις **30 Αυγούστου 1974**

Το Συμβούλιο Ασφαλείας,

Έχοντας συνείδηση των ειδικών ευθυνών του δυνάμει του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών,

Υπενθυμίζοντας τα ψηφίσματά του 186(1964) της 4ης Μαρτίου, 353(1974) της 20ής Ιουλίου, 354(1974) της 23ης Ιουλίου, 355(1974), της 1ης Αυγούστου, 352(1974) της 14ης Αυγούστου και 358(1974) και 359(1974) της 15ης Αυγούστου, 360(1974) της 16ης Αυγούστου 1974,

Σημειώνοντας ότι ένας μεγάλος αριθμός προσώπων στο νησί έχουν εκτοπισθεί και χρειάζονται ανθρωπιστική βοήθεια,

Έχοντας υπόψη το γεγονός ότι ένας από τους πρωταρχικούς σκοπούς των Ηνωμένων Εθνών **είναι η παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας σε καταστάσεις όπως αυτή που επικρατεί τώρα στην Κύπρο,**

Σημειώνοντας επίσης ότι ο Ύπατος Αρμοστής των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες έχει ήδη διορισθεί ως Συντονιστής της Ανθρωπιστικής Βοήθειας των Ηνωμένων Εθνών για την Κύπρο με σκοπό να συντονίσει την ανακουφιστική βοήθεια που θα παρασχεθεί από τα προγράμματα και τους φορείς των Ηνωμένων Εθνών και από άλλες πηγές,

Αφού εξέτασε την έκθεση του Γενικού Γραμματέα που περιέχεται στο έγγραφο (S/11473),

1.Εκφράζει την εκτίμησή του προς το Γενικό Γραμματέα για το ρόλο που έχει διαδραματίσει στη διεξαγωγή συνομιλιών μεταξύ των ηγετών των δυο κοινοτήτων στην Κύπρο.

2.Θερμά χαιρετίζει την εξέλιξη αυτή και καλεί τους εμπλεκομένους στις συνομιλίες να τις συνεχίσουν ενεργά με τη βοήθεια του Γενικού Γραμματέα και προς το συμφέρον του κυπριακού λαού ως συνόλου.

3.Καλεί όλα τα μέρη να καταβάλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για ανακούφιση του ανθρώπινου πόνου, να διασφαλίσουν το σεβασμό των βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων για όλους και να απέχουν από οποιαδήποτε ενέργεια που είναι ενδεχόμενο να επιδεινώσει την κατάσταση.

4. Εκφράζει τη σοβαρή του ανησυχία για τη θλιβερή κατάσταση των προσφύγων και άλλων εκτοπισμένων προσώπων ως αποτέλεσμα της κατάστασης στην Κύπρο και προτρέπει τα ενδιαφερόμενα μέρη, σε συνεργασία με το Γενικό Γραμματέα, να αναζητήσουν ειρηνικές λύσεις των προβλημάτων των προσφύγων και να λάβουν κατάλληλα μέτρα για την ανακούφιση και ευημερία τους και να επιτρέψουν σε πρόσωπα που επιθυμούν να επιστρέψουν στα σπίτια τους με ασφάλεια να το πράξουν.

5. Παρακαλεί το Γενικό Γραμματέα να υποβάλει το συντομότερο δυνατό πλήρη έκθεση για την κατάσταση των προσφύγων και άλλων προσώπων που αναφέρονται στην παράγραφο 4 ανωτέρω και αποφασίζει να έχει την κατάσταση αυτή υπό συνεχή ανασκόπηση.

6. Περαιτέρω παρακαλεί το Γενικό Γραμματέα να συνεχίσει να παρέχει επείγουσας φύσης ανθρωπιστική βοήθεια των Ηνωμένων Εθνών σε όλα τα τμήματα του πληθυσμού του νησιού που χρειάζονται τέτοια βοήθεια.

7.Καλεί όλα τα μέρη να λάβουν τόσο από μόνα τους όσο και σε συνεργασία το ένα με το άλλο, όλα τα μέτρα τα οποία δυνατόν να προωθήσουν ολοκληρωμένες και επιτυχείς διαπραγματεύσεις, αποδεικνύοντας έτσι την καλή τους θέληση.

8.Επαναλαμβάνει την έκκλησή του σε όλα τα μέρη να συνεργαστούν πλήρως με την **Ειρηνευτική Δύναμη των Ηνωμένων Εθνών στην εκτέλεση των καθηκόντων της.**

9.Εκφράζει την πεποίθηση ότι η ταχεία εφαρμογή των προνοιών του ψηφίσματος αυτού θα βοηθήσει στην επίτευξη ενός ικανοποιητικού διακανονισμού στην Κύπρο.

Υιοθετήθηκε **ομόφωνα** κατά τη 1795η συνεδρία.

Παράρτημα 6: Ψήφισμα 3212 (XXIX)-1974/ Γ.Σ.

Η Γενική Συνέλευση υιοθέτησε την 1η Νοεμβρίου 1974 το ψήφισμα 3212(XXIX) με 117 ψήφους υπέρ, καμία εναντίον και καμία αποχή.

Το κείμενο του ψηφίσματος έχει ως εξής:

Η Γενική Συνέλευση,

Έχοντας μελετήσει το κυπριακό πρόβλημα,

Ανησυχώντας σοβαρά για τη συνέχιση της κυπριακής κρίσης η οποία αποτελεί απειλή κατά της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας,

Έχοντας συναίσθηση της ανάγκης για επίλυση της κρίσης με ειρηνικά μέσα χωρίς καθυστέρηση σύμφωνα με τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών,

Αφού άκουσε τις δηλώσεις που έγιναν κατά τη συζήτηση και αφού σημείωσε την Έκθεση της Ειδικής Πολιτικής Επιτροπής για το κυπριακό πρόβλημα (A/9820),

1.Καλεί όλα τα Κράτη να σεβαστούν την κυριαρχία, ανεξαρτησία, εδαφική ακεραιότητα και το αδέσμευτο της Δημοκρατίας της Κύπρου και να απέχουν από οποιαδήποτε πράξη και επέμβαση που στρέφονται εναντίον της.

2. Προτρέπει την ταχεία αποχώρηση όλων των ξένων στρατιωτικών δυνάμεων και της ξένης στρατιωτική παρουσίας και προσωπικού από τη Δημοκρατία της Κύπρου και τον τερματισμό οποιασδήποτε ξένης επέμβασης στις υποθέσεις της.

3. Θεωρεί ότι το συνταγματικό σύστημα της Δημοκρατίας της Κύπρου αφορά την ελληνοκυπριακή και την τουρκοκυπριακή κοινότητα.

4. Επιδοκιμάζει τις επαφές και διαπραγματεύσεις που πραγματοποιούνται επί ίσης βάσης, με τις καλές υπηρεσίες του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών, μεταξύ των αντιπροσώπων των δυο κοινοτήτων και ζητεί τη συνέχιση τους προς τον σκοπό της επίτευξης ελεύθερα μιας αμοιβαίας αποδεκτής πολιτικής διευθέτησης που να εδράζεται στα βασικά και απαράγραπτα δικαιώματα των δύο κοινοτήτων.

5. Θεωρεί ότι όλοι οι πρόσφυγες πρέπει να επιστρέψουν στις εστίες τους σε συνθήκες ασφάλειας και καλεί τα ενδιαφερόμενα μέρη να λάβουν επείγοντα μέτρα προς τον σκοπό αυτό.

6. Εκφράζει την ελπίδα ότι θα καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες, αν είναι ανάγκη, περιλαμβανομένων διαπραγματεύσεων, στα πλαίσια των Ηνωμένων Εθνών, προς τον σκοπό εφαρμογής των προνοιών του παρόντος ψηφίσματος, ώστε να διασφαλισθεί έτσι το βασικό δικαίωμα της Δημοκρατίας της Κύπρου για ανεξαρτησία, κυριαρχία και εδαφική ακεραιότητα.

7.Ζητά από το Γενικό Γραμματέα να συνεχίσει να παρέχει την ανθρωπιστική βοήθεια των Ηνωμένων Εθνών προς όλα τα τμήματα του πληθυσμού της Κύπρου και καλεί όλα τα κράτη να συμβάλουν στην προσπάθεια αυτή.

8.Καλεί όλα τα μέρη να συνεχίσουν να συνεργάζονται πλήρως με την Ειρηνευτική Δύναμη των Ηνωμένων Εθνών στην Κύπρο, η οποία μπορεί να ενισχυθεί αν παραστεί ανάγκη.

9.Καλεί τον Γενικό Γραμματέα να συνεχίσει να παρέχει τις καλές του υπηρεσίες προς τα ενδιαφερόμενα μέρη.

10. Περαιτέρω καλεί τον Γενικό Γραμματέα να φέρει το παρόν ψήφισμα σε γνώση του Συμβουλίου Ασφαλείας.

Παράρτημα 7: Απόφαση 361/1975 Συμβουλίου Ασφαλείας ΟΗΕ

Υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο Ασφαλείας στις 30 Αυγούστου 1974

Το Συμβούλιο Ασφαλείας,

Έχοντας συνείδηση των ειδικών ευθυνών του δυνάμει του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών,

Υπενθυμίζοντας τα ψηφίσματά του 186(1964) της 4ης Μαρτίου, 353(1974) της 20ής Ιουλίου, 354(1974) της 23ης Ιουλίου, 355(1974), της 1ης Αυγούστου, 352(1974) της 14ης Αυγούστου και 358(1974) και 359(1974) της 15ης Αυγούστου, 360(1974) της 16ης Αυγούστου 1974,

Σημειώνοντας ότι ένας μεγάλος αριθμός προσώπων στο νησί έχουν εκτοπισθεί και χρειάζονται ανθρωπιστική βοήθεια,

Έχοντας υπόψη το γεγονός ότι ένας από τους πρωταρχικούς σκοπούς των Ηνωμένων Εθνών **είναι η παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας σε καταστάσεις όπως αυτή που επικρατεί τώρα στην Κύπρο,**

Σημειώνοντας επίσης ότι ο Ύπατος Αρμοστής των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες έχει ήδη διορισθεί ως Συντονιστής της Ανθρωπιστικής Βοήθειας των Ηνωμένων Εθνών για την Κύπρο με σκοπό να συντονίσει την ανακουφιστική βοήθεια που θα παρασχεθεί από τα προγράμματα και τους φορείς των Ηνωμένων Εθνών και από άλλες πηγές,

Αφού εξέτασε την έκθεση του Γενικού Γραμματέα που περιέχεται στο έγγραφο (S/11473),

1.Εκφράζει την εκτίμησή του προς το Γενικό Γραμματέα για το ρόλο που έχει διαδραματίσει στη διεξαγωγή συνομιλιών μεταξύ των ηγετών των δυο κοινοτήτων στην Κύπρο.

2. Θερμά χαιρετίζει την εξέλιξη αυτή και καλεί τους εμπλεκομένους στις συνομιλίες να τις συνεχίσουν ενεργά με τη βοήθεια του Γενικού Γραμματέα και προς το συμφέρον του κυπριακού λαού ως συνόλου.

3 Καλεί όλα τα μέρη να καταβάλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για ανακούφιση του ανθρώπινου πόνου, να διασφαλίσουν το σεβασμό των βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων για όλους και να απέχουν από οποιαδήποτε ενέργεια που είναι ενδεχόμενο να επιδεινώσει την κατάσταση.

4. Εκφράζει τη σοβαρή του ανησυχία για τη θλιβερή κατάσταση των προσφύγων και άλλων εκτοπισμένων προσώπων ως αποτέλεσμα της κατάστασης στην Κύπρο και προτρέπει τα ενδιαφερόμενα μέρη, σε συνεργασία με το Γενικό Γραμματέα, να αναζητήσουν ειρηνικές λύσεις των προβλημάτων των προσφύγων και να λάβουν κατάλληλα μέτρα για την ανακούφιση και ευημερία τους και να επιτρέψουν σε πρόσωπα που επιθυμούν να επιστρέψουν στα σπίτια τους με ασφάλεια να το πράξουν.

5. Παρακαλεί το Γενικό Γραμματέα να υποβάλει το συντομότερο δυνατό πλήρη έκθεση για την κατάσταση των προσφύγων και άλλων προσώπων που αναφέρονται στην παράγραφο 4 ανωτέρω και αποφασίζει να έχει την κατάσταση αυτή υπό συνεχή ανασκόπηση.

6. Περαιτέρω παρακαλεί το Γενικό Γραμματέα να συνεχίσει να παρέχει επείγουσας φύσης ανθρωπιστική βοήθεια των Ηνωμένων Εθνών σε όλα τα τμήματα του πληθυσμού του νησιού που χρειάζονται τέτοια βοήθεια.

7.Καλεί όλα τα μέρη να λάβουν τόσο από μόνα τους όσο και σε συνεργασία το ένα με το άλλο, όλα τα μέτρα τα οποία δυνατόν να προωθήσουν ολοκληρωμένες και επιτυχείς διαπραγματεύσεις, αποδεικνύοντας έτσι την καλή τους θέληση.

8.Επαναλαμβάνει την έκκλησή του σε όλα τα μέρη να συνεργαστούν πλήρως με την **Ειρηνευτική Δύναμη των Ηνωμένων Εθνών στην εκτέλεση των καθηκόντων της.**

9.Εκφράζει την πεποίθηση ότι η ταχεία εφαρμογή των προνοιών του ψηφίσματος αυτού θα βοηθήσει στην επίτευξη ενός ικανοποιητικού διακανονισμού στην Κύπρο.

Παράρτημα 8: Απόφαση 367/1975 Συμβουλίου Ασφαλείας ΟΗΕ

Υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο Ασφαλείας στις 12 Μαρτίου 1975

Το Συμβούλιο Ασφαλείας

Έχοντας μελετήσει την κατάσταση στην Κύπρο, ανταποκρινόμενο σε παράπονο που υποβλήθηκε από την Κυβέρνηση της Δημοκρατίας της Κύπρου,

Έχοντας ακούσει την έκθεση του Γενικού Γραμματέα και τις δηλώσεις των ενδιαφερομένων μερών,

Ανησυχώντας για τη συνέχιση της κρίσης στην Κύπρο,

Υπενθυμίζοντας τα προηγούμενα του ψηφίσματα, ιδιαίτερα το ψήφισμα 365(1974) της 13ης Δεκεμβρίου, με το οποίο προσυπογράφεται το ψήφισμα της Γενικής Συνέλευσης 3112 (XXIX) που υιοθετήθηκε ομόφωνα την 1η Νοεμβρίου 1974,

Σημειώνοντας την έλλειψη προόδου στην εφαρμογή του ψηφίσματός του,

1. Καλεί για άλλη μια φορά όλα τα κράτη να σέβονται την κυριαρχία, ανεξαρτησία, εδαφική ακεραιότητα και το αδέσμευτο της Κυπριακής Δημοκρατίας και τα καλεί επειγόντως, όπως και τα ενδιαφερόμενα μέρη, να απέχουν από οποιαδήποτε ενέργεια η οποία δυνατόν να θέσει σε κίνδυνο την κυριαρχία, ανεξαρτησία, εδαφική ακεραιότητα και το αδέσμευτο, καθώς επίσης και από οποιαδήποτε απόπειρα διχοτόμησης της νήσου ή ένωσής της με οποιανδήποτε άλλη χώρα.

2. Εκφράζει τη λύπη του για τη μονομερή απόφαση της 13ης Φεβρουαρίου 1975 η οποία διακηρύττει ότι τμήμα της Δημοκρατίας της Κύπρου θα καταστεί «Ομόσπονδο Τουρκικό Κράτος» επειδή, μεταξύ άλλων, τείνει να θέσει σε κίνδυνο τη συνέχιση των διαπραγματεύσεων μεταξύ των εκπροσώπων των δυο κοινοτήτων επίσης βάσεως, στόχος των οποίων πρέπει να συνεχίσει να είναι να καταλήξουν ελεύθερα σε μια λύση, η οποία θα προσφέρει μια πολιτική διευθέτηση και την εγκαθίδρυση μιας αμοιβαίας αποδεκτής συνταγματικής διευθέτησης και εκφράζει την ανησυχία του για κάθε μονομερή ενέργεια από τα μέρη η οποία έχει διακυβεύσει ή θα μπορούσε να διακυβεύσει την εφαρμογή των ψηφισμάτων των Ηνωμένων Εθνών.

3.Επιβεβαιώνει ότι η απόφαση που αναφέρεται στην παράγραφο 2 ανωτέρω δεν προδικάζει την τελική πολιτική διευθέτηση του προβλήματος της Κύπρου και σημειώνει ότι δεν ήταν αυτός ο σκοπός της διακήρυξης.

4.Ζητεί την επείγουσα και αποτελεσματική εφαρμογή όλων των μερών και προνοιών του ψηφίσματος 3212 (XXIX) της Γενικής Συνέλευσης που υιοθετήθηκε από το ψήφισμα 365 (1974) του Συμβουλίου Ασφαλείας.

5. Θεωρεί ότι νέες προσπάθειες πρέπει να αναληφθούν για να βοηθηθεί η επανάληψη των συνομιλιών που αναφέρονται στην παράγραφο 4 του ψηφίσματος 3212 (XXIX) μεταξύ των αντιπροσώπων των δυο κοινοτήτων.

6**.** Παρακαλεί το Γενικό Γραμματέα, προσωπικά να αναλάβει νέαν αποστολήν καλών υπηρεσιών και προς το σκοπόν αυτό να καλέσει σε σύσκεψη τα μέρη, κάτω από νέες συμφωνημένες διαδικασίες και να θέσει τον εαυτόν του προσωπικά στην διάθεση των μερών έτσι ώστε η επανάληψη, η εντατικοποίηση και η πρόοδος ολοκληρωμένων διαπραγματεύσεων, που θα διεξαχθούν με πνεύμα αμοιβαίας κατανόησης και

μετριοπάθειας υπό την προσωπική του αιγίδα και καθοδήγηση, όπου πρέπει, να μπορέσουν, έτσι, να διευκολυνθούν.

7. Καλεί τους αντιπροσώπους των δυο κοινοτήτων να συνεργαστούν στενά με τον Γενικό Γραμματέα στην επιτέλεση της νέας του αποστολής καλών υπηρεσιών και ζητά απ' αυτούς να αποδώσουν προσωπικά ύψιστη προτεραιότητα στις διαπραγματεύσεις τους.

8.Καλεί όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη να απέχουν από οποιαδήποτε ενέργεια η οποία δυνατό να θέσει σε κίνδυνο την έκβαση των διαπραγματεύσεων μεταξύ των εκπροσώπων των δυο κοινοτήτων και να λάβουν μέτρα τα οποία θα διευκολύνουν τη δημιουργία του κλίματος που είναι απαραίτητο για την επιτυχία αυτών των διαπραγματεύσεων.

9. Παρακαλεί τον Γενικό Γραμματέα να τηρεί ενήμερο το Συμβούλιο Ασφαλείας για την πρόοδο στην εφαρμογή του ψηφίσματος 365(1974) και του ψηφίσματος αυτού, υποβάλλοντας εκθέσεις σ' αυτό οποτεδήποτε θεωρεί τούτο πρέπον και πάντως προ της 15ης Ιουνίου 1975.

10.Αποφασίζει να παρακολουθεί ενεργά το θέμα.

Υιοθετήθηκε κατά τη 1820η συνεδρία χωρίς ψηφοφορία.

Παράρτημα 9: Ψήφισμα 370 (1975)

Υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο Ασφαλείας στις 13 Ιουνίου 1975

Το Συμβούλιο Ασφαλείας,

Σημειώνοντας από την έκθεση του Γενικού Γραμματέα της 9ης Ιουνίου, 1975, (S/11717) ότι υπό τις υφιστάμενες συνθήκες η παρουσία της Ειρηνευτικής Δύναμης των Ηνωμένων Εθνών στην Κύπρο είναι ακόμα αναγκαία για την επιτέλεση των καθηκόντων τα οποία εκτελεί επί του παρόντος, προκειμένου να διατηρηθεί η κατάπαυση του πυρός στη νήσο και διευκολυνθεί η αναζήτηση ειρηνικής διευθέτησης,

Σημειώνοντας από την έκθεση τις επικρατούσες συνθήκες στη νήσο,

Λαμβάνοντας περαιτέρω υπό σημείωση ότι στις παραγράφους 67 και 68 της έκθεσής του ο Γενικός Γραμματέας έχει εκφράσει την άποψη, αναφορικά με τις συνομιλίες της Βιέννης μεταξύ των αντιπροσώπων των δυο κοινοτήτων, οι οποίες διεξήχθησαν σύμφωνα με το ψήφισμα 367 της 12ης Μαρτίου 1975, ότι η διαδικασία των συνομιλιών πρέπει να διατηρηθεί και εάν είναι δυνατό να επιταχυνθεί και ότι για να επιτύχει απαιτείται από όλα τα μέρη αποφασιστικότητα, κατανόηση και προθυμία για αμοιβαίες χειρονομίες,

Σημειώνοντας περαιτέρω τη δήλωση του Γενικού Γραμματέα, η οποία περιλαμβάνεται στην παράγραφο 69 της έκθεσής του, ότι τα ενδιαφερόμενα μέρη εξέφρασαν την ομοφωνία τους στις συστάσεις του όπως το Συμβούλιο Ασφαλείας παρατείνει την παραμονή της Ειρηνευτικής Δύναμης των Ηνωμένων Εθνών στην Κύπρο για περαιτέρω περίοδο έξι μηνών,

Σημειώνοντας ότι η Κυβέρνηση της Κύπρου έχει συμφωνήσει ότι, εν όψει των συνθηκών που επικρατούν στη νήσο, είναι αναγκαίο όπως η Δύναμη παραμείνει στην Κύπρο πέραν της 15ης Ιουνίου 1975,

Ι.Επαναβεβαιώνει τις προνοίες του ψηφίσματος 186 της 4ης Μαρτίου 1964, όπως και των μετέπειτα ψηφισμάτων και αποφάσεων για την εγκαθίδρυση και διατήρησης της Ειρηνευτικής Δύναμης των Ηνωμένων Εθνών στην Κύπρο και πάνω στις άλλες πτυχές της κατάστασης στην Κύπρο,

2.Επαναβεβαιώνει ακόμα μια φορά ότι το υπ. αρ. 365 ψήφισμα του της 13ης Δεκεμβρίου 1974, με το οποίο επεκύρωσε το υπ. αρ. 3212 ψήφισμα της Γενικής Συνέλευσης, το οποίο υιοθετήθηκε ομόφωνα την 1η Νοεμβρίου 1974, και καλεί για την επείγουσα και αποτελεσματική εφαρμογήν τους όπως και την εφαρμογή του ψηφίσματός του 367.

3.Καλεί τα ενδιαφερόμενα μέρη όπως ενεργήσουν με τη μέγιστη αυτοσυγκράτηση και συνεχίσουν και επιταχύνουν αποφασιστικές από κοινού προσπάθειες για την επίτευξη των αντικειμενικών σκοπών του Συμβουλίου Ασφαλείας.

4.Παρατείνει ακόμα μια φορά την παραμονή στη Κύπρο της Ειρηνευτικής Δύναμης των Ηνωμένων Εθνών, η οποία εγκαθιδρύθηκε δυνάμει του ψηφίσματος 186 του Συμβουλίου Ασφαλείας, για περαιτέρω περίοδο, η οποία λήγει τη 15η Δεκεμβρίου, 1975, με την προσδοκία ότι μέχρι τότε θα επιτευχθεί αρκετή πρόοδος προς τη κατεύθυνση τελικής λύσης ώστε να καταστεί δυνατή η αποχώρηση ή, η ουσιαστική μείωση της Δύναμης.

5. Κάνει και πάλιν έκκληση προς όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη όπως παράσχουν την πλήρη συνεργασία του προς την Ειρηνευτική Δύναμη των Ηνωμένων Εθνών κατά τη συνεχιζόμενη εκτέλεση των καθηκόντων της.

6.Παρακαλεί το Γενικό Γραμματέα να συνέχισει την αποστολήν καλών υπηρεσιών, η οποία του ανατέθηκε δυνάμει της παραγράφου 6 του ψηφίσματος 367, να τηρεί ενήμερο το Συμβούλιο Ασφαλείας για την πρόοδο που επιτελείται και να υποβάλει ενδιάμεση έκθεση μέχρι της 15ης Σεπτεμβρίου 1975, και τελικήν έκθεση όχι αργότερα από τη 15η Δεκεμβρίου, 1975.

Υιοθετήθηκε κατά τη 1830 συνεδρία με 14 ψήφους υπέρ, έναντι καμίας. Ένα μέλος, η Κίνα, δεν πήρε μέρος στην ψηφοφορία.

Παράρτημα 10: Ψήφισμα 3395 (XXX) ΓΣ ΟΗΕ

Η Γενική Συνέλευση, μετά από συζήτηση του Κυπριακού στις 20 Νοεμβρίου 1975, υιοθέτησε το ψήφισμα 3395 (XXX) με 117 ψήφους υπέρ, μίας εναντίον και 9 αποχές.

Το κείμενο του ψηφίσματος έχει ως εξής:

Η Γενική Συνέλευση,

Αφού εξέτασε το πρόβλημα της Κύπρου,

Αφού άκουσε τις δηλώσεις που έγιναν κατά τη συζήτηση και σημείωσε την Έκθεση της Ειδικής Πολιτικής Επιτροπής,

Αφού σημείωσε με ανησυχία ότι τέσσερις κύκλοι συνομιλιών μεταξύ των αντιπροσώπων των δύο κοινοτήτων κατ' εφαρμογήν του ψηφίσματος 367 του Συμβουλίου Ασφαλείας (1975), δεν οδήγησαν ακόμα σε αμοιβαία αποδεκτό διακανονισμό,

Ανησυχώντας σοβαρά για τη συνέχιση της κυπριακής κρίσης,

Έχοντας συναίσθηση της ανάγκης επίλυσης της κυπριακής κρίσης χωρίς περαιτέρω καθυστέρηση, με ειρηνικά μέσα, σύμφωνα με τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών:

1) Επαναβεβαιώνει την επείγουσα ανάγκη για συνεχείς προσπάθειες για αποτελεσματική εφαρμογή όλων των προνοιών του ψηφίσματος 3212 (XXIX), που προσυπογράφηκαν από το ψήφισμα 365 του Συμβουλίου Ασφαλείας (1975) και για το σκοπό αυτό.

2) Καλεί για ακόμα μια φορά όλα τα κράτη να σεβαστούν την κυριαρχία, ανεξαρτησία, εδαφική ακεραιότητα και το αδέσμευτο της Κυπριακής Δημοκρατίας και να απέχουν από κάθε πράξη και επέμβαση που στρέφεται εναντίον της.

3) Απαιτεί την αποχώρηση χωρίς άλλη καθυστέρηση όλων των ξένων ενόπλων δυνάμεων και της ξένης στρατιωτικής παρουσίας και προσωπικού από την Κυπριακή Δημοκρατία και τον τερματισμό κάθε ξένης επέμβασης στις υποθέσεις της.

4) Καλεί τα ενδιαφερόμενα μέρη να λάβουν επείγοντα μέτρα για διευκόλυνση της εθελοντικής επιστροφής όλων των προσφύγων στις εστίες τους υπό συνθήκες ασφαλείας και διευθέτηση όλων των άλλων πτυχών του προσφυγικού προβλήματος.

5) Ζητεί την άμεση επανάληψη, κατά τρόπο ουσιαστικό και εποικοδομητικό, των διαπραγματεύσεων μεταξύ των αντιπροσώπων των δυο κοινοτήτων, υπό την αιγίδα του Γενικού Γραμματέως των Ηνωμένων Εθνών, οι οποίες να διεξαχθούν ελεύθερα και πάνω σε ίση βάση προς το σκοπό επίτευξης αμοιβαίας αποδεκτής συμφωνίας που να στηρίζεται πάνω στα θεμελιώδη και νόμιμα δικαιώματά τους.

6) Προτρέπει όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη να απέχουν από μονομερείς ενέργειες, κατά παράβαση του ψηφίσματος 3212 (XXIX), περιλαμβανομένων αλλαγών στη δημογραφική διάρθρωση της Κύπρου.

7) Παρακαλεί τον Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών να συνεχίσει το ρόλο του στις διαπραγματεύσεις μεταξύ των αντιπροσώπων των δυο κοινοτήτων.

8) Επίσης παρακαλεί το Γενικό Γραμματέα να φέρει το παρόν ψήφισμα σε γνώση του Συμβουλίου Ασφαλείας και να υποβάλει έκθεση για την εφαρμογή του, μόλις καταστεί αυτό δυνατό, και όχι αργότερα από την 31η Μαρτίου 1976.

9) Καλεί όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη να συνεχίσουν να συνεργάζονται πλήρως με την Ειρηνευτική Δύναμη των Ηνωμένων Εθνών στην Κύπρο.

10) Αποφασίζει να συνεχίσει να επιλαμβάνεται του θέματος αυτού.

Παράρτημα 11: Ψήφισμα 37/253 (1983) ΓΣ ΟΗΕ

Η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ υιοθέτησε στις 13 Μαΐου 1983 το ψήφισμα 37/253 για την Κύπρο με 103 ψήφους υπέρ, 5 εναντίον και 20 αποχές. Οι χώρες που ψήφισαν εναντίον ήταν: Μπαγκλαντές, Μαλαισία, Πακιστάν, Σομαλία και Τουρκία. Υπήρξε χωριστή ψηφοφορία για την παράγραφο 8, η οποία εγκρίθηκε με 89 ψήφους υπέρ, 5 εναντίον και 27 αποχές**,**

Υπήρξε επίσης χωριστή ψηφοφορία για την παράγραφο 15, η οποία εγκρίθηκε με 86 ψήφους υπέρ, 8 εναντίον και 25 αποχές.

Το κείμενο του Ψηφίσματος έχει ως εξής:

Η Γενική Συνέλευση,

Αφού μελέτησε το πρόβλημα της Κύπρου,

Υπενθυμίζοντας το ψήφισμα 3212 (XXIX) της 1ης Νοεμβρίου 1974 και τα επακόλουθα του ψηφίσματα για το κυπριακό ζήτημα,

Υπενθυμίζοντας τις υψηλού επιπέδου συμφωνίες στις 12 Φεβρουαρίου 1977 και στις 19 Μαΐου 1979,

Επαναβεβαιώνοντας την αρχή του απαράδεκτου της κατοχής και της απόκτησης εδαφών με τη βία,

Ανησυχώντας σοβαρά για την παράταση της κυπριακής κρίσης, η οποία αποτελεί σοβαρή απειλή για τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια,

Εκφράζοντας τη βαθιά λύπη της για το ότι τα ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών για την Κύπρο δεν έχουν ακόμη εφαρμοστεί,

Υπενθυμίζοντας την ιδέα σύγκλισης διεθνούς διάσκεψης για την Κύπρο,

Αποδοκιμάζοντας το γεγονός ότι μέρος του εδάφους της Κυπριακής Δημοκρατίας παραμένει ακόμα υπό κατοχή ξένων δυνάμεων,

Αποδοκιμάζοντας όλες τις μονομερείς ενέργειες που αλλοιώνουν τη δημογραφική δομή της Κύπρου ή που προωθούν τα τετελεσμένα,

Επαναβεβαιώνοντας την ανάγκη για διευθέτηση του προβλήματος της Κύπρου χωρίς περαιτέρω καθυστέρηση με ειρηνικά μέσα σύμφωνα με τις πρόνοιες του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και τα σχετικά ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών,

1.Επαναλαμβάνει την πλήρη υποστήριξή της προς την κυριαρχία, την ανεξαρτησία, την εδαφική ακεραιότητα, την ενότητα και το αδέσμευτο της Κυπριακής Δημοκρατίας και ζητά για ακόμη μια φορά τον τερματισμό κάθε ξένης επέμβασης στις υποθέσεις της.

2.Επιβεβαιώνει το δικαίωμα της Κυπριακής Δημοκρατίας και του λαού της για πλήρη και αποτελεσματική κυριαρχία και έλεγχο στο σύνολο του κυπριακού εδάφους και των φυσικών και άλλων πόρων και καλεί όλα τα κράτη να υποστηρίξουν και να βοηθήσουν την κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας να ασκεί αυτά τα δικαιώματα.

3.Καταδικάζει κάθε ενέργεια που τείνει να υπονομεύσει την πλήρη και αποτελεσματική άσκηση των πιο πάνω αναφερθέντων δικαιωμάτων, περιλαμβανομένης και της παράνομης έκδοσης τίτλων ιδιοκτησίας.

4.Χαιρετίζει την πρόταση για πλήρη αποστρατικοποίηση που υπέβαλε ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας.

5. Εκφράζει την υποστήριξή της στις υψηλού επιπέδου συμφωνίες στις 12 Φεβρουαρίου 1977 και στις 19 Μαΐου 1979 και όλων των προνοιών.

6.Απαιτεί την άμεση και αποτελεσματική εφαρμογή του ψηφίσματος 3212 (XXIX) που υιοθετήθηκε ομόφωνα από τη Γενική Συνέλευση και προσυπογράφηκε από το Συμβούλιο Ασφαλείας με το ψήφισμά του 365 (1974) στις 13 Δεκεμβρίου (1974), και τα επακόλουθα ψηφίσματα της Συνέλευσης και του Συμβουλίου για την Κύπρο, τα οποία προσφέρουν την έγκυρη και ουσιαστική βάση για λύση του προβλήματος της Κύπρου.

7.Θεωρεί την αποχώρηση όλων των στρατευμάτων κατοχής από την Κυπριακή Δημοκρατία ως μια αναγκαία βάση για γρήγορη και αμοιβαία αποδεκτή λύση στο κυπριακό πρόβλημα.

8.Ζητεί την άμεση αποχώρηση όλων των δυνάμεων κατοχής από την Κυπριακή Δημοκρατία.

9.Επιδοκιμάζει την εντατικοποίηση των προσπαθειών του Γενικού Γραμματέα, ενώ σημειώνει με ανησυχία την έλλειψη προόδου στις διακοινοτικές συνομιλίες.

10.Καλεί για ουσιαστικές, αποτελεσματικές και εποικοδομητικές διαπραγματεύσεις μεταξύ των αντιπροσώπων των δυο κοινοτήτων, οι οποίες να διεξαχθούν ελεύθερα και πάνω σε ίση βάση σύμφωνα με τα σχετικά ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών και τις συμφωνίες υψηλού επιπέδου, με σκοπό την εξεύρεση όσο το δυνατό πιο γρήγορα αμοιβαία αποδεκτής λύσης βασισμένης στα θεμελιώδη και νόμιμα δικαιώματα των δυο κοινοτήτων.

11.Ζητεί το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και βασικών ελευθεριών όλων των Κυπρίων, περιλαμβανομένης της ελευθερίας διακίνησης, της ελευθερίας εγκατάστασης και του δικαιώματος ιδιοκτησίας και της εισαγωγής μέτρων για εθελοντική επιστροφή των προσφύγων στα σπίτια τους σε συνθήκες ασφαλείας.

12.Θεωρεί ότι η ντε φάκτο κατάσταση που δημιουργήθηκε από τη δύναμη των όπλων δεν πρέπει να αφεθεί να επηρεάσει με οποιοδήποτε τρόπο τη λύση του προβλήματος της Κύπρου.

13.Καλεί όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη να αποφύγουν οποιαδήποτε μονομερή πράξη που θα μπορούσε να επηρεάσει δυσμενώς τις προοπτικές για μια δίκαιη και διαρκή λύση στο πρόβλημα της Κύπρου με ειρηνικά μέσα και να συνεργαστούν πλήρως με το Γενικό Γραμματέα στην επιτέλεση του έργου του βάσει των σχετικών ψηφισμάτων της Γενικής Συνέλευσης και του Συμβουλίου Ασφαλείας καθώς επίσης και με την Ειρηνευτική Δύναμη των Ηνωμένων Εθνών στην Κύπρο.

14.Καλεί όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη να απέχουν από οποιαδήποτε πράξη που παραβιάζει ή αποσκοπεί στην παραβίαση της ανεξαρτησίας, ενότητας κυριαρχίας και εδαφικής ακεραιότητας της Κυπριακής Δημοκρατίας.

15.Επαναλαμβάνει την εισήγησή του όπως το Συμβούλιο Ασφαλείας εξετάσει το θέμα της εφαρμογής, εντός καθορισμένου χρονικού πλαισίου, των σχετικών του ψηφισμάτων και εξετάσει και υιοθετήσει στη συνέχεια, εάν κριθεί αναγκαίο, όλα τα κατάλληλα και πρακτικά μέτρα δυνάμει του Χάρτη των Ηνωμένων

Εθνών για τη διασφάλιση και αποτελεσματική εφαρμογή των ψηφισμάτων των Ηνωμένων Εθνών για την Κύπρο.

16.**Χαιρετίζει την πρόθεση του Γενικού Γραμματέα, όπως αυτή εκφράζεται στην έκθεση του (Έγγραφο Α/37/805 στις 6/5/1983),** να αναμειχθεί προσωπικά στην αναζήτηση λύσης στο κυπριακό πρόβλημα και, ενόψει αυτού, ζητεί από το Γενικό Γραμματέα να αναλάβει τέτοια δράση ή πρωτοβουλίες τις οποίες θα θεωρήσει κατάλληλες μέσα στα πλαίσια της αποστολής καλών υπηρεσιών που του εμπιστεύθηκε το Συμβούλιο Ασφαλείας για προώθηση δίκαιης και μόνιμης λύσης του προβλήματος και να υποβάλει αναφορά στη Γενική Συνέλευση στη διάρκεια της τριακοστής όγδοης συνόδου σχετικά με τα αποτελέσματα των προσπαθειών του.

17.Αποφασίζει να περιλάβει στην προκαταρκτική ημερήσια διάταξη της τριακοστής όγδοης σύγκλησης το θέμα που τιτλοφορείται «Το κυπριακό πρόβλημα» και ζητά από το Γενικό Γραμματέα να παρακολουθεί την εφαρμογή του παρόντος ψηφίσματος και να προβεί σ' αναφορά για όλες τις πτυχές του στη Γενική Συνέλευση σ' αυτή τη σύνοδο.

Παράρτημα 12: Απόφαση 541/1983 Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ

Απόφαση 541 (1983)

Υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο Ασφαλείας στις 18 Νοεμβρίου 1983

Το Συμβούλιο Ασφαλείας,

Αφού άκουσε τη δήλωση του Υπουργού Εξωτερικών της Κυβέρνησης της Κυπριακής Δημοκρατίας,

Ανησυχώντας για τη διακήρυξη των τουρκοκυπριακών αρχών που εκδόθηκε στις 15 Νοεμβρίου 1983, η οποία φέρεται να δημιουργεί ένα ανεξάρτητο κράτος στη βόρεια Κύπρο,

Θεωρώντας ότι αυτή η Διακήρυξη είναι ασυμβίβαση με τη Συνθήκη του 1960 αναφορικά με την εγκαθίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας και τη Συνθήκη Εγγυήσεως του 1960,

Θεωρώντας ως εκ τούτου ότι η προσπάθεια δημιουργίας μιας «Τουρκικής Δημοκρατίας της Βόρειας Κύπρου» είναι άκυρη και θα συμβάλει σε επιδείνωση της κατάστασης στην Κύπρο,

Επαναβεβαιώνοντας τα ψηφίσματά του 365 (1974) και 367 (1975),

Έχοντας συνείδηση της ανάγκης για μια λύση του κυπριακού προβλήματος, βασισμένη στην αποστολή καλών υπηρεσιών που αναλήφθηκε από τον Γενικό Γραμματέα,

Βεβαιώνοντας τη συνεχιζόμενη υποστήριξη του για την Ειρηνευτική Δύναμη των Ηνωμένων Εθνών στην Κύπρο,

Σημειώνοντας τη δήλωση του Γενικού Γραμματέα στις 17 Νοεμβρίου 1983,

1. Αποδοκιμάζει τη Διακήρυξη των τουρκοκυπριακών αρχών της δήθεν απόσχισης τμήματος της Κυπριακής Δημοκρατίας.

2. Θεωρεί την πιο πάνω διακήρυξη σαν νομικά άκυρη και ζητά την ανάκληση της.

3. Ζητεί την επείγουσα και αποτελεσματική εφαρμογή των ψηφισμάτων 365 (1974) και 367 (1975),

4. Ζητεί από το Γενικό Γραμματέα να συνεχίσει την αποστολή του καλών υπηρεσιών ώστε να επιτευχθεί το συντομότερο δυνατό πρόοδος προς μια δίκαιη και διαρκή διευθέτηση στην Κύπρο.

5. Καλεί τα μέρη να συνεργαστούν πλήρως με το Γενικό Γραμματέα στην αποστολή του καλών υπηρεσιών.

6. Καλεί όλα τα κράτη να σέβονται την κυριαρχία, ανεξαρτησία, εδαφική ακεραιότητα και το αδέσμευτο της Κυπριακής Δημοκρατίας.

7. Καλεί όλα τα κράτη να μην αναγνωρίζουν οποιοδήποτε κυπριακό κράτος άλλο από την Κυπριακή Δημοκρατία.

8. Καλεί όλα τα κράτη και τις δυο κοινότητες στην Κύπρο να απέχουν από οποιαδήποτε ενέργεια η οποία

θα μπορούσε να επιδεινώσει την κατάσταση.

9. Ζητεί από το Γενικό Γραμματέα να κρατά το Συμβούλιο Ασφαλείας πλήρως ενημερωμένο

Υιοθετήθηκε κατά τη 2500η συνεδρία με 13 ψήφους υπέρ, μίαν εναντίον (Πακιστάν) και μίαν αποχή (Ιορδανία)

Παράρτημα 13: Απόφαση 550/1984 Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ

Απόφαση 550 (1984) Σ.Α.

Υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο Ασφαλείας στις 11 Μαΐου 1984

Το Συμβούλιο Ασφαλείας,

Αφού μελέτησε την κατάσταση στην Κύπρο, ύστερα από αίτημα της Κυβέρνησης της Κυπριακής Δημοκρατίας,

Αφού άκουσε τη δήλωση του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας,

Λαμβάνοντας υπόψη την έκθεση του Γενικού Γραμματέα (S/16519),

Υπενθυμίζοντας τα ψηφίσματα του 365(1974), 367(1975), 541(1983) και 544(1983),

Εκφράζοντας βαθιά λύπη για τη μη εφαρμογή των ψηφισμάτων του, και ιδιαίτερα του ψηφίσματος 541 (1983),

Ανησυχώντας σοβαρά λόγω των περαιτέρω αποσχιστικών ενεργειών στο κατεχόμενο τμήμα της Κυπριακής Δημοκρατίας, οι οποίες παραβιάζουν το ψήφισμα 541 (1983), δηλαδή, της δήθεν ανταλλαγής πρεσβευτών μεταξύ της Τουρκίας και της νομικά άκυρης «Τουρκικής Δημοκρατίας της Βόρειας Κύπρου» και της μελετώμενης διεξαγωγής «συνταγματικού δημο-ψηφίσματος» και «εκλογών», καθώς και λόγω άλλων ενεργειών ή απειλών για ενέργειες που αποσκοπούν στην περαιτέρω παγίωση του δήθεν ανεξάρτητου κράτους και τη διαίρεση της Κύπρου,

Ανησυχώντας βαθιά λόγω των πρόσφατων απειλών για εποικισμό των Βαρωσίων από άτομα άλλα από τους κατοίκους τους,

Επαναβεβαιώνοντας τη συνεχή υποστήριξή του προς την Ειρηνευτική Δύναμη των Ηνωμένων Εθνών στην Κύπρο,

1. Επαναβεβαιώνει το ψήφισμά του 541 (1983) και ζητεί την επείγουσα και αποτελεσματική εφαρμογή του.

2. Καταδικάζει όλες τις αποσχιστικές ενέργειες, περιλαμβανομένης της δήθεν ανταλλαγής πρεσβευτών μεταξύ της Τουρκίας και της τουρκοκυπριακής ηγεσίας, κηρύσσει αυτές παράνομες και άκυρες και ζητά την άμεση ανάκλησή τους.

3. Επαναλαμβάνει την έκκλησή του προς όλα τα κράτη να μην αναγνωρίσουν το δήθεν κράτος της «Τουρκικής Δημοκρατίας της Βόρειας Κύπρου» που εγκαθιδρύθηκε **με τις αποσχιστικές ενέργειες** και τα καλεί να μη διευκολύνουν ή με οποιοδήποτε τρόπο βοηθήσουν την προαναφερθείσα αποσχιστική οντότητα.

4. Καλεί όλα τα κράτη να σέβονται την κυριαρχία, την ανεξαρτησία, την εδαφική ακεραιότητα, την ενότητα και το αδέσμευτο της Κυπριακής Δημοκρατίας.

5. Θεωρεί τις απόπειρες για εποικισμό οποιουδήποτε τμήματος των Βαρωσίων από άτομα άλλα από τους κατοίκους τους ως απαράδεκτες και ζητά τη μεταβίβαση της περιοχής αυτής στη διοίκηση των Ηνωμένων

Εθνών.

6. Θεωρεί οποιεσδήποτε απόπειρες επέμβασης στο καθεστώς ή την αναδίπλωση της Ειρηνευτικής Δυνάμεως των Ηνωμένων Εθνών στην Κύπρο ως αντίθετες προς τα ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών.

7. Καλεί το Γενικό Γραμματέα να προωθήσει την επείγουσα εφαρμογή του ψηφίσματος 541 (1983) του Συμβουλίου Ασφαλείας.

8. Επαναβεβαιώνει την εντολή καλών υπηρεσιών που έδωσε στο Γενικό Γραμματέα και τον καλεί να αναλάβει νέες προσπάθειες για επίτευξη συνολικής λύσεως του κυπριακού προβλήματος σύμφωνα με τις αρχές του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και τις πρόνοιες για τέτοια διευθέτηση που καθορίζονται στα σχετικά ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών, περιλαμβανομένων του ψηφίσματος 541 (1983) του Συμβουλίου Ασφαλείας και του παρόντος ψηφίσματος.

9. Καλεί όλα τα μέρη να συνεργασθούν με το Γενικό Γραμματέα στην αποστολή των καλών υπηρεσιών του.

10. Αποφασίζει να εξακολουθήσει να παρακολουθεί στενά την κατάσταση με σκοπό τη λήψη, σε περίπτωση μη εφαρμογής του ψηφίσματος 541 (1983) και του παρόντος ψηφίσματος, επειγόντων και κατάλληλων μέτρων.

11. Καλεί το Γενικό Γραμματέα να προωθήσει την εφαρμογή του παρόντος ψηφίσματος και να υποβάλει σχετική έκθεση στο Συμβούλιο Ασφαλείας ανάλογα με τις εξελίξεις.

Υιοθετήθηκε κατά την 2539 συνεδρία με 13 ψήφους υπέρ, μίαν εναντίον και μίαν αποχή (Ηνωμένες Πολιτείες)

Υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο Ασφαλείας στις 11 Δεκεμβρίου 1986

Παράρτημα 14: Απόφαση 593 (1986) ΣΑ ΟΗΕ

Το Συμβούλιο Ασφαλείας,

Αφού έλαβε υπό σημείωση την έκθεση του Γενικού Γραμματέα της 2ας Δεκεμβρίου 1986 (S/18491) και της 10ης Δεκεμβρίου 1986 (S/18491 Πρ. 1), για την παρουσία των Ηνωμένων Εθνών στην Κύπρο.

Λαμβάνοντας επίσης υπόψη τη συμφωνία των ενδιαφερομένων μερών με την εισήγηση του Γενικού Γραμματέα όπως το Συμβούλιο Ασφαλείας παρατείνει τη στάθμευση της Ειρηνευτικής Δύναμης των Ηνωμένων Εθνών στην Κύπρο για περαιτέρω περίοδο έξι μηνών,

Αφού έλαβε περαιτέρω υπό σημείωση ότι η Κυπριακή Κυβέρνηση έχει συμφωνήσει όπως, εν όψει των συνθηκών που επικρατούν στη νήσο, είναι ανάγκη να διατηρηθεί η Δύναμη στην Κύπρο πέραν της 15ης Δεκεμβρίου 1986,

Αφού επαναβεβαίωσε τις πρόνοιες του ψηφίσματος 186(1964) της 4ης Μαρτίου 1964 και άλλων συναφών ψηφισμάτων,

1. **Παρατείνει για άλλη μια φορά τη στάθμευση στην Κύπρο της Ειρηνευτικής Δύναμης των Ηνωμένων Εθνών, η οποία εγκαθιδρύθηκε δυνάμει του ψηφίσματος 186(1964), για περαιτέρω περίοδο, η οποία λήγει στις 15 Ιουνίου 1978,**

2. Παρακαλεί το Γενικό Γραμματέα **να συνεχίσει την αποστολή του των καλών υπηρεσιών**, να τηρεί το Συμβούλιο Ασφαλείας ενήμερο για την πρόοδο που θα σημειωθεί και να υποβάλει έκθεση για την εφαρμογή του παρόντος ψηφίσματος μέχρι τις 31 Μαΐου 1987.

3.Καλεί όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη να εξακολουθήσουν να συνεργάζονται με την Ειρηνευτική Δύναμη με βάση την παρούσα εντολή.

Υιοθετήθηκε ομόφωνα κατά την 2729η συνεδρία

Παράρτημα 15: Απόφαση 649 (1990) ΣΑ ΟΗΕ

Υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο Ασφαλείας στις 12 Μαρτίου 1990

Το Συμβούλιο Ασφαλείας,

Έχοντας υπόψη την έκθεση του Γενικού Γραμματέα της **8ης Μαρτίου 1990 (S/21183)** για την πρόσφατη συνάντηση μεταξύ των ηγετών των δύο κοινοτήτων στην Κύπρο και την εκτίμησή του για την παρούσα κατάσταση,

Υπενθυμίζοντας τα σχετικά περί Κύπρου ψηφίσματά του,

Υπενθυμίζοντας τη δήλωση του Προέδρου του Συμβουλίου Ασφαλείας της 22ας Φεβρουαρίου 1990 (S/21160) που καλεί τους ηγέτες των δύο κοινοτήτων να επιδείξουν την αναγκαία καλή θέληση και ευελιξία και να συνεργασθούν με το Γενικό Γραμματέα, ώστε οι συνομιλίες να οδηγήσουν σ' ένα σημαντικό βήμα προς την κατεύθυνση της επίλυσης του κυπριακού προβλήματος,

Εκφράζοντας τη λύπη του διότι, για πάνω από 25 χρόνια από την εγκαθίδρυση της Ειρηνευτικής Δύναμης στην Κύπρο, δεν κατέστη δυνατή η επίτευξη μιας διευθέτησης, μέσω διαπραγματεύσεων, όλων των πτυχών του κυπριακού προβλήματος,

Ανησυχώντας διότι στην πρόσφατη συνάντηση στη Νέα Υόρκη δεν κατέστη δυνατή η επίτευξη αποτελεσμάτων για την ετοιμασία ενός συμφωνημένου διαγράμματος και συνολικής συμφωνίας,

1.Επαναβεβαιώνει ιδιαίτερα το ψήφισμά του **367 (1975**) καθώς και την υποστήριξή του προς τις συμφωνίες υψηλού επιπέδου του 1977 και 1979 μεταξύ των ηγετών των δύο κοινοτήτων, στις οποίες δεσμεύτηκαν να εγκαθιδρύσουν μια δικοινοτική Ομόσπονδη Δημοκρατία της Κύπρου, η οποία θα κατοχυρώνει την ανεξαρτησία, κυριαρχία, εδαφική ακεραιότητα και το αδέσμευτό της και θα αποκλείει ένωση ολόκληρου ή μέρους του εδάφους της με οποιαδήποτε άλλη χώρα και οποιαδήποτε μορφή διχοτόμησης ή απόσχισης.

2.Εκφράζει την πλήρη υποστήριξή του στην παρούσα προσπάθεια του Γενικού Γραμματέα στην επιτέλεση της αποστολής του καλών υπηρεσιών σχετικά με την Κύπρο.

3.Καλεί τους ηγέτες των δυο κοινοτήτων να συνεχίσουν τις προσπάθειές τους για να επιτύχουν ελεύθερα μια αμοιβαία αποδεκτή λύση που να προνοεί για την εγκαθίδρυση ομοσπονδίας, η οποία θα είναι δικοινοτική όσον αφορά τις συνταγματικές πτυχές και διζωνική όσον αφορά τις εδαφικές πτυχές, σύμφωνα με το παρόν ψήφισμα και τις συμφωνίες υψηλού επιπέδου του 1977 και 1979 και να συνεργασθούν, πάνω σε ισότιμη βάση, με το Γενικό Γραμματέα για τη συμπλήρωση, σε πρώτο στάδιο και πάνω σε επείγουσα βάση, ενός περιγράμματος μιας συνολικής συμφωνίας όπως συμφωνήθηκε τον Ιούνιο του 1989.

4.Παρακαλεί το Γενικό Γραμματέα να συνεχίσει την αποστολή του καλών υπηρεσιών για επίτευξη, το συντομότερο δυνατό, προόδου και, προς αυτή την κατεύθυνση, να βοηθήσει τις δυο κοινότητες υποβάλλοντας εισηγήσεις για διευκόλυνση των συζητήσεων.

5.Καλεί τα ενδιαφερόμενα μέρη να αποφεύγουν οποιαδήποτε ενέργεια που θα μπορούσε να επιδεινώσει την κατάσταση.

6.Αποφασίζει να ασχολείται ενεργά με την κατάσταση και τις καταβαλλόμενες προσπάθειες.

7.Παρακαλεί το Γενικό Γραμματέα να πληροφορήσει το Συμβούλιο στην έκθεσή του που θα υποβάλει μέχρι τις 31 Μαΐου 1990 για την πρόοδο που θα επιτευχθεί αναφορικά με την επανάληψη των εντατικών συνομιλιών και τη διαμόρφωση ενός συμφωνημένου διαγράμματος μιας συνολικής συμφωνίας σύμφωνα με το παρόν ψήφισμα.

Υιοθετήθηκε ομόφωνα κατά την 2909η συνεδρία

Παράρτημα 16 : Απόφαση 716 (1991) ΣΑ ΟΗΕ

Υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο Ασφαλείας στις 11 Οκτωβρίου 1991

Το Συμβούλιο Ασφαλείας,

Έχοντας μελετήσει την έκθεση του Γενικού Γραμματέα της 8ης Οκτωβρίου 1991 για την αποστολή καλών υπηρεσιών του στην Κύπρο (S/23121),

Σημειώνοντας με ικανοποίηση την πρόοδο που έγινε στην προετοιμασία μιας δέσμης ιδεών ως βάσης για επίτευξη ενός συμφωνημένου συνολικού πλαισίου συμφωνίας για την Κύπρο,

Σημειώνοντας με ανησυχία τις δυσκολίες που παρουσιάστηκαν στη συμπλήρωση αυτού του έργου,

Εκφράζοντας θλίψη γιατί δεν κατέστη δυνατή η σύγκληση μιας υψηλού επιπέδου διεθνούς συνάντησης όπως είχε αναφερθεί στη δήλωση του Προέδρου του Συμβουλίου Ασφαλείας της 28ης Ιουνίου 1991 (S/22744),

1. Επαινεί το Γενικό Γραμματέα για τις προσπάθειές του στη διάρκεια των τελευταίων μηνών και προσυπογράφει την έκθεση και τις παρατηρήσεις του.

2. Επαναβεβαιώνει τα προηγούμενα ψηφίσματά του για την Κύπρο.

3. Επαναβεβαιώνει τη θέση του στο Κυπριακό, όπως εκφράστηκε πρόσφατα με το ψήφισμα 649 (1990) και σύμφωνα με τις Συμφωνίες Κορυφής του 1977 και 1979 μεταξύ των μερών στην Κύπρο ότι οι θεμελιώδεις αρχές για μια διευθέτηση σην Κύπρο είναι η κυριαρχία, η ανεξαρτησία, η εδαφική ακεραιότητα και το αδέσμευτο της Κυπριακής Δημοκρατίας, ο αποκλεισμός της ένωσης ολόκληρης ή μέρους της νήσου με οποιαδήποτε άλλη χώρα και ο αποκλεισμός οποιασδήποτε μορφής διχοτόμησης ή απόσχισης και η εγκαθίδρυση μιας νέας συνταγματικής διευθέτησης για την Κύπρο, η οποία θα διασφαλίζει την ευημερία και ασφάλεια της ελληνοκυπριακής και τουρκοκυπριακής κοινότητας σε μια δικοινοτική και διζωνική ομοσπονδία.

4. Επαναβεβαιώνει ότι η θέση του για τη λύση του Κυπριακού βασίζεται σε ένα κυπριακό κράτος, αποτελούμενο από δυο πολιτικά ισότιμες κοινότητες όπως καθορίζονται από το Γενικό Γραμματέα στην παράγραφο 11 του παραρτήματος Ι της έκθεσής του ημερομηνίας 8 Μαρτίου 1990 (S/21183).

5. Καλεί όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη να συμμορφωθούν πλήρως με αυτές τις αρχές και να διαπραγματευθούν μέσα στα πλαίσιά τους χωρίς να εισάγουν έννοιες που είναι αντίθετες με αυτές.

6. Επαναβεβαιώνει ότι η αποστολή καλών υπηρεσιών του Γενικού Γραμματέα είναι με τις δυο κοινότητες, των οποίων η συμμετοχή στη διαδικασία είναι πάνω σε ίση βάση.

7. Υποστηρίζει την πρόθεση του Γενικού Γραμματέα για επανάληψη των συζητήσεων αρχές Νοεμβρίου με τα δυο μέρη στην Κύπρο και την Ελλάδα και την Τουρκία για συμπλήρωση της δέσμης ιδεών πάνω σε ένα συνολικό πλαίσιο συμφωνίας.

8. Θεωρεί ότι η σύγκληση μιας υψηλού επιπέδου συνάντησης υπό την προεδρία του Γενικού Γραμματέα, στην οποία θα συμμετέχουν οι δυο κοινότητες και η Ελλάδα και η Τουρκία αντιπροσωπεύει έναν αποτελεσματικό μηχανισμό για επίτευξη ενός συνολικού πλαισίου συμφωνίας για την Κύπρο.

9. Καλεί τους ηγέτες των δυο κοινοτήτων και την Ελλάδα και την Τουρκία να συνεργασθούν πλήρως με το Γενικό Γραμματέα και τους αντιπροσώπους του, ούτως ώστε η υψηλού επιπέδου διεθνής συνάντηση να συγκληθεί πριν από το τέλος αυτού του χρόνου.

10. Καλεί το Γενικό Γραμματέα να υποβάλει έκθεση στο Συμβούλιο το Νοέμβριο 1991 κατά πόσο έχει επιτευχθεί επαρκής πρόοδος για σύγκληση της διεθνούς συνάντησης υψηλού επιπέδου και, αν οι συνθήκες δεν είναι ώριμες, να διαβιβάσει στο Συμβούλιο τη δέσμη ιδεών όπως αυτές θα έχουν διαμορφωθεί μέχρι εκείνη τη στιγμή μαζί με την εκτίμησή του για την κατάσταση.

Υιοθετήθηκε ομόφωνα κατά την 3013η συνεδρία

Παράρτημα 17: Απόφαση 789 (1992) ΣΑ ΟΗΕ

Υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο Ασφαλείας στις 25 Νοεμβρίου 1992

Το Συμβούλιο Ασφαλείας,

Έχοντας μελετήσει την έκθεση του Γενικού Γραμματέα της 19ης Νοεμβρίου 1992, για την αποστολή του των καλών υπηρεσιών στην Κύπρο (S/24830),

Σημειώνοντας με ικανοποίηση ότι οι δυο ηγέτες συζήτησαν όλα τα θέματα της δέσμης ιδεών με αποτέλεσμα να υπάρχουν σημεία συμφωνίας, όπως σημειώνεται στην έκθεση,

Χαιρετίζοντας τη συμφωνία των δυο πλευρών να συναντηθούν ξανά με το Γενικό Γραμματέα στις αρχές Μαρτίου 1993, για να ολοκληρώσουν την εργασία πάνω σε μια συμφωνημένη δέσμη ιδεών,

1.Επαναβεβαιώνει όλα τα προηγούμενα ψηφίσματα για το Κυπριακό συμπεριλαμβανομένων των ψηφισμάτων 365 (1974), 367 (1975), 541 (1983), 550 (1984) και 774 (1992).

2.Υιοθετεί την έκθεση του Γενικού Γραμματέα και επιδοκιμάζει τις προσπάθειές του.

3.Επαναβεβαιώνει την υιοθέτηση της δέσμης ιδεών συμπεριλαμβανομένων των εδαφικών προσαρμογών, οι οποίες φαίνονται στο Χάρτη που περιέχεται στο παράρτημα της έκθεσης του Γενικού Γραμματέα της 21ης Αυγούστου 1992 (S/244720, ως τη βάση για επίτευξη συνολικού πλαισίου συμφωνίας.

4.Επαναβεβαιώνει περαιτέρω τη θέση του ότι το σημερινό στάτους κβο δεν είναι αποδεκτό, και ότι μια συνολική συμφωνία στη γραμμή της δέσμης ιδεών θα πρέπει να επιτευχθεί χωρίς άλλη καθυστέρηση.

5. Σημειώνει ότι με τις πρόσφατες κοινές συναντήσεις δεν επιτεύχθηκε ο επιδιωκόμενος στόχος, ιδιαίτερα διότι ορισμένες θέσεις που υιοθετήθηκαν από την τουρκοκυπριακή πλευρά παρέκκλιναν θεμελιωδώς από τη δέσμη ιδεών.

6.Καλεί την τουρκοκυπριακή πλευρά να υιοθετήσει θέσεις που να συνάδουν με τη δέσμη ιδεών στα θέματα εκείνα που καθορίζει ο Γενικός Γραμματέας στην έκθεσή του, και όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη να είναι έτοιμα κατά τον επόμενο γύρο των συνομιλιών να πάρουν αποφάσεις που θα οδηγήσουν σύντομα σε συμφωνία.

7.Αναγνωρίζει ότι η ολοκλήρωση της διαδικασίας το Μάρτιο 1993 θα διευκολύνετο τα μέγιστα από την εφαρμογή από κάθε πλευρά μέτρων για την προώθηση αμοιβαίας εμπιστοσύνης.

8. Προτρέπει όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη να δεσμευθούν για την εφαρμογή των ακόλουθων **μέτρων οικοδόμησης εμπιστοσύνης:**

(α) ως πρώτο βήμα για την αποχώρηση των μη κυπριακών δυνάμεων, που θεωρείται επιθυμητή στη δέσμη ιδεών, να μειωθεί σημαντικά ο αριθμός των ξένων στρατευμάτων στην Κυπριακή Δημοκρατία και να υπάρξει μείωση στις δαπάνες για την άμυνα της Κυπριακής Δημοκρατίας,

(β) οι στρατιωτικές αρχές στην κάθε πλευρά να συνεργαστούν με την Ειρηνευτική Δύναμη των Ηνωμένων Εθνών, για να επεκταθεί η συμφωνία μη επάνδρωσης του 1989 σε όλες τις περιοχές της νεκρής ζώνης που ελέγχεται από τα Ηνωμένα Έθνη, όπου οι δύο πλευρές βρίσκονται πολύ κοντά η μια στην άλλη,

(γ) με σκοπό την εφαρμογή του ψηφίσματος 550 (1984) η περιοχή που σήμερα βρίσκεται υπό τον έλεγχο της Ειρηνευτικής Δύναμης των Ηνωμένων Εθνών να επεκταθεί και να συμπεριλάβει τα Βαρώσια,

(δ) κάθε πλευρά να λάβει ενεργά μέτρα για την προώθηση επαφής μεταξύ ανθρώπων των δυο κοινοτήτων, μειώνοντας τους περιορισμούς στη διακίνηση ατόμων πέραν από τη νεκρή ζώνη,

(ε) να μειωθούν οι περιορισμοί για τους ξένους επισκέπτες που διασχίζουν τη νεκρή ζώνη,

(στ) κάθε πλευρά να προτείνει δικοινοτικά σχέδια για πιθανή χρηματοδότηση είτε με δάνεια είτε με δωρεές κυβερνήσεων και διεθνών οργανισμών,

(ζ) και οι δυο πλευρές να δεσμευθούν για τη διενέργεια απογραφής σε ολόκληρη την Κύπρο υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών, και

(η) και οι δυο πλευρές να συνεργαστούν για να μπορέσουν τα Ηνωμένα Έθνη να αναλάβουν, στις σχετικές περιοχές, τη διεξαγωγή μελετών σκοπιμότητας (ι) σε σχέση με την αποκατάσταση ατόμων που θα επηρεαστούν από τις εδαφικές προσαρμογές ως μέρους της συνολικής συμφωνίας, και (ιι) σε σχέση με το πρόγραμμα οικονομικής ανάπτυξης, το οποίο ως μέρος της συνολικής συμφωνίας θα είναι προς όφελος των ατόμων εκείνων που θα επανεγκατασταθούν στην υπό τουρκοκυπριακή διοίκηση περιοχή.

9.Καλεί το Γενικό Γραμματέα να παρακολουθεί την εφαρμογή των πιο πάνω μέτρων οικοδόμησης εμπιστοσύνης και να ενημερώνει το Συμβούλιο Ασφαλείας όταν αυτό είναι αναγκαίο.

10. Καλεί το Γενικό Γραμματέα να διατηρεί προπαρασκευαστικές επαφές, που κατά την κρίση του είναι απαραίτητες πριν από την επανάληψη των κοινών συναντήσεων του Μαρτίου 1993, και να εισηγηθεί στο Συμβούλιο Ασφαλείας αναθεωρήσεις στον τρόπο διεξαγωγής των διαπραγματεύσεων για να γίνει πιο αποτελεσματικός.

11. Καλεί το Γενικό Γραμματέα όπως κατά τη διάρκεια των κοινών συναντήσεων του Μαρτίου 1993 προβαίνει σε εκτίμηση των εξελίξεων πάνω σε τακτική βάση με το Συμβούλιο με στόχο την εξέταση περαιτέρω ενεργειών που πιθανόν να χρειαστεί να αναληφθούν από το Συμβούλιο.

12.Καλεί το Γενικό Γραμματέα να υποβάλει πλήρη έκθεση μετά την ολοκλήρωση των κοινών συναντήσεων που θα επαναληφθούν το Μάρτιο του 1993.

Υιοθετήθηκε κατά την 3140η συνεδρία

Παράρτημα 18: Απόφαση 1217 (1998) ΣΑ

Το Συμβούλιο Ασφαλείας,

Χαιρετίζοντας την έκθεση του Γενικού Γραμματέα για την ειρηνευτική επιχείρηση των Ηνωμένων Εθνών στην Κύπρο της 10ης Δεκεμβρίου 1998 (S/1998/1149 και Παράρτημα 1),

Χαιρετίζοντας επίσης την επιστολή του Γενικού Γραμματέα προς τον Πρόεδρο του Συμβουλίου Ασφαλείας αναφορικά με την αποστολή των καλών υπηρεσιών του Γενικού Γραμματέα στην Κύπρο ημερομηνίας 14 Δεκεμβρίου 1998 (S/1998/1166),

Σημειώνοντας ότι η Κυβέρνηση της Κύπρου έχει συμφωνήσει ότι εν όψει των συνθηκών που επικρατούν στη νήσο είναι απαραίτητο να παραμείνει η Δύναμη στην Κύπρο πέραν της 30ής Δεκεμβρίου 1998,

Επαναβεβαιώνοντας όλα τα προηγούμενα ψηφίσματά του για την Κύπρο,

Καλώντας και πάλι όλα τα κράτη να σέβονται την κυριαρχία, ανεξαρτησία και εδαφική ακεραιότητα της Κυπριακής Δημοκρατίας και ζητώντας από αυτά, όπως και από τα ενδιαφερόμενα μέρη, να απέχουν από οποιαδήποτε ενέργεια η οποία μπορεί να παραβλάψει την κυριαρχία, ανεξαρτησία και εδαφική ακεραιότητά της, όπως και από οποιαδήποτε απόπειρα για διχοτόμηση του νησιού ή ένωσή του με οποιαδήποτε άλλη χώρα,

Σημειώνοντας με ανησυχία ότι οι περιορισμοί στην ελευθερία διακίνησης της UNFICYP συνεχίζονται,

Σημειώνοντας περαιτέρω με ικανοποίηση ότι η κατάσταση κατά μήκος των γραμμών κατάπαυσης του πυρός παραμένει γενικά ήρεμη, ανεξάρτητα από πολύαριθμες μικροπαραβιάσεις,

Επαναλαμβάνοντας την ανάγκη να σημειωθεί πρόοδος για μια συνολική πολιτική λύση,

1. Αποφασίζει να παρατείνει την εντολή της UNFICYP για περαιτέρω περίοδο που λήγει στις 30 Ιουνίου 1999.

2. Υπενθυμίζει και στις δύο πλευρές τις υποχρεώσεις τους να εμποδίσουν κάθε μορφή βίας κατά του προσωπικού της UNFICYP, να συνεργάζονται πλήρως με την UNFICYP και να διασφαλίζουν την πλήρη ελευθερία διακίνησής της.

3. Καλεί τις στρατιωτικές αρχές και στις δύο πλευρές να απέχουν από οποιαδήποτε ενέργεια, ιδιαίτερα πλησίον της ουδέτερης ζώνης, η οποία μπορεί να οξύνει την ένταση.

4. Επαναλαμβάνει τη σοβαρή ανησυχία του για τα συνεχιζόμενα υπερβολικά επίπεδα στρατιωτικών δυνάμεων και εξοπλισμών στην Κυπριακή Δημοκρατία και για το ρυθμό με τον οποίο διευρύνονται, αναβαθμίζονται και εκσυγχρονίζονται, περιλαμβανομένης της εισαγωγής υπερσύγχρονων εξοπλισμών, καθώς και για την έλλειψη προόδου προς την κατεύθυνση μιας σημαντικής μείωσης στον αριθμό των ξένων στρατευμάτων στην Κυπριακή Δημοκρατία, που απειλούν να αυξήσουν την ένταση τόσο στο νησί όσο και στην περιοχή και να περιπλέξουν τις προσπάθειες για διαπραγμάτευση μιας συνολικής πολιτικής διευθέτησης.

5. Καλεί και πάλιν όλους τους ενδιαφερόμενους να δεσμευτούν σε μείωση των αμυντικών δαπανών και σε μείωση του αριθμού των ξένων στρατευμάτων στην Κυπριακή Δημοκρατία, να βοηθήσουν στην αποκατάσταση εμπιστοσύνης μεταξύ των μερών και ως πρώτο βήμα προς την κατεύθυνση απομάκρυνσης

των μη κυπριακών δυνάμεων, όπως περιγράφεται στη Δέσμη Ιδεών (S/24472, παράρτημα), τονίζει τη σημασία μιας τελικής αποστρατιωτικοποίησης της Κυπριακής Δημοκρατίας ως στόχου στο πλαίσιο μιας συνολικής διευθέτησης, και ενθαρρύνει το Γενικό Γραμματέα να συνεχίσει να καταβάλλει προσπάθειες προς την κατεύθυνση αυτή.

6. Επαναβεβαιώνει ότι το στάτους κβο είναι απαράδεκτο και ότι οι διαπραγματεύσεις για μια τελική πολιτική διευθέτηση του κυπριακού προβλήματος βρίσκονται σε αδιέξοδο για υπερβολικά μεγάλο χρονικό διάστημα.

7. Επαναβεβαιώνει τη θέση του ότι μια διευθέτηση στο Κυπριακό πρέπει να βασίζεται σε ένα κράτος στην Κύπρο, με μία κυριαρχία και μία διεθνή προσωπικότητα και μία ιθαγένεια, με διασφαλισμένη την ανεξαρτησία και εδαφική ακεραιότητά του, και που θα περιλαμβάνει δύο πολιτικά ίσες κοινότητες, όπως προβλέπουν τα σχετικά ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας, σε μια δικοινοτική και διζωνική ομοσπονδία και ότι μια τέτοια διευθέτηση πρέπει να αποκλείει την ένωση ολόκληρης ή μέρους της νήσου με οποιαδήποτε άλλη χώρα ή οποιαδήποτε μορφή διχοτόμησης ή απόσχισης.

8. Τονίζει την πλήρη υποστήριξή του προς την αποστολή καλών υπηρεσιών του Γενικού Γραμματέα και προς τις προσπάθειες του Ειδικού του Συμβούλου και Αναπληρωτή Μόνιμου Αντιπροσώπου για το Κυπριακό για να επαναλάβει στον κατάλληλο χρόνο μια συνεχή διαδικασία άμεσων διαπραγματεύσεων που να αποσκοπούν στην επίτευξη μιας συνολικής διευθέτησης στη βάση των σχετικών ψηφισμάτων του Συμβουλίου Ασφαλείας και τονίζει επίσης τη σημασία συντονισμού των προσπαθειών με το Γενικό Γραμματέα προς το σκοπό αυτό.

9. Καλεί και πάλιν τους ηγέτες των δύο κοινοτήτων να δεσμευτούν σ' αυτή τη διαδικασία διαπραγματεύσεων και να συνεργαστούν ενεργά και εποικοδομητικά με το Γενικό Γραμματέα, τον Ειδικό του Σύμβουλο και την Αναπληρωτή Ειδικό του Αντιπρόσωπο και να επαναλάβουν στον κατάλληλο χρόνο τον άμεσο διάλογο και προτρέπει όλα τα κράτη να δώσουν την πλήρη υποστήριξή τους στις προσπάθειες αυτές.

10. Χαιρετίζει τις συνεχείς προσπάθειες της UNFICYP να εφαρμόσει την ανθρωπιστική της αποστολή σε σχέση με τους Ελληνοκυπρίους και τους Μαρωνίτες που ζουν στο βόρειο τμήμα του νησιού και τους Τουρκοκύπριους που ζουν στο νότιο τμήμα, όπως αναφέρεται στην Εκθεση του Γενικού Γραμματέα.

11. Χαιρετίζει επίσης την επανάληψη των εργασιών της Επιτροπής για τους Αγνοουμένους και ζητεί την εφαρμογή χωρίς καθυστέρηση της συμφωνίας για τους αγνοούμενους της 31ης Ιουλίου 1997.

Παράρτημα 19: Απόφαση 1218 (1998) ΣΑ

Το Συμβούλιο Ασφαλείας

Επαναβεβαιώνοντας όλα τα προηγούμενα ψηφίσματα του για την Κύπρο,

Επαναβεβαιώνοντας τη βαθιά του ανησυχία για την έλλειψη προόδου προς μια συνολική διευθέτηση στην Κύπρο,

1. Εκφράζει εκτίμηση για την επιστολή του Γενικού Γραμματέα προς τον Πρόεδρο του Συμβουλίου για την αποστολή των καλών του υπηρεσιών για την Κύπρο και ιδιαίτερα για το έργο της Αναπληρωτού Ειδικού Αντιπροσώπου του στις 14 Δεκεμβρίου 1998 (S/1998/1166);

2. Υποστηρίζει την πρωτοβουλία του Γενικού Γραμματέα που ανακοινώθηκε στις 30 Σεπτεμβρίου 1998 στο πλαίσιο της αποστολής των καλών του υπηρεσιών, με στόχο τη μείωση των εντάσεων και προώθηση προόδου προς την κατεύθυνση μιας δίκαιης και διαρκούς διευθέτησης στην Κύπρο;

3. Εκφράζει εκτίμηση για το πνεύμα συνεργασίας και εποικοδομητικής προσέγγισης που έχουν επιδείξει οι δύο πλευρές μέχρι σήμερα συνεργαζόμενοι με την Αναπληρωτή Ειδικό Αντιπρόσωπο του Γενικού Γραμματέα.

4. Ζητεί από το Γενικό Γραμματέα, εν όψει των στόχων προώθησης προόδου προς την κατεύθυνση δίκαιης και διαρκούς διευθέτησης και μείωσης της έντασης που καθορίστηκαν από το Γενικό Γραμματέα στην πρωτοβουλία του στις 30 Σεπτεμβρίου 1998, και οικοδομώντας στη σοβαρή ανάμειξη που έχει ήδη επιτευχθεί από τις δύο πλευρές, να συνεχίσει να πραγματοποιεί πρόοδο προς την κατεύθυνση των δύο αυτών στόχων στη βάση των σχετικών ψηφισμάτων του Συμβουλίου Ασφαλείας;

5. Καλεί περαιτέρω το Γενικό Γραμματέα, συγκεκριμένα, να εργαστεί εντατικά με τις δύο πλευρές στα ακόλουθα λαμβάνοντας υπόψη το ψήφισμα 1178 (1998) της 29ης Ιουνίου 1998:

(α) Δέσμευση να απόσχουν από την απειλή ή χρήση βίας ή τη βία ως μέσου για επίλυση του Κυπριακού προβλήματος.

(β) Μια διαδικασία κατά στάδια που να στοχεύει στον περιορισμό και στη συνέχεια στην ουσιαστική μείωση του επιπέδου όλων των στρατευμάτων και εξοπλισμων στην Κύπρο.

(γ) Εφαρμογή τη δέσμης μέτρων της Ειρηνευτικής Δύναμης των Ηνωμένων Εθνών στην Κύπρο (ΟΥΝΦΙΚΥΠ) που έχουν στόχο τη μείωση των εντάσεων κατά μήκος της γραμμής κατάπαυσης του πυρός, και δέσμευση για έναρξη συνομιλιών με την ΟΥΝΦΙΚΥΠ με σκοπό την επίτευξη σύντομα συμφωνίας για περαιτέρω συγκεκριμένα και συναφή μέτρα μείωσης της έντασης, περιλαμβανομένης της απομάκρυνσης των ναρκών από την ουδέτερη ζώνη**.**

δ) Περαιτέρω πρόοδο στον τομέα της μείωσης της έντασης.

(ε) Προσπάθειες για επίτευξη ουσιαστικής προόδου στις βασικές πτυχές μιας συνολικής διευθέτησης του Κυπριακού.

(ζ) Άλλα μέτρα που θα οικοδομούν εμπιστοσύνη και συνεργασία μεταξύ των δύο πλευρών.

6. Καλεί τις δύο πλευρές να επιδείξουν συμμόρφωση με όλους τους στόχους στις παραγράφους 4 και 5 ανωτέρω, σε πλήρη συνεργασία με το Γενικό Γραμματέα**.**

7. Καλεί επίσης το Γενικό Γραμματέα να τηρεί ενήμερο το Συμβούλιο Ασφαλείας για την πρόοδο που σημειώνεται στην πρωτοβουλία του.

8. Αποφασίζει να παραμείνει ενεργά αναμεμειγμένο στο ζήτημα.

Παράρτημα 20: Απόφαση 1250 (1999) ΣΑ ΟΗΕ

Υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο Ασφαλείας στις 29 Ιουνίου 1999

Το Συμβούλιο Ασφαλείας,

Επαναβεβαιώνοντας όλα τα προηγούμενα ψηφίσματα του για την Κύπρο, ιδιαίτερα το ψήφισμα 1218 (1998) στις 22 Δεκεμβρίου 1998,

Επαναλαμβάνοντας τη βαθιά του ανησυχία για την έλλειψη προόδου για την επίτευξη συνολικής, πολιτικής διευθέτησης στην Κύπρο,

Εκφράζοντας εκτίμηση για τη δήλωση των Αρχηγών Κρατών και Κυβερνήσεων του Καναδά, της Γαλλίας της Γερμανίας, της Ιταλίας, της Ιαπωνίας, της Ρωσικής Ομοσπονδίας, του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και Βόρειας Ιρλανδίας και των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής στις 20 Ιουνίου 1999 (S/1999/711,παράρτημα) που καλούν για περιεκτικές διαπραγματεύσεις το φθινόπωρο του 1999 υπό την αιγίδα του Γενικού Γραμματέα,

1. Εκφράζει την εκτίμηση του για την έκθεση του Γενικού Γραμματέα στις 22 Ιουνίου 1999 (S/1999/707) για τις καλές του Υπηρεσίες στην Κύπρο,

2. Τονίζει την πλήρη υποστήριξη του στην αποστολή των καλών υπηρεσιών του Γενικού Γραμματέα όπως έχει αποφασιστεί από το Συμβούλιο Ασφαλείας, και στις προσπάθειες του Γενικού Γραμματέα και της Ειδικού Αντιπροσώπου του,

3. Επαναλαμβάνει την πλήρη υποστήριξη του για την πρωτοβουλία του Γενικού Γραμματέα κ. Κόφι Ανάν, όπως ανακοινώθηκε στις 30 Σεπτεμβρίου 1998, μέσα στα πλαίσια της αποστολής των καλών του υπηρεσιών με στόχο τη μείωση της έντασης και την προώθηση προόδου για μια δίκαιη και διαρκή διευθέτηση στην Κύπρο,

4. Σημειώνει ότι συνεχίζονται οι συζητήσεις μεταξύ της Ειδικής Αντιπροσώπου του Γενικού Γραμματέα στην Κύπρο και των δύο πλευρών και προτρέπει τις δύο πλευρές να συμμετέχουν εποικοδομητικά.

5. Εκφράζει την άποψη ότι και οι δύο πλευρές έχουν εύλογες ανησυχίες που πρέπει να τύχουν χειρισμού μέσω συνολικών διαπραγματεύσεων που να καλύπτουν όλα τα σχετικά θέματα,

6. Ζητεί από τον Γενικό Γραμματέα, σύμφωνα με τα σχετικά ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, να καλέσει του ηγέτες των δύο πλευρών σε διαπραγματεύσεις το φθινόπωρο του 1999.

7. Καλεί τους δύο ηγέτες να υποστηρίξουν πλήρως μια συνολική διαπραγμάτευση, υπό την αιγίδα του Γενικού Γραμματέα, και να δεσμευθούν να τηρήσουν τις εξής αρχές:

- Όχι προϋποθέσεις
- Όλα τα θέματα στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων
- Δέσμευση με καλή πίστη ότι θα συνεχίσουν τη διαπραγμάτευση μέχρις ότου βρεθεί λύση
- Να λαμβάνουν πλήρως υπόψη τα σχετικά ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών και Συνθήκες

8. Ζητεί από τις δύο πλευρές στην Κύπρο, περιλαμβανομένων των στρατιωτικών αρχών και στις δύο πλευρές, να εργαστούν εποικοδομητικά με το Γενικό Γραμματέα και την Ειδική Αντιπρόσωπο του, ώστε να δημιουργηθεί θετικό κλίμα στο νησί το οποίο θα ανοίξει το δρόμο για διαπραγματεύσεις το φθινόπωρο του 1999,

9. Καλεί τον Γενικό Γραμματέα να ενημερώνει το Συμβούλιο Ασφαλείας για την πρόοδο προς την εφαρμογή αυτού του ψηφίσματος και να υποβάλει έκθεση στο Συμβούλιο μέχρι την 1η Δεκεμβρίου 1999.

10. Αποφασίζει να παρακολουθεί ενεργά το θέμα.

Παράρτημα 21: Ψήφισμα 1475/ 2003

Το Συμβούλιο Ασφαλείας ενέκρινε ομόφωνα το Ψήφισμα 1475 για την Κύπρο**.**

14 Απριλίου, 2003

Το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ ενέκρινε χθες ομόφωνα το ψήφισμα με αριθμό 1475 (2003), με το οποίο εκφράζει λύπη γιατί λόγω της αρνητικής προσέγγισης του Τουρκοκύπριου ηγέτη δεν κατέστη δυνατό να τεθεί το σχέδιο Ανάν σε ταυτόχρονα δημοψηφίσματα στους Ελληνοκύπριους και Τουρκοκύπριους και δίνει την πλήρη υποστήριξή του στο σχέδιο, το οποίο χαρακτηρίζει προσεκτικά ισοζυγισμένο και μοναδική βάση για περαιτέρω διαπραγματεύσεις. Παράλληλα, καλεί το Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ να συνεχίσει την αποστολή των καλών του υπηρεσιών.

Το πλήρες κείμενο του ψηφίσματος 1475 έχει ως ακολούθως:

«Επαναβεβαιώνοντας όλα τα περί Κύπρου ψηφίσματα, και ειδικότερα το ψήφισμα 1250 (1999) 29 Ιουνίου 1999 με στόχο την επίτευξη μιας συνολικής λύσης του Κυπριακού

Επαναλαμβάνοντας το έντονο ενδιαφέρον του για την επίτευξη μιας συνολικής πολιτικής λύσης του Κυπριακού η οποία να λαμβάνει πλήρως υπόψη τα σχετικά ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας και τις συμφωνίες,

Καλωσορίζει την έκθεση του Γενικού Γραμματέα ημερομηνίας 1ης Απριλίου 2003 (S/2003/398) για την αποστολή καλών υπηρεσιών του στην Κύπρο,

1. Χαιρετίζει την εξαιρετική προσπάθεια που καταβλήθηκε από το Γενικό Γραμματέα και τον Ειδικό Σύμβουλό του και την ομάδα του από το 1999 συμφώνως με την εκτέλεση αποστολής καλών υπηρεσιών του, και στο πλαίσιο του ψηφίσματος 1250 του Συμβουλίου Ασφαλείας,

2. Χαιρετίζει επιπρόσθετα την πρωτοβουλία του Γενικού Γραμματέα να παρουσιάσει στα μέρη ένα σχέδιο συνολικής λύσης με στόχο τη γεφύρωση των διαφορών μεταξύ τους, με τις συνομιλίες που άρχισαν το Δεκέμβριο 1999, υπό την αιγίδα του ΟΗΕ, και, μετά από διαπραγματεύσεις, να αναθεωρήσει το σχέδιο στις 10 Δεκεμβρίου 2002, και 26 Φεβρουαρίου 2003,

3. Εκφράζει λύπη, όπως περιγράφεται στην έκθεση του Γενικού Γραμματέα, λόγω της αρνητικής προσέγγισης του Τουρκοκύπριου ηγέτη, με αποκορύφωμα τη θέση που έλαβε στις συναντήσεις της 10ης και 11ης Μαρτίου 2003 στη Χάγη, που δεν κατέστη δυνατή η επίτευξη συμφωνίας για να τεθεί το σχέδιο σε ταυτόχρονα δημοψηφίσματα, όπως εισηγήθηκε ο Γενικός Γραμματέας, στερώντας έτσι στους Τουρκοκύπριους και Ελληνοκύπριους την ευκαιρία να αποφασίσουν οι ίδιοι για το σχέδιο το οποίο θα επέτρεπε την επανένωση της Κύπρου και ως αποτέλεσμα δεν θα είναι δυνατή η επίτευξη συνολικής λύσης πριν από τις 16 Απριλίου 2003,

4. Δίδει την πλήρη υποστήριξή του στο προσεκτικά ισοζυγισμένο σχέδιο του Γενικού Γραμματέα της 26ης Φεβρουαρίου 2003, ως μία μοναδική βάση για περαιτέρω διαπραγματεύσεις, και καλεί όλους τους ενδιαφερομένους να διαπραγματευτούν στο πλαίσιο των καλών υπηρεσιών του Γενικού Γραμματέα, χρησιμοποιώντας το σχέδιο για να φθάσουν σε συνολική διευθέτηση, όπως τίθεται στις παραγράφους 144-151, της έκθεσης του Γενικού Γραμματέα,

5. Τονίζει την πλήρη υποστήριξή του στην αποστολή καλών υπηρεσιών του Γενικού Γραμματέα όπως του ανατέθηκε με το ψήφισμα 1250 και ζητά από το Γενικό Γραμματέα να συνεχίσει να διαθέτει τις καλές του υπηρεσίες για την Κύπρο, όπως περιγράφονται στην έκθεσή του,

6. Αποφασίζει να παραμείνει ενεργά αναμεμιγμένο».

Παράρτημα 22: Συμφωνία 8ης Ιουλίου 2006

Συμφωνία 8ης Ιουλίου 2006 μεταξύ του Προέδρου της Δημοκρατίας κ. Τάσσου Παπαδόπουλου και του Τουρκοκύπριου ηγέτη κ. Μεχμέτ Αλί Ταλάτ.

Δέσμη Αρχών

1. Δέσμευση για την επανένωση της Κύπρου με βάση μια διζωνική, δικοινοτική ομοσπονδία και πολιτική ισότητα, όπως καθορίζεται στα σχετικά ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας.
2. Αναγνώριση του γεγονότος ότι το στάτους κβο είναι απαράδεκτο και η παράτασή του θα είχε αρνητικές επιπτώσεις για τους Τουρκοκύπριους και τους Ελληνοκύπριους.
3. Δέσμευση στη θέση ότι μια συνολική διευθέτηση είναι επιθυμητή, καθώς και εφικτή, και δεν θα πρέπει να καθυστερήσει περαιτέρω.
4. Συμφωνία για άμεση έναρξη διαδικασίας, η οποία θα διαλαμβάνει δικοινοτική συζήτηση θεμάτων που επηρεάζουν την καθημερινή ζωή του λαού και, ταυτόχρονα, εκείνων που αφορούν ουσιαστικά θέματα, και τα δύο εκ των οποίων θα συμβάλουν σε μια συνολική διευθέτηση.
5. Δέσμευση να διασφαλιστεί ότι θα επικρατήσει 'κατάλληλη ατμόσφαιρα' για να είναι η διαδικασία αυτή επιτυχής. Συναφώς, μέτρα οικοδόμησης εμπιστοσύνης είναι ουσιαστικά, τόσο για βελτίωση της ατμόσφαιρας όσο και για βελτίωση της ζωής όλων των Τουρκοκυπρίων και των Ελληνοκυπρίων. Επίσης, σε αυτό το πλαίσιο, πρέπει να τεθεί τέρμα στο ούτω καλούμενο 'παιχνίδι επίρριψης ευθυνών'.

Απόφαση των δύο ηγετών

Οι Τεχνικές Επιτροπές για θέματα που επηρεάζουν την καθημερινή ζωή του λαού θα αρχίσουν το έργο τους μέχρι το τέλος Ιουλίου, νοουμένου ότι, κατά τον ίδιο χρόνο, οι δύο ηγέτες θα έχουν, επίσης, ανταλλάξει κατάλογο θεμάτων ουσίας και νοουμένου ότι το περιεχόμενό του θα εξεταστεί από δικοινοτικές ομάδες εργασίας αποτελούμενες από εμπειρογνώμονες και θα οριστικοποιηθούν από τους ηγέτες.
Οι δύο ηγέτες θα συναντώνται περαιτέρω, από καιρού εις καιρό, όποτε κρίνεται χρήσιμο, για να δίνουν καθοδήγηση στις δικοινοτικές ομάδες εργασίας αποτελούμενες από εμπειρογνώμονες για να αξιολογούν την εργασία των Τεχνικών Επιτροπών.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 23: Council of Europe Parliamentary Assembly- Situation in Cyprus

Resolution 1628 (2008)[1]

1. The Parliamentary Assembly refers to its resolutions and recommendations adopted since the outbreak of the conflict in Cyprus in 1960s, and regrets that Cyprus remains one of the last divided countries in Europe, and the only one in the European Union, with its northern part occupied by Turkey since 1974.

2. It reaffirms its strong commitment to reaching a fair, lasting and comprehensive solution for a peaceful and united Cyprus which would guarantee the legitimate rights of both Greek Cypriots and Turkish Cypriots, in full compliance with the values and principles of the Council of Europe.

3. In this context, the Assembly welcomes the renewed political process between the two Cypriot parties which started in March 2008 and has already produced encouraging results for the benefit of all Cypriots, including the opening of the Ledra street crossing in Nicosia and agreements on practical co-operation between the two communities in a number of areas. It commends the political will and determination shown by the leaders of the two Cypriot communities, President Christofias and Mr Talat, and fully endorses their efforts. The Assembly encourages all parties and countries that are directly or indirectly linked to the Cypriot question to develop and to maintain a climate of reconciliation, confidence and mutual respect, as well as to avoid all action or declarations that could harm the ongoing constructive dialogue and accentuate tensions.

4. The Assembly further welcomes the resumption of fully-fledged negotiations between the leaders of the two Cypriot communities under the auspices of the Secretary-General of the United Nations. It hopes that the appointment of Mr Downer, former Foreign Minister of Australia, as Special Adviser on Cyprus, will contribute to maintain positive dynamics in the talks and make progress towards a comprehensive settlement.

5. The Assembly encourages **the United Nations to fully use in the negotiation process the Council of Europe's expertise in the areas of its core competence.** Furthermore, it believes that any future settlement agreement must comply with Council of Europe standards in the fields of human rights (including the case law of the European Court of Human Rights), democracy and the rule of law.

6. The Assembly is aware that, even with a new and more positive climate between the two communities**, mistrust between them is still deep.** New efforts are needed **to reactivate intercommunal contacts**, encourage dialogue, promote reconciliation and restore confidence. On-going Council of Europe activities aimed at **confidence-building in Cyprus**, namely the **European Forum Cyprus** and the co-operation in history teaching, must be given full political support.

7. Furthermore, the Assembly believes that the Council of Europe expertise could be of practical value for the two Cypriot communities in the areas where they have already agreed to set up co-operation, such as the **environment, cultural heritage, health and criminal matters**, as well as in other areas (**e.g. protection of human rights, combating intolerance, protection of minorities, the fight against trafficking in human beings, education, gender equality, contacts between young people).**

8. The Assembly stresses once again the importance of settling the humanitarian aspects of the Cyprus problem. Against this background, it commends the recent progress in the work of the Committee on

Missing Persons (CMP), and calls all the parties concerned to grant full support to its activities. In this context, the Assembly welcomes financial contributions to the CMP made by several Council of Europe member states, as well as by the European Union and the United States, and calls for new donations for an increased efficiency of its work.

9. The Assembly takes note of, and welcomes, the efforts made by the European Union and by the Republic of Cyprus aimed at improving the situation of Turkish Cypriots. However, more needs to be done in order to facilitate Turkish Cypriots' integration into Cyprus and Europe. The Assembly therefore calls for new goodwill steps to be taken to allow increased international trade, educational, cultural and sporting contacts of the Turkish Cypriot community, it being understood that **these activities are consistent with United Nations Security Council Resolutions 541 (1983) and 550 (1984)** on Cyprus and cannot be misused to attain political purposes incompatible with the aim of reunifying the island.

10. The Assembly is hopeful that, despite **deep-rooted differences** between the parties on a number of key issues to be negotiated, the need to find difficult compromises and to secure their public support, the current situation offers the best opportunity in many years to reach a settlement. President Christofias and Mr Talat are conscious that they cannot afford to fail. All the internal and external actors involved must do their utmost to maximize the chances of success.

11. The Assembly therefore

11.1. calls upon **political forces, civil society and non-governmental organisations** in both Cypriot communities to:

11.1.1.provide full support to the ongoing settlement process, and refrain from any action which could undermine it;

11.1.2.multiply and facilitate bicommunal activities as a means of re-establishing mutual trust and developing a sense of partnership and shared responsibility for the future of a reunified Cyprus;

11.1.3. fully use for that purpose the opportunities offered by Council of Europe activities in various fields;

11.2. calls upon the authorities of the Republic of Cyprus to:

11.2.1. lift objections to the adoption of the Council Of The European Union's Direct Trade Regulation put forward by the European Commission allowing free direct trade between Turkish Cypriots and the EU through their own ports;

11.2.2. not to oppose increased international contacts of Turkish Cypriots in the areas of culture, education, sport and youth exchanges, insofar as these contacts are not misused for political purposes or incompatible with the reunification of the island;

11.2.3. make full use of Council of Europe experience and assistance as regards history teaching for reconciliation, and to review history textbooks in such a way as to avoid hate speech and inflammatory language with regard to painful events of the past;

11.2.4. actively seek the establishment of good-neighbourly relations with Turkey;

11.3. calls upon the authorities of the Turkish Cypriot community to:

11.3.1. confirm their commitment to reunifying Cyprus, and to refrain from insisting on the existence of a "separate state" in the north of the island;

11.3.2. put an end to the sales of, and construction on, Greek Cypriot properties in the northern part of Cyprus;

11.3.3. consider specific aid to help the Turkish settlers to leave;

11.3.4. respect point 5 of United Nations Resolution 550 by placing the city of Famagusta under UN administration;

11.4. calls upon the authorities of the Republic of Cyprus and of the Turkish Cypriot Community to protect all religious monuments and allow restoration work to take place whenever necessary.

12. The Assembly urges Greece, Turkey and the United Kingdom, as the three guarantor states of 1960 Constitution of Cyprus, to fully and actively use their influence to support the ongoing political process in Cyprus.

13. In particular, the Assembly calls upon Greece to use, on the one hand, its traditional ties with the Greek Cypriots, and on the other hand, its experience of building normalised relations with Turkey, in order to facilitate dialogue between the Republic of Cyprus and Turkey.

14. Furthermore, the Assembly calls upon Turkey to:

14.1. respect United Nations Security Council Resolutions on Cyprus and contribute to creating a more constructive climate in the negotiations by reducing, as a confidence-building measure, its military presence in the occupied part of Cyprus;

14.2. actively seek the establishment of good-neighbourly relations with the Republic of Cyprus, including lifting the ban against entering ports in Turkey imposed on vessels registered in the Republic of Cyprus and on vessels sailing under other flags which enter the ports of the Republic of Cyprus, and to sign a trade agreement with the Republic of Cyprus in accordance with the commitment made by Turkey to the World Trade Organization and its obligations under its Customs Union Agreement with the European Union;

14.3. co-operate effectively in the efforts to ascertain the fate of the missing persons in Cyprus and to fully implement the judgment of the European Court of Human Rights in the case of Cyprus v. Turkey (2001) pertaining to the tragic problem of the missing persons and their families and abide by and fulfil, without any further delay, its obligations and duties stemming from the aforementioned judgment, as well as from the Court's other judgments concerning citizens of the Republic of Cyprus, namely the Loizidou and Xenedis-Arestis judgments.

15. The Assembly calls upon the United Kingdom to confirm its previous offer to transfer part of the territory of its military bases in Cyprus to Greek Cypriots in order to facilitate territorial adjustments to be negotiated between the two parties in the framework of a comprehensive settlement.

16. The Assembly asks its committees, when holding meetings in Cyprus, to associate as much as possible representatives of the Turkish Cypriot political forces, as well as representatives of civil society and NGOs from both communities.

1 *Assembly debate* on 1st October 2008 (32nd Sitting) (see Doc.11699, report of the Political Affairs Committee, rapporteur: Mr Hörster, and Doc. 11727, opinion of the Committee on Legal Affairs and Human Rights, rapporteur: Mr Cilevičs). *Text adopted by the Assembly* on 1st October 2008 (32nd Sitting

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

I. ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

- **Bitsios Dimitri S.** ***"Cyprus- the vulnerable Republic",*** Institute for Balkan Studies – Thessaloniki, 1975.

- **Cassese Antonio**, ***"International Law",*** Oxford University Press, second edition, 2005.

- **Chrysostomides Kypros,** *"**The Republic of Cyprus- A Study in International Law",*** Martinus Nijhoff Publishers, 2000.

- **De Cuellar Javier Perez, *"Pilgrimage for Peace: A Secretary General's Memoir",*** St. Martin's Press, 1977.

- Département de l'Information des Nations Unies, *"**ABC des Nations Unies**"* New York, 2006.

- **Evans Gareth, *"The Responsibility to Protect- Ending Mass Atrocity Crimes Once and for All",*** Brookings Institution Press, Washington, D.C., 2008.

- **Fen Osler Hampson and David M.Malone (edit.)**
"***FROM REACTION TO CONFLICT PREVENTION- Opportunities for the UN System",*** Lynne Rienner Publishers, Inc., 2002.

- **Lund Michael**, ***"Preventing Violent Conflicts- A Strategy for Preventive Diplomacy",*** United States Institute of Peace, 1996.

- **Mallinson William *"CYPRUS- Diplomatic History and the Clash of Theory in International Relations",*** I.B.Tauris& Co Ltd, 2010.

- ***Miall Hugh**, "**The Peacemakers- Peaceful Settlement of Disputes since 1945"**,* *Palgrave Macmillan, 1992.*

- **Ramcharan G. Bertrand,** ***"Preventive Diplomacy at the UN",*** Indiana University Press, 2008.

- ***Richmond Oliver P. "Mediating in Cyprus- The Cypriot Communities and the United Nations".*** Frank Cass, London, Portland 1998.

- ***Shaw Malcolm N. "INTERNATIONAL LAW",*** Cambridge University Press, 2008.

- ***Steiner Barry H.*** "**Collective Preventive Diplomacy- A study in International Conflict Management",** State of New York, 2004.

- ***Paul van Tongeren, Hans van de Veen*** **(edited)** ***"Searching for Peace in Europe and Eurasia- An Overview of Conflict Prevention and Peacebuilding Activities",***Lynne Rienner Publishers, Inc.2002

.

- **Andrekos Varnava, Hubert Faustmann (edited), "*Reunifying Cyprus",*** I.B. Tauris& Co Ltd, 2011.

.

II. ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΕΝΗ

- **Kissinger Henry, «*Χρόνια Ανανέωσης»,* «**Νέα Σύνορα» Εκδοτικός Οργανισμός Λιβάνη, Αθήνα, 2000.

- **Νταβούτογλου Αχμέτ,** ***«Το Στρατηγικό Βάθος- Η Διεθνής Θέση της Τουρκίας»,*** Εκδόσεις Ποιότητα, 2010.

- **Richter Heinz (επιμ.)** ***«Το Κυπριακό με το βλέμμα των Ξένων»,*** Εκδόσεις Ροές. Αθήνα, 2006.

III. ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ

- **Αντωνόπουλος Κωνσταντίνος & Μαγκλιβέρας Κωνσταντίνος (επιμέλ.)** «***Το δίκαιο της Διεθνούς Κοινωνίας»,*** *Νομική Βιβλιοθήκη ΑΕΒΕ, 2011.*

- **Βαληνάκης Γ. Γιάννης *«Εισαγωγή στην Ελληνική Εξωτερική Πολιτική 1949-1988»*,** Εκδόσεις Παρατηρητής,δ'έκδοση,Θεσσαλονίκη, 1989.

- **ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΝΕΟΤΕΡΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ&ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ** ***«Οι ελληνοτουρκικές σχέσεις 1923-1987»*,** Εκδόσεις «Γνώση», δεύτερη έκδοση, Αθήνα 1991.

- **Βλάχος Άγγελος, *«Δέκα Χρόνια Κυπριακού»,*** *Εστία, 1980.*

- **Γιαλλουρίδης Χρυσόστομος Κ., « *Η Ελληνοτουρκική σύγκρουση- Από την Κύπρο έως τα Ίμια τους S300 και το Ελσίνκι 1955-2000*»,** Ι. Σιδέρης, 2001.

- **Χαριτίνη Δίπλα- Δούση Εμμανουέλλα, *«Εξήντα Χρόνια από την ίδρυση των Ηνωμένων Εθνών.»,*** Ι. Σιδέρης, Αθήνα, 2007.

- **Ζαχαράκις Χρήστος,*«Άκρως Απόρρητο- Ειδικού Χειρισμού/ Κατάθεση μνήμης και στοχασμών 1979-2004» ,*** Εκδοτικός Οργανισμός Λιβάνη, Αθήνα, 2008.

- **Θεοδωρόπουλος Βύρων, *«ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ- Η Εξωτερική Πολιτική της Νεότερης Ελλάδας»,*** *Ι.Σιδέρης, Αθήνα, 1996.*

- **Ηρακλείδης Αλέξης, «*Κυπριακό- Σύγκρουση και Επίλυση»*,**Εκδόσεις Ι. Σιδέρης ,Αθήνα 2002**.**

- **Ηρακλείδης Αλέξης, «*Κυπριακό Πρόβλημα 1947 2004: Από την ένωση στην Διχοτόμηση,*** Εκδόσεις Ι. Σιδέρης, Δεκέμβριος 2006.

- ***Καραμπαρμπούνης Λ. Χάρης,*«Κύπρος- Από την εισβολή στην ένταξη»,** Εκδόσεις Δίκαιο &Οικονομία Π.Ν. Σάκκουλας, 2003.

.

- ***Κληρίδης Γλαύκος*, «Η Κατάθεσή μου»,** Εκδόσεις Αλήθεια, 1988.

- ***Κουφουδάκης Βαγγέλης,*** **«Κύπρος: ένα σύγχρονο πρόβλημα σε ιστορική Προοπτική»,** Εκδόσεις Πατάκη, 2008.

- ***Κρανιδιώτης Γιάννος,*** **«Το Κυπριακό Πρόβλημα 1960-1974, Η Ανάμειξη του ΟΗΕ και οι Ξένες Επεμβάσεις στην Κύπρο1960-1974»,** Εκδόσεις Θεμέλιο 1984

.

- ***Κρανιδιώτης Γιάννος, «*Ανοχύρωτη Πολιτεία: Κύπρος 1960-1974»,** Εστία, 1985.

- ***Κωνσταντακόπουλος Δημήτρης,*** **«Η Κύπρος σε παγίδα»,** Λιβάνη, Αθήνα, 2008.

- **Λιάκουρας Πέτρος, «Το Κυπριακό -από την Ζυρίχη στη Λουκέρνη- Σε αναζήτηση Ομοσπονδιακής Επίλυσης»,** Εκδόσεις Ι. Σιδέρης , Ιούνιος 2007.

- ***Λιλλήκας Γιώργος, «*Λύση του Κυπριακού -πραγματικότητες και επιλογές»,**Α.Α. Λιβάνη, Αθήνα, 2008.

- ***Σταύρος Λυγερός, «*Κύπρος-στα όρια του αφανισμού»,** «Νέα Σύνορα»- Α. Λιβάνη, 1993.

- **Μιχαήλ Μιχαήλ, Αγγελική Νικολαΐδη** *(επιμέλεια έκδοσης)* ***«Περί Κύπρου»,*** Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών, Κυπριακή Δημοκρατία.

- ***Μιχαήλ Σ. Μιχαήλ,*** **«Επίλυση της Κυπριακής Διένεξης, Διαπραγμάτευση της ιστορίας»,** Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2011.

- ***Παπαδάκης Γιάννης*****, «Η ηχώ της Νεκρής Ζώνης- Οδοιπορικό στη διαιρεμένη Κύπρο»,** Εκδόσεις Scripta, Αθήνα, 2009.

- ***Περικλέους Χρυσόστομος, «*Κυπριακή Δημοκρατία 50 χρόνια επώδυνη πορεία»,** Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2010.

- ***Περικλέους Χρυσόστομος, «Το Δημοψήφισμα του 2004- Το Περιφερειακό και Διεθνές Περιβάλλον- Η Πρόσληψη της λύσης και η συγκυρία»,*** Παπαζήση, Αθήνα 2007.

- ***Περράκης Στέλιος / Μαρούδα Μαρία- Ντανιέλλα:*** **"Κείμενα Διεθνούς Πρακτικής: Ηνωμ. Έθνη-Θεσμικό πλαίσιο&Δικαιοπολιτική Δράση",** Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2006.

- **Π.Νάσκου–Περράκη, «*Το Δίκαιο των Διεθνών Οργανισμών*»**, Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή- 2005.

- **Πολυβίου Γ. Πολύβιος, *« Κυπριανού και Κυπριακό- Η Συνάντηση Κορυφής της Νέας Υόρκης το 1985»,*** Εκδόσεις Καστανιώτη Α.Ε., Αθήνα, 2010.

- ***Πολυβίου Γ. Πολύβιος, «Μακάριος: Τα τρία λάθη»,*** *Εκδόσεις Καστανιώτη, 2009.*

- **Πολυβίου Γ. Πολύβιος, « Η διπλωματία της εισβολής- Η Διάσκεψη της Γενεύης για την Κύπρο τον Αύγουστο του 1974»,** Εκδόσεις Καστανιώτη, 2010.

- **Ριζάς Σωτήρης,** ***«Ένωση-Διχοτόμηση-Ανεξαρτησία-***
  Οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Βρετανία στην αναζήτηση λύσης για το Κυπριακό 1963-1967». Εκδόσεις Βιβλιόραμα, 2000.

- ***Ρούκουνας Εμμανουήλ,*** **« Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο»,** Νομική Βιβλιοθήκη ΑΕΒΕ, 2010.

- ***Σβολόπουλος Κωνσταντίνος,*** **«Ελληνική Εξωτερική Πολιτική 1945-1981 , Τόμος Δεύτερος»,** Βιβλιοπωλείον της «Εστίας», Αθήνα 2007.

- ***Συρίγος Μ. Άγγελος*****, «Σχέδιο Ανάν- Οι κληρονομιές του παρελθόντος και οι προοπτικές του μέλλοντος»,** Εκδόσεις Πατάκη, 2005.

- ***Τενεκίδης Κ. Γιώργος,*** **«Οι νομικές διαστάσεις του Κυπριακού»,**Ίδρυμα Μεσογειακών Μελετών, Αθήνα, 1988.

- ***Χαραλαμπίδης Γιάννος,*** **«Κυπριακό-Διπλωματικές ίντριγκες Απόρρητα έγγραφα και μαρτυρίες των πρωταγωνιστών Από το 1950 ως το 2010»,** Εκδόσεις Ποιότητα, 2011.

- ***Χατζηβασιλείου Ευάνθης,*** **«Το Κυπριακό Ζήτημα»** στο **Γιάννης Βαλυράκης (επιμ.) " Ελληνική**

εξωτερική πολιτική και ευρωπαϊκή πολιτική 1990-2010», Ι.Σιδέρης, Δεκέμβριος 2010

.

- ***Χειλά Ειρήνη,*** **«Ο ρόλος της μεσολάβησης στον χειρισμό κρίσεων. Ο ΟΗΕ στην εποχή της μοναδικής υπερδύναμης»,** Εκδόσεις Ι.Σιδέρης, Ιανουάριος 1999.

- ***Χριστοδουλίδη Θεόδωρος - Δημήτης Μπουραντώνης***
  (επιμ.) «Ο ΟΗΕ στο κατώφλι της Μετα- ψυχροπολεμικής Εποχής», Ι.Σιδέρης, Αθήνα 1998.

- ***Χριστοδουλίδης Νίκος,*** **«Τα σχέδια λύσης του Κυπριακού (1948-1978*)»,*** Καστανιώτης, 2009.

- ***Χρυσοστομίδης Κύπρος «*****Στο Τέλος της Αρχής- Πολιτικές παρεμβάσεις στην τροχιά του Κυπριακού»,** Καστανιώτη, Αθήνα, 1997.

- ***Χρυσοστομίδης Κύπρος,*** **«Το Κράτος της Κύπρου στο Διεθνές Δίκαιο»,** Αντ.Ν.Σάκκουλα,1994.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

- Έκθεση του Γενικού Γραμματέα των Ην. Εθνών Boutros-Boutros Ghali **(17.01.1992)** "***An Agenda for Peace- Preventive Diplomacy, peacemaking, peacekeeping".***

- Έκθεση του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών **Ban Ki Moon, (26.08.2011).**
  *"**Preventive Diplomacy: Delivering Results**".*

- Έκθεση του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών **25.06.2012.**
  "Ενίσχυση του ρόλου της μεσολάβησης στην ειρηνική διευθέτηση των διαφορών,την πρόληψη συγκρούσεων και στα ψηφίσματα».
  «Strengthening the role of mediation in the peaceful settlement of disputes, conflict Prevention and resolution" - A/66/811.

- *Έκθεση της Διεθνούς Επιτροπής για την Επέμβαση και την Κρατική Κυριαρχία:* Η Ευθύνη Προστασίας.
  *"**Report of the International Commission on Intervention and State Sovereignty: The Responsibility to Protect**",* Δεκέμβριος 2001.

- Έκθεση του Κέντρου Διεθνούς Συνεργασίας (Center on International Cooperation- CIC) :
  *«**Ανασκόπηση Πολιτικών αποστολών 2011**» - « **Review of Political Missions 2011**».*

ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ

- **Πόρισμα για τον φάκελο της Κύπρου**
  «Πόρισμα της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για τον Φάκελο της Κύπρου, που εγκρίθηκε από την Ολομέλεια της Βουλής των Αντιπροσώπων στις 17.03.2011».

WORKING PAPERS- E-books

- PSIO [Program of the Study of International Organization(s)]
  Occasional Paper Number 1/1999 "**The OSCE and Preventive Diplomacy**"
  Edited by Prof. Victor-Yves Ghebali & Dr. Daniel Warner.

- PSIO [Program of the Study of International Organization(s)] Occasional Paper Number 1/1996 "Preventive Diplomacy: "**The United Nations and the OSCE",** Edited by Dr. Daniel Warner.

- Wenzke Caroline and Lindley Dan ***"Dismantling the Cyprus Conspiracy: The US role in the Cypriot Crises of 1963, 1967 and 1974",*** *May 2008.*

- Beardsley Kyle C. et al. "***Mediation Style and Crisis Outcomes***", Journal of Conflict Resolution Vol.50 No 1, February 2006 58-86, Sage Publications 2006.

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

- http://www.un.org/wcm/content/site/
- http://www.osce.org/
- http://www.nato.int/cps/en/natolive/index.htm
- http://www.unficyp.org/nqcontent.cfm?a_id=1
- http://www.mfa.gov.cy/mfa/Embassies/Embassy_Athens.nsf/DMLoffice_gr/DMLoffice_gr?OpenDocument
- http://www.moi.gov.cy/pio